

9/2

PRACA i OPIEKA SPOŁECZNA

KWARTALNIK

ROK XXIII.

ZESZYT 1-2.

POLITYKA SPOŁECZNA REPUBLIKI CZECHOSŁOWACKIEJ



MINISTERSTWO PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ
WARSZAWA 1949

PRACA I OPIEKA SPOŁECZNA

KWARTALNIK

organ

MINISTERSTWA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM Z ZAKRESU OCHRONY PRACY,
UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH, OPIEKI SPOŁECZNEJ
I Z DZIEDZIN POKREWNYCH

Rok XXIII

Zeszyt 1-2

WARSZAWA

1949

PRÁCE A SOCIÁLNÍ PÉČE

ČTVRTLETNÍ ORGÁN

MINISTERSTVA PRÁCE A SOCIÁLNÍ PÉČE

VĚNOVANÝ OTÁZKÁM Z OBORU OCHRANY PRÁCE,
SOCIÁLNÍHO POJIŠTĚNÍ, SOCIÁLNÍ PÉČE
A PŘÍBUZNÝCH ODVĚTVÍ

Ročník XXIII

Číslo 1-2

VARŠAVA

1949



SPIS RZECZY

O B S A H

<i>Kazimierz Rusinek: Na wspólnej drodze Na społeczne cesty.</i>	3
Artykuły:	
<i>Evžen Erban: Przez rozwój demokracji ludowej — do socjalizmu. Rozwojem lidové demokracie k socializmu</i>	5
<i>Czechosłowackie ubezpieczenie narodowe Československé národní pojištění</i>	9
<i>Zadania rewolucyjnego ruchu związków zawodowych w czechosłowackim planie pięcioletnim Funkce a úkoly Revolučního odborového hnutí, zvláště v českosloven- ském pětiletém plánu</i>	18
<i>Prawodawstwo pracy w Czechosłowacji Pracovní zákonodárství v ČSR</i>	25
<i>Czechosłowacki plan zwiększenia liczby rąk do pracy Československý plán zvýšení počtu pracovních sil</i>	29
<i>Sytuacja zarobkowa Czechosłowacji na początku planu pięcioletniego Mzdová situace v Československu na prahu pětiletky</i>	35
<i>Opieka nad pracownikami w miejscach pracy Péče o pracující na pracovištích</i>	41
<i>Lecznictwo pracownicze w Czechosłowacji Pracovní lékařství v Československu</i>	44
<i>Opieka nad pracownikami młodocianymi Péče o pracující dorost</i>	47
<i>Inwestycje mieszkaniowe w Czechosłowacji. Bytové investice v ČSR</i>	50
<i>Planowanie inwestycji społecznych Plánování sociálních investic</i>	52
<i>Organizacja wczasów w Czechosłowacji Organisace zotavovací péče (rekreace) v ČSR</i>	55
<i>Opieka nad ofiarami wojny i prześladowań faszystowskich Péče o oběti války a fašistické persekuce</i>	61
<i>Spoleczne składniki pięcioletniego planu spółdzielczego w ČSR Sociální složky družstevní pětiletky v ČSR</i>	65
Kronika:	
<i>Polsko-czeska współpraca socjalna.</i>	71
Bibliografia:	
<i>Wybrane materiały bibliograficzne polskie, dotyczące przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej pomiędzy Polską a Czechosłowacją za lata 1945 — 1949</i>	75

Redaguje Komitet Wydawniczy.

Prenumerata roczna wynosi 800 zł.

Prenumeratę należy wpłacać na konto czekowe w P. K. O. Nr I-6849
„Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej—Wydawnictwa“.

Druk PWZG Warszawa, Tamka 3. Zam. 3851 B-89398

KAZIMIERZ RUSINEK
MINISTER PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

NA WSPÓLNEJ DRODZE

NA SPOŁECZNE CESTĚ

Po raz pierwszy w Polsce „Praca i Opieka Społeczna” zapoznaje polskiego czytelnika z polityką społeczną i osiągnięciami, które w tej dziedzinie dała władza ludowa pracującym w Czechosłowacji.

W okresie międzywojennym ta forma informacji i przyjaźni była niemożliwa. W obu naszych krajach rządy kapitalistyczne i burżuazja stawiały sztuczne przegrody, dzieląc oba narody i przeszkadzając w ich zbliżeniu się dla wspólnej pracy, dla dobra i szczęścia naszych narodów.

Dopiero po drugiej wojnie światowej, po zwycięstwie i wyzwoleniu naszych krajów przez Armię Czerwoną, narody i kraje nasze weszły na drogę przyjaźni i braterstwa. Nawiązaliśmy nie porozumienia i współpracy. Wspólnie kroczymy ku socjalizmowi. Zgodność dróg i celów pozwoliły, że Polska i Czechosłowacja zawarły w kwietniu 1948 r. umowę o współpracy w dziedzinie polityki i administracji społecznej oraz umowę o ubezpieczeniu społecznym. Zobowiązują one oba nasze ministerstwa do współpracy i wymiany doświadczeń i przewidują jak najściślejszą współpracę organizacji społecznych i związków zawodowych. Postanowienia tych umów są dokumentem o wielkim znaczeniu międzynarodowym. Wnoszą one wartości dotychczas nieznanne w prawie międzynarodowym i obce dla umów, zawieranych przez państwa kapitalistyczne. Umowy nasze cechuje troska o człowieka pracującego, każda ze stron przyjmuje równe zobowiązania.

Wymieniając niektóre spośród ważniejszych przepisów wypada wspomnieć, iż obywatele jednego państwa, zatrudnieni na obszarze drugiego państwa oraz ich rodziny, są traktowani w zakresie przepisów prawa pracy na równi z własnymi obywatelami. Równość w korzystaniu z zaopatrzeń inwalidzkich, równe prawa do dodatków rodzinnych i innych dodatków pieniężnych a także do świadczeń w naturze, równość w okazywaniu niezbędnej pomocy i opieki, opieka nad dziećmi i małoletnimi — oto treść naszych umów, które otwierają nowy rozdział w stosunkach między narodami, dając podstawę dla współpracy opartej na wspólności ideałów i jedności ustrojowej. Umowy przewidują wzajemne popieranie akcji wypoczynkowej i opieki leczniczej oraz popieranie i zakładanie urzędzeń, służących tym celom.

Oddzielne postanowienie gwarantuje, że każde państwo udzieli obywatelom drugiego państwa takiej opieki wypoczynkowej i leczniczej, jakiej udziela własnym obywatelom. To samo dotyczy świadczeń w dziedzinie ubezpieczeń społecznych.

Doświadczenia, jakie gromadzi okres współpracy, są gwarancją, iż obydwaj państwa, jak dotąd, tak

Ponejprw w Polsce „Prace a sociální péče” seznamuje polského čtenáře se sociální politikou a s úspěchy, které na tomto poli vykonala lidová vláda pro pracující v Československu.

V době předválečné taková forma informací a přátelství nebyla možná. V obou našich státech vládla buržoazie a kapitalismus, které stavěly umělé přehradly rozdělovaly oba národy a překazely jejich vzájemnému sblížení k společné práci ve prospěch a pro štěstí našich národů.

Teprve po druhé světové válce, po vítězství a osvobození našich zemí Rudou armádou, oba národy a státy vstoupily na cestu přátelství a bratrství. Navázali jsme nit dorozumění a spolupráce. Společně kráčíme k socialismu. Totožnost cest a cílů umožnily, aby Polsko a Československo uzavřely v dubnu 1948 dohody o spolu práci v oblasti sociální politiky a sociálního pojištění. Tyto dohody zavazují obě naše ministerstva ke spolupráci a výměně zkušeností a předpokládají co nejužší spolupráci sociálních institucí a odborových organizací. Závěry těchto dohod mají velký význam mezinárodní. Tyto dohody přinášejí hodnoty, které ne byly dosud známy v mezinárodním právu a které nebyly ve smlouvách kapitalistických států. Naše dohody charakterisuje péče o pracujícího člověka, a při čemž každá strana přijímá stejné závazky.

Je prospěšné připomenouti některé jejich důležitější články, mezi jinými, že občané jednoho státu, zaměstnaní ve státě druhém, jakož i jejich rodiny, požívají v rámci zákonných předpisů stejná práva jako občané domáci. Mají stejné nároky na invalidní rentu, stejná práva na rodné přídatky a na jiné peněžní a věcné přídatky, rovnost v poskytování nutné pomoci a péče dětem a nedospělým.

To je obsah těchto dohod, které otvírají novou kapitolu v dějinách styků obou národů a které dávají základnu pro spolupráci opírající se na společných ideálech a na stejném lidovědemokratickém zřízení. Tyto dohody předpokládají vzájemnou podporu rekreačních a léčebných akcí a podporu a zakládání zařízení sloužících tomuto účelu.

Zvláštní ustanovení zajišťuje, že každý stát poskytne občanům druhého státu takovou rekreační a léčebnou péči, jakou poskytuje občanům vlastním. Totéž platí o příspěvcích v sociálním pojištění.

Zkušenosti, jaké nahromadila období spolupráce jsou zárukou, že oba státy, jako dosud

i nadal współpracować będą we wszystkich zagadnieniach i na wszystkich odcinkach polityki i administracji społecznej. Obydwa nasze państwa czynią to dla pogłębienia postępu społecznego zarówno we własnych krajach, jako też na terenie międzynarodowym.

Dumna jest klasa robotnicza Czechosłowacji ze zdobywczy, jakie osiągnęła dzięki obaleniu kapitalizmu, na skutek zmiany ustroju i zdobycia władzy przez masy pracujące, które pod przewodnictwem zahartowanej w walce partii komunistycznej — kroczą zwycięsko do socjalizmu. Zasadnicze zmiany w sytuacji wewnętrznej Czechosłowacji i umocnienie się władzy ludowej datują się od lutego 1948 r. Wtedy to plany reakcji zostały pokrzyżowane, siły klasy robotniczej pomnożone i osiągnięta została jedność w obozie robotniczym, która otworzyła drogę dalszym i nowym sukcesom.

Przełom w życiu politycznym zapoczątkował zasadnicze zmiany także i w polityce społecznej. Już w kwietniu 1948 r. nowa władza ludowa wprowadziła ustawę o narodowym ubezpieczeniu społecznym. Ustawa obejmuje jednolitymi przepisami wszystkich pracujących. Wzory dla tej ustawy czerpie Republika Czechosłowacka z doświadczeń ubezpieczenia społecznego w Związku Radzieckim. Szeroki zasięg osobowy i rzeczowy ubezpieczenia społecznego w Czechosłowacji, demokratyczność jego administracji i sądownictwa ubezpieczeniowego — czynią z tej ustawy dokument o wielkim znaczeniu. Dekret o radach zakładowych przewiduje udział klasy robotniczej w kierownictwie zakładami pracy oraz nadzór nad ich działalnością zgodnie z gospodarczymi interesami państwa. Rady zakładowe zostały uznane za podstawowe organa jednolitej organizacji zawodowej i wyposażone w duże atrybuty władzy przy organizacji, wykonawstwie i kontroli produkcji.

Wreszcie zasadnicze ramy dla polityki społecznej stworzyła nowa Konstytucja z 9 maja 1948 r. określająca prawo do pracy, do słusznego za nią wynagrodzenia, do wypoczynku i ochrony życia i zdrowia przy pracy.

Rozwój akcji wczasów pracowniczych przypada także na okres po-lutowy.

Nie wymieniliśmy wszystkich aktów prawnych, które obrazują rozwój i kierunek prawodawstwa pracy w Republice Czechosłowackiej. Pragniemy stwierdzić, że wypływają one z socjalistycznego stosunku do pracy i z socjalistycznej troski o człowieka pracującego. Oddając w ręce polskiego czytelnika zbiór artykułów — pragniemy udostępnić polskiej klasie pracującej zapoznanie się z ustawodawstwem socjalnym zaprzyjaźnionego narodu oraz z korzyściami, jakie demokracja ludowa stworzyła dla bohaterkiej klasy robotniczej Czechosłowacji.

Pogłębiać współpracę między obu naszymi krajami będziemy przez wymianę myśli, poglądów i doświadczeń. Im więcej wiemy o sobie tym serdeczniejsze będą nasze stosunki, tym bardziej owocna będzie nasza współpraca, tym większe będą wzajemne korzyści. Umowy są dokumentem przyjaźni — współpraca jest jej dowodem, a dla innych niech będą także przykładem.

tak i w budowności, budou spolupracovat na všech problémech a na všech úsecích sociální politiky. Oba naše státy jednají v zájmu prohloubení sociálního pokroku nejen ve vlastních zemích, nýbrž i na poli mezinárodním.

Dělnická třída Československa je hrdá na své úspěchy, jakých dosáhla po odstranění kapitalismu, po nastolení lidové demokracie a po dobytí moci dělnickou třídou, která za vedení komunistické strany kráčí vítězně k socialismu. Zásadní změny ve vnitřních poměrech Československa nastaly v únoru 1948. Tehdy byly zmařeny plány reakce a tehdy vzrostly síly dělnické třídy a bylo dosaženo jednoty v táboře dělnické třídy, která otevřela cestu dalším a novým úspěchům.

Zvrat v politickém životě umožnil zásadní změny také v politice sociální. Již v dubnu 1948 nová lidová vláda zavedla národní pojištění. Zákon o národním pojištění zahrnuje všechny pracující stejnými předpisy. Vzor pro tyto zákony přejala Československá republika ze zkušeností sociálního pojištění v Sovětském svazu. Široký okruh sociálního pojištění v Československu, demokratičnost její administrace a pojišťovacího soudnictví — činí z tohot zákona dokument velkého významu. Dekret o závodních radách předpokládá účast dělnické třídy na řízení závodu, jakož i dozor nad jejich působností v souladu s hospodářskými zájmy státu. Závodní rady byly uznány za základní orgány jednotného odborového hnutí a byla jim dána značná pravomoc v organisaci, řízení a kontrole výroby.

Ústava ze dne 9 května 1948 dala konečný a zásadní rámec sociální politice státu. Ústava prohlásila právo na práci, právo na spravedlivou odměnu, právo na odpočinek a ochranu života a zdraví při práci.

Rozmach rekreační akce spadá rovněž do období po únoru.

Nevyjmenovali jsme všechna zákonná opatření, která by poskytla úplný obraz o rozvoji a směru zákonodárství práce v Československu. Chceme zdůraznit, že ona vyplývají ze socialistického poměru k práci a ze socialistické péče o pracujícího člověka. Předkládáme polskému čtenáři řadu článků, chtěli jsme poskytnout dělnické třídě možnost poznání sociální zákonodárství spráteleného národa a vymoženosti, které dala lidová demokracie hrdinské dělnické třídě Československa.

Budeme prohlubovati dále spolupráci mezi našimi státy. Budeme vzájemně vyměňovati myšlenky, názory a zkušenosti. Čím více budeme o sobě vědět, tím srdečnější budou naše vztahy, tím plodnější bude naše spolupráce a tím větší budeme mít z nich vzájemný prospěch. Smlouvy jsou dokumentem přátelství — jejich důkazem je spolupráce, a pro jiné necht jsou také příkladem.

E V Ž E N E R B A N
MINISTER PRACY I OPIEKI SPOLECZNEJ
REPUBLIKI CZECHOSLOWACKIEJ

PRZEZ ROZWÓJ DEMOKRACJI LUDOWEJ DO SOCJALIZMU

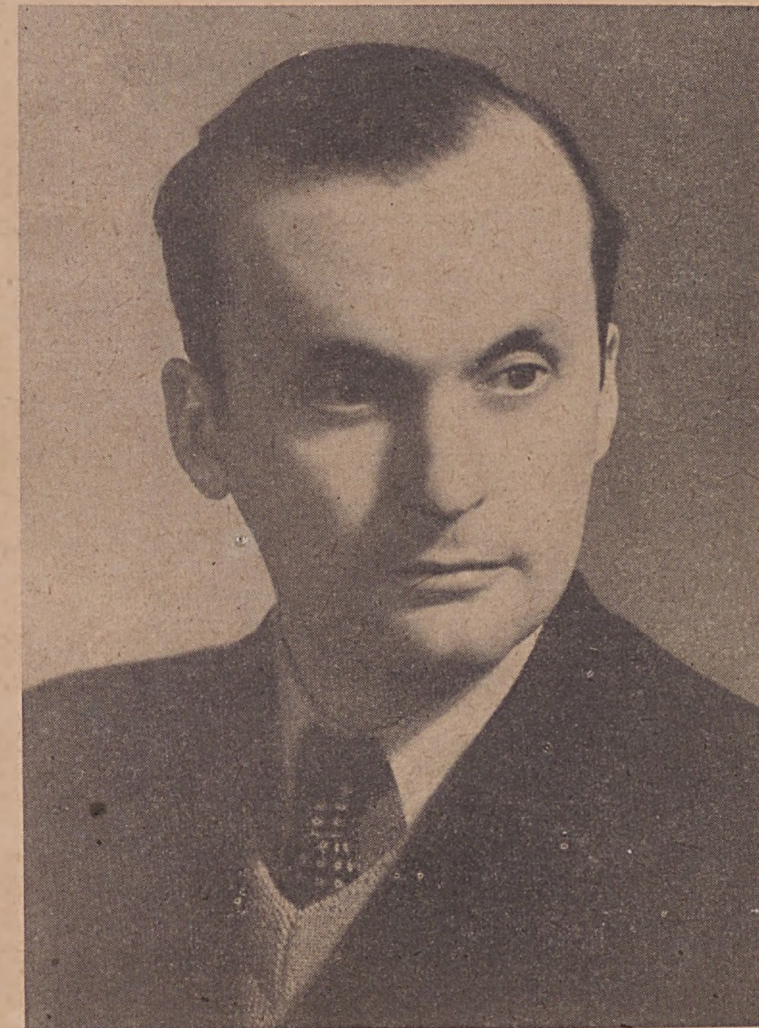
ROZWOJEM LIDOVE DEMOKRACIE K SOCIALISMU

Historia Polski i historia Czechosłowacji stanowią nieprzerwany łańcuch walk o zachowanie narodowej egzystencji. Walka ta trwała stulecia, lecz nigdy z taką siłą i wyrazistością nie zaznaczyła się wspólność naszych losów i interesów, jak w latach ostatnich. Zdarzająca się dawniej wzajemna oziębłość, sztuczne podsycanie sporów — czynione z obu stron przez sfery rządzące, opierające się ostatnio na niemieckim faszyzmie — niewątpliwie doprowadziłyby do zguby oba narody, gdyby nie potęga Związku Radzieckiego i jego zwycięstwo nad niemieckim imperializmem.

W obu naszych krajach całe życie narodowe zostało ujęte w pewne ręce i jest prowadzone ku socjalizmowi przez bratnie stronnictwa skupiające w duchu marksizmu — leninizmu klasę robotniczą oraz najbardziej postępowe siły społeczeństwa. Związek Radziecki swoją ofiarną walką wywalczył nam wolność, a jego siły zbrojne i gospodarcze zapewniają nam narodowe bezpieczeństwo i wielki rozwój materialny i kulturalny naszego życia narodowego. Lud pracujący po obu stronach pragnie przyjaźni i współpracy i żywiołowo odczuwa potrzebę umocnienia solidarności przeciw imperialistycznemu frontowi — przez szczerą przyjaźń, pogłębianą i rozwijaną na wszystkich odcinkach narodowego życia obu ludowych republik.

Doświadczenia lat ubiegłych, za które Polacy zapłacili wielokrotnie więcej niż my, nie pozwolą nam wracać do starych błędów. Polacy należą do tych, których walka i przeszkody nie łamią, lecz przeciwnie wzmacniają, czyniąc jeszcze bardziej odpornymi i stanowczymi. I taką dziś jest cała ludowa Polska.

W przeszłości żyliśmy odosobnieni, w różnych warunkach, byliśmy w różny sposób i w różnych stopniach wykorzystywani, a nasze masy ludowe były przez reakcyjną propagandę szczone przeciw sobie. To wszystko pozostawiło nam w dziedzictwie



Historie Polska a Československa je vítězem bojů o uchování vlastní existence, trvajících po staletí, ale nic tak neukázalo společenství našich zájmů, jako poslední léta. Vzájemné odizování a úmyslně zveličované rozpory, šířené na obou stranách vládnoucími třídami — s nepřitelem německého fašismu v zádech — byly by vedly ke zničení obou národů, nebýt ohromné síly Sovětského svazu a jeho vítězství nad německým imperialismem. V obou našich zemích je celý národní život pevně veden k socialismu bratrskými stranami sdružujícími dělnickou třídu

— różnice w narodowej psychice i w warunkach budowania naszych republik. Lecz wszystko to po zwycięstwie ludowej demokracji w obu krajach szybko się zlikwiduje, nie tylko przez sojusz braterski, którego wyrazem są zawierane umowy polityczne, gospodarcze, socjalne i kulturalne, lecz także przez wzajemny szeroko zakrojony kontakt licznych mas ludowych. Robotnicy inteligencja pracująca, młodzież i dzieci mają sposobność przy akcjach wymiennych poznać problemy, właściwości i osiągnięcia swego sojusznika. Tą drogą umacnia się przyjaźń, która przejawia się już przy wszystkich praktycznych zagadnieniach czechosłowacko-polskiej współpracy, a która z pewnością będzie przejawiała się także w przyszłości.

O Czechosłowacji przedwojennej mówiło się, jako o państwie społecznie postępowym, ponieważ zdobyte polityki socjalnej były tu większe niż w wielu innych państwach kapitalistycznych. Politykę socjalną prowadziło wówczas jednak państwo kapitalistyczne, które już w samym założeniu jest organizacją, gdzie klasa kapitalistyczna utrzymuje swoją siłę polityczną, swoje przywileje i swą własność prywatną środków produkcji. Polityka socjalna takiego państwa, jak każda jego polityka musi dążyć do konsolidacji kapitalistycznego ustroju, do zlagodzenia różnic klasowych i do szerzenia złudzeń, co do możliwości rozwoju i stopniowego przekształcania państwa kapitalistycznego i burżuazyjnej demokracji — w system socjalno-postępowy. Polityka socjalna w kapitalistycznym państwie stawała się skutecznym środkiem do rozbijania klasy robotniczej i jej siły, do ideologicznego balamucenia, demoralizacji, korupcji, do krzewienia oportunistów i reformizmu w robotniczym obozie. Krach polityki kapitalistycznej i jego następstwa dla klasy robotniczej przyczyniły się w znacznej mierze do uświadomienia mas pracujących całego świata, a w całym szeregu państw europejskich, w oparciu się o pierwsze w świecie państwo socjalistyczne, dokonały się potężne przemiany, które doprowadziły do porażki kapitalistycznej reakcji i do zjednoczenia politycznego i zawodowego klasy robotniczej. Klasa ta, wspólnie ze wszystkimi pracującymi i na ich czele, przejęła w Czechosłowacji w swoje ręce wszystkie najważniejsze środki produkcji i utorowała drogę do nowego rozwoju. Po porażce reakcji w obu państwach, stało się możliwym umocnienie jedności klasy robotniczej także pod względem politycznym — w Związkach Zawodowych. Interesy socjalne i interesy produkcji nie stoją już dziś w rozbieżności w stosunku do siebie, lecz przeciwnie, nawzajem się dopełniają i popierają. Produkcja znajduje się w ręku rzeczywistego producenta, t. zn. robotnika i pracującego inteligenta. Ich sytuacja i poziom życiowy nie zależą już dziś od wyników walki socjalnej, jak niegdyś, lecz od ilości dóbr wyprodukowanych i rozdzielonych według zasad socjalizmu. Polityka socjalna ludowo-demokratycznego państwa, kierowanego przez klasę robotniczą, ma w zasadzie za swój obowiązek i zadanie podwyższyć stopień życiową mas pracujących oraz przyczynić się do rozwoju i przekształcania się ludowej demokracji — w socja-

a nejpokrokovější síly na podkladě marxismu-leninismu. Sovětský svaz nám svými obětmi vybojoval svobodu a jeho hospodářské a branné síly nám zaručují národní bezpečnost a veliký rozvoj materiálních a kulturních podmínek našeho národního života. Pracující lid na obou stranách touží po přátelství a spolupráci a živelně pocituje potřebu upevnit solidaritu protiimperialistické fronty upřímným přátelstvím, prohloubeným a rozvíjeným na všech úsecích národního života obou lidových republik.

Minulé zkušenosti, za něž Poláci zaplatili mnohonásobně více než my, nám nedovolí, abychom se vraceli ke starým omylům. Poláci patří mezi ty, které překážky a utrpení nezlomí, naopak, činí je odolnými, pevnými a odhodlanými. A takové je dnes celé lidové Polsko.

V minulosti jsme žili odděleně v různých podmínkách, byli jsme v různém stupni a v různých formách vykořisťováni, a naše lidové masy byly reakční propagandou štvány proti sobě. To všechno nám zanechalo dědictví nejednotnosti v národní psychologii i v podmínkách budování našich republik. Ale to všechno také po vítězství lidové demokracie na obou stranách je rychle likvidováno nejen bratrským spojenectvím, které našlo svůj výraz v uzavírání smluv politických, hospodářských, sociálních a kulturních, ale také vzájemným stykem široce založeným v lidových masách. Dělníci, pracující inteligence, mládež a děti mají příležitost při výměnných akcích poznat problémy, vlastnosti a úspěchy svého spojence. Upevňuje se tak přátelství, které se už osvědčuje při všech praktických otázkách československo-polské spolupráce a které se jistě osvědčí i v budoucnu.

O předválečném Československu se mluvilo jako o státu sociálně pokrokovém, v němž úspěchy sociální politiky byly větší, než v mnohých jiných kapitalistických státech. Sociální politiku prováděl tehdy kapitalistický stát, který je svou podstatou organizací, již kapitalistická třída udržuje svou politickou moc, svá privilegia a své soukromé vlastnictví výrobních prostředků. Sociální politika takového státu, jako každá jiná politika v něm, má přispívat ke konsolidaci kapitalistického řádu, ke zmírnění třídních protív a k šíření ilusí o možnosti sociálního vývoje kapitalistického státu a buržoasní demokracie v systému sociálně pokrokový. Sociální politika v kapitalistickém státu stávala se tak účinným prostředkem, jak tříštit jednotu a sílu dělnické třídy, jak ji ideologicky mást a demoralisovat, jak kumpovat oportunistické a reformistické špičky v dělnickém táboře. Krach kapitalistické politiky a její důsledky pro dělnickou třídu posílily značně socialistické uvědomění pracujících celého světa a v řadě evropských států, opřených o první socialistický stát na světě, vedly k porážce kapitalistické reakce a k vybudování odborářské a politické jednoty dělnické třídy. Tato třída ve svazku s ostatními pracujícími, a v jejich čele, vzala v Československu do rukou moc a všech-

listyčnou. Zasadniczym więc celem polityki socjalnej naszej ludowo demokratycznej republiki jest podwyższenie poziomu życiowego ludności w taki sposób, by pozostało ono w harmonii z krzewieniem ustroju socjalistycznego, a nasze wysiłki w kierunku ugruntowania socjalnej polityki tworzą jedną całość z całą gospodarezą polityką kraju.

Zmiany gospodarcze, polityczne i społeczne w Czechosłowacji, których byliśmy świadkami i których dokonaliśmy od chwili oswobodzenia, a szczególnie od roku 1948, stworzyły nowe warunki dla naszej polityki socjalnej. Pozbawiliśmy siły wrogie żywioły, zbudowaliśmy państwo ludowo-demokratyczne, w którym masy ludu pracującego nie tylko wydają ustawy przez swoich przedstawicieli, lecz także ustawy te same wykonują, wreszcie upaństwowiliśmy najważniejsze gałęzie produkcji. Wykonaliśmy pomyślnie dwuletni plan gospodarczy odbudowy i rozbudowy naszej gospodarki, a w początkach roku 1949 przygotowaliśmy dobry start do planu pięcioletniego.

Treścią planu pięcioletniego jest budowa i przebudowa czechosłowackiej gospodarki, głównym zaś jego celem — przez podwyższenie wydajności pracy — podniesienie poziomu życiowego wszystkich warstw ludu pracującego miast i wsi. Plan pięcioletni stanowi ważny etap w rozwoju czechosłowackiej demokracji ludowej w marszu ku socjalizmowi szczególnie dlatego, że wzmocni upaństwowiony przemysł oraz rozszerzy mechanizację (motoryzację) i elektryfikację rolnictwa. Nasza polityka państwowa, określona w dziedzinie gospodarczej i socjalnej w planie pięcioletnim — jest wyrazem najistotniejszych interesów mas pracujących i dlatego w masach tych ma swoje pełne poparcie.

Wyrazem zmiany stosunku sił klasowych w państwie stała się konstytucja z 9 maja 1948 r., która przyznaje wszystkim obywatelom prawo do pracy, prawo do sprawiedliwego wynagrodzenia za wykonywaną pracę, prawo do odpoczynku po pracy i ochronę zdrowia. Kobiety, ze względu na ciężę, macierzyństwo i opiekę nad dzieckiem mają prawo do specjalnych warunków pracy. Ponadto ustawa przewiduje specjalne warunki pracy dla młodzieży, dostosowane do potrzeb ich duchowego i fizycznego rozwoju. Prawo do odpoczynku jest zagwarantowane przez ustalenie ustawowego 8-godzinnego dnia pracy oraz płatny urlop, a także przez rewolucyjny ruch zawodowy — przy pomocy środków materialnych, udzielonych przez państwo.

Od chwili naszego oswobodzenia 300.000 pracowników korzystało z czasów w różnych miejscowościach kuracyjnych i wypoczynkowych. Na specjalne wyróżnienie zasługuje wymienna akcja czasowa prowadzona między pracownikami Polscy i Czechosłowacji. W roku 1948 było 5.000 naszych pracowników w Polsce, oraz 1.000 polskich pracowników w Czechosłowacji. W tymże roku w polskich miejscowościach wypoczynkowych spędzało czas 1.050 czeskich i słowackich dzieci, w Czechosłowacji 900 dzieci z Polski. Akcje te

ny významné výrobní prostředky a otevřela tak cestu novému vývoji. Po porážce reakce v obou zemích bylo možno jednotu dělnické třídy budováním od začátku v odborech upevniti také politicky. Zájem výrobní a sociální už nestojí v protikladu, ale naopak vzájemně se doplňují a podporují. Výroba je v rukou skutečných výrobců, to znamená dělníků a hospodářské inteligence. Jejich životní úroveň a situace už nezávisí na sociálním boji jako ve staré, třídní společnosti, nýbrž na množství statků, produkovaných a rozdělovaných podle socialistických principů. Sociální politika lidově demokratického státu vedeného dělnickou třídou má v podstatě za úkol zvýšit životní úroveň pracujících a přispívat k rozvoji lidové demokracie v socialismus. Základním úkolem sociální politiky naší lidově demokratické republiky tedy je zvyšovat životní úroveň tak, aby to bylo v souladu s naším úsilím o vybudování socialistického řádu, a naše sociálně politické úsilí tvoří nedílnou součást celé hospodářské politiky.

Hospodářské, politické a společenské změny, které jsme od osvobození a zvláště od slavného roku 1948 uskutečnili v Československu, vytvořily nové předpoklady pro naši sociální politiku. Odňali jsme nepřátelským živlům moc, vybudovali jsme lidově demokratický stát, v němž si lid svými zástupci nejen zákony dává, nýbrž je i sám vykonává, a znárodnili jsme důležité výrobní prostředky. Splnili jsme úspěšně dvouletý hospodářský plán obnovy a výstavby našeho hospodářství a v začátku roku 1949 připravili jsme dobrý start do plánu pětiletého.

Obsahem pětiletého plánu je výstavba a přestavba československého hospodářství, hlavním jeho cílem je — na podkladě zvýšené produktivity práce — zvýšit životní úroveň všech vrstev pracujícího lidu měst i venkova. Pětiletý plán tvoří důležitý stupeň ve vývoji československé lidové demokracie k socialismu, zvláště tím, že zesílí a upevní znárodněný průmysl a rozšíří mechanisaci a elektrisaci v zemědělství. Naše státní politika určená v hospodářské a sociální oblasti pětiletým plánem, vyjadřuje nejživotnější zájmy pracujících a proto má také jejich plnou podporu.

Výrazem změny poměru třídních sil ve státě stala se ústava 9. května, která poskytuje všem občanům právo na práci, právo na spravedlivou odměnu za vykonanou práci, právo na odpočinek po práci a na ochranu zdraví. Ženy mají se zřetelem k těhotenství, mateřství a péči o dítě nárok na zvláštní úpravu pracovních podmínek. Pro mládež stanoví zákon zvláštní pracovní podmínky, přihlížející k potřebám jejího duševního a tělesného rozvoje. Právo na odpočinek se zaručuje zákonnou úpravou pracovní doby, t. j. 8 hodin denně a placené dovolené na zotavenou, jakož i péči i zotavení pracujících. O zotavenou pracujících pečuje Revoluční odborové hnutí za finanční podpory státu. Od našeho osvobození našlo v zotavovacích střediscích a lázních zotavení na 300.000 pracujících. Zvláštní a uznalé zmínky zasluhuje zotavovací akce

poprzedzała akcja goszczenia 400 dzieci polskich zorganizowana jeszcze w roku 1947. Nasi robotnicy i dzieci odnieśli z pobytu w Polsce niezapomniane wrażenie.

Czechosłowackie ubezpieczenie narodowe składające się z ubezpieczenia chorobowego, macierzyńskiego, inwalidzkiego i starczego rozciąga się na 95% ludności i obejmuje wszystkich pracujących bez wyjątku: robotników, rolników, rzemieślników, urzędników i osoby pracujące w wolnych zawodach. Ubezpieczenie chorobowe jest dla wszystkich pracujących znacznie lepsze niż dawne ubezpieczenie urzędnicze. Renty starcze osiągają przeciętnie wysokość poborów w czasie pracy.

Za czasów dawnego ustroju kapitalistycznego pracodawcy starali się obchodzić ustawy, które sobie klasa pracująca wywalczyła na swoją ochronę. Dziś w Czechosłowacji rządzi lud pracujący i ustawy są wydawane dla dobra ludu, nie zaś na jego niekorzyść. Spraw tych w zakładach pilnują rady zakładowe organa rewolucyjnego ruchu zawodowego.

Wielkie postępy osiągnęliśmy w ubiegłym roku w naszych stosunkach socjalnych z zagranicą. Nasze umowy polityczne i socjalne z Polską są w swej treści i w rozmachu pierwszymi w swoim rodzaju na świecie. Nową rzeczą jest w nich to, że w opracowywaniu ich brali udział po obu stronach także przedstawiciele związków zawodowych. Umowy te są wyrazem wysiłków obu państw ludowo-demokratycznych w kierunku prowadzenia prawdziwie pokojowej polityki, zmierzającej do nowego ustroju socjalistycznego. Umowy te dały w dziedzinie polityki socjalnej realne podstawy do rozstrzygnięcia całego kompleksu problemów dotyczących obu braterskich ludowo-demokratycznych państw oraz do ich planowej i ścisłej współpracy na przyszłość. Postanowienia obu umów i ich protokółów końcowych, są na polu stosunków międzynarodowych doniosłym dowodem nowego, nieegoistycznego kierunku międzynarodowej współpracy.

Pierwsze posiedzenie czechosłowacko-polskiej mieszanej komisji które odbyło się w Pradze w połowie stycznia 1949 r. w wielkiej mierze przyczyniło się do pogłębienia współpracy w dziedzinie polityki socjalnej obu państw, a rezultaty socjalno-politycznych umów były tym większe, że pojęcie polityki socjalnej zawiera również wszystkie zagadnienia zdrowotności.

Współpraca ta przybiera coraz to intensywniejsze i szersze formy. Została ona naświetlona w specjalnym numerze pisma „Socjalni revue”, organu czechosłowackiego Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, poświęconym polskiej polityce socjalnej, a przejawia się zresztą i w niniejszym numerze polskiego kwartalnika. Jest to jednak zaledwie nieznaczna część wielkiego dzieła.

Zgodnie z dotychczasowymi doświadczeniami historycznymi i wolą ludów obu krajów, złączonych wspólnymi ideałami i interesami, szukamy i znajdujemy w przyjaźni i w sojuszu jedną z niezawodnych rękami trwałej wolności narodowej i przyszłości socjalistycznej.

prováděná mezi pracujícími republiky Polské a Československé. V r. 1948 bylo 5.000 našich pracujících v Polsku a 1.000 polských pracujících v Československu. V témže roce dlelo v polských zotavovných 1.050 českých a slovenských dětí a v Československu 900 dětí z Polska. Témto akcím předcházela hostitelská akce pro 400 polských dětí, uskutečněná již roku 1947. Naši dělníci a děti odnesli si z pobytu v Polsku nezapomenutelné dojmy. Československé národní pojištění, vztahující se na 95% národa, zajišťuje pro případ nemoci, mateřství, invalidity a stáří všechny pracující bez rozdílu, dělníky, rolníky, živnostníky, úředníky i příslušníky svobodných povolání. Nové nemocenské pojištění pro všechny pracující je namnoze ještě lepší, než bylo dřívější pojištění úřednické. Starobní důchody zajišťují v průměru životní úroveň dosaženou v době práce.

Za dřívějšího kapitalistického řádu se snažili zaměstnavatelé obcházet zákony, které si pracující třída vydobyla na svou ochranu. Dnes v Československu vládní pracující lid a zákony se provádějí ve prospěch lidu a nikoliv proti lidu. Strážci pracujících na závodech jsou závodní rady a ostatní orgány Revolučního odborového hnutí.

K významným činům dospěli jsme loňského roku v naší sociální politice i v měřítku mezinárodním. Naše sociálně politické úmluvy s Polskem jsou svým obsahem a rozsahem první svého druhu na světě. Své prvenství zachovávají také po té stránce, že při jejich sjednávání se zúčastnili na obou stranách také zástupci odborových organizací. Tyto úmluvy jsou výrazem úsilí obou lidově demokratických států o skutečně mírovou budovatelskou politiku a nový socialistický řád. Témto úmluvami byly dány v oboru sociální politiky reálné základy k řešení celého komplexu problémů, týkajících se obou bratrských lidově demokratických států a k jejich plánovitě a nejtěsnější spolupráci. Ustanovení obou úmluv a jejich součástí, závěrečných protokolů a jejich zápisu jsou na mezinárodním poli významným dokladem nového, nesobeckého pojetí mezinárodní spolupráce.

První zasedání československo-polské smíšené komise, které se konalo v Praze v polovině ledna 1949 velmi přispělo k prohloubení spolupráce v oboru sociálně politickém obou států a dosah sociálně politických dohod byl ještě zvýšen tím, že pod pojmem sociální politiky jsou zahrnovány i všechny otázky zdravotnické.

Tato spolupráce nabývá stále intenzivnějších a širších forem. Byla též vyjádřena zvláštním číslem Sociální revue, orgánu československého ministerstva sociální péče, věnovaným polské sociální politice, a projevuje se nyní i v tomto čísle. Je to ovšem jen nepatrná část velkého díla. Ve světle dosavadních historických zkušeností a podle vůle lidu obou zemí, spojených stejnými ideály a zájmy, hledáme a nalzáme v přátelství a spojení jednu z neseňbávajících záruk trvalé národní svobody a socialistické budoucnosti.

CZECHOSŁOWACKIE UBEZPIECZENIE NARODOWE

ČESKOSLOVENSKÉ NARODNÍ POJIŠTĚNÍ

GLÓWNE ZASADY

Juž w tak zwanym koszyckim programie rządowym z kwietnia 1945 roku wspomniano o zamiarze wprowadzenia jednolitego ubezpieczenia społecznego wszystkich pracujących, bez względu na prawny charakter pracy, t.zn. nie tylko dla pracowników niesamodzielných. Dziś zasady te są już uroczyście zawarte w konstytucji z dnia 9 maja 1948r.

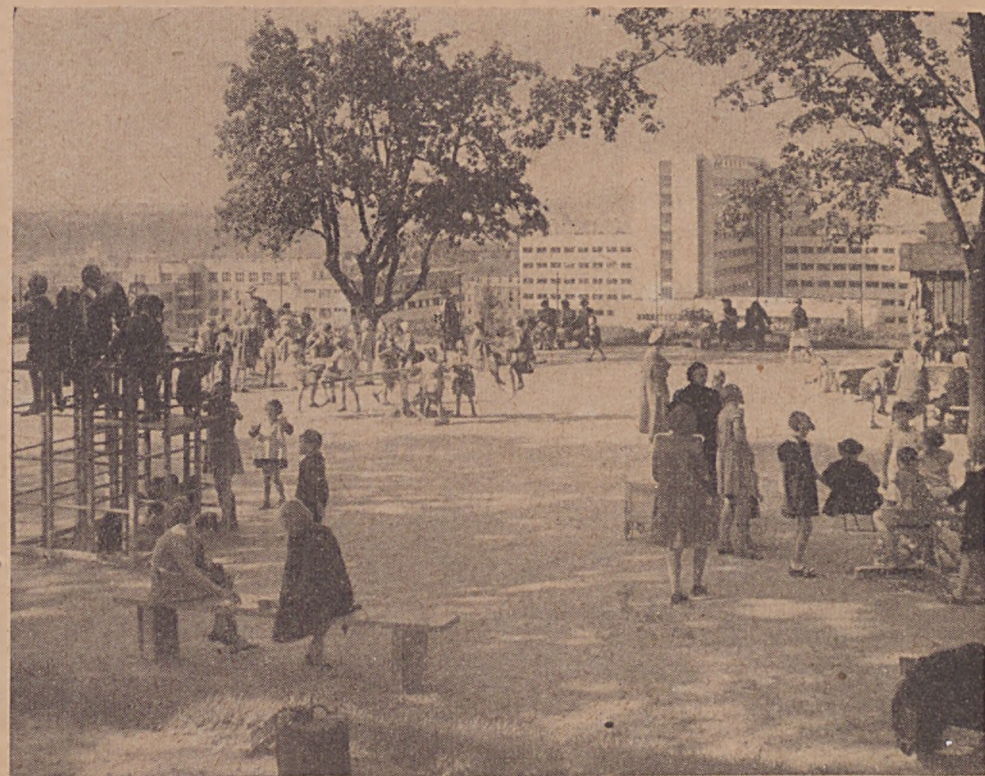
Ustawa o ubezpieczeniu narodowym, przyjęta przez parlament 15 kwietnia 1948 roku, wypełniła trzy podstawowe warunki: a) zebrała w jedną całość zróżniczkowane dotychczas ubezpieczenia społeczne;

b) rozszerzyła je na wszystkich pracujących;

c) postawiła samo urządzenie ubezpieczeń

społecznych na nowych zasadach, odpowiadających socjalno-politycznym, gospodarczym i organizacyjnym postulatam nowej epoki.

ad. a) W ubezpieczeniach społecznych bardziej niż gdzie indziej ważna jest zasada, że osiągnięte korzyści nie powinny być umniejszane. Jeżeli ubezpieczenie narodowe ma być jednolite i w zasadzie jednakowe dla wszystkich, to wyżej przytoczona zasada oznacza, że najlepszy rodzaj ubezpieczeń winien być wzięty za podstawę dla wszystkich. Zasada ta była wzięta pod uwagę przy tworzeniu czechosłowackiego narodowego ubezpieczenia, a w niektórych przypadkach została nawet przekroczona. Samo to wskazuje, że stworzono ubezpieczenie społeczne, które może śmiało konkurować z najlepszymi ubezpieczeniami na świecie.



Boisko dla dzieci — na drugim planie gmach Centralnej Ubezpieczalni Narodowej w Pradze
Dětské hřiště — v pozadí budova Ústřední národní pojišťovny v Praze

HLAVNÍ ZÁSADY

Již v t. zv. Košickém vládním programu z dubna 1945 byl vysloven požadavek zavedení jednotného sociálního pojištění všech pracujících, bez ohledu na právní titul práce, tedy nejen pro zaměstnance. Dnes jsou tyto zásady slavnostně vysloveny v samostatné ústavě ČSR z 9. května 1948.

Zákon o národním pojištění, odhlasovaný parlamentem 15. dubna 1948, splnil tři základní požadavky:

a) sjednotil dosavadní roztržité sociální pojištění;

b) rozšířil je na všechny pracující;

c) postavil celou instituci sociálního pojištění na moderní základy, odpovídající sociálně-politickým, hospodářským a organizačním postulatům nové doby.

ad. b) Ubezpieczenie narodowe rozciągnięto na wszystkich pracujących; biorą więc w nim udział nie tylko pracownicy, lecz również osoby samodzielnie zarabkujące, oraz współpracujący członkowie ich rodzin. Do tej pory ubezpieczenia społeczne w Czechosłowacji, tak jak i w większości innych państw, obejmowały tylko pracowników zależnych. Jednak w gospodarce planowej nie rozróżniamy pracujących według charakteru prawnego pracy. Warunkiem jest osobista praca. Natomiast posiadanie własności prywatnej lub udział w zysku przedsiębiorstw nie stanowią podstawy do korzystania z przywilejów ubezpieczeniowych przeznaczonych dla pracujących.

Każda praca człowieka uważana jest za część składową narodowej produkcji i za przyczynienie się do podniesienia poziomu życia narodu.

ad. c) Czechosłowackie ubezpieczenie narodowe opiera się na nowoczesnym systemie stosunku ubezpieczeniowego, świadczeń, odszkodowań i organizacji ubezpieczenia.

Główne zasady postępowe są następujące:

1. ubezpieczenie ipso iure (z mocy samego prawa);
2. pominięcie tak zwanych grup uposażeń, do których ubezpieczeni byli dotąd zaliczani a wprowadzenie ubezpieczenia w oparciu o tak zwaną podstawę wymiaru;
3. rozbudowanie na szeroką skalę opieki lekarskiej w ramach ubezpieczenia chorobowego ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki indywidualnej i zbiorowej;
4. konsekwentne stanowisko przy określaniu warunków dotyczących świadczeń ubezpieczeniowych, polegające na tym, że o wypłacie świadczeń nie decydują w żadnym wypadku inwalidztwo, starość lub śmierć, same przez się, lecz tylko wyłącznie utrata dochodu i pracy. Inwalidztwo, starość lub śmierć są w ubezpieczeniu narodowym tylko przyczynami rzeczywistej szkody społecznej, która winna być wyrównana;
5. odstąpienie od dotychczasowej zasady „wysługi” przy ustalaniu wysokości świadczeń. Według tej zasady, przy oznaczaniu wysokości renty brało się pod uwagę każdy policzalny do ubezpieczenia miesiąc lub tydzień pracy, sięgające nawet najdalej w przeszłość, oraz zapłatę za nie otrzymaną bądź miesięczną składką ubezpieczeniową. Ten stary system opiera się na zasadzie ubezpieczeniowo - matematycznego ekwiwalentu pod postacią takiej wysokości renty jaka była wysokość uiszczonych składek. Ustawa o ubezpieczeniu narodowym skłania się do zasady „potrzeb” i ustanawia wysokość renty w ten sposób, że bierze pod uwagę ostatnio osiągnięty poziom życiowy ubezpieczonego i według niego różnicuje renty;
6. obecnie koszty ubezpieczenia społecznego są częścią składową wynagrodzenia za pracę wykonywaną dla całego narodu poszczególnym osobom przysługuje udział w tym zbiorowym

ad a). V sociálním pojištění více než kde jinde platí zásada, že dosažené výhody nemají být zhoršovány. Má-li být národní pojištění jednotné a zásadně stejné pro všechny, znamená uvedená zásada, že nejlepší druh pojištění má být vzat za podklad pro všechny. Tato zásada skutečně byla při tvorbě československého národního pojištění přijata a v některých směrech se šlo i nad tuto mez. Už to samo znamená, že bylo vytvořeno sociální pojištění, jež snese směle srovnání s nejlepšími na světě.

ad b). Národní pojištění bylo rozšířeno na všechny pracující: národního pojištění jsou účastni nejen zaměstnanci, ale také všechny osoby samostatně výdělečně činné a nadto i jejich spolupracující členové rodiny. Až dosud bylo sociální pojištění v ČSR — stejně jako ve většině jiných států — sociálně politickým opatřením jen pro zaměstnance. Avšak v plánovaném hospodářství nerozoznáváme pracující podle právního titulu práce. Podmínkou je ovšem osobní práce; pouhé vlastnictví či jiná práva na část výnosu podniku nemohou přirozeně založiti účast na výhodách určených pro pracující. Každá lidská práce se považuje za složku národní produkce a za příspěvek ke zvýšení životní úrovně lidu.

ad c). Československé národní pojištění spočívá na moderním systému pojistného poměru, dávek, úhrady i organizace pojištění. Hlavní z moderních zásad v zákoně uplatněných jsou:

1. Pojištění ipso iure (ze zákona).
2. Opuštění t. zv. mzdových tříd, do nichž byli dosud pojištěnci zařazeni, a provádění pojištění podle t. zv. vyměřovacího základu.
3. Vybudování velkorysé léčebné péče v nemocenském pojištění, zejména zduřaznění zdravotní prevence individuální i kolektivní.
4. Důsledné stanovisko při definici podmínek dávek důchodového pojištění, spočívající v tom, že se v žádném případě důchodem nehonoruje invalidita, stáří nebo smrt sama o sobě, nýbrž výhradně jen ztráta důchodu a práce; ony typické „škodné události” (invalidita atd.) jsou v národním pojištění pouze příčinami skutečné sociální škody, která se nahrazuje.
5. Odklon od dosavadního principu „zásluhy” při stanovení výše dávek. Podle tohoto principu se projevuje ve výši důchodu každý v pojištění započitatelný měsíc či týden, ať jakkoliv daleko v minulosti ležící, a mzda v něm získaná, resp. pojistné za něj zaplacené. Tomuto starému systému odpovídal princip pojistněmatematické ekvivalence mezi zaplaceným pojistným a výší důchodu. Zákon o národním pojištění přiklání se k principu „potřeby” a stanoví výši důchodu tak, že přihlíží k poslední dosažené životní anifé pojištěncově a podle ní diferencuje důchody.
6. Nyní jsou náklady na sociální pojištění kolektivisovanou částí odměny za práci, vykonanou pro národní celek; jednotlivcům přísluší podíl na kolektivní odměně potud, pokud se stanou potřebnými a ve formě, která odpovídá povaze potřeby (věcné či peněžité dávky). Lidská společ-

funduszu o tyle, o ile jest to potrzebne i w formie, jakiej wymaga charakter potrzeby. (w naturze lub w pieniądzu). Społeczeństwo ludzkie, gospodarujące na pewnym terytorium, jest organizmem, który składa się przede wszystkim z pracujących, następnie z dorastających do zdolności do pracy i wreszcie z osób wytrąconych z procesu pracy przez chorobę, inwalidztwo lub starość. Wynik bieżącej pracy musi być taki, by mógł utrzymać wszystkie trzy grupy obywateli; stąd obowiązek pracujących ofiarowania części wyniku ich pracy dla pozostałych dwóch grup. Dopiero system gospodarczy, oparty na planie, którego celem jest stopniowe zwiększenie poziomu życia wszystkich obywateli, pozwala na odstąpienie od dotychczasowego systemu świadczeń opartych o maksymalną akumulację kapitału — i przejście do systemu planowego rozdziału świadczeń, z minimalnym funduszem rezerwowym, który będzie służyć na pokrycie wahań, wynikłych na skutek przejściowych kłopotów gospodarczych;

7. jak wynika z tego krótkiego opisu przewodnich zasad czechosłowackiego ubezpieczenia narodowego, ubezpieczenie to pomyślane zostało na wzór postępowego i nowoczesnego ubezpieczenia społecznego w Związku Radzieckim, który do swojej konstytucji włączył prawo do materialnego zabezpieczenia na starość, jak również na wypadek choroby lub utraty zdolności do pracy. Związek Radziecki gwarantuje to prawo przez szeroko rozbudowane ubezpieczenie społeczne robotników i innych pracowników na koszt państwa, zapewniając m. in. bezpłatną opiekę lekarską dla ludu pracującego poprzez szeroką sieć punktów sanitarnych;
8. ustawa o ubezpieczeniu społecznym jest dla Czechosłowacji osiągnięciem o znaczeniu historycznym. Powstała ona z inicjatywy zorganizowanego robotniczego ruchu zawodowego, który żądanie swoje wysunął w lutych dniach 1948 roku. Czechosłowacka klasa robotnicza nie postawiła swego żądania wąsko lub egoistycznie, zażądała bowiem ubezpieczenia dla wszystkich warstw pracujących, t. zn. również i dla rolników, rzemieślników i wolnych zawodów. Ustawa ta jest zatem przejawem solidarności wszystkich warstw pracujących, które w przeszłości były stale, celowo nastawiane przeciw sobie, pozostając w zależności od małej garstki uprzywilejowanej warstwy wielkich posiadaczy środków produkcji.

TRÉŠĆ USTAWY

a) **Ogólne warunki roszezeń z tytułu ubezpieczenia.** Warunkiem wszelkich uprawnień z tytułu narodowego ubezpieczenia jest uprzednie ubezpieczenie każdej pracującej osoby.

Stosunek ubezpieczeniowy i płynące z niego roszezenia wynikają z samego faktu zatrudnienia (wykonywania pracy). Takie ubezpieczenie „ipso iure”, znane do tej pory w Czechosłowacji tylko w ubezpieczeniu chorobowym, które było bezwzględnie najbardziej korzystne dla ubezpieczonych, dziś jest powszechne t. zn.

nost gospodarčić na určitém území je organizmem, který sestává předně z pracujících, dále z osob k pracovní schopnosti dorůstajících a posléze z osob vyřazených z pracovního procesu pro nemoc, invaliditu nebo pokročilý věk. Běžným výsledkem práce musí být udržovány všechny tři skupiny obyvatelstva. Povinnost pracujících, věnovati část výsledků práce dvěma ostatním skupinám obyvatelstva, je hospodářsky plně odůvodněna. Ovšem teprve hospodářská soustava, podložená plánem, jehož cílem je postupné zvyšování životní úrovně všeho obyvatelstva, umožňuje odkloniti se od dosavadního systému úhrady založeného na maximální akumulaci kapitálu a přejíti k systému plánovaného rozvrhu s minimálním rezervním fondem, sloužícím ke krytí výkyvů, způsobených přechodnými hospodářskými nesnázemi.

7. Z tohoto stručného popisu vedoucích zásad československého národního pojištění je patrné, že toto pojištění je koncipováno v duchu změny úhradové soustavy, pro něž již existuje precedent, a to v moderním a pokrokovém pojetí sociálního pojištění v Sovětském svazu, který do své ústavy vtělil právo na hmotné zabezpečení ve stáří, jakož i pro případ nemoci a ztráty pracovní způsobilosti, a který toto právo ústavně zaručuje vybudováním obsáhlého sociálního pojištění dělníků a jiných zaměstnanců na náklad státu, dále bezplatnou léčebnou péčí pro pracující lid a zřízením rozsáhlé sítě léčebných míst.

8. Zákon o národním pojištění je pro Československo sociální vymožeností dějinného významu; vzešel z iniciativy odborově organizovaného dělnictva, které jej v únorových dnech 1948 postavilo také co svůj politický požadavek. Ale československé dělnictvo tento svůj požadavek nepostavilo úzce sobecky. Žádalo toto zabezpečení pro všechny pracující vrstvy, tedy i pro rolníky, živnostníky, svobodná povolání atd. Je tedy tento zákon projevem solidarity všech pracujících vrstev, které byly v minulosti záměrně stavěny proti sobě a udržovány tak v područí úzké privilegované vrstvy vlastníků velkých výrobních prostředků.

OBSAH ZÁKONA

a) **Všeobecné podmínky nároku z pojištění.** Podmínkou všech nároků z národního pojištění jest především, aby pracující osoba byla pojištěna. Pojistný poměr a z něho plynoucí nároky vznikají již samým faktem zaměstnání (vykonání prací). Toto pojištění ipso iure, známé v ČSR dosud jen v pojištění nemocenském, které je nepochybně nejpříznivější pro pojištěnce, bylo nyní zavedeno všeobecně, tedy i v pojištění důchodovém.

Nároky z pojištění vznikají nejen tehdy, když pojistný případ nastal v době trvání pojistného poměru, nýbrž i když nastal později, t. j. v t. zv. „ochranné lhůtě” (6 týdnů po skončení pojistného poměru) v nemocenském pojištění; v důchodovém pojištění pak zákon spojuje dosavadní instituty „čekacích dob” a „zachování nároků” v jedno základní ustanovení, že je třeba, aby pojištěnec byl v období posledních pěti let přede dnem nápadu dávky nebo před svou smrtí (nápad důchodu pozůstalým může po případě nastati později) pojištěn alespoň čtyři roky.

obejmuje také ubezpieczenie rentowe. Uprawienia z tytułu ubezpieczenia powstają nie tylko wtedy, gdy zdarzenie ubezpieczeniowe nastąpiło podczas trwania ubezpieczenia, ale również gdy zaszło później t. j. w okresie t. zw. „czasu ochronnego” (w ubezpieczeniu chorobowym 6 tygodni po zakończeniu stosunku ubezpieczeniowego) w ubezpieczeniu rentowym ustawa ta łączy dotychczasowe „okresy wy czekiwania” i „zachowanie roszezeń” w jedno podstawowe postanowienie, iż trzeba, żeby ubezpieczony w okresie ostatnich pięciu lat pracy przed wypadkiem lub przed śmiercią (wypłacanie renty może dla pozostającej rodziny nastąpić później) był ubezpieczony przynajmniej cztery lata.

Wysokość skladek i świadczeń u każdego ubezpieczonego określa t. zw. podstawa wymiaru. Tą podstawą wymiaru u pracownika jest każda otrzymana kwota, którą dostaje on za umówioną pracę.

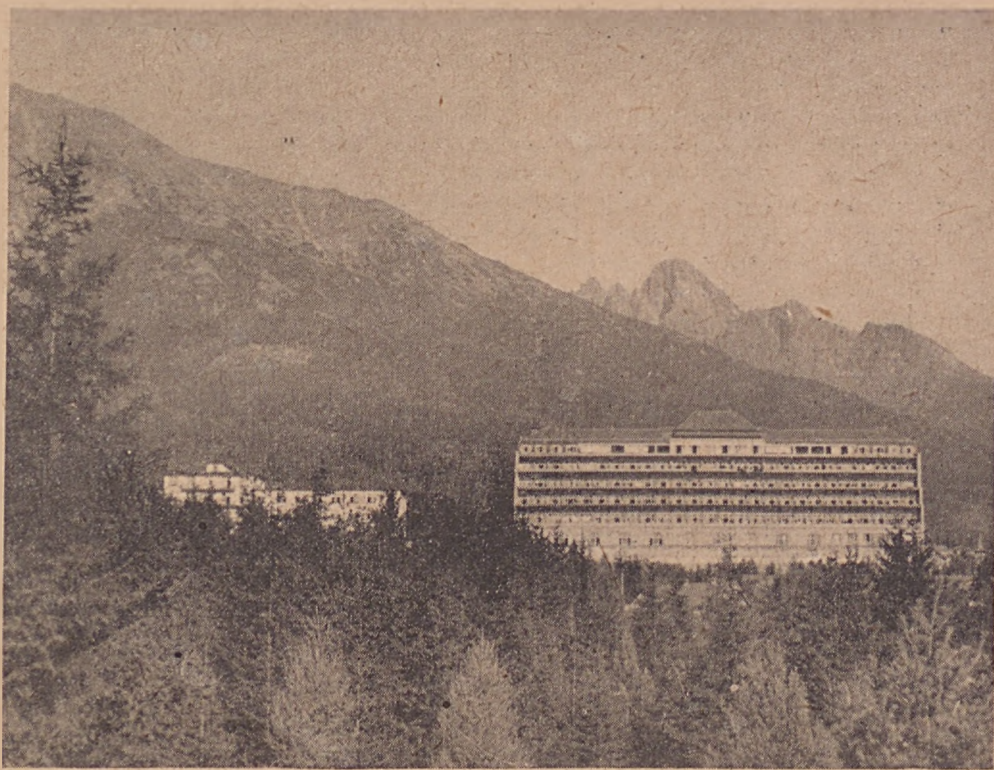
U samodzielnie zarobkujących za podstawę wymiaru przyjmuje się pobory, które otrzymuje pracownik o takim stopniu fachowych kwalifikacji, że może on zastępować przedsiębiorcę w prowadzeniu przedsiębiorstwa, powiększone o jedną czwartą, lub przynajmniej pobory najlepiej opłacanego pracownika przedsiębiorstwa, powiększone o jedną czwartą. Ministerstwo Opieki Społecznej może ustanowić w pewnych wypadkach i u pewnych grup ubezpieczonych ryczałtowe kwoty, policzalne do ubezpieczenia. Dla rolników ustanawia się teoretyczne pobory, które są w każdym wypadku ogłaszane przez Ministerstwo Opieki Społecznej w zależności od wielkości gruntu, produkcji gospodarstwa, jakości i kultury gleby i sposobu gospodarowania.

b) **Stawki chorobowe ubezpieczenia.** Dotychczasowe ubezpieczenie chorobowe było bardzo nie jednolite. Różne jego rodzaje miały różne stawki. W ubezpieczeniu narodowym nie można popierać tego rodzaju różnic, ponieważ chodzi o dobro jednakowej wartości u każdego obywatela i jednakowo cenne dla narodu i jego

Pro výši pojistného a dávek je u každého pojistěnce směrodatný t. zv. vyměřovací základ. Tímto vyměřovacím základem u zaměstnanců je veškerý příjem, který zaměstnanec dostává za smluvenou práci. U samostatně výdělečných je vyměřovacím základem příjem stanovený pro zaměstnance tak odborně kvalifikovaného, že může zastupovati podnikatele ve vedení podniku, zvýšený o jednu čtvrtinu, nejméně však příjem nejlépe placeného zaměstnance podniku zvýšený o jednu čtvrtinu. Ministerstvo sociální péče může stanovit u určitých skupin pojistěnců paušální pevné částky, které se pokládají za tento zpočítatelný příjem. Pro zemědělce stanoví se tyto fiktivní příjmy v každém případě vyhláškou ministerstva sociální péče podle rozlohy pozemků, výrobní oblasti, bonity a kultury půdy a podle způsobu hospodaření.

b) **Dávky nemocenského pojištění.** Dosavadní nemocenské pojištění bylo značně nejednotné. Rozličné jeho druhy měly různé a různé poskytované dávky. V národním pojištění není možno podržeti tyto rozdíly, neboť jde o statek stejně hodnotný u každého občana a stejně cenný pro národ a jeho hospodářství u každého pracujícího, totiž o zdraví. Zákon dává stejné věcné dávky všem pojistěncům i jejich rodinným příslušníkům a ponechává jen věcné odůvodněné rozdíly v dávkách peněžitých.

Národní pojištění nemocenské zabezpečuje pojistěncům i jejich rodinným příslušníkům od počátku nemoci nárok na léčení mimoústavní (v domácnosti, v ordinaci, v ambulátoriu) i ústavní,



Sanatorium Centralnej Ubezpieczalni Narodowej w Nowym Smokowcu na Słowaczczyźnie
Sanatorium Ústřední národní pojišťovny v Novém Smokovci na Slovensku

gospodarki — mianowicie o zdrowie pracownika. Ustawa przyznaje jednakowe rzeczowe stawki wszystkim pracownikom i członkom ich rodzin i pozostawia tylko rzeczowo uzasadnione różnice w kwotach pieniężnych.

Narodowe ubezpieczenie chorobowe zapewnia ubezpieczonym i członkom ich rodzin prawo do leczenia od początku choroby bądź to poza zakładowe — w domu, bądź też w szpitalu, w ambulátoriu i w t. zw. publicznych lecznicach lub innych publicznych zakładach leczniczych a w wypadkach potrzeby w sanatoriach, uzdrowiskach i miejscowościach klimatycznych; zapewnia też leczenie w wypadkach nieplodności, opiekę nad uzębieniem, pomoc przy okaleczeniach i oszpecceniach itp.

Zasílki chorobowe wynoszą, zgodnie z zasadami wymiaru, od 15 do 159 Kčs denně, czyli 50% středního zarobku. Są one wypłacane wówczas, gdy ubezpieczony nie ma prawa do otrzymywania poborów w okresie niezdolności do pracy, najwyżej przez 365 dni. Po 91 dniach niezdolności zasílki chorobowe zwiększa się o 10%, po 182 dniach o 15% początkowej sumy.

W razie macierzyństwa ubezpieczonej lub członkini rodziny ubezpieczonego należą się: bezpłatna pomoc lekarska i pomoc akuszerki lub opieka w zakładzie położniczym, wyprawka dziecinna (lub ekwiwalent w gotówce za nią) i zasiłek porodowy w wysokości 2.500 Kčs za każde dziecko, czyli przeszło trzykrotny przeciętny zarobek tygodniowy pracownika, ponadto ubezpieczonej należy się pomoc pieniężna w wysokości zasílku chorobowego przez okres 18 tygodni.

Zostało wprowadzone nowe świadczenie: pomoc rodzinna, której udziela się chorej ubezpieczonej lub członkini rodziny — o ile ma ona na swojej opiece choć 1 dziecko i nie ma żadnej pomocy w domu. Zamiast pomocy tej w braku možnosti dostarczenia pomocy domowej może być udzielona zapomoga pieniężna, zapomoga ta powiększa się, poczynają



Sanatorium Centralnej Ubezpieczalni Narodowej w Czechach.
Sanatorium ústřední národní pojišťovny v Poděbradech v Čechách.

t. j. ve veřejných nemocnicích nebo v jiných veřejných léčebných ústavech, v případě potřeby pak ošetřování v sanatoriích, v lázních a ozdravovnách, péči o chrup, pomoc při zmrzačení a zohyždění, jakož i léčení při nep!odnosti.

Peněžité nemocenské je odstupňováno podle vyměřovacího základu od 15 do 159 Kčs denně, t. j. u středních výdělků 50% běžného výdělku. Nemocenské je vypláceno ode dne, kdy není nároku na mzdu, po dobu pracovní neschopnosti, nejdéle po dobu 365 dnů. Po 91 dnech neschopnosti k práci zvýší se nemocenské o 10%, po 182 dnech o 15% počáteční sazby.

V mateřství náleží pojistěnce nebo rodinné příslušnici bezplatná pomoc lékařská a pomoc porodní asistentky nebo ústavní ošetřování v porodnici, dětská vybavička (nebo peněžitá náhrada za ni) a porodné 2500 Kčs, t. j. více než trojnásobek průměrného týdenního výdělku zaměstnanců, za každé dítě; pojistěnce nad to peněžitá pomoc ve výši nemocenského za 18 týdnů.

Jako nová dávka je zavedena výpomoc v rodině, jež bude poskytována onemocnělé pojistěnce nebo rodinné příslušnici, pečující-li aspoň o 1 dítě, pokud nemá pomocnici v domácnosti. Místo této výpomoci může být po dobu nedostatku pracovních sil pro domácnost poskytnuta peněžitá náhrada, jež se zvýší za třetí a každé další dítě do 14 let o 33%. Výpomoc se poskytuje od 15 dne nemoci, nejdéle po dobu 365 dnů.

Pohřebné po pojistěnci činí více než šestinásobek průměrného týdenního výdělku zaměstnanců, po manželce (družce) téměř dvojnásobek průměrného týdenního výdělku zaměstnanců, po ostatních rodinných příslušnících od 60% do 160%

jąc od 3 dziecka, za każde dalsze dziecko do lat 14 o 33%. Zapomogi udziela się od 15 dni choroby, nie dłużej niż przez 365 dni.

Zasilek pogrzebowy po ubezpieczonym wynosi przeszło sześciokrotny przeciętny zarobek tygodniowy pracownika, po żonie (konkubinie) prawie dwukrotny przeciętny zarobek tygodniowy pracownika, po innych członkach rodziny od 60 do 160% tygodniowego przeciętnego zarobku pracownika, w zależności od wieku zmarłej osoby.

Pomoc lekarska jest udzielana na zasadzie swobodnego wyboru lekarza z listy lekarzy zaangażowanych przez ubezpieczalnię.

a) Świadczenia ubezpieczenia rentowego. Ubezpieczenie rentowe przewiduje następujące świadczenia:

1. renty starcze po osiągnięciu 65 lat życia, ewentualnie już po 60 latach życia,
2. rentę inwalidzką — jeżeli skutek trwałego obniżenia się zdrowia ubezpieczony straci więcej niż połowę zarobku,
3. rentę dla żony (konkubiny) jeżeli z powodu inwalidztwa nie jest zdolna do wykonywania pracy w domu, lub jeśli osiągnęła 65 lat życia w wysokości 6.000 Kcs rocznie, t. j. 15% tygodniowego przeciętnego zarobku pracownika),
4. rentę wdowią na okres jednego roku bezwarunkowo, po tym okresie jeżeli wdowa żyła z ubezpieczonym przynajmniej 15 lat, jest inwalidką, lub osiągnęła wiek 45 lat, albo ma na swej opiece przynajmniej 1 dziecko pozostające po ubezpieczonym i posiada tytuł prawny do wychowywania go,
5. rentę dla konkubiny po zmarłym ubezpieczonym na tych samych warunkach co rentę wdowią, jeżeli żyła z ubezpieczonym przynajmniej 10 lat we wspólnym gospodarstwie, albo tylko 3 lata i jest matką jego niezaopatrzonego dziecka,
6. rentę sierocą dla dzieci całkowicie osierconych, zasadniczo do 16 roku życia,
7. dodatki na wychowanie — do renty inwalidzkiej, starczej lub wdowiej na niezaopatrzone dzieci do tegoż wieku, co przy rentach sierocych,
8. odszkodowanie za wypadek przy pracy w formie renty która stanowi przy zupełnej niezdolności do pracy dwie trzecie rocznego zarobku (pełna renta), przy częściowej niezdolności do pracy od 20% pełnej renty wzwyż, stosownie do stopnia utraty zdolności do pracy,
9. odszkodowanie wypadkowe przy utracie przynajmniej 10%, a mniej niż 20% zdolności do pracy, wynosi 3-krotną roczną rentę wypadkową — obliczoną w/g punktu 8,
10. zapomogę posagową z okazji ślubu,
11. zaopatrzenie społeczne dla wszystkich obywateli czechosłowackich którzy przekroczyli 65 lat lub są inwalidami i w potrzebie, jeżeli nie mają prawa do renty z tytułu

průmerného týdenního výdělku zaměstnanců podle jejich věku.

Lékařská služba je prováděna na podkladě svobodné volby lékaře ze smluvních lékařů pojišťovny.

c) Dávky důchodového pojištění. Národní pojištění důchodové poskytuje tyto dávky:

1. důchod starobní od dosažení 65. roku věku, po případě od 60. roku věku,
2. důchod invalidní, nastane-li u pojištěnce více než poloviční pokles výdělku jako následek trvalého nepříznivého zdravotního stavu,
3. důchod manželky (družky), je-li pro invaliditu neschopna vykonávat práci v domácnosti nebo dosáhla-li 65. roku věku, v částce 6000 Kcs ročně, t. j. 15% průmerného týdenního výdělku zaměstnanců,
4. důchod vdovský po dobu jednoho roku bezpodmínečně, po této době pak vdově, která žila v manželství s pojištěncem aspoň 15 let, nebo je invalidní, nebo dosáhla 45 let věku, nebo pečuje aspoň o jedno nezaopatřené dítě pojištěncovo, na něž je nárok na výchovné,
5. důchod družky zemřelého pojištěnce, za stejných podmínek jako důchod vdovský, jestliže družka žila s pojištěncem aspoň 10 let ve společné domácnosti nebo tři léta a je matkou jeho nezaopatřeného dítěte,
6. důchod sirotčí oboustranně osiřelým dětem, zásadně do 16. roku věku,
7. výchovné k důchodům invalidním, starobním a vdovským na nezaopatřené děti v důchodové péči do stejného věku jako u důchodů sirotčích,
8. odškodnění za pracovní úraz důchodem, který činí při úplné výdělečné neschopnosti dvě třetiny ročního výdělku, při částečné neschopnosti k výdělku od 20% poměrnou část plného důchodu, odpovídající stupni ztráty výdělečné schopnosti,
9. úrazové odškodné, při ztrátě aspoň 10%, avšak méně než 20% výdělečné schopnosti, které činí trojnásobek ročního úrazového důchodu, vymeřeného podle bodu 8,
10. výbavné při sňatku,
11. důchod sociální československým státním občanům, kteří jsou starší 65 let nebo invalidní

ubezpečenia narodowego lub z zakladu emerytalnego. Zaopatrzenie to stanowi przeszło 20% średniego tygodniowego zarobku pracownika, gdy jest udzielone dwojemu małżonkom — stanowi przeszło 31% średniego zarobku tygodniowego pracownika, a gdy jest udzielane dziecku sierocie wynosi 15% przeciętnego zarobku tygodniowego pracownika. Zaopatrzenie społeczne w daleko większym stopniu zabezpiecza obywateli, niż dotychczasowa niewystarczająca i poniżająca godność człowieka, opieka nad ubogimi. Renta starcza (inwalidzka) składa się z kwoty zasadniczej i z kwoty wzrostu, która stanowi za pierwszych 20 lat ubezpieczenia 28% przeciętnego rocznego zarobku. Renta inwalidzka (stareza) nie może przewyższać 85% przeciętnego zarobku i nie może być niższa od 24% przeciętnego tygodniowego zarobku pracownika.

U górników kwota wzrostu wynosi 1,2% rocznie za okres zatrudnienia pod ziemią ponadto 2% przeciętnego zarobku. Ich stareza (inwalidzka) renta wynosi prawie 30% przeciętnych tygodniowych zarobków w górnictwie, najwyżej 90% przeciętnego zarobku ubezpieczonego. Renta starcza i inwalidzka renta jest górnikom przyznawana na najdogodniejszych warunkach.

Renta wdowia (lub konkubiny) stanowi dla wdowy (lub konkubiny), która jest inwalidką lub ma ponad 45 lat życia, lub opiekuje się conajmniej 1 dzieckiem niezaopatrzonym ubezpieczonego — 70% renty starczej (inwalidzkiej), w innych zaś wypadkach 50% renty starczej (inwalidzkiej), hojniej jednak 21% przeciętnych tygodniowych zarobków pracownika.

Dla uzupełnienia należy dodać, że ten system rentowego ubezpieczenia nie rozciąga się na pracowników państwowych (publicznych), dla których pozostaje w mocy dotychczasowy system emerytur państwowych.

Pokrycie. Pokrywanie wydatków (kosztów) narodowego ubezpieczenia odbywa się w zasadzie przy pomocy składek ubezpieczeniowych oraz dopłat z funduszy państwowych.

1. Składki ubezpieczeniowe są oddzielne za ubezpieczenie chorobowe i oddzielne za ubezpieczenie rentowe i wypadkowe.

Stanowią one pewien procent podstawy wymiaru.

Składka ubezpieczenia chorobowego wynosi:

- a) 6,8% za pracownika z wyjątkiem przytoczonym w pkt. b)
- b) 5% za pracownika państwowego (publicznego)
- c) 6,7% za osoby pracujące w wolnych zawodach oraz za współpracujących z nimi członków rodzin.

Składka ubezpieczenia rentowego wynosi 10% podstawy wymiaru.

a potřební, pokud nemají nároku na důchody z národního pojištění nebo z veřejného penzijního zaopatrění. Tento důchod činí přes 20% průmerného týdenního výdělku zaměstnanců, poskytuje-li se oběma manželům, činí přes 31% průmerného týdenního výdělku zaměstnanců, poskytuje-li se osiřelému dítěti činí 15% průmerného týdenního výdělku zaměstnanců. Sociální důchody nahradí daleko lépe dosavadní nevyhovující a nedůstojnou p či chudinskou.

Starobní (invalidní) důchod se skládá ze základní částky a z částek zvyšovacích, které činí za prvních 20 let pojištění 28% průmerného ročního výdělku. Důchod invalidní (starobní) nesmí převyšovat 85% průmerného výdělku a nesmí být nižší než 24% průmerného týdenního výdělku zaměstnanců.

U horníků činí zvyšovací částky 1,2%, za dobu zaměstnání pod zemí pak 2% průmerného výdělku. Starobní (invalidní) důchod činí zde téměř 30% průmerných týdenních výdělků v hornictví, a nejvýše 90% průmerného výdělku dotyčného pojištěnce. Starobní a rovněž invalidní důchod je horníkům poskytován za příznivějších podmínek.

Důchod vdovský (družky) činí u vdovy (družky), která je invalidní nebo starší 45 let, anebo pečuje aspoň o jedno nezaopatřené dítě pojištěncovo, 70% důchodu starobního (invalidního), v ostatních případech 50% důchodu starobního (invalidního), nejméně 21% průmerných týdenních výdělků zaměstnanců.

Pro úplnost třeba podotknout, že tato soustava důchodového pojištění se nevztahuje na veřejné zaměstnance, pro něž zůstává v platnosti dosavadní soustava pensí státních.

d) Úhrada. Úhrada nákladů národního pojištění se v podstatě opatruje pojistným a příspěvkem státu.

1. Pojistné je stanoveno zvláště pro pojištění nemocenské a zvláště pro pojištění důchodové a úrazové. Vyměřuje se určitým procentem z vyměřovacího základu.

Pojistné nemocenského pojištění činí:

- a) 6,8% za zaměstnance s výjimkou uvedenou ad b),
- b) 5% za veřejné zaměstnance,
- c) 6,7% za osoby samostatně výdělečně činné a za spolupracující členy rodiny.

Pojistné důchodového pojištění činí 10% vyměřovacího základu.

Pojistné úrazového pojištění činí 1% vyměřovacího základu a bude vybíráno přírážkou k pojistnému důchodového pojištění zaměstnanců a spolupracujících členů rodiny.

Skladka za ubezpieczenie wypadkowe wynosi 1% podstawy wymiaru i będzie pobierana łącznie z rentową składką pracowników i członków ich rodzin.

- Państwo wnosić będzie swój wkład na cele ubezpieczenia rentowego i chorobowego w formie dopłat.

Wysokość wkładu Państwa do ubezpieczenia rentowego zależeć będzie od systemu pokrycia. W ubezpieczeniu rentowym nie będzie się tworzyć rezerwy kapitałowej, stanowiącej równowartość rozszczeń ubezpieczeniowych, lecz będzie się tworzyć tylko taką rezerwę, która wystarczy na pokrycie ewent. rozszczeń spowodowanych przejściowymi kłopotami gospodarczymi, np. zwiększeniem się inwalidztwa itp.

Pomoc Państwa da się również odczuć i w ubezpieczeniu chorobowym w odróżnieniu od systemu dotychczasowego, kiedy koszty tego ubezpieczenia były pokrywane wyłącznie ze składek ubezpieczeniowych. Powodem tego jest to, że ubezpieczenie chorobowe przejmuje dziś na siebie szereg zadań, które były dotąd prowadzone przez publiczne ośrodki zdrowia, jak np. opieka nad zdrowiem ludności, prewencja, opieka nad matką, żłobki, itp.

- Organizacja ubezpieczenia.** Ustawa o ubezpieczeniu narodowym zakończyła dotychczasowe rozbięcie organizacyjne społecznych ubezpieczeń i wprowadziła jedną instytucję ubezpieczeń na całe państwo i dla wszystkich gałęzi ubezpieczeń. Zachowuje się jednak wewnętrzną autonomię ubezpieczeń. Ubezpieczenie narodowe prowadzi Centralny Narodowy Zakład Ubezpieczeń jako samodzielna instytucja prawa publicznego, której organizacja konsekwentnie przeprowadza zasady demokratyzacji i decentralizacji.

Zasada demokratyzacji polega na tym, że kierownictwo ubezpieczenia narodowego należy do ubezpieczonych, a pod względem prawnym tak jest ujęta, że wszystkie najważniejsze decyzje powierzone są organom złożonym z przedstawicieli wybranych z grona ubezpieczonych. Zasada decentralizacji wyraża się w tym, że Centralny Narodowy Zakład Ubezpieczeń, opiera się na dwu stopniowej podbudowie organizacyjnej: ubezpieczalniach narodowych i powiatowych ubezpieczalniach narodowych; w nich również zasadnicze decyzje należą do wybranych przedstawicieli ubezpieczonych.

Centralny Narodowy Zakład Ubezpieczeń i jego organizacyjne składniki wydają wiążące akty administracyjne, t.j. decyzje o prawach i obowiązkach ubezpieczonych i pracodawców. Wszelkie poprawki lub odwołania przeciw tym aktom kierowane są do sądów ubezpieczenia narodowego.

Istnieją: sądy ubezpieczeniowe, wyższe sądy ubezpieczeniowe i najwyższy sąd ubezpieczeniowy. Także i te sądy kierują się zasadą demokratyzacji, polegającą na udziale ludowych sędziów spośród ubezpieczonych.

- Státní příspěvek bude v národním pojištění poskytován k pojištění důchodovému i pojištění nemocenskému.

Výše státního příspěvku v důchodovém pojištění úzce souvisí s úhradovým systémem. V důchodovém pojištění nebudou vytvářeny kapitálové rezervy, které by odpovídaly protihodnotě získaných nároků pojištěnců, nýbrž bude vytvořena jen taková úhradová rezerva, která by postačila krytí výkyvy způsobené přechodnými hospodářskými nesnáze, zvýšenou invaliditou a pod.

Státní příspěvek se zavádí i v nemocenském pojištění na rozdíl od dosavadního vývoje, kdy náklady tohoto pojištění byly výlučně hrazeny pojistným. Důvodem pro to je ta okolnost, že nemocenské pojištění přejímá řadu úkolů dosud prováděných veřejnou zdravotní správou, jako je péče o zdravou populaci, preventivní a zábranná péče, péče o matky a kojence a pod.

- Organisace pojištění.** Zákon o národním pojištění ukončil dosavadní organizační roztržitost sociálního pojištění a zavedl jediného nositele pojištění pro celý stát a všechna odvětví pojištění. Naproti tomu se zachovává zásada autonomie pojištění. Národní pojištění provádí Ústřední národní pojišťovna jako samosprávná korporace veřejného práva, v jejíž organizaci jsou důsledně provedeny zásady demokratisace a decentralisace.

Zásada demokratisace znamená, že správa národního pojištění náleží pojištěncům a je v zákoně provedena tak, že všechna důležitější rozhodnutí se své ují orgánům složeným z volených zástupců pojištěnců. Zásada decentralisace je provedena tak, že Ústřední národní pojišťovna má dva stupně územních organizačních složek národní pojišťovny a okresní národní pojišťovny. I v nich náleží zásadní rozhodování voleným zástupcům pojištěnců.

Ústřední národní pojišťovna a její organizační složky vydávají závazné správní akty, t.j. výměry o právech a povinnostech pojištěnců a jiných stran. Opravné prostředky proti těmto výměrům se podávají u soudů národního pojištění. Jsou to: pojišťovací soudy, vrchní pojišťovací soudy a nejvyšší pojišťovací soud. Také u těchto soudů je provedena zásada demokratisace účastí lidových soudců z řad pojištěnců.

V ustanoveních o hospodaření Ústřední pojišťovny je zejména vyslovena zásada dlouhodobého hospodářského plánu sestaveného v soulase s celostátním plánováním.

Je důsledkem zásady autonomie a demokratisace správy národního pojištění, že v řadě ustanovení je podmínkou, aby bylo slyšeno ROH. ROH spolu s vrcholnými zájmovými organizacemi osob samostatně hospodařících sestavuje kandidátky pro volby správních orgánů.

W postanowieniach dotyczących gospodarki Centralnego Narodowego Zakładu Ubezpieczeń jest wyrażona zasada długodystansowego planu gospodarczego uzgodnionego z planem ogólnopaństwowym.

W uznaniu zasad autonomii i demokratycznego zarządu ubezpieczenia narodowego, w całym szeregu postanowień zaznaczono, że R.O.H. (rewolucyjny ruch zawodowy) musi mieć wszędzie swój głos. Rewolucyjny ruch zawodowy wspólnie z nadrzędnymi zainteresowanymi organizacjami wyznaczają kandydatury do wyborów zarządów.

ZAKOŃCZENIE

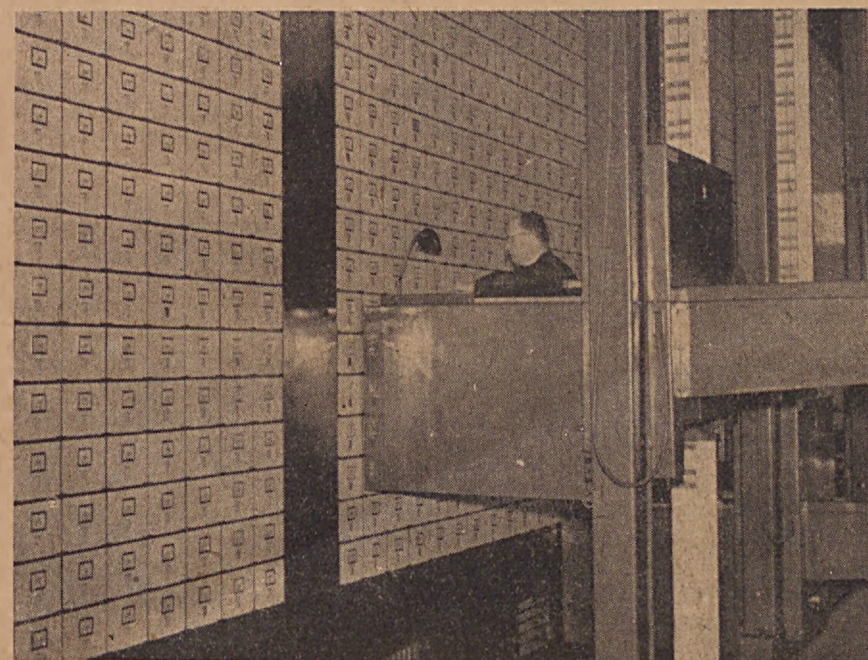
Lud czechosłowacki zrozumiał doniosłość ubezpieczenia narodowego i współzależność jego osobistych interesów z interesami całego narodu i państwa. Ustawa o ubezpieczeniu narodowym zaiste nie dąży do takiego rozszerzenia rent, które miałyby uczynić z czechosłowackiego ludu naród często chorujący lub naród rencistów. Dyscyplina pracy i entuzjazm naszego ludu dają najlepszą gwarancję tego, że wstąpiłiśmy na drogę ku socjalizmowi w sposób właściwy. Dowodem tego jest znaczny wzrost produkcji, udział w ochotniczych brygadach pracy, socjalistyczne współzawodnictwo pracy w zakładach, biurach i na roli, projekty ulepszeń i usprawnień pracy oraz zobowiązania w związku z 9 Zjazdem K.S.C. (Czeska Partia Komunistyczna = K.S.C.).

Nie należy mieć obawy co do działalności narodowego ubezpieczenia i co do tego, że będziemy zmuszeni wiele wysiłków poświęcić na akcję kontrolną i nadzorczą. Narody Czeski i Słowacki nie odznaczają się liczebnością ani bogactwem zasobów naturalnych i materialnych, największym ich bogactwem jest praca i jej celowa i sprawliwa organizacja. Lud pracujący naszych narodów ufa, iż w myśl tych zasad i w miarę swych sił przez stworzenie swego narodowego ubezpieczenia, przyczynił się do nowej i lepszej organizacji społeczności ludzkiej.

ZÁVĚR

Československý pracující lid pochopil význam národního pojištění, jakož i souvislost jeho osobního prospěchu s prospěchem ostatních a se zájmem celku. Zákon o národním pojištění zajisté nechce šířít důchodů, které poskytuje, udělat z čs. lidu národ často nemocných anebo národ pensistů. Pracovní disciplína a nadšení našeho lidu však přináší již skvělé důkazy o správně nastoupené cestě k socialismu. Prokazuje to plynulý vzrůst výroby, účast na dobrovolných pracovních brigádách, socialistická soutěž v závodech, kancelářích i na polích, zlepšovací návrhy a pracovní závazky k IX. sjezdu KSČ. Není třeba mítí obav ze zneužívání národního pojištění a z toho, že bychom musili příliš mnoho síly věnovati na kontrolní a dozorčí akce.

Český a slovenský národ neoplývá ani velkou početností, ani bohatstvím zdroju přírodních a hmotných. Jejich největším bohatstvím je lidská práce a její účelná a spravedlivá organizace. Pracující lid našich narodů se domnívá, že v tomto smyslu a podle těchto svých sil zbudováním svého národního pojištění přispěl k nové a lepší organizaci lidské společnosti.



Kartoteka Centralnej Ubezpieczalni Narodowej w Pradze, z dojazdem mechanicznym.

Pojízdná kartoteka Ústředni Národní pojišťovny v Praze.

ZADANIA REWOLUCYJNEGO RUCHU ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH W CZECHOSŁOWACJI W PLANIE PIĘCIOLETNIM

FUNKCE A ÚKOLY REVOLUČNÍHO ODBOROVÉHO Hnutí, ZVLÁŠTĚ V ČESKOSLOVENSKÉM PĚTILETÉM PLÁNU

ZWIĄZKI ZAWODOWE W CZASIE PANO- WANIA KAPITALIZMU — A DZIŚ

Działalność rewolucyjnego ruchu związków zawodowych wyraża od chwili rewolucji majowej 1945 roku nową politykę zawodową. Uświadomimy to sobie najlepiej przeprowadzając porównanie między polityką socjalną związków zawodowych w dobie kapitalizmu, a dziś. Wówczas miała ona charakter przeważnie „opiekuńczy”, co w rzeczywistości znaczyło, że o opiekę społeczną dbała nie wiele. Jej działalność reformatorska ograniczała się jedynie do walki o polepszenie warunków pracy i egzystencji pracownika — nie dążąc do zwalczenia kapitalistycznego porządku.

Kapitalistyczna polityka socjalna rozbijała jedność i siłę klasy robotniczej, przyczyniała się do konsolidacji kapitalistycznego ustroju i do łagodzenia przeciwieństw klasowych. Dla kapitalistów t. zw. polityka socjalna i jej przejawy były częściowo konieczne, wymuszone, częściowo zaś były dobrowolnymi ustępstwami, których cel był jednak zawsze ten sam: zabezpieczyć albo umacniać gospodarczą i polityczną przemoc klasy kapitalistycznej.

Doniosły udział rewolucyjnych związków zawodowych w naszym ruchu oporu wyraził się przede wszystkim w antyfaszystowskim nastawieniu mas pracujących i ich wierności dla ideałów ludowej demokracji i socjalizmu. Rewolucyjne związki zawodowe już za okupacji przygotowywały grunt do tego, by po oswobodzeniu klasa robotnicza wspólnie z resztą pracujących i na ich czele wzięła w swoje ręce władzę i wszystkie najważniejsze środki produkcji.

NOWE ZADANIA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Rewolucyjny ruch zawodowy oddał na usługi Republice wszystkie swe siły. Związki zawodowe w nowym państwie demokracji ludowej nie uważają za swój jedyny cel — ochrony socjalnej interesów pracownika, lecz przede wszystkim walczą o usunięcie i zamianę kapitalistycznego systemu produkcji na system produkcji socjalistycznej. Polityka socjalna rewolucyjnego ruchu zawodowego zatraciła swój charakter „opiekuńczy”, natomiast pomaga tworzyć nowe i lepsze warunki

ODBORY ZA KAPITALIZMU A NYNÍ

Činnost Revolučního odborového hnutí je od květnové revoluce roku 1945 novou odborovou politikou. Nejlépe si to uvědomíme, když s ní porovnáme odborovou sociální politiku v éře kapitalistické. Tehdy měla ráz převážně „ochranářský”, což v podstatě znamená, že pečovala o sociálně slabé. Činnost reformistického hnutí se omezovala pouze na boj za zlepšení existenčních a pracovních poměrů zaměstnanců a nesměřovala k odstranění kapitalistického řádu.

Kapitalistická sociální politika třífila jednotu a sílu dělnické třídy, přispívala ke konsolidaci kapitalistického řádu a ke zmírnění třídních protív. Pro kapitalisty t. zv. sociální politika a její opatření byly jednak nutné, vynucené, jednak někdy také jimi chtěné ústupky, jejichž cíl byl ale vždy stejný, zachraňovat anebo upevňovat hospodářskou a politickou nadvládu kapitalistické třídy.

Významná účast revolučních odborů na domácím odboji byla především výrazem protifašistického smýšlení pracujících vrstev a jejich věrnosti ideálům lidové demokracie a socialismu. Revoluční odbory již za okupace připravovaly předpoklady a půdu k tomu, aby po osvobození dělnická třída ve svazku s ostatními pracujícími a v jejich čele vzala do rukou moc a všechny významné výrobní prostředky.

NOVÁ FUNKCE ODBORŮ

Revoluční odborové hnutí podřídilo budování republiky všechny své síly. Odbory v novém lidové demokratickém státě nepovažují již za svůj jediný cíl společnou ochranu zájmů pracujících, nýbrž vedou i boj za odstranění a nahrazení kapitalistického výrobního systému systémem socialistickým. Sociální politika Revolučního odborového hnutí ztratila svůj ochranářský charakter a pomáhá tvořit nové a lepší životní podmínky pro pracující vrstvy. Je nedílnou součástí politiky hospodářské, s níž sleduje též cíl: organisovat

žyciowe dla warstw pracujących. Stanowi ona nieodłączną część polityki gospodarczej, z którą wspólnie dąży do jednego celu: zorganizowania wszystkich sił narodu do celowego ich wykorzystania dla ogólnego dobra wszystkich obywateli oraz jak największego wzmoczenia produkcji. Punkt ciężkości polityki socjalnej przenosi się na politykę pracy, przy czym opieka socjalna jest tylko jej dopełnieniem i jest tak rozplanowana, żeby nie kolidowała z interesami produkcji, lecz przeciwnie, by przyczyniała się do jej rozwoju. Zatem ma ona charakter produkcyjny i przyczynia się do rozwoju produkcji. Wysiłki pracujących włożone w produkcję wracają znowu w formie stale podwyższającej się stopy życiowej i nowych zdobyczy socjalnych. Zatem polityka socjalna jest nieodłączną częścią ogólnej polityki gospodarczej.

REWOLUCYJNY RUCH ZAWODOWY A PIĘCIOLATKA

Rewolucyjny ruch zawodowy stoi na straży i troskliwie dba o to, by nikt nie mógł nas na naszej drodze do socjalizmu zatrzymać lub bezkarnie nam szkodzić.

Rewolucyjne rady zakładowe, okres zarządów narodowych, hasło „roztocime kola” (roztoczymy kręgi), rozwój ochotniczych brygad w jesieni 1945 roku i początki działalności komitetów branżowych są to wszystko etapy nowej polityki zawodowej. Udział mas pracujących w upaństwowianiu, ich współpraca przy organizowaniu upaństwowionego przemysłu oraz przyłączenie się do planu dwuletniego charakteryzują dalszy okres gospodarczego rozwoju ludowej demokratycznej Republiki oraz dalszy szereg zadań i zamierzeń ruchu zawodowego.

Wykonywanie planu dwuletniego, przyłączenie się do wykonania zaplanowanych zadań gospodarczych, aprobata planu przez masy, stanowią trzeci etap udziału rewolucyjnego ruchu zawodowego w budownictwie gospodarczym naszego Państwa.

Rewolucyjny ruch zawodowy ma przed sobą nowe zadanie w planie pięcioletnim. Plan pięcioletni dotyczy interesów wszystkich pracujących, a jego głównym celem jest poprzez stałe zwiększanie wydajności pracy dążenie do podniesienia stopy życiowej wszystkich warstw ludu pracującego, zarówno miast jak i wsi, i na tym gruncie umocnienia sojuszu robotników, chłopów, inteligencji i średnich warstw miejskich. Znaczy to, że rewolucyjny (ruch zawodowy, którego podstawowym zadaniem jest podniesienie stopy życiowej najemnych pracowników — widzi swój cel i sens całej swej działalności w planie pięcioletnim.

Poszczególne organizacje zawodowe biorą udział w przygotowaniach do realizacji i kontroli planu pięcioletniego.

O ZWIĘKSZENIE WYDAJNOŚCI PRACY

Wyższa forma organizacji, jak nas uczy marksizm-leninizm, przewyższa zawsze poprzedni stopień rozwoju dlatego, że osiąga większą wydajność pracy, t. zn. większą ilość wyrobów na głowę.

Poszczególne organizacje zawodowe troszczą się o zwiększenie wydajności pracy zwłaszcza za po-

wszystkie siły naroda, aby jich było co nejużytejszy wykorzystano do obecnemu blahu všech občanů a aby byla co nejvíce vystupňována výroba. Těžisté sociální politiky se přenáší do politiky pracovní, při čemž sociální péče je jejím doplňkem, který je plánovitě uskutečňován tak, aby to opět nebylo v rozporu se zájmy výroby, nýbrž naopak, aby tato péče podporovala její rozvoj. Má tedy charakter výrobní a přispívá k rozvoji výroby. Úsilí pracujících, vložené do výroby, se vrací znovu ve formě stoupající životní úrovně a nových sociálních vymožeností. Sociální politika je tedy nedílnou součástí hospodářské politiky.

REVOLUČNÍ ODBOROVÉ Hnutí A PĚTI- LETKA

Revoluční odborové hnutí je na stráži a bedlivě dbá, aby nikdo nemohl náš postup k socialismu beztrápně mařit a zdržovat.

Revoluční závodní rady a období národních správ, heslo „Roztočíme kola”, rozvíjení dobrovolných brigád na podzim 1945 a počátky akce výrobních výborů jsou charakteristickými mezníky nové odborové politiky. Účast pracujících na znárodnění, jejich spolupráce při organizaci znárodněného průmyslu a konečně nástup do dvouletky charakterisují další období hospodářského vývoje naší lidové demokratické republiky a další soubor úkolů Revolučního odborového hnutí. Plnění dvouletého plánu, nástup do plnění plánovaných úkolů hospodárnosti a jakosti a konečně masové hnutí protiplánu označují třetí období účasti Revolučního odborového hnutí na hospodářské výstavbě našeho státu.

Revoluční odborové hnutí dnes stojí před novými úkoly v pětiletce. Pětiletý plán se dotýká zájmu všech pracujících, neboť jeho hlavním cílem je na podkladě zvýšení produktivity práce dále podstatně zvýšit životní úroveň všech vrstev pracujícího lidu měst i venkova a na této základně upevnit svazek dělníků, rolníků, inteligence a středních vrstev městských. To znamená, že Revoluční odborové hnutí, jehož základním úkolem je právě zvýšení životní úrovně námezdně pracujících, spatřuje svůj hlavní cíl a smysl celé své činnosti v pětiletém plánu a jeho úkolech. Jednotná odborová organizace se účastní přípravy, provádění a kontroly pětiletého plánu.

ZVÝŠIT PRODUKTIVITU PRÁCE

Vyšší společenská forma, jak nás učí marx-leninizmus, překoná předchozí vývojový stupeň vždycky tím, že dosáhne vyšší produktivity práce, t. j. většího množství výrobků na hlavu.

kieruje mobilizacją wespół z administracją ludową i urzędami ochrony pracy. Jest on również przewodniczącym komisji kadr pracowniczych, które są utworzone przy każdej okręgowej radzie narodowej. Członkami tej komisji są: referent społeczno-polityczny i referent do spraw gospodarczych rewolucyjnego ruchu zawodowego, obok dalszych członków z zakładów pracy.

PRACOWNICY PUBLICZNI

Najważniejszym zadaniem urzędników publicznych jest wprowadzenie w życie nowego prawa o uposażeniach, które zastąpi dzisiejszy przestarzały system płac. Nowe prawo należy przepoić zasadami socjalistycznymi i połączyć jak najściślej z tendencjami i zarządzeniami istniejącymi w gospodarce i produkcji. Nowe prawo o uposażeniu musi być skutecznym narzędziem do podwyższenia wydajności pracy w służbie publicznej, musi być bodźcem do lepszego i wartościowszego wykonywania pracy, musi zachęcić pracowników do tego, by o pracy swej starali się rozmyślać i wiedzieli jak ją uprościć, usprawnić, wymierzać i bilansować; nowe prawo o uposażeniach musi zapewnić odpowiedzialność za wykonanie powierzonej funkcji i powiązać sprawę tę z odpowiedzialnością ze stanowiska.

Projekt tego prawa z uwzględnieniem wyżej przytoczonych zasad został już przygotowany przy wydajnej współpracy rewolucyjnego ruchu zawodowego.

SOCJALISTYCZNE WSPÓŁZAWODNICTWO, RADY PRODUKCYJNE, METODY ULEPSZANIA

Socjalistyczne współzawodnictwo i przodownictwo pracy, zmierzające do podwyższenia produkcji i wydajności pracy, jest jedną z najskuteczniejszych broni pracownika w walce o socjalizm. Wszystkie dotychczasowe przykłady i uzyskane doświadczenia dowodzą tego, że współzawodnictwo musi powstać wśród samych pracowników, którzy stają się jego twórcami i krzewicielami. Zadaniem zaś wszystkich organów rewolucyjnego ruchu zawodowego jest poświęcać pilną uwagę uświadomionym towarzyszom i zachęcać ich do wzywania do dalszego współzawodnictwa jeden drugiego, załoga — załogę, warsztat — warsztat i t.p.

Współzawodnictwo i przodownictwo pracy wśród młodzieży będzie wszechstronnie popierane przez rewolucyjny ruch zawodowy, aby nie było ono tylko sprawą młodzieży, ograniczającą się wyłącznie do zakładów, lecz aby zataczało coraz większe kręgi.

Zgłaszanie projektów ulepszenia produkcji świadczy o zainteresowaniu i inicjatywie pracowników w odniesieniu do zagadnienia podwyższenia produkcji. Zgłoszone projekty winny być należycie ocenione. Zadaniem organów rewolucyjnego ruchu zawodowego jest inicjatywę tę podsycać i rozwijać.

RADY PRODUKCYJNE

Praca rad produkcyjnych musi być stała i winna rozwijać inicjatywę wszystkich pracujących w zakładzie w kierunku codziennego obserwowania

VEŘEJNÍ ZAMĚSTNANCI

Předním z úkolů týkajících se veřejných zaměstnanců je uskutečnění nového platového zákona, který nahradí dnešní zastaralý systém. Nový zákon třeba naplnit socialistickými zásadami a přiblížit co nejúžeji úpravám a tendencím sledovaným v hospodářství a ve výrobě. Nový platový zákon musí být účinným nástrojem k zvýšení produktivity práce ve veřejné službě, musí být povzbudivý k vyšším a hodnotnějším výkonům, musí vésti zaměstnance k tomu, aby o své práci přemýšleli, uvažovali, jak ji zjednodušit, z hospodárnit, měřit a bilancovat, musí zajistit odpovědnost za výkon funkce a odvolatelnost funkcí. S přihlédnutím k těmto zásadám byla již osnova zákona připravena za vydatné spolupráce Revolučního odborového hnutí.

SOCIALISTICKÉ SOUTĚŽENÍ, ZLEPŠOVACÍ NÁMĚTY, VÝROBNÍ VÝBORY

Socialistické soutěžení a údernické hnutí za zvyšování výroby a výrobnosti jsou jednou z nejúčinnějších zbraní pracujících v boji o socialismus. Všechna dosavadní účinnost a získané zkušenosti dosvědčují, že toto soutěžení musí mít svůj původ mezi samotnými zaměstnanci, kteří se stávají jeho tvůrci a nositeli. Úkolem všech orgánů Revolučního odborového hnutí je věnovat plnou pozornost uvědoměným soudruhům a povzbudit je, aby vyzvali k soutěžení další, jeden druhého, parta partu, dílna dílnu.

Soutěž úderů mládeže bude Revolučním odborovým hnutím všemožně podporována, ovšem tak, aby soutěžení nezůstalo v závodech jenom záležitostí mládeže, ale rozšířilo se na stále širší okruh.

Ve zlepšovacích námětech se projevuje zájem a iniciativa pracujících na zvyšování výroby. Podávání zlepšovacích námětů je třeba zaměřit především k úzkým profilům té které výroby v závodě. Náležitě zhodnocení podaných námětů je nutno zajistit. Úkolem orgánů Revolučního odborového hnutí je tuto iniciativu podněcovat a rozvíjet.

VÝROBNÍ VÝBORY

Práce výrobních výborů musí být stálá a musí rozvíjet iniciativu všech pracujících na závodech sledováním denně se měnících výrobních podmínek a poměrů. Závodní odborová skupina sleduje činnost výrobních výborů.

SPOLUPRÁCE REVOLUČNÍHO ODBOROVÉHO Hnutí S VEDENÍM ZÁVODŮ

Úloha a funkce Revolučního odborového hnutí v československé lidové demokratické republice se změnila podstatně oproti dobám předválečným

zmieniających się stosunków i warunków produkcji. Zakładowy związek zawodowy kontroluje czynności rad produkcyjnych.

WSPÓŁPRACA REWOLUCYJNEGO RUCHU ZAWODOWEGO Z KIEROWNICTWEM ZAKŁADU

Rola i funkcja rewolucyjnego ruchu zawodowego w czechosłowackiej demokratycznej republice ludowej zmieniła się zasadniczo w porównaniu z okresem przedwojennym. Zmieniła się także praca funkcjonariuszy związków zawodowych w poszczególnych członach zawodowych organizacji, co ma zrozumiały wpływ na ich stosunek do kierownictwa zakładu i na ich wzajemną współpracę.

Rewolucyjny ruch zawodowy i jego organy stały się jednym z głównych czynników powojennej odbudowy gospodarczej. Z inicjatywy związków zawodowych powstaje w zakładach ruch rad produkcyjnych, szerzy się akcja składania projektów ulepszenia pracy, rozwija się współzawodnictwo pracy, organizują się ochotnicze brygady pracy oraz wprowadza się politykę socjalną. Wszystkie te zadania oraz cały szereg innych mniejszej wagi wymagają naturalnie najściślejszego kontaktu i stosunku pomiędzy związkiem zawodowym, a odpowiedzialnym kierownictwem produkcji.

POLITYKA REWOLUCYJNEGO RUCHU ZAWODOWEGO NA ODCINKU WCZASÓW I WYŻYWIENIA W STOŁÓWKACH ZAKŁADOWYCH

Związek Radziecki w trosce o wypoczynek pracujących dał nam jasny obraz i wzór do rozwiązania tego nowego problemu w socjalistycznym budownictwie. Kierownictwo polityczne socjalistycznego państwa powierza związkowi zawodowym załatwienie spraw wczasowych pracowników. Rewolucyjny ruch zawodowy w trosce o wypoczynek pracownika przedłuża w planie pięcioletnim krótkotrwałe wczasy pracownika.

Centralny Zarząd Wczasów rewolucyjnego ruchu zawodowego studiuje i doświadczalnie wprowadza w życie nowe próby spędzania wczasów: wczasy w miesiące poświęcone rozrywkom kulturalnym dla mieszkańców wsi, zaś dla pracujących umysłowo i na polu kulturalnym i oświatowym (w wielkich miastach) — wczasy (week'end'y) w okolicach podmiejskich. W tym celu przygotowuje się rozległe tereny, zdala od osiedli, w czystym powietrzu i odpowiednim otoczeniu.

W planie pięcioletnim rewolucyjny ruch zawodowy przewiduje dalszy rozwój wyżywienia przy zakładach zarówno przez zwiększenie ilości zakładowych stołówek, jak i pod względem ich fachowej obsługi. W roku 1949 będzie się stołować w zakładowych stołówkach 660.000 pracowników, a w następnych latach 780.000, 900.000, 1.200.000, zaś w roku 1953 — 1.140.000 pracowników.

W najbliższych latach rewolucyjny ruch zawodowy rozwinie w pełni swoją działalność i w ten sposób wykona swe zadanie polityczne i socjalne na powierzonym sobie odcinku.

Tím se také změnila práce odborových funkcí a v jednotlivých složkách odborové organizace, což pochopitelně má vliv na jejich poměr k vedení závodů a na jejich spolupráci.

Revoluční odborové hnutí a jeho orgány se stávají jedním z hlavních činitelů poválečné hospodářské výstavby. Z iniciativy odborů vzniká na závodech hnutí výrobních výborů, šíří se akce zlepšovacích námětů, rozvíjí se soutěžení v práci, organizují se dobrovolné brigády a provádí se sociální politika. Všechny tyto úkoly a ještě celá řada jiných, drobnějších, vyžadují beze sporu, aby byl co nejužší kontakt a správný poměr mezi odbory a těmi, kdo jsou odpovědní za výrobu.

REKREAČNÍ POLITIKA REVOLUČNÍHO ODBOROVÉHO Hnutí A STRAVOVÁNÍ V ZÁVODNÍCH JÍDELNÁCH

Sovětský svaz v péči o zotavenou pracujících nám dal jasný obraz a vzor řešení této nové discipliny socialistického budování. Politické vedení socialistického státu jim pověřuje nejpovolanější složku pracujících — odbory, které plánují a provádějí rekreaci pracujících. Revoluční odborové hnutí, pověřené péčí o zotavenou pracujících, krátkodobou rekreaci v pětiletém plánu stupňuje. Ústřední rekreační oddělení Revolučního odborového hnutí studuje a pokusně provádí nové vzory rekreací, kulturní rekreaci pracujících z venkova do měst a rekreaci kulturní i duševní v pracovišti, v sídlišti, weekendovou rekreaci v okolí velkých měst a připravuje rozsáhlé upravení rekreačních oblastí, očištěných od špatného vzduchu i společnosti.

Pro pětiletku plánuje Revoluční odborové hnutí další rozvoj závodního stravování, jednak rozšiřováním počtu závodních jídelen, jednak zvyšováním jejich kapacity. V roce 1949 má se v závodních jídelnách stravovat na 660.000 pracujících a v dalších letech 780.000, 900.000, 1.020.000 a v roce 1953 1.140.000 pracujících.

Revoluční odborové hnutí rozvine v příštích letech plně svoje akce a tak splní své poslání politické a sociální ve svěřeném úseku.

ÚČAST REVOLUČNÍHO ODBOROVÉHO Hnutí NA VYTVÁŘENÍ NOVÉHO PRÁVNÍHO ŘÁDU

Jednotná odborová organizace svými zástupci se plně zúčastňuje práci na úpravě celého právního řádu se z etelem na změněné politické, hospodářské a sociální poměry. Kodifikační práce se dotýkají zájmů zaměstnanců v plné šíři, a zejména vystupuje do popředí zákoník práce, na kterém v součinnosti s Revolučním odborovým hnutím

UDZIAŁ REWOLUCYJNEGO RUCHU ZAWODOWEGO W TWORZENIU NOWEGO PORZĄDKU PRAWNEGO.

Poszczególne zawodowe organizacje biorą udział przez swoich przedstawicieli w pracach nad uregulowaniem całokształtu zagadnień prawnych z punktu widzenia zmienionej polityki gospodarczej i warunków socjalnych. Prace kodyfikacyjne dotyczą w całej rozciągłości interesów ludu pracującego, ze szczególnym uwzględnieniem kodeksu pracy, nad którym pracuje Ministerstwo Opieki Społecznej wspólnie z rewolucyjnym ruchem zawodowym. Te prace kodyfikacyjne w dziedzinie prawa pracowniczego mają tym większe znaczenie, że nie chodzi tu o zebranie rozrzuconych norm, lecz o rzeczywisty nowy stosunek do pracy, która nie jest już przedmiotem kupna i sprzedaży, lecz fundamentem zbiorowiska ludzkiego. Rewolucyjny ruch zawodowy pełni w planie pięcioletnim doniosłą funkcję odpowiedzialnego gospodarza Republiki.

Nie ma wątpliwości, że tę odpowiedzialność swoją w zupełności sobie uświadamia i że się z niej przy wykonywaniu planu pięcioletniego pomyślnie wywiąże.

pracuje ministerstwo socjalní péče. V oboru pracovního práva mají tyto kodifikační práce tím větší význam, že nepůjde jen o soustředění rozptýlených norem, nýbrž skutečně o nové vyjádření vztahu k práci, která není jen předmětem koupě a prodeje, nýbrž základem lidské společnosti.

Revoluční odborové hnutí plní v pětiletce významnou funkci odpovědného hospodáře republiky. Není pochyb o tom, že si tuto zodpovědnost plně uvědomuje a že svým podílem při splňování úkolů pětiletky se jí také úspěšně zhostí.

Pracovníci domu handlowého ARA v Praze, v čase přerwy poledníové na dachu swego předsiěbírstwa
Zaměstnanci obhodaňho domu ARA v Praze v polední přestávce, na střeše svého podniku



PRAWODAWSTWO PRACY W CZECHOSŁOWACJI

PRACOVNÍ ZÁKONODÁRSTVÍ V ČSR.

Podstawy nowej ludowej demokratycznej polityki społecznej i pracowniczey wyraziło się, na odcinku prawa pracy, od roku 1945 w dwóch zasadach: w układaniu nowego stosunku pracownika do jego zakładu pracy i do samej pracy.

Co się tyczy stosunku pracownika do zakładu pracy to trzeba powiedzieć, że pierwsze dekryty nacjonalizujące, przez wprowadzenie socjalistycznego władania znaczną częścią środków wytwórczych, położyły nowy fundament gospodarczy pod prawo pracy. W chronologicznym związku z tym został też wydany dekret o radach w zakładach i przedsiębiorstwach. Dekryty nacjonalizujące i nowe przepisy o radach w zakładach i w przedsiębiorstwach stworzyły warunki do ułożenia nowego stosunku pracowników do zakładu, i to nie tylko w kierunku rozszerzenia i pogłębienia tego stosunku ale również w kierunku jego umocnienia. Rady zakładowe w górnictwie i komitety zakładowe w pozostałych gałęziach wytwórczości przemysłowej, oparte o przepisy z czasów przed drugą wojną światową, ograniczały się do obrony społecznych, gospodarczych i zdrowotnych interesów pracowników zakładu. Nie uczestniczyły jednak w kierowaniu zakładem i w kontroli jego działalności. Wbrew temu nowe przepisy z r. 1945 o radach w zakładach i w przedsiębiorstwach przyniosły dalszy postęp na drodze ku urzeczywistnieniu solidarności interesów klasy pracującej z interesami gospodarczymi. Zakładowemu przedstawicielstwu pracowników obok obrony gospodarczych, społecznych, zdrowotnych i kulturalnych zainteresowań pracowników zakładu, został obecnie powierzony udział w kierowaniu zakładem i nadzór nad tym, by działalność zakładu pozostawała w zgodzie z całokształtem interesów gospodarczych. W tej właśnie gospodarczo-politycznej funkcji przedstawicielstwa zakładowego pracowników przejawia się wyraźnie odchylenie od dawniejszych zasad kapitalistycznej organizacji gospodarki, która odsuwała pracowników od wpływu na tę stronę działalności.

Dalszą zasadniczą różnicę w stosunku do przedwojennej organizacji zawodowego przedstawicielstwa zakładowego stanowi rozszerzenie nowej organizacji na odcinek administracji publicznej. Zakładowe przedstawicielstwa pracownicze zorganizowane również wśród pracowników administracji publicznej oraz w spółdzielniach pracy i to nawet tam, gdzie nie chodzi o działalność wytwórczą czy gospodarczą.

Zásady nové lidové demokratické sociální a pracovní politiky projevily se v pracovním zákonodárství od roku 1945 ve dvou principech: v budování nového poměru pracujícího k závodnímu, v němž pracuje, a k práci samotné.

Pokud jde o poměr pracujícího k závodnímu, je třeba říci, že první znárodňovací dekryty položily zavedením socialistickeho vlastnictví velké části výrobních prostředků nový ekonomický základ pracovního práva. V časové souvislosti s tím byl také vydán dekret o závodních a podnikových radách. Znárodňovací dekryty a nové předpisy o závodních a podnikových radách položily základy k vytvoření nového vztahu zaměstnanců k závodnímu a to nejen ve směru rozšíření a prohloubení, nýbrž také ve směru upevnění. Závodní rady v hornictví a závodní výbory v ostatních oborech průmyslové výroby podle předpisů z doby před druhou světovou válkou se omezily v podstatě na hájení sociálních, hospodářských a zdravotních zájmů zaměstnanců závodu. Neměly však účast na správě závodu a na kontrole jeho činnosti. Naproti tomu přinesly nové předpisy o závodních a podnikových radách z r. 1945 další pokrok na cestě k uskutečnění zájmové solidarity pracující třídy s hospodářstvím. Závodnímu zastupitelstvu zaměstnanců je nyní vedle hájení hospodářských, sociálních, zdravotních a kulturních zájmů zaměstnanců v závodě svěřena též účast na správě závodu a dohled na to, zda hospodářská činnost závodu je ve shodě s obecným prospěchem hospodářským. V této hospodářsko-politické funkci závodního zastupitelstva zaměstnanců projevuje se zřetelně odklon od dřívějších kapitalistických principů v organizaci hospodářství, která oddělovala pracující od vlivu na hospodářskou činnost.

Další podstatný rozdíl od předválečných úprav zájmového zastoupení zaměstnanců v závodech je rozšíření nové úpravy do sektoru veřejné správy. Závodní zastupitelstva zaměstnanců jsou zřízena též u nositelů veřejné správy a všeobecně v pracovních kolektivech, i když nejde o činnost výrobní nebo hospodářskou.

Značně rozšířena byla také sociálně-politická funkce závodního zastupitelstva zaměstnanců, pokud jde o hájení zájmů zaměstnanců. Přísluší mu účast při úpravě hromadných pracovních

Zostały również znacznie rozszerzone społeczno-polityczne funkcje przedstawicielstwa zawodowego pracowników, gdy idzie o obronę interesów pracowniczych. Przysługuje mu udział w regulowaniu zbiorowych warunków pracy, jak również w ustalaniu warunków pracy poszczególnych pracowników, oraz współdecyduje co do przyjmowania i zwalniania pracowników.

Dekret o radach w zakładach i przedsiębiorstwach wprowadził również 10%-owy udział zakładowego przedstawicielstwa pracowników w czystych zyskach. Udział w czystych zyskach jest przeznaczony na przeprowadzenie zadań społecznych ku korzyści pracowników. Dalszy rozwój przyniósł zmianę w roku 1948, zmierzając ku umocnieniu solidarności klasy pracującej. Przy jednolitej organizacji zawodowej został utworzony fundusz pracowniczy, do którego przelewa się obecnie udziały przedstawicielstw zakładowych w czystych zyskach. Reforma ta usunęła ostatnie szczątki pierwiastków kapitalistycznych w dekrecie o radach w zakładach i w przedsiębiorstwach i gwarantuje, że wszyscy pracownicy mieć będą jednaki udział w korzyściach, wynikających z uczestnictwa w czystych zyskach. Zmiana ta ma także znaczenie społeczno-polityczne z punktu widzenia zadań jednolitej organizacji zawodowej, gdyż ta ostatnia otrzymała wydatną pomoc do przeprowadzenia opieki nad pracownikami.

W związku z tym należy wspomnieć o dalszej zmianie przepisów o radach w zakładach i w przedsiębiorstwach, jakiej dokonano w roku 1948. Wkrótce po lutym tego roku zakładowe przedstawicielstwa pracownicze zostały uznane za pierwsze organa wykonawcze jednolitej organizacji zawodowej. Jest to zgodne z procesem, zmierzającym do uproszczenia systemu zawodowych organów pracowniczych w zakładach, procesem, który jeszcze nie został ukończony.

Etap drugi nacjonalizacji środków wytwórczości i pracy z roku 1948, który jest dalszym krokiem na naszej drodze do socjalizmu, nietylko usuwa na dalszym rozległym odcinku gospodarczym możliwości wykorzystywania człowieka przez człowieka, ale rozszerza i pogłębia solidarne zainteresowanie się pracowników działalnością gospodarczą. Działalność zakładowych przedstawicielstw pracowniczych może być obecnie skierowana ku właściwym ich zadaniom. W tym sensie drugi etap nacjonalizacji także dopomaga do umocnienia stosunku pracowników do zakładu pracy.

Co się tyczy drugiego kierunku naszego prawodawstwa pracy, czyli tworzenia nowego stosunku pracownika do samej pracy, to chodziło o to, by w drodze cząstkowych reform ustawowych wcielić w życie zasadnicze prawa zatrudnionych, które w duchu zasad socjalizmu zostały zagwarantowane ustawą z 9 maja 1948 r. Już od maja 1948 r. działalność ustawodawcza na odcinku prawa pracowniczego została skierowana ku prawu do pracy, ku prawu do słusznego wynagrodzenia za pracę wykonywaną, ku prawu do wypoczynku i ku ochronie życia i zdrowia przy pracy.

podmínek, jakoż i při úpravě pracovních podmínek jednotlivých zaměstnanců a spolurozhodování při přijímání a propouštění zaměstnanců.

Dekretem o závodních a podnikových radách byl také zaveden 10% podíl závodního zastupitelstva zaměstnanců na čistém zisku. Podíl na čistém zisku je určen k splnění sociálních úkolů ve prospěch zaměstnanců. Vývoj přinesl v roce 1948 v zájmu upevnění solidarity pracující třídy změnu. Při jednotné odborové organizaci byl zřízen jednotný fond pracujících, do něhož se nyní odvádějí podíly závodních zastupitelstev na čistém zisku. Úprava odstranila poslední zbytky kapitalistických prvků v dekretu o závodních a podnikových radách a zaručuje, že všichni zaměstnanci budou mít stejnou účast na výhodách vyplývajících z podílu na čistém zisku. Tato změna má též sociálně politický význam s hlediska poslání jednotné odborové organizace, neboť se jí tím dostalo významného nástroje k provádění péče o pracující.

V této souvislosti je třeba zmíniti se o další změně předpisů o závodních a podnikových radách, k níž došlo v roce 1948. Brzy po únoru t. r. byla závodní zastupitelstva zaměstnanců prohlášena za prvotní a výkonné orgány jednotné odborové organizace. To odpovídá vývoji směřujícímu k zjednodušení soustavy zájmových orgánů zaměstnanců v závodech, který dosud není ukončen.

Druhá etapa znárodnění výrobních a pracovních prostředků z roku 1948, která je dalším krokem na naší cestě k socialismu, odstraňuje nejen v dalším rozsáhlém hospodářském sektoru předpoklady pro vykořisťování člověka člověkem, ale rozšiřuje a prohlubuje tím solidarní zájem pracujících na hospodářské činnosti. Činnost závodních zastupitelstev zaměstnanců může být nyní zaměřena k vlastnímu jejich poslání. V tomto smyslu přispívá také druhá etapa znárodnění k upevnění poměrů zaměstnanců k závodu.

Pokud jde o druhý směr našeho porevolučního pracovního zákonodárství, t. j. vytvoření nového poměru pracujícího k práci samotné, je třeba uvést, že šlo o to, důležitými zákonnými úpravami uskutečňovat základní práva pracujících, která v duchu socialistických zásad byla zaručena v ústavě z 9. května 1948. Již od května roku 1948 byla zákonodárná činnost v oboru pracovního práva zaměřena k právu na práci, k právu na spravedlivou odměnu za vykonanou práci, k právu na odpočinek a na ochranu života a zdraví při práci.

Úzký vztah k právu na práci mají předpisy, které upravují organizaci a řízení práce. U vědomí, že nezbytnou složkou plánovaného a státem řízeného hospodářství je plánovitá organizace práce, byla vydána řada předpisů, které umožňují,

Sciśle związek z prawem do pracy mają przepisy, regulujące organizację i kierownictwo pracy. W świadomości, że koniecznym składnikiem gospodarki, planowanej i kierowanej przez państwo, jest planowa organizacja pracy, wydano szereg przepisów, które umożliwiają celowe rozmieszczenie pracowników w poszczególnych działach pracy i uzyskanie, zgodnie z potrzebami gospodarczymi, nowych sił pracowniczych. Z zasady prawa do pracy wypływa także wzmożenie ochrony pracowników przy rozwiązywaniu stosunku pracy. Powyżej była wzmianka o funkcji zakładowego przedstawicielstwa pracowniczego, które współdecyduje przy zwalnianiu pracowników. Zasada ta oznacza ograniczenie w interesie pracowników pełnomocnictw dyspozycyjnych pracodawcy. Następnie zostały wydane przepisy, że rozwiązanie stosunku pracy wymaga uprzedniej zgody właściwego urzędu (dawniej powiatowego urzędu ochrony pracy, obecnie powiatowej rady narodowej).

Stroną odwrotną prawa do pracy jest obowiązek pracy. Z tego punktu widzenia zostały wydane pewne przepisy o obowiązkach pracy, które umożliwiają uzyskanie w szerszym zakresie sił pracowniczych do wykonania zadań jednolitego planu gospodarczego.

Zasada sprawiedliwego wynagrodzenia za wykonaną pracę była brana pod uwagę przy przeprowadzaniu polityki płac. W r. 1948 zostało wydane nowe prawo o państwowej polityce płac, które zasadę normatywnego regulowania wynagrodzeń i płac łączy z organizacyjnym ześrodkowaniem polityki płac w Ministerstwie Opieki Społecznej, w porozumieniu z jednolitą organizacją zawodową.

Przy ustalaniu wynagrodzenia za wykonaną pracę stosowana jest zasada płacy według zasługi. Potrzeby społeczne pracowników zostały uwzględnione przez wprowadzenie specjalnych dodatków rodzinnych, wypłacanych pracownikowi na dzieci niezaopatrzone w wieku do lat 16. Wysokość dodatków rodzinnych wzrasta w miarę wzrostu liczby dzieci. Dodatki rodzinne wypłaca się z funduszu specjalnego za pośrednictwem powiatowych ubezpieczalni narodowych. Na koszty połączone z wypłatą dodatków rodzinnych, uiszcza pracodawca od siebie składki do ubezpieczenia narodowego wynoszące 4% podstawy wymiaru składek ubezpieczeniowych.

Nasze porewolucyjne prawodawstwo pracy zwróciło następnie uwagę na prawo pracowników do wypoczynku. Pod tym względem dokonano wybitnych reform, dotyczących urlopu płatnego na wczasy i czasu pracy.

Urlop płatny na wczasy został już w r. 1945 znacznie rozszerzony i poprawiony, zwłaszcza dla robotników. W przekonaniu, że ostatecznie uregulowanie płatnego urlopu na wczasy wiąże się ze stabilizacją stosunków gospodarczych, zagadnienie to narazie załatwiono w drodze zarządzeń prowizorycznych. Tak też uczyniono i na r. 1949. Stwierdzić należy naogół, że dzięki tej reformie republika wkroczyła do szeregu państw, które posiadają urlop najdłuższy. Wbrew urlopowi przedwojennemu, który dla robotników wynosił tydzień

aby se pracující účelně rozmístili mezi jednotlivé pracovní obory a aby se podle hospodářských potřeb získaly nové pracovní síly. S hlediska práva na práci vyplývá též větší ochrana zaměstnanců při rozvázání pracovního poměru. Byla již zmínka o funkci závodního zastupitelstva zaměstnanců, které spolurozhoduje při propouštění zaměstnanců. Tato zásada znamená v zájmu ochrany zaměstnanců omezení disposiční pravomoci zaměstnavatelovy. Dále byly vydány předpisy o tom, že rozvázání pracovního poměru vyžaduje předchozího souhlasu příslušného správního úřadu (dříve okresního úřadu ochrany práce, nyní okresního národního výboru).

Rubem práva na práci je povinnost k práci. S tohoto hlediska byly vydány některé předpisy o pracovní povinnosti, které umožňují, aby se na širším podkladě získaly pracovní síly pro splnění úkolů jednotného hospodářského plánu. Zásada spravedlivé odměny za vykonanou práci byla sledována při provádění plánovité mzdové politiky. V roce 1948 byl vydán nový zákon o státní mzdové politice, který princip normativního způsobu úpravy mezd a platů spojuje s organizačním soustředěním provádění mzdové politiky v ministerstvu sociální péče v dohodě s jednotnou odborovou organizací.

Při tvoření odměny za vykonanou práci se sleduje zásada mzdy podle zásluhy. Sociálním potřebám zaměstnanců je vyhověno zavedením zvláštních rodinných přídávků, které se poskytují zaměstnancům na nezaopatřené děti do 16 let. Výše rodinných přídávků stoupá s počtem dětí. Rodinné přídávky se poskytují ze zvláštního fondu a vyplácejí je okresní národní pojišťovny. Na náklady, spojené s poskytováním rodinných přídávků, platí zaměstnavatel ze svého příspěvek, který činí 4% výměrovacího základu pro pojistné v národním pojištění.

Naše porevoluční pracovní zákonodárství obrátilo svou pozornost dále k právu pracujících na odpočinek. Po této stránce došlo k některým významným úpravám týkajícím se placené dovolené na zotavenou a pracovní doby.

Placená dovolená na zotavenou byla již v roce 1945 podstatně rozšířena a zlepšena zvláště u dělníků. U vědomí, že konečná úprava placené dovolené předpokládá stabilizaci hospodářských poměrů na zotru, byla tato otázka zatím upravována provizorními předpisy. Stalo se taktéž pro rok 1949. Všeobecně je třeba konstatovat, že těmito úpravami zařadila se republika mezi státy, které mají nejdéle dovolenou. Proti předválečné dovolené, která u dělníků činila až po několikaletém zaměstnání týden, stanovila se nyní základní dovolená zaměstnanců v délce 2 kalendářních týdnů již po nepřetržitém 9 měsíčním zaměstnání. Dovolená se prodlužuje o 1 kalendářní týden zaměstnancům mladším

dopiero po zatrudnieniu kilkuletnim, ustalono teraz urlop zasadniczy pracowników na 2 tygodnie kalendarzowe już po 9-ciu miesięcznym zatrudnieniu nieprzerwanym. Urlop przedłuża się o tydzień kalendarzowy zatrudnionym w wieku poniżej lat 18-tu, w wieku ponad lat 50, oraz tym, których stosunek pracy, po przekroczeniu wieku lat 18-tu, trwa u tegoż samego pracodawcy lub w tym samym przedsiębiorstwie względnie w tym samym zawodzie lub w tej samej grupie zawodów — ponad 5 lat. O dwa tygodnie kalendarzowe przedłuża się urlop pracownikom, których stosunek służbowy trwa przy tych samych warunkach ponad lat 15. Dalsze przedłużenie o tydzień kalendarzowy przysługuje górnikom. Nowe regulowanie płatnego urlopu na wczasy w roku 1949 rozciąga się również na pracowników publicznych; oznacza to krok ku ujednoczeniu prawa pracowniczego, ku czemu rozwój podąża. Specjalne zarządzenie jest wyrazem pamięci odrębnych warunków warunków pracowników budowlanych.

Przepisy o czasie pracy uzupełnione zostały częściową regulacją czasu pracy w piekarniach, która oznacza wyraźny postęp w stosunku do ustawy o 8-godzinnym czasie pracy z roku 1918. Naogół została wzbroniona praca nocna w piekarniach, a granica wieku młodocianych, których nie wolno zatrudniać w nocy, została podniesiona z lat 16 na 18. druga regulacja częściowa została dokonana w górnictwie, gdzie ustalono 46 godzinny tydzień pracy, jeśli chodzi o pracę górnika pod ziemią.

W dążeniu do rozszerzenia i pogłębienia ochrony pracowników w dziedzinie stosunków pracy, postanowiono dalej, że stosunek pracy pozostaje w mocy także w razie powołania pracownika na długotrwałą służbę wojskową (służba normalna oraz ćwiczenia rezerwy), podczas gdy ochrona ta, według ustawodawstwa pracy z pierwszego okresu republiki obowiązywała tylko w stosunku do pracowników powołanych na ćwiczenia wojskowe.

Naogół trzeba powiedzieć, że porowolucyjne prawodawstwo pracy charakteryzuje się tym, że z jednej strony prawne normy pracownicze wypływają w duchu socjalizmu z nowej oceny pracy ludzkiej jako, najważniejszego czynnika w gospodarce planowej i kierowanej przez państwo, z drugiej zaś strony — wychodzi ono ze stanowiska solidarności wszystkich składników klasy pracującej, która nie dopuszcza do nieuzasadnionych materialnie różnic prawnych w regulowaniu stosunków pracy poszczególnych grup pracownicznych. To samo stanowisko otrzyma swój wyraz również i w dalszej działalności ustawodawczej.

18 let, starším 50 let a těm, jichž pracovní poměr po dosažení 18. roku věku trvá u téhož zaměstnavatele nebo v témž podniku, po případě v témž oboru nebo těže skupině povolání déle než 5 let O 2 kalendářní týdny se prodlužuje dovolená zaměstnancům, jichž pracovní poměr trvá za stejných okolností déle než 15 let. Další prodloužení o 1 kalendářní týden se přiznává horníkům. Nová úprava placené dovolené na zotavenou, která byla provedena pro rok 1949, se vztahuje též na zaměstnance veřejné a znamená tak krok k unifikaci pracovního práva, k němuž vývoj směřuje. Zvláštní úpravou se pamatuje na odlišné poměry zaměstnanců ve stavebnictví.

Předpisy o pracovní době byly doplněny dílčí úpravou pracovní doby v pekárnách, která znamená proti zákonu o 8 hodinové pracovní době z roku 1918 určitý pokrok. Byla všeobecně zakázána noční práce v pekárnách a věková hranice mladistvých, kteří nesmějí býti zaměstnáni v noci, byla zvýšena ze 16 na 18 let. Druhá dílčí úprava byla provedena pro hornictví, kde se stanoví, pokud jde o hornické práce pod zemí pracovní doba 46 hodin týdně.

Ve snaze rozšířiti a prohloubiti ochranu zaměstnanců v pracovním poměru bylo dále stanoveno, že se pracovní poměry zachovávají též zaměstnancům povolaným k výkonu dlouhodobé vojenské služby (presenční služba a výcvik příslušníků náhradní zálohy), kdežto tato ochrana podle pracovního zákonodárství z prvního období republiky platila jen pro zaměstnance povolané k vojenskému cvičení.

Všeobecně je třeba říci, že pracovní zákonodárství porevoluční se výrazně vyznačuje jednak tím, že pracovní normy vycházejí v duchu socialismu z nového hodnocení lidské práce jako nejdůležitějšího činitele v plánovaném a státem řízeném hospodářství, jednak tím, že vycházejí z hlediska solidarity všech složek pracující třídy, která nepřipouští neodůvodněné materiální právní rozdíly v úpravě pracovních poměrů jednotlivých skupin zaměstnanců. Tato hlediska se projevují též při další zákonodárné činnosti.

CZECHOSŁOWACKI PLAN ZWIĘKSZENIA LICZBY RĄK DO PRACY

ČESKOSLOVENSKÝ PLÁN ZVÝŠENÍ POČTU PRACOVNÍCH SIL

Pierwszy pięcioletni czechosłowacki plan gospodarczy ustala jako jeden z głównych postulatów zwiększenie liczby pracujących. Przeprowadzenie tego zadania i odpowiedzialność za jego wykonanie należy do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej i podległych mu urzędów: referatów pracy i opieki społecznej przy lokalnych Radach Narodowych. Podstawą tej działalności M.P. i O.S. jest plan zapotrzebowania rąk do pracy, do wypełnienia którego należy opracować i plan pokrycia tak, aby w miarę możliwości zgadzał się z całkowitym planem zapotrzebowania.

Plan sił pracowniczych składa się z następujących głównych części:

1. z zapotrzebowania sił pracowniczych, obliczonego według poszczególnych gałęzi na poszczególne okręgi i razem,
2. z planu źródeł sił pracowniczych, z których należy pokryć istniejące zapotrzebowanie,
3. z bilansu sił pracowniczych,
4. z sum zarządzeń potrzebnych do zmobilizowania sił pracowniczych i do przeprowadzenia tej mobilizacji.

Obliczenie zapotrzebowania sił pracowniczych przeprowadza się bezpośrednio w poszczególnych zakładach pracy, które mogą ustalić swe zapotrzebowanie, niezbędne do wykonania nakreślonych przez plan zadań, stosując prosty wzór podzielenia zadania przez wydajność. Wydajność sprawdza się empirycznie ze znanej przemysłowej wydajności na głowę i na jednostkę czasu w latach poprzednich. Przy tym należy oczywiście dolażyć starań, aby wydajność pracy zwiększała się jak najwięcej, jak zresztą przewiduje się w wyniku oczekiwanej racjonalizacji i mechanizacji pracy. Otrzymane w ten sposób zapotrzebowanie sił pracowniczych należy następnie podzielić na zapotrzebowanie sił technicznych, administracyjnych, fizycznych, według ich kwalifikacji i kategorii, stałych, sezonowych, oddzielnie mężczyzn i kobiet. Najdokładniej i najłatwiej można stwierdzić zapotrzebowanie na siły pracownicze w zakładach pracy, które mają zaprowadzone należyte normy produkcyjne i usystematyzowane wszystkie prace. Ilość żądanych sił pracowniczych może być zależna nie tylko od zadania ale i od sezonowego charakteru pracy, od malej wydajności zakładu, co może wymagać ewentualnego wprowadzenia

První československý pětiletý hospodářský plán stanoví jako jeden z hlavních předpokladů svého splnění zvýšení počtu pracujících. Provedení tohoto úkolu a odpovědnost za jeho splnění patří ministerstvu práce a sociální péče a jeho složkám referátům práce a sociální péče při krajských národních výborech. Podkladem této činnosti ministerstva práce a sociální péče je celkový plán potřeby pracovních sil, k jehož splnění je třeba stanovit způsob a plán úhrady tak, aby pokud možno byl s plánem potřeby v rovnováze.

Plán pracovních sil se skládá z těchto hlavních částí:

- 1) z potřeby pracovních sil, vyčíslené podle jednotlivých odvětví, celkově i regionálně,
- 2) z plánu zdrojů pracovních sil, z kterých se má požadovaná potřeba uhradit,
- 3) z bilance pracovních sil,
- 4) ze souhrnu opatření, jimiž je třeba mobilizovat pracovní síly a mobilizaci zajišťovat.

Vyčíslení potřeby pracovních sil ve výrobě provádí se přímo jednotlivými závody, které mohou zjistiti potřebu pracovních sil, nutných ke splnění úkolů daných jim plánem, podle jednoduchého vzorce, když úkol dělí výkonem. Výkon se zjistí empiricky ze známé průmyslové výrobnosti na hlavu a na časovou jednotku za léta předchozí. Přitom ovšem je nutno dbáti toho, aby výrobnost — produktivita práce pokud možno nejvíce stoupala, jak se předpokládá v důsledku očekávaného zavedení racionalisace a mechanisace provozu. Potřebu pracovních sil, stanovenou tímto způsobem je nutno rozdělití potom zvláště na potřebu sil technických, administrativních, manuálních, podle jejich kvalifikace a kategorií, a to buď stálých, nebo sezonních, odděleně na muže a ženy. Nejprvejší a nejsnazší zjištění potřeby pracovních sil lze provést u závodů, které mají zavedeny řádné výkonové normy a všechna svá pracoviště systemisována. Počet požadovaných pracovních sil může být vázán nejenom úkolem, ale i sezonním charakterem práce, malou kapacitou závodu úaí pod., což vše bude vyžadovati případné zavedení dvou nebo více směn k včasnému splnění plánu. Ke kontrole takto zjištěné potřeby pracovních sil každého závodu slouží výpočty a ukazatele produktivity a hospodárnosti práce, aby závody splnily dané výrobní úkoly s nejmenším počtem

dwu lub więcej zmian dla wykonania planu na czas itp. Do kontroli ustalonego w ten sposób zapotrzebowania sił pracowniczych w każdym zakładzie służą obliczenia i wskazówki produkcyjności i wydajności pracy, chodzi bowiem o to, aby zakłady wykonały swoje zadanie produkcyjne przy pomocy jak najmniejszej ilości sił pracowniczych. Organy centralne przemysłu państwowego wychodzą przy opracowaniu planów dla całych gałęzi produkcyjnych od podstaw, przedłożonych przez poszczególne przedsiębiorstwa i trzszczą się o to, aby suma postulatów wszystkich przedsiębiorstw w całości nie przekroczyła wyznaczonych liczb i aby całkowita wydajność danej gałęzi odpowiadała wydajności, ustanowionej w planie.

Źródła sił pracowniczych musimy podzielić zasadniczo na krajowe źródła rąk do pracy i na źródła zagraniczne. Co się tyczy źródeł krajowych, to należy też odróżnić źródła męskich i kobiecych rąk do pracy.

Na pierwszym miejscu musimy wszakże wymienić:

1. planowe włączenie do produkcji przyrostu naturalnego,
2. źródła sił pracowniczych, które można odciągnąć z dotychczasowych miejsc pracy,
3. zwiększenie liczby pracujących kobiet,
4. włączenie do produkcji osób dotychczas nie pracujących,
5. włączenie do produkcji rencistów z ograniczoną zdolnością do pracy,
6. reemigrację.

Włączenie do produkcji uczniów i dopływu naturalnego przyrostu pracowniczego należy uznać za pokrycie tych sił pracowniczych, które z jakiegokolwiek powodu odejdą na stałe z procesu produkcyjnego. Na terenie Czech np. liczby te w roku 1949 równoważą się, lecz w ciągu pięciolatki liczby przyrostu zmniejszą się o 29 000 w porównaniu z liczbą, która według prawdopodobnych obliczeń odejdzie z procesu produkcyjnego. Ta różnica zmniejszy się w wyniku tego, że śmiertelność opada i że znaczna liczba pracowników, którzy osiągną przepisany wiek do odejścia na emeryturę, pozostanie dobrowolnie na dotychczasowych miejscach pracy.

Przesunięcia sił pracowniczych, bez których mogą obyć się dotychczasowe miejsca pracy, stanowią najważniejsze i największe źródło przy każdej mobilizacji sił pracowniczych. W tej dziedzinie główne zadanie spoczywa na Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej i jego organach, które trzszczą się o to, aby przez należyte rozmieszczenie kadr zatrudnionych w państwie osób osiągnięto optymalne zwiększenie produkcji. Przesunięcia te można podzielić według kategorii na dwie części:

- a) rezerwy nie zupełnie wykorzystane z punktu widzenia wytwórczości (pracownicy fizyczni),
- b) rezerwy urzędnicze (nieprodukcyjne).

U pracowników fizycznych będzie chodziło przede wszystkim o powrót sił wykwalifikowanych do pierwotnego wyuczonego zawodu z tych gałęzi,

pracowních sil. Úřední orgány znárodněného průmyslu vycházejí při sestavování plánu za celá odvětví z podkladů, předložených jednotlivými podniky, při čemž však dbají toho, aby souhrn požadavků všech podniků v celku nepřekročil směrná čísla a aby celková produktivita příslušného odvětví odpovídala produktivitě, stanovené plánem.

Zdroje pracovních sil v zásadě musíme rozdělit na zdroje domácích pracovních sil a síly zahraniční. Pokud jde o zdroje domácí, je nutno rozlišit zdroje pracovních sil mužských a ženských. Na prvním místě musíme z nich jmenovati:

- 1) plánovitě začlenění dorostu,
- 2) zdroje pracovních sil, postradatelných na dosavadních místech,
- 3) zvýšení počtu pracujících žen,
- 4) začlenění osob dosud nepracujících,
- 5) začlenění důchodců a osob se sníženou pracovní schopností.
- 6) reemigrace.

Včleňování učňovského a jiného pracujícího dorostu třeba považovat hlavně jako náhradu za ty pracovní síly, které jakýmkoliv způsobem natrvalo z pracovního procesu odejdou. V českých zemích na př. v roce 1949 je tento počet v rovnováze s úbytkem, ale během pětiletého plánu snižuje se počet dorostu o 29.000 proti těm, kteří podle pravděpodobného odhadu z pracovního procesu odejdou. Tento rozdíl bude však menší následkem toho, že mortalita klesá a že také značný počet těch pracovníků, kteří dosáhnou věku předepsaného k odchodu do pense, setrvá dobrovolně ještě dále na dosavadních pracovištích.

Přesuny pracovních sil, postradatelných na dosavadních místech jsou nejpodstatnějším a největším zdrojem při každé mobilizaci pracujících. Na tomto poli přísluší právě hlavní úkol ministerstvu práce a sociální péče a jeho orgánům, které pečují o to, aby správným rozestavením kádrů všech zaměstnaných osob ve státě bylo dosaženo optimálního zvýšení výroby. Přesuny je možno rozdělit podle kategorií na dvě části:

- a) rezervy s hlediska výroby ne plně využité (manuální pracovníci),
- b) rezervy úřednické (nevýrobní).

U manuálních pracovníků půjde především o návrat vyučených profesionistů do původního povolání z oborů, kde jejich práci možno nahradit silami pomocnými, nebo o přesun fyzicky zdatných pracovníků z lehčích prací, které mohou zastávat ženy nebo osoby se sníženou pracovní schopností, na práce těžšího druhu.

Rezervy úřednické jsou zvláště velkým zdrojem pracovních sil. Počet úředníků neodpovídá počtu manuálních pracovníků a jak ve veřejné i státní správě, tak i ve znárodněném průmyslu

gdzie prace ich można zastąpić silami pomocniczymi, względnie o przesunięcie fizycznie zdatnych pracowników z prac lżejszych, które mogą wykonywać kobiety lub osoby z ograniczoną zdolnością do pracy, do prac cięższych.

Rezerwy urzędnicze są specjalnie ważnym źródłem sił pracowniczych. Ilość urzędników nie odpowiada ilości robotników i jak w administracji publicznej i państwowej tak i w przemyśle państwowym jest to grupa za liczną. Przy budowaniu państwa socjalistycznego trzeba będzie oczywiście zreorganizować pewne gałęzie (np. finanse i dystrybucję) w bardzo wnikliwy sposób. Przy rozwiązywaniu tego problemu trzeba będzie wziąć pod uwagę regionalne rozłożenie tych źródeł pracowniczych, które są zależne od dotychczasowego miejsca zamieszkania i postarać się o to, aby w wypadku przesunięcia ich do innego okręgu, który wykazuje wielki brak sił pracowniczych, zapewniono im pomieszczenie.

Włączenie kobiet do procesu produkcji jest jednym z głównych zadań planu pięcioletniego. Procent kobiet zatrudnionych można poważnie zwiększyć dlatego, że w stosunku do mężczyzn jest znacznie niższy. Oczywiście trzeba brać pod uwagę nie tylko to, że kobieta nie może wykonywać każdej pracy lecz także i to, że kobiety zamężne, trzszczące się o gospodarstwo, będą związane z miejscem swojego zamieszkania.

Liczbowo źródło to da się określić przez ustalenie stosunku liczby kobiet w wieku produkcyjnym do całkowitej liczby kobiet, a co do kobiet zamężnych przez ustalenie różnicy między liczbą pracujących kobiet zamężnych, a całkowitą ich liczbą. Liczba zmobilizowanych kobiet z tej liczby maksymalnej będzie zależała od tego, czy dla ich dzieci i dla ich gospodarstw utworzy się dostateczną ilość urządzeń społecznych — żłobków, warsztatów naprawczych, pralni itp. urządzeń umożliwiających im pracę poza domem.

Włączenie do produkcji osób dotychczas nie pracujących nie jest poważnym źródłem z tego powodu, że osoby podlegające obowiązkowi pracy są już w znacznej mierze wciągnięte do produkcji.

Włączenie do produkcji osób z ograniczoną zdolnością do pracy jest właściwie także zarządzeniem mobilizacyjnym, doświadczenie wykazało bowiem, że praktycznie źródło to nie posiada wielkiego znaczenia. Włączenie tych osób do pracy posiada raczej charakter społeczno-polityczny, a źródło to nabrałoby znaczenia dopiero wtedy, gdyby przez wciągnięcie ich do produkcji uwolniono z prac lżejszych zdrowe siły pracownice, które zostałyby użyte do prac cięższych. Zatrudnienie tych osób można przeprowadzić w dwojaki sposób: bądź przez rezerwowanie pewnych prac w każdym zakładzie lub przez ustanowienie procentu w stosunku do całkowitej liczby pracowników.

Co się tyczy emerytów, to jest oczywistym, że decydującym będzie tu zdrowotny i fizyczny stan każdego emeryta, który określi także, czy może on wykonywać ciężką pracę ręczną lub też tylko pracę lekką. Specjalna kategoria emerytów, na

je tato kategorie početně zbytněná: Při budování socialistického státu je však samozřejmě, že bude třeba reorganizovat některá odvětví (jako peněžnictví a distribuci) velmi pronikavým způsobem. Při řešení celého problému bude třeba uvažovat o regionálním rozložení těchto pracovních zdrojů, které jsou vázány dosavadním bydlištěm a přihlednouti k tomu, aby v případě jejich meziobvodového přesunu na místa, která vykazují velké požadavky pracovních sil, bylo pro ně zajištěno ubytování.

Začlenění žen do práce je přednostním úkolem pětiletky. Procento zaměstnaných žen možno podstatně zvýšit proto, že proti mužům je značně nižší. Nutno ovšem uvážit nejen to, že žena nemůže zastávat každou práci, nýbrž také to, že pokud půjde o ženy vdané, obstarávající domácnost, budou vázány na místo svého bydliště.

Číselně lze tento zdroj odhadnouti stanovením procenta z celkového počtu žen v produktivním věku a u vdaných žen vyjádřití rozdílem mezi počtem vdaných žen v zaměstnání a celkovým jejich součtem. Počet mobilizovaných žen z tohoto maximálního počtu bude odvislý od toho, zda pro jejich děti a jejich domácnost bude zřízen dostatečný počet sociálních zařízení — jeslí, správkáren, prádeln a pod., umožňujících jim práci mimo domácnost.

Začlenění osob dosud nepracujících není vydatným zdrojem vzhledem k tomu, že osoby podléhající pracovní povinnosti jsou již ve značné míře začleněny do pracovního procesu.

Začlenění osob se sníženou pracovní schopností je sice také opatřením mobilizačním, avšak zkušenosti ukázaly, že prakticky tento zdroj nijak vydatně nemůže posílit výrobní úkoly. Začleňování těchto osob je spíše povahy sociálně politické a jejich zdroj měl by význam teprve tehdy, kdyby se jejich včleněním uvolnily z lehkých prací zdravé pracovní síly pro těžší výrobu. Začlenění těchto osob možno provádětí dvojím způsobem. Bud vyhrazením určitých míst v každém závodě nebo stanovením procenta z celkového počtu zaměstnanců.

Pokud jde o důchodce, je samozřejmě, že zde bude rozhodujícím zdravotní a fyzický stav každého jednotlivce, který také určuje, zda může vykonávat manuální těžké práce, nebo jen práce lehké. Zvláštní kategorií důchodců, se kterou mobilizační činnost počítá, jsou konstruktéři, účetní a inženýři.

Se zahraničními silami jako zdrojem možno počítati teprve po zmobilizování všech zdrojů domácích, nebo v případě krajní nutnosti jako s položkou vyrovnání schodku bilance pracovních sil. Začleňování zahraničních pracovních sil zatím ukázalo, že se setkáváme s novými problémy:

ktorá liczy mobilizacia síl pracovniczych, to konstruktorzy, buchalterzy i inženýrowie.

Z sílami pracovniczymi zagranicznymi jako zřodlem možna liczyć się dopiero po zmobilizowaniu wszystkich rezerv domowych, lub w wypadku skrajnej konieczności — jako z pozycją wyrównania spadku bilansu síl pracovniczych. Zatrudnienie zagranicznych síl pracovniczych wykazalo dotychczas, že spotykamy się z novymi problemami: obce síly pracovnicze są zřodlem niestalým ze wzgledu na to, že pracują w obecnym šrodowisku, w zmienionych warunkach klimatycznych, aprowizacyjnych i t. p. Z tego powodu specjalnie važne jest zvlaszczu zagadnienie kosztů połączonych z zaciągiem i transportem tych robotníkůw. Zjawiskiem powszechnym zato jest zatrudnienie obcych síl pracovniczych w ramach malego ruchu granicznego, co jest wynikiem struktury przemyslu wzduž hranic.

Bilans síl pracovniczych winien odpowiadac zapotrzebowaniu na síly robotnicze i korzystać ze wszystkich zřodel tak, aby zadanie producyjne, ustanowione w planie, moglo byc wykonane. Ješli normalnie bilans zapotrzebowania i pokrycia bedzie liczbowo zrównowazony, to nie znaczy jeszcze, že wykonanie planu jest zapewnione, poniewaz musimy wziac pod uwage, že wszystkie wyzej wymienione rodzaje síl pracovniczych są sílami pomocniczymi, które trzeba bedzie najpierw przeszkolic, zanim bedzie možna wciagnac je do normalnego procesu producyje.

cizí pracovní síly jsou zdrojem značně nestálým vzhledem k tomu, že pracují v cizím okolí, za změněných podmínek klimatických, vyživovacích a podobně. S ohledem na tyto skutečnosti je zvláště rozhodující i otázka nákladů spojených s náborem a transportem těchto cizích pracovníků. Běžným zjevem jest zaměstnávání cizích pracovních síl v rámci maleho pohraničního styku, což vyplývá ze struktury průmyslu podél hranic.

Bilance pracovních síl má odpovídat potřebě pracovních síl a má použít všech zdrojů tak, aby výrobní úkol, stanovený plánem, mohl být zajištěn. Bude-li za normálních okolností bilance potřeby a krytí číselně v rovnováze, neznamená to ještě, že tím bude zajištěn plánovaný úkol, neboť je třeba vzít v úvahu i to, že všechny pracovní síly vpředu uvedeného druhu jsou síly pomocné, které bude třeba nejprve vyškolit, než budou moci být zařazeny do normálního provozu.

Při bilancování je třeba kontrolovatí potřebu pracovních síl také procentem produktivity, která má v pětiletém plánu tendenci vzestupnou. V průmyslu se počítá se zvýšením produktivity práce o 32%, ve stavebnictví o 53%, v zemědělství a lesnictví o 20% a v dopravě o 30%. Tyto předpoklady jsou uvažovány pro celé obory a odvětví a projeví se ovšem rozdílně u jednotlivých závodů podle jejich strojového vybavení. U závodů dokonale zmechanizovaných se zvýšení pro-

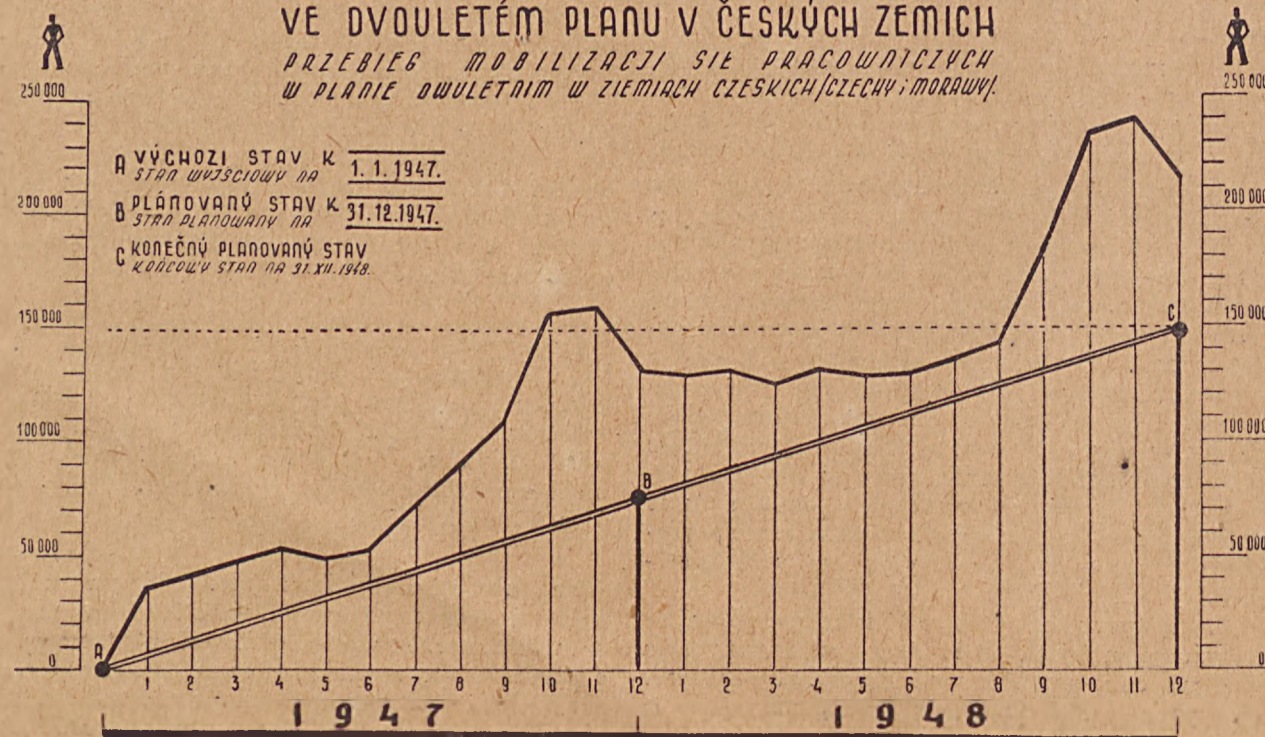
Przy bilansowaniu należy kontrolować potrzebę síl pracovniczych také procentem producyjności, która w planie pięcioletnim posiada tendencję zwiększową. W przemyśle należy liczyć się ze zwiększeniem wydajności pracy o 32%, w budownictwie o 53%, w rolnictwie i leśnictwie o 20%, a w komunikacji o 30%. Te przewidywania biorą pod uwagę całe dziedziny i gałęzie producyje i jest oczywistym, že wydajność ta w poszczególnych zakładach producyje zależeć będzie od ich wyposażenia technicznego. W zakładach dobrze zmechanizowanych zwiększenie wydajności nie będzie tak wydatne, podczas gdy w zakładach pracujących starymi metodami možna dzięki lepszej organizacji pracy i mechanizacji osiągnac zwiększenie producyje niekiedy nawet o 30%. Jeżeli weźmiemy pod uwage, že powojenny stan przemyslu czechosłowackiego, który bierzemy pod uwage przy ocenie zwiększenia wydajności, jest poważnie zaniedbany i przestarzały, możemy powiedzieć, že właśnie Czechosłowacja posiada możliwość znacznego zwiększenia wydajności. Mechanizacja przedsiębiorstw zależeć będzie od wykonania inwestycji i dostarczenia maszyn i urządzeń, podczas gdy stopniowe ulepszenie organizacji pracy i racjonalne wykorzystanie síl pracovniczych może rozpocząć się od zaraz. Z wyzej podanego wynika, jak važnym dla wszystkich czynności M.P. i O.S. przy mobilizowaniu síl pracovniczych jest plan síl pracovniczych. Od zrównoważenia planu síl pracovniczych i kontroli

duktivity neprojeví tak podstatně, zatím co v provozech zastaralých je možno lepší organizací práce a mechanisací dosáhnout pronikavého, někdy až 30% i většího zvýšení produktivity. Přihlédneme-li k tomu, že poválečný stav čs. průmyslu, který přichází v úvahu při posuzování zvýšení produktivity, je po válce značně zanedbaný a zastaralý, můžeme říci, že právě v Československu je možnost zvýšení produktivity značná. Mechanisace podniků bude záviset na splnění investic a dodání potřebných strojů a zařízení, zatím co s postupným zlepšováním organizace práce a racionelním využitím pracovních síl je možno začíti ihned. Z uvedeného vychází na jevo, jakým důležitým a základním podkladem veškeré činnosti ministerstva práce a sociální péče při mobilisaci pracovních síl je plán pracovních síl. Z bilance plánu pracovních síl a z kontroly jeho skutečného plnění dochází se potom přímo k vlastním konkrétním opatřením, jež slouží k zajištění mobilisace pracovních síl za účelem dosažení cílů vytčených pětiletým hospodářským plánem. Opatření ta jsou v podstatě trojího druhu: legislativní, organizační a sociálně politická. Jsou to návrhy osnov zákonů, vládních nařízení a vyhlášek, jimiž ministerstvo práce a sociální péče stanoví závazné pokyny k činnosti referátů práce a sociální péče, aby bylo zajištěno splnění úkolů daných pětiletým plánem.

Široká oblast opatření sociálně-politických náleží rovněž do oboru působnosti ministerstva prá-

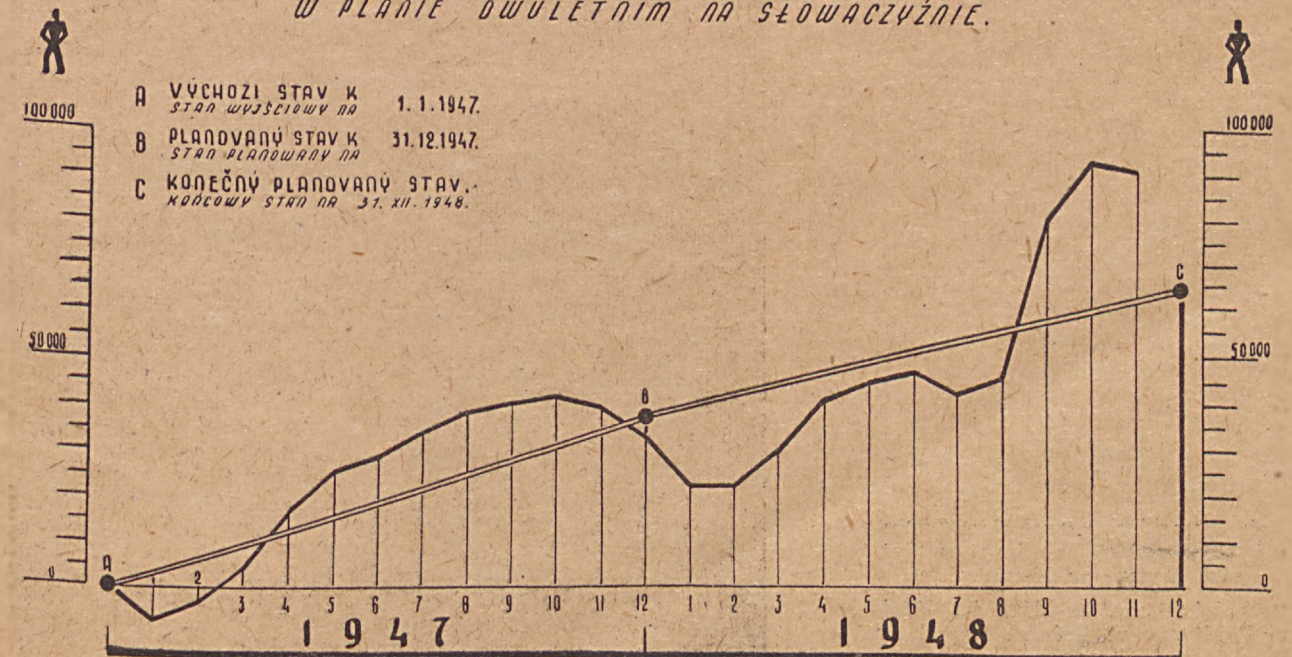
PRŮBĚH MOBILISACE PRACOVNÍCH SIL VE DVOULETÉM PLÁNU V ČESKÝCH ZEMÍCH

PRZEBIEG MOBILIZACJI SIŁ PRACOWNICZYCH W PLANIE DWULETNIIM W ZIEMIACH CZESKICH/CZECHY, MORAWY.



PRŮBĚH MOBILISACE PRACOVNÍCH SIL VE DVOULETÉM PLÁNU NA SLOVENSKU.

PRZEBIEG MOBILIZACJI SIŁ PRACOWNICZYCH W PLANIE DWULETNIIM NA SŁOWACZYŹNIE.



jego wykonania dochodzi się wprost do konkretnych zarządzeń, mających za zadanie zapewnienie mobilizacji sił pracowniczych w celu wykonania zadań wytkniętych pięcioletnim planem gospodarczym. Zarządzenia te są zasadniczo trojakiego rodzaju: ustawowe, organizacyjne i społeczno-polityczne. Są to projekty ustaw, rozporządzeń rządowych i ogłoszeń dzięki którym M.P. i O.S. ustanawia wytyczne działalności referatów pracy i opieki społecznej, aby zapewnić wykonanie zadań ustanowionych w planie pięcioletnim.

Szeroki zakres zarządzeń społeczno-politycznych leży również w kompetencji Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej jeśli chodzi o zagadnienie zarobków, mieszkań, regulowanie czasu pracy, budowę internatów, żłobków itp. Wszystkie te nowe zarządzenia trzeba opracowywać zasadniczo w ramach ogólnopaństwowych, zawsze jednak na leży uwzględnić specjalne potrzeby okręgów względnie powiatów. Planowanie regionalne ma więc pogłębić służbę planowania i przyczynić się do łatwiejszego zrealizowania postawionych zadań przez to, że nie tylko pozna się wcześniej i dokładniej przeszkody ale, że pozna się i ewentualne możliwości ich usunięcia. Wreszcie w taki sposób osiągnie się potrzebną decentralizację.

Wszystkie przepisy ustawowe muszą oczywiście mieć swój początek w masach ludu pracującego, z czego wynika dalej, że także wszelka działalność Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej i organów jemu podległych musi odbywać się przy najściślejszej współpracy i koordynowaniu z przedstawicielką szerokich mas pracujących — Centralną Radą Związków Zawodowych.

ce a socjalní péče, ať již jde o otázky mzdové, bytové, úpravu pracovní doby, výstavby internátů, jesli a pod. Všechna tato nová opatření je třeba činiti zásadně v rámci celostátním, vždy však s přihlédnutím k mimořádným potřebám krajů, případně okresů. Regionální plánování má tak prohloubit plánovací službu a přispět k daleko hladšímu zdolávání stanovených úkolů, tím, že nejen překážky jsou dříve a důkladněji poznávány, ale, že budou známy i případné možnosti k jejich odstranění. Tímto způsobem se dosáhne též žádoucí decentralisace.

Všechna zákonná opatření musí mít ovšem začátek svého provádění v masách pracujícího lidu, z čehož plyne, že též veškerá činnost ministerstva práce a sociální péče i orgánů jemu podléhajících se děje v nejužší spolupráci a koordinaci s představitelkou širokých mas pracujících — Ústřední radou odborů.



Sala operacyjna w sanatorjum Centralnej Ubezpieczalni Narodowej w Wyższych Hagach na Słowaczynie

Operační sál sanatoria Ústřední Národní Pojišťovny ve Vyšných Hagach na Slovensku

SYTUACJA ZAROBKOWA W CZECHOSŁOWACJI NA POCZĄTKU PLANU PIĘCIOLETNIEGO

MZDOVA SITUACE V ČESKOSLOVENSKU NA PRAHU PĚTILETKY

Po czechosłowackiej rewolucji w maju 1945 r., dwa kompleksy zagadnień złożyły się na problematykę zarobkową. Pierwszy z nich tkwił w dziedzictwie dotychczasowych stosunków zarobkowych w poszczególnych gałęziach produkcji jako też w ówczesnej strukturze gospodarczej w ich stanie, jaki wytworzyła wojna i gospodarka okupanta. Drugi kompleks, to zamierzona zmiana porządku gospodarczego według zasad socjalistycznych. Z jednej strony trzeba było usunąć nierówności istniejące w dziedzicinie zarobków, powstałe jeszcze przed wojną zwłaszcza w tych dziedzinach, które po wojnie wysuwały się na plan pierwszy, z drugiej zaś strony należało usunąć różnice klasowe, pomniejszanie wartości pracy kobiet — krótko mówiąc należało oprzeć zarobki i płace na zasadzie, że dochód z pracy winien odpowiadać wykonanej pracy pod względem jej jakości i ilości. Zasadę tę wcielono do nowej konstytucji czechosłowackiej, która przyznaje wszystkim obywatelom Czechosłowacji prawo do sprawiedliwego wynagrodzenia za wykonaną pracę; przy wyznaczaniu tego wynagrodzenia decyduje ilość i jakość pracy, jak również i korzyść, którą przynosi ona całosci. To prawo gwarantuje państwowa polityka płac, kierowana przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z jednolitą organizacją Związków Zawodowych. Podstawą dochodu z pracy są stawki, ustanowione przepisami o zarobkach i placach lub regulaminy płac ustalone urzędowo pod kątem widzenia korzyści, jakie praca przynosi całosci; rzeczywistą płacę obliczy się na podstawie tych stawek, przy czym bierze się pod uwagę jakość i ilość pracy. Stawki ustanawiane urzędowo są obowiązujące, nie przedstawiają więc ani minimum ani maksimum.

Konsekwentnym przeprowadzeniem zasady ustalenia wynagrodzenia za pracę według jakości pracy, t. j. według warunków, jakie praca nakłada na pracującego, jest wprowadzanie na wszystkich postępkach pracy systemu płac według zasługi. System ten oparty jest na wykazach prac t. j. na zestawieniach przykładów prac, podzielonych na klasy i przyjętych już przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej dla większości gałęzi wytwórczych.

Wykazy opracowują delegaci kierownictw zakładów pracy i rad zakładowych danej gałęzi pracy, poczym bada je komisja parytetowa złożona w równym stosunku z delegatów przeprowadzających

Mzdovou a platovou problematiku v Československu po květnové revoluci 1945 vytvořily dva soubory otázek. První z nich spočíval v dědictví dřívějších mzdových relací mezi jednotlivými odvětvími a v tehdejší hospodářské struktuře ve stavu, do jakého byly přivedeny válkou a hospodařením okupantů. Druhý soubor pak žádal řešení s ohledem na přeměnu hospodářského řádu, t. j. podle socialistických zásad. Bylo proto nutno jednak vyrovnati mzdové podcenění, které před válkou existovalo zejména v těch oborech, které bylo nutno po válce preferovat, jednak odstraniti rozdíly třídní, diskriminaci podle pohlaví — krátce založiti tvorbu mezd a platů na principu, že důchod z práce má odpovídati vykonané práci po stránce její kvality i kvantity. Tato zásada byla vtělena do nové československé ústavy, podle níž mají všichni občané Československa právo na spravedlivou odměnu za vykonanou práci; při určování této odměny rozhoduje jakost a množství práce, jakož i prospěch, který přináší celku. Toto právo se zaručuje státní mzdovou politikou, řízenou ministerstvem sociální péče v dohodě s jednotnou odborovou organizací. Základem důchodů z práce jsou sazby, stanovené mzdovými a platovými předpisy, nebo platové řády úředně schválené s hlediska prospěchu, jež práce přináší celku; z těchto sazeb je skutečný výdělek odvozován podle hledisk jakosti a množství práce. Úředně stanovené sazby jsou závazné, nepředstavují tedy ani minimum ani maximum.

Důsledným provedením zásady tvorby důchodů z práce podle kvality práce, t. j. podle podmínek, jež práce klade na pracujícího, je zavádění soustavy mezd podle zásluhy na všechna pracoviště. Tato soustava se opírá o katalogy prací, t. j. o soubory pracovních příkladů, zařazených do pracovních tříd a schválených ministerstvem sociální péče již pro většinu výrobních odvětví. Katalogy zpracovávají zástupci vedení závodů a závodních rad příslušného pracovního odvětví, přezkušuje je paritní komise, složená ve stejném poměru ze zástupců hodnotitelů, a to z řad dělníků i techniků. Aplikace této soustavy mezd podle zásluhy v jednotlivých závodech je závislá na organizační vyspělosti závodu, zejména pokud jde o úměrnost personálního vybavení jednotlivých pracovišť. Již při vstupu do dvouletky pro-

ocenę, spośród robotników i spośród techników. Przyjęcie w poszczególnych zakładach systemu plac według zasługi zależy od dojrzałości organizacyjnej zakładu, zwłaszcza pod względem należytą obsady personalnej poszczególnych stanowisk.

Już na początku planu dwuletniego rząd proponował socjalistyczną podstawę dla wynagradzania pracy, zwłaszcza gdy chodziło o należyte wyposażenie personalne miejsc pracy, i kładł nacisk na utworzenie takiego systemu plac, który przyczyniłby się do podniesienia wydajności pracy. W związku z tym postanowiono podwyższyć o 100% liczbę pracujących na akord, którą wtedy u robotników przemysłowych szacowano na 20—30%; w ten sposób pod koniec planu dwuletniego 60% robotników przemysłowych miało pracować na akord.

W latach 1947—1948 liczba osób, wynagradzanych systemem plac według zasługi, rzeczywiście bardzo się zwiększyła i jeśli np. na początku planu dwuletniego system ten wprowadzono w poszczególnych zakładach metalowych, to w końcu 1948 r. już 440.000 osób t. j. około 39% robotników upaństwowionego przemysłu, który zatrudnia przeszło 90% wszystkich robotników przemysłowych, było wynagradzanych według tego systemu.

Usiłowania zmierzające do rozszerzenia (spopularyzowania) prac akordowych i innych prac zachęcających poparło formalnie Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej przez wydanie ogłoszenia, nakazującego obowiązkowo zaprowadzenie pracy akordowej wszędzie tam, gdzie pozwalają na to warunki techniczne i gdzie nie ucierpiałyby na tym jakości pracy. Pod koniec dwuletnia przypadło u robotników na 100 zapłaconych godzin 61,3 godzin za pracę na akord, więc wypełniono ustanowiony plan.

Wspomniane ogłoszenie wytknęło także podstawowe zasady premiowania pracy, rozwinięte później w regulaminie, wydanym przez Centralną Radę Związków Zawodowych, po uprzednim porozumieniu z przedstawicielami zainteresowanych resortów i naczelnych organów samorządu gospodarczego, pod kierownictwem Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej. Ponieważ przy premiowaniu pojawiają się trudności w zakresie oceny obiektywnych warunków, uprawniających do wypłaty premii, każdy regulamin premii musi być przyjęty przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej. Przy ustanawianiu regulaminu premiowego należy brać pod uwagę, aby premie za wydajną pracę nie upośledzały zarobków w akordzie i aby premie oszczędnościowe nie były hamulcem wydajności; dla wszystkich rodzajów premii, które mogą być indywidualne lub kolektywne, ważna jest bezwarunkowo zasada, że winny być przyznane dopiero po spełnieniu uprzednio ustanowionych warunków, które można obiektywnie zmierzyć i wyrazić w liczbach.

Dla podniesienia wydajności używa się jeszcze innych sposobów. Polityka plac przewiduje np. nagrody za projekty ulepszeniowe, nadzwyczajne nagrody dla pracowników, którzy osiągnęli nieprzeciętną wydajność pracy nie tylko przyczyniając się w ten sposób do podniesienia ogólnej wydajności zakładu pracy, ale swoim przykładem

klamowała vláda socialistickou základnu v odměňování práce, zejména pokud jde o úměrnost personálního vybavení jednotlivých pracovišť a zdůraznila vybudování takového výkonnostního mzdového způsobu, který by byl pobídkou k vystupňování pracovních výkonů. V souvislosti s tím byl také vyhlášen úkol, zdvojnásobit počet pracujících na úkolové práci, který byl tehdy u průmyslového dělnictva odhadován na 20 až 30%, takže na konci dvouletky měla být tato kvota zvýšena až na 60%.

Během dvouletky (1947—1948) se skutečně velmi podstatně rozšířil okruh osob, které jsou odměňovány soustavou mezd podle zásluhy; jestliže na př. na počátku dvouletky byl tento systém zaveden jen ojediněle, hlavně v několika největších kovoprůmyslových závodech, bylo na konci roku 1948 zapojeno již 440 tisíc osob, t. j. asi 39% dělnictva znárodněného průmyslu, který zaměstnává přes devadesát procent všeho průmyslového dělnictva.

Aby bylo podporováno rozšiřování úkolové práce a ostatních pobídkových mezd, bylo toto úsilí podpořeno i po formální stránce vyhláškou ministerstva sociální péče, která uložila povinné zavedení práce v úkolu všude tam, kde jsou pro ni technické předpoklady a kde by tím nebyla ohrožena jakost práce. Na konci dvouletky připadalo u dělnictva ze 100 zaplacených hodin 61,3 hodin za práci v úkolu, takže stanovený plán byl splněn.

Zmíněná vyhláška též vytyčila základní zásady pro premiování práce, jež byly později podrobně rozvinuty v premiový regulativ, vydaný Ústřední radou odborů po předchozím projednání se zástupci interesovaných ústředních úřadů a vrcholných orgánů hospodářské samosprávy za vedení ministerstva sociální péče. Poněvadž se u premiování objevují častěji obtíže při stanovení objektivních podmínek, jež opravňují k výplatě premii, podléhá zásadně každý premiový řád schválení ministerstva sociální péče. Vůdčí zásadou při konstrukci premiového řádu je, že výkonnostní prémie nesmějí znehodnocovat výdělek v úkolu, hospodárnostní prémie nesmějí být brzdou výkonnosti, a pro všechny typy premii, které mohou být individuální nebo kolektivní, platí bezpodmínečně zásada, že mohou být přiznávány pouze po splnění předem stanovených podmínek, které mají být objektivně měřitelné a číselně vyjadřitelné.

Pro povzbuzení výkonnosti je používáno i dalších způsobů. S hlediska mzdové politiky jsou jimi na př. odměny za zlepšovacínávrhy, mimořádné odměny zaměstnancům, kteří osvědčili mimořádný pracovní výkon a tím nejen přispěli keci zvýšení celkového výkonu podniku, ale svým příkladem působili i na pracovní úroveň svého okolí, osvobození požitků za práci přes čas a požitků za vyšší výkony od daně ze mzdy, různé závodní a mezizávodní soutěže atd.

pobudili do podniesienia poziomu wydajności swojej otoczenie; dalej stosuje się zwolnienie od podatku dochodowego wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych oraz dochody osiągnięte dzięki większej wydajności lub dzięki zakładowemu i międzyzakładowemu współzawodnictwu itd.

Rozwój zarobków i plac po reformie waluty w C. S. R. z końcem 1945 r. idzie w kierunku stabilizacji normowanych podstaw zarobkowych. Jest to wyrażeniem zasady, że wzrost dochodów z pracy można usprawiedliwić tylko zwiększeniem rynku spożycia. Nie oznacza to oczywiście zahamowania wzrostu zarobków, ponieważ wysokość zarobków jest — jak już wspomniano wyżej — zależna od stopnia wydajności pracy i od jej jakości. Stabilizacja stawek zarobkowych nie oznacza także zupełnego skrzepnięcia, ponieważ dochodziło i nadal musi dochodzić do wyrównywania systemu stawek zarobkowych; nie wyklucza się także możliwości zwiększenia wszystkich plac np. tam, gdzie wymaga tego realizacja planu. Jest to t. zw. „preferencja zarobkowa”, odpowiadająca zasadzie, wyrażona w ustawie, że zarobek musi być proporcjonalny do korzyści, jakie praca przynosi ogółowi. Zaprowadzono np. dodatki sezonowe w budownictwie i w produkcji materiałów budowlanych i akordowe dodatki wyrównawcze dla robotników tych gałęzi opłacanych na podstawie przepracowanych godzin. Przebieg stabilizacji stawek zarobkowych jest widoczny ze słabego wzrostu przeciętnej stawki za przepracowaną godzinę u robotników przemysłowych, która w styczniu 1947 r. wynosiła 10,65 Kcs, a w grudniu 1948 r. 10,96 Kcs tak, że w ciągu planu dwuletniego wzrosła tylko o 2,9%; w indeksie wyraża się to liczbą 192,3 w porównaniu ze stanem w końcu okupacji.

Specjalnie wydatnie podwyższono stawki zarobków w tych gałęziach pracy, w których istniały tradycyjnie zarobki głodowe. Jeśli np. w rolnictwie przed wojną stawka zarobkowa wynosiła tylko jedną trzecią przeciętnej stawki zarobkowej robotnika przemysłowego poziom jej w okresie planu dwuletniego wzrósł o 69% i jest na poziomie przeciętnej stawki robotnika pomocniczego w przemyśle. Także i dla rolnictwa przygotowuje się katalog tak, że w niedługim czasie zniknie jakiegokolwiek upośledzenie między tymi sektorami gospodarczymi.

Liczne przyczyny mają wpływ na rozwój rzeczywistych zarobków. W pierwszym rzędzie wysokość zarobku zależy od ilości wykonanej pracy, jeśli pracuje się na akord lub według premii wydajnościowej. Zaprowadzenie tego rodzaju prac przyczyniło się do wzrostu zarobków. Oprócz tego zdarzały się i zdarzają się jeszcze dziś różne formy t. zw. „czarnych” plac w których najczęściej spotyka się nieobiektywne obliczanie czasu akordowego. Na początku okresu planu dwuletniego przeciętny zarobek w przemyśle wynosił 14,98 Kcs, a w końcu okresu był o 23% wyższy. Jeśli przeciętny zarobek wszystkich robotników prócz górnictwa = 100, to wskaźniki zarobków

Mzdový a platový vývoj v Československu sleduje od menové reformy z konce roku 1945 linií stabilisace normovaných mzdových základů. Je to vyjádřením zásady, že vzrůst důchodů z práce může být odůvodněn jedině zvýšením spotřebního trhu. To ovšem neznamená stop výdělkový, poněvadž výše výdělku je — jak již uvedeno — závislá na stupni pracovní výkonnosti a na kvalitě práce. Stabilisace mzdových sazeb také neznamená naprostou ztrnulost, neboť docházelo a i nadále musí docházet k vyrovnávání korektur v soustavě mzdových sazeb; ale také se nevyklučuje ani přímé lineární zvýšení tam, kde toho vyžaduje naplňování plánu. Je to t. zv. mzdová preference, odpovídající zásadě, vyslovené v ústavě, že mzda má odpovídat prospěchu, který práce přináší celku. Tak na př. byly zavedeny sezonní přídatky ve stavebnictví a ve výrobě stavebních hmot a úkolové vyrovnávací příplatky pro dělnictvo pracující v časové mzdě v těchto odvětvích. Průběh stabilisace mzdových sazeb je patrný ve v z e s t u p u průměrné hodinové sazby průmyslového dělnictva, která v lednu 1947 byla 10,65 Kcs, v prosinci 1948 pak 10,96 Kcs, takže během dvouletky stoupla pouze o 2,9%; indexově je vyjádřena 192,3 proti stavu z konce okupace a 317,7 proti stavu z počátku okupace.

Zvlášť intenzívně byly zvýšeny mzdové sazby v těch odvětvích práce, v nichž se tradičně vyskytovaly hladové mzdy. Jestliže na př. v zemědělství činily mzdové sazby před válkou pouze třetinu průměrné mzdové sazby průmyslového dělníka, zvýšil se tento poměr ve dvouletce na 69% a je na úrovni průměrné sazby pomocného dělníka v průmyslu. Také pro zemědělství se připravuje katalog prací, takže v dohledné době zmizí jakákoliv diskriminace mezi oběma těmito hospodářskými sektory.

Na vývoj skutečných výdělků měly vliv některé příčiny. V prvé řadě je výše výdělku závislá na množství vykonané práce, pracuje-li se v úkolu nebo ve výkonnostní premii. Rozšiřováním těchto pobídkových způsobů práce se proto také zvyšoval výdělek. Vedle toho se ovšem vyskytovaly a vyskytují i dnes různé formy černých mezd, z nichž je nejčastějším zjevem neobjektivní stanovení úkolových časů. Na začátku dvouletky byl průměrný hodinový výdělek průmyslového dělnictva 14,98 Kcs, na konci dvouletky byl vyšší o 23%. Mezisektorově se jeví výdělkové relace takto: položíme-li průměrný výdělek všeho dělnictva (bez hornictví) = 100, činil v roce 1948 výdělek

v zemědělství	57,1
v lesnictví	55,7
v průmyslu a řemesle	110,5
v obchodních a hostinských živnostech	95,2
v peněžnictví a pojištvnictví	94,9
v dopravě	120,7
v domácích službách	42,8
ve veřejné správě	72,1
v ostatních povoláních	81,5
celkem	100,0

za rok 1948 przedstawiają się w poszczególnych sektorach następująco):

- w rolnictwie 57,1
- w leśnictwie 55,7
- w przemyśle i rzemiośle 110,5
- w przedsiębiorstwach handlowych i gospodnich 95,2
- w finansowości i ubezpieczeniach 94,9
- w komunikacji 120,7
- w gospodarstwach domowych 42,8
- w administracji publicznej 72,1
- w pozostałych zawodach 81,5

Przed wojną przeciętny zarobek robotników przemysłowych wynosił 36% przeciętnego zarobku pozostałych pracowników przemysłowych; na początku okresu planu dwuletniego stosunek ten wynosił 66% a na końcu tego okresu 72%. Przesunięcie na korzyść pracy ręcznej we wszystkich zakładach gospodarczych (a więc i nieprzemysłowych) można ocenić na podstawie graficznego porównania przedwojennej i obecnej struktury dochodu społecznego (patrz diagram). Jeżeli stosunek sumy zarobków robotniczych do sumy płac innych pracowników wynosił przed wojną jak 42:58, to w drugim roku planu dwuletniego stosunek ten wyrażał jak 55:45; ponieważ jednak ilość robotników obniżyła się nieco w porównaniu ze stanem przedwojennym, podczas gdy ilość pozostałych pracowników znacznie wzrosła, przesunięcie to przedstawia się jeszcze korzystniej dla robotników. Jeśli przeliczymy dochody pracowników na głowę: w roku 1937 ogólny stosunek zarobków pracownika fizycznego do umysłowego wynosił 1:4,5, a w drugim roku planu dwuletniego 1:1,6.

Dużym uzupełnieniem dochodu z pracy, opierającym się na zasadzie wydajności, jest społeczny skład zarobków i płac. W Czechosłowacji rozwiązano to zagadnienie w ten sposób, że pokrycie wyższych wydatków rodzinnych w poszczególnych konkretnych wypadkach nie doprowadza w konsekwencji do nierówności w obciążaniu kalkulacji produkcyjnej. Wprowadzono system nieopodatkowanych dodatków rodzinnych, według którego wypłaca się miesięcznie z Funduszu dodatków rodzinnych na pierwsze dziecko 150 Kcs, a na drugie do siódmego zawsze o 50 Kcs więcej za każde dziecko, a na ósme i następnym po 500 Kcs miesięcznie. Na pokrycie tego dodatku pracodawca przeznacza 4% wypłacanych zarobków i płac.

Drugą pośrednią formą płacy społecznej jest ulga w podatku od zarobków, wprowadzona w planie dwuletnim, w zależności od ilości członków rodziny; od miesięcznego zarobku lub płacy, która podlega opodatkowaniu, odlicza się na żonę 500 Kcs, na pierwszego z następnych członków rodziny 600 Kcs, na drugiego 700 Kcs, na trzeciego 1000 Kcs, a na każdego dalszego po 1.200 Kcs.

Realna wartość zarobków przeciętnego robotnika wzrosła w stosunku do okresu przedwojennego mniej więcej o połowę, jeśli obliczamy ją na podstawie kosztów utrzymania według przedwojennego budżetu potrzeb. Ten budżet obejmuje pozycje, których obecnie nie spotyka się na rynku przy-

Przed walką przedstawował przeciętny wódek przemysłowy 36% przeciętnego płatu ostatnich przemysłowych pracowników; na początku dwuletniego był ten poměr 66%, na konci dwuletniego 72%. P.esun ve prospěch manuální práce ve všech hospodářských sektorech (tedy i v neprůmyslových) lze posouditi z grafického srovnání předválečné a nynější struktury národního důchodu (viz diagram). Jestliže byl tedy poměr volumenu mezd k volumenu platů před válkou 42:58, byl v druhém roce dwuletního 55:45; poněvadž se však počet dělnictva proti stavu před válkou poněkud snížil, kdežto počet ostatních zaměstnanců podstatně zvýšil, jeví se důchodový přesun u námezdně pracujících ještě výrazněji přepočítáme-li pracovní důchody na hlavu: v roce 1937 byl v celém souboru výroby a služeb poměr mezi pracovním důchodem manuálního a duševního zaměstnance 1:4,5, kdežto v druhém roce dwuletního 1:1,6.

Důležitým doplňkem důchodu z práce, spočívajícím na výkonnostním principu, je sociální složka mezd a platů. V Československu je řešena nepřímo, a to tak, aby krytím vyšších rodinných výdajů v jednotlivých konkrétních případech nedocházelo k neúměrnostem v zatěžování výrobní kalkulace. Je zaveden systém daněprostých rodinných příspěvků, podle něhož se z Fondu rodinných příspěvků vyplácí měsíčně na první dítě 150 Kčs, na druhé až sedmé vždy o 50 Kčs více a na osmé a dalsí po 500. Kčs měsíčně. Na úhradu těchto dávek přispívá zaměstnavatel 4% z vyplacených mezd a platů. Druhou nepřímou formou sociální mzdy je úleva na dani ze mzdy, zavedená ve dvouletce, a to odstupňovaná podle počtu rodinných příslušníků tak, že se od měsíční mzdy nebo platu, podrobených dani, odčítá za manželku 500 Kčs, za prvního z dalších příslušníků rodiny 600 Kčs, za druhého 700 Kčs, za třetího 1.000 Kčs a za každého dalšího po 1.200 Kčs.

Realná hodnota výdělků průměrného dělnictva stoupla proti době před okupací asi o jednu polovinu, měly-li jí pomoci životních nákladů podle předválečného spotřebního budgetu. Tento budget obsahuje položky, které nejsou v přítomné době na trhu nebo alespoň nikoliv v takovém množství, jako před válkou. Naproti tomu se však pracujícím nyní dostává jiných spotřebních statků a služeb, které v budgetu nejsou obsaženy, a které ani nejsou hmotně měřitelné, ač představují mimořádný vzestup životní úrovně, jako na př. péče o rekreaci pracujících a jejich rodinných příslušníků, vyučování školní mládeže z měst v horské přírodě, organizovaná zotavená pracujících a rozsah placených dovolených, zřizování jeslí, domovů pro mládež, rozšířená dávková činnost národního pojištění atd. Na reálnou náplň důchodů z práce kladně působí i postupné uvolňování spotřebních statků, k němuž byl dán základ na konci dwuletního, i když pro zboží, kupované nad rámec vázaného přídele, byly stanoveny vyšší ceny; dříve totiž šla část důchodů za

najmniej nie w takiej ilości jak przed wojną. Z drugiej strony zaś robotnicy uzyskali inne korzyści, których ten budżet nie obejmuje, a których nie da się zmierzyć materialnie, chociaż przedstawiają nieprzeciętne podwyższenie poziomu życiowego, np. troska o wypoczynek dla pracujących i członków ich rodzin, kształcenie młodzieży szkolnej z miast w okolicach górskich, zorganizowanie wczasów dla pracujących i powiększenie urlopów, zakładanie żłobków, domów młodzieżowych, zwiększenie stawek ubezpieczenia narodowego itd. Na podwyższenie realnej wartości dochodu z pracy wpływa także stopniowe zwiększanie ilości dóbr konsumcyjnych na rynku, zapoczątkowane pod koniec planu dwuletniego, pomimo, że dla towarów kupowanych ponad kontyngent, ustanowiono wyższe ceny; bowiem przedtym częśc dochodów szła na czarny rynek, który obecnie praktycznie nie istnieje.

Poziom życiowy będzie podnosił się także w okresie planu pięcioletniego, w ciągu którego społeczna i indywidualna konsumpcja na głowę ma wzrosnąć o 35%, oczywiście pod warunkiem, że osiągnie się planowaną wysokość wydajności pracy, t. j. o 32% większą od stanu z końca planu dwuletniego. Dochód z pracy i ceny będą planowane tak, aby wszyscy konsumenci sprawiedliwie korzystali z tej podwyżki, t. j. aby każdy z nich otrzymał według wydajności i zasług.

Celem zapewnienia harmonii między rozwojem produkcji a całokształtem dochodów z pracy czyni się próby stworzenia kontrolnych wskaźników zarobków, a to w celu wzięcia pod uwagę dochodów osobistych w państwowej produkcji przemysłowej; przez stopniowe udoskonalenie tej metody ma się osiągnąć, aby w każdym miejscu pracy rozmiar, stan zarobków i płac w jakiegokolwiek jednostce czasu był bezpośrednio zależny od produkcji a pośrednio od stopnia wydajności pracy. Liczby charakteryzujące rozwój produkcji przemysłowej i rozwój dochodów z pracy, nie były w okresie planu dwuletniego w poważniejszej sprzeczności, pomimo to w niektórych dziedzinach pojawiły się niepożądane odchylenia. Dysharmonia między produkcją, a przeciętnym dochodem z pracy, pojawiła się głównie w miesiącach letnich w wyniku urlopów, a w miesiącach zimowych wobec wypłaty dodatku świątecznego, który ustanowiono jednolicie dla każdego dorosłego pracującego (dla młodzieży odpowiednio niższy) z dopłatą według ilości dzieci. Chociaż w graficznym przedstawieniu linia wydajności w ciągu planu dwuletniego zbliżała się do linii zarobków i płac, to nie można tego uważać za sprzeczność, a natomiast za wynik logiczny faktów, że dochód pracujących winien zwiększyć się o część zysków, które przed tym płynęły do przedsiębiorców na ich osobiste potrzeby. Gdyby więc zarobki i ceny w porównaniu ze stanem przedwojennym znajdowały się na tym samym poziomie — oznaczałoby to nawrót do ówczesnych nominalnych i realnych stosunków dochodowych. Aby jednak rozwój ten nie był samowolny, trzeba będzie badać wskaźniki produkcyjne czy to przez fundusze zarobkowe w połączeniu z rozliczeniami zakładów pracy, czy też przez ciągłą kontrolę od-

przemrštěné ceny na černý trh, který nyní prakticky vymizel.

Zvyšování životní úrovně bude pokračovati v období pětiletky, během níž má sociální i soukromá spotřeba na hlavu stoupnout o 35%, ovšem za předpokladu, že bude dosaženo plánovaného zvýšení produktivity práce, t. j. o 32% proti stavu na konci dwuletního. Důchody z práce, jakož i ceny budou plánovány tak, aby se spotřebitelé na tomto zvýšení podíleli spravedlivě, t. j. aby se každému z nich dostávalo podle jeho výkonu a zásluhy.

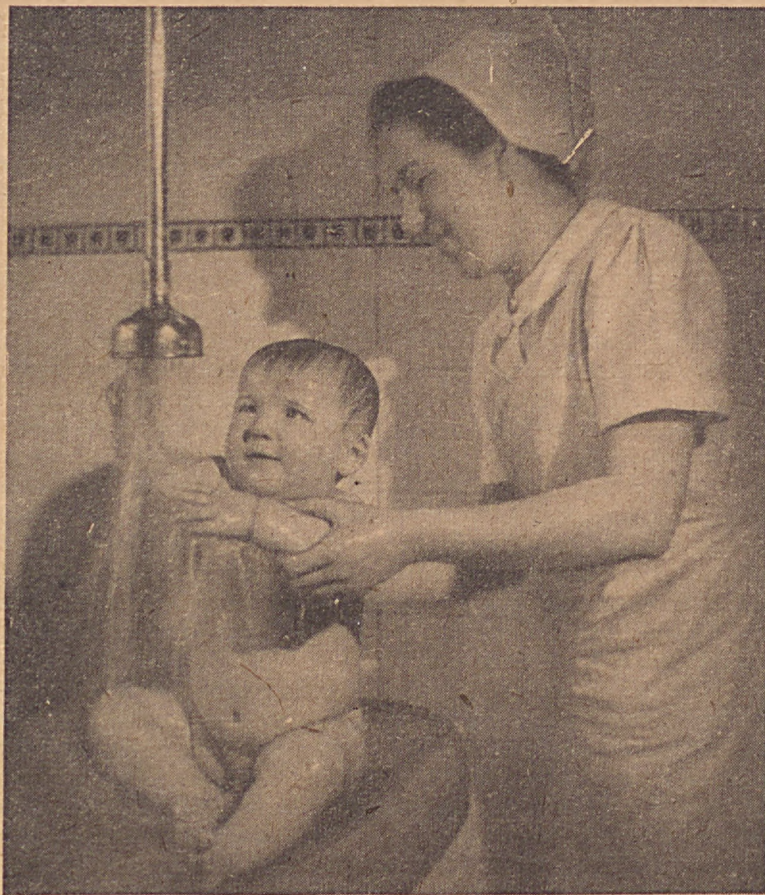
Aby byla zajištěna souhra mezi vývojem výroby a objemem důchodů z práce, činí se přípravy ke konstrukci mzdových kontrolních čísel, t. j. k preeliminování osobních důchodů ve znárodněné průmyslové výrobě; postupným zpřesňováním této metody se má dospěti k tomu, aby na každém pracovišti byl volumen mezd a platů v kterékoli časové jednotce přímo závislý na stupni výroby a nepřímě závislý na stupni produktivity práce.

Čísla, charakterisující vývoj průmyslové výroby a vývoj důchodů z práce, nebyla sice ve dvouletce ve svém celku v nápadnějším rozporu, přesto však se objevily v některých oborech podnikání nežádoucí výkyvy. Objevila-li se nesouhra mezi produktivitou a průměrným důchodem z práce, bylo to hlavně v letních měsících jako důsledek dovolených nebo v zimních měsících, způsobená výplatou vánočního příspěvku, který je stanoven jednotně pro každého dospělého pracujícího (pro mladistvé odstupňovaně nižší) s příplatkem podle počtu dětí. I když se kvívka produktivity s kvívkou mezd a platů průběhem dwuletního sblížovala, neznamenalo to ve svém celku rozpor, nýbrž na tento zjev možno hledět jako na logický vývoj, že důchod pracujících se má zvýšiti o část zisků, který dříve plynul pro osobní spotřebu podnikatelů. Kdyby totiž mzdy i ceny byly proti předválečnému stavu na stejné indexové úrovni, znamenalo by to návrat k tehdejšímu důchodovému poměrem nominálním i reálným. Aby však tento vývoj nebyl samovolný, bude nutno jednak mzdovými fondy ve spojení se závodovým rozpočtováním, jednak běžnou kontrolou zdola v každém závodě sledovat vývoj výrobních ukazatelů. Rozpočetnictví je předepsáno pro letošní rok jednotlivým průmyslovým závodům a byly k tomu účelu vydány jednotné formuláře jak pro rozpočet, tak pro jeho kontrolu.

V souvislosti s tím bude — jak ukládá zákon o pětiletce — jednotná odborová organizace, vedoucí podniků, závodů, úřadů a institucí ve stále vzájemné spolupráci pečovat o zvýšení pracovní výkonnosti zvláště zdokonalováním výkonových norem a přechodem k progresivním úkolům. Mezi vedením závodů a závodními odborovými organizacemi jakožto zástupkyněmi zaměstnanců budou uzavírány závodní smlouvy, které budou zaručovat splnění sociálních závazků závodů vůči zaměstnancům za předpokladu, že také zaměst-

dolną w każdym zakładzie. Poszczególne zakłady przemysłowe są obowiązane w roku bieżącym prowadzić dokładne budżety i wydano w tym celu formularze budżetowe i kontrolne.

W związku z tym — jak przewiduje ustawa o planie pięcioletnim — Związki Zawodowe, kierownicy przedsiębiorstw, zakładów pracy, urzędów i instytucyj będą stale wzajemnie współpracować, troszczyć się o podniesienie wydajności pracy, zwłaszcza przez udoskonalenie norm i przejście do dalszych zadań. Kierownictwa zakładów i związki zawodowe, jako przedstawiciele pracowników, będą zawierały między sobą umowy zakładowe, które będą gwarantowały wykonanie zobowiązań społecznych zakładów wobec pracowników pod warunkiem, że także pracownicy wywiążą się z zobowiązań przyjętych na siebie; obowiązkiem zakładów będzie zwłaszcza ulepszanie warunków społecznych, kulturalnych i ochronnych jako też warunków mieszkaniowych i warunków bytu, obowiązkiem zaś pracowników będzie wykonanie i przekroczenie planu produkcyjnego pod względem jakości, ilości i jak najoszczędniej. Wszystkie wymienione tu zarządzenia mają na celu utworzenie organicznej całości z planowej produkcji, z planowej polityki dochodów i z planu konsumpcji.



Opieka nad dziećmi w żłobku fabrycznym (wschodnio-czeskie zakłady bawelniane Nachod)
Péče o děti v továrních jeslich (Východočeské bavlnářské závody, Nachod)

nanci splní všechny povinnosti, k nimž se zavázali; závazkem závodů bude při tom zejména zlepšování sociálních, kulturních a bezpečnostních opatření, bytových a existenčních podmínek, závazkem zmaěstnanců zejména splnění a překročení výrobního plánu po stránce kvality, kvantity a hospodárnosti. Všechna zde zmíněná opatření mají sloužit k tomu, aby byl vytvořen organický celek z plánované výroby, z plánované důchodové politiky a z plánu spotřeby.

OPIEKA NAD PRACOWNIKAMI W MIEJSCACH PRACY

PÉČE O PRACUJÍCÍ NA PRACOVIŠTÍCH

Czechosłowacka republika ludowo-demokratyczna, krocząc zdecydowanie i niepowstrzymanie drogą socjalizmu, uważa za jedną z pierwszych swych powinności uczynić wszystko możliwe dla człowieka pracy, aby mógł on wykonywać swą pracę bezpiecznie i bez narażenia życia. Dlatego też już w ustawie z 9 maja 1948 r. nie zapomniała pośród praw społecznych przytoczyć, że ochrona życia i zdrowia przy pracy zapewniona jest specjalnym nadzorem państwa i przepisami o zabezpieczeniu miejsce pracy.

Zgodnie z tym postanowieniem pamięta o tym obowiązku także nasza ustawa z 27 października 1948 r. o planie pięcioletnim. W paragrafie 16 o opiece społecznej zostało nakazane, aby więcej i systematyczniej dbano o planową rozbudowę technicznych i zdrowotnych urządzeń ochronnych, o zwiększenie liczby techników bezpieczeństwa, lekarzy zakładowych i innego personelu opieki zdrowotnej i społecznej w zakładach pracy, jako też o uświadomienie pracowników w zakresie ochrony przeciwwypadkowej.

Nadzór państwowy nad przestrzeganiem i wykonywaniem przepisów, wydanych celem ochrony życia i zdrowia pracowników, oraz przepisów regulujących niektóre warunki ich pracy, zwłaszcza czas pracy, sprawuje inspekcja przemysłowa. Jej działalność w tych sprawach rozciąga się na wszystkie zakłady przemysłowe, znacjonalizowane, komunalne i prywatne, a zgodnie ze specjalnymi umowami z właściwymi ministerstwami, również na państwowe wytwórnie tytoniowe, drukarnie państwowe, warsztaty szkół zawodowych, kamieniołomy, zarządzane przez państwową administrację drogową i przez rady narodowe krajowe, powiatowe i lokalne. W rolnictwie i leśnictwie nadzór inspekcji przemysłowej jest narazie ograniczony do przedsiębiorstw o charakterze przemysłowym, jak np. młeczarnie, gorzelnie, przecieralnie lnu, prażalnie buraka cykorowego, tartaki i stacje ciągnikowe.

Inspektorzy przemysłowi nadzorują także bezpieczeństwo pracy w pracowniach chałupniczych. Prócz tego występują oni jako fachowi doradcy urzędów przemysłowych przy wykonywaniu przepisów ordynacji przemysłowej, zwłaszcza przy udzielaniu zezwoleń i zatwierdzeń planów nowych zakładów i przedsiębiorstw lub przy rozszerzaniu

Československá lidově demokratická republika, která odhodlaně a nezadržitelně kráčí na cestě k socialismu, pokládá za jednu ze svých prvých povinností, aby bylo učiněno vše pro pracujícího člověka, aby mohl konati svou práci bezpečně a bez ohrožení zdraví. Proto již v ústavě z 9. května 1948 neopoměla mezi právy sociálními uvést, že ochrana života a zdraví při práci je zajištěna zejména státním dozorem a předpisy o bezpečnostních opatřeních na pracovištích.

Důsledně s tímto ustanovením pamatuje i náš zákon o pětiletém plánu ze dne 27. října 1948 na tuto povinnost. V § 16 o sociální péči se ukládá, aby se více a soustavněji pečovalo o plánovitě budování technických a zdravotních ochranných zařízení, o zvýšení počtu bezpečnostních techniků, závodních lékařů a jiného personálu pro zdravotní a sociální péči v závodech, jakož i o uvědomování pracujících o ochraně proti úrazům.

Státní dozor na dodržování a plnění předpisů vydaných na ochranu života a zdraví zaměstnanců a předpisů o úpravě některých jejich pracovních podmínek, zejména pracovní doby, vykonává živnostenská inspekce. Její působnost v této věci se vztahuje na všechny živnostenské závody, a to znárodněné, komunální a soukromé závody, a podle zvláštních dohod s příslušnými ministerstvy také na státní továrny na tabák, státní tiskárny, dílny odborných škol, kamenné lomy, provozované státní silniční správou, zemskými, okresními a místními národními výbory. V zemědělství a leśnictví je dozor živnostenské inspekce omezen zatím jen na podniky, které mají charakter průmyslových podniků, jako jsou na př. mlékárny, tírny lnu, pražírny čekanky, pily a traktorové stanice. Živnostenská inspekce dozírají též na bezpečnost práce v pracovnách domáckých dělníků. Mimo to působí jako odborní poradci živnostenských úřadů při výkonu předpisů živnostenského řádu, zejména při povolování a schvalování nových závodů a podniků nebo při rozšiřování a přestavbě dosavadních závodů tím, že určují příslušné podmínky se stanoviska bezpečné a zdravé práce.

i przebudowie zakładów dotychczasowych, a to w tym sensie, że określają warunki, właściwe, z punktu widzenia pracy bezpiecznej i zdrowej.

Organizacja inspekcji przemysłowej nie jest jeszcze przeprowadzona definitywnie. Dotychczas jej zadanie wykonywały inspektoraty pracy, włączone jako specjalne składniki autonomiczne do niektórych z 44 powiatowych urzędów ochrony pracy w taki sposób, że ich okręgi nadzoru obejmowały od 1 do 3 obwodów powiatowych urzędów ochrony pracy. Ogółem było w krajach czeskich 22 inspektoraty pracy ze 117 urzędnikami nadzorującymi, z których 27 posiada wyższe wykształcenie techniczne, 20 — szkołę średnią, a 40 urzędników rekrutowało się z szeregów doświadczonych robotników.

W nowej ludowo-demokratycznej organizacji administracji państwowej, gdy władza wykonawcza państwa przechodzi rzeczywiście w ręce ludu pracującego inspektoraty pracy zostają także włączone do organizacji rad narodowych. Przez wzgląd na charakter służby, na obecny brak fachowych urzędników nadzorujących i na okoliczności, że budujemy, jak podano niżej, służbę bezpieczeństwa i zdrowotności bezpośrednio w zakładach pracy, włącza się inspekcję pracy do obwodowych rad narodowych.

Zgodnie z dotychczasowymi ustawami, (które są już wysoce przestarzałe) zwracano uwagę tylko na nadzór w zakładach przemysłowych i w niektórych innych, o czym była mowa poprzednio, oraz w kopalniach, gdzie nadzór górniczo-policyjny sprawują urzędy górnicze. Pozostają jednak jeszcze liczne a rozległe działy pracy, jak np. rolnictwo, bez nadzoru nad bezpieczeństwem pracowników. Dlatego też Ministerstwo Opieki Społecznej przygotowuje nową ustawę o inspekcji pracy, której zadaniem będzie, zapewnić nadzór wszędzie tam, gdzie przy pracy istnieje zagrożenie życia i zdrowia zatrudnionych.

Jest rzeczą bezsprzeczną, że nadzór państwowy, nawet rozszerzony i pogłębiony, nie jest jeszcze w stanie sam przez się zagwarantować bezpieczeństwa pracy w tej mierze, jakby to było požądane. Trzeba więc postarać się o stałą codzienną opiekę nad życiem i zdrowiem pracowników i włączyć do tego wysiłku również samych pracowników. Drogę do tego wskazało samo życie, gdyż po wyzwoleniu w r. 1945-ym wyrosła w zakładach pracy instytucja techników bezpieczeństwa, lekarzy zakładowych i pracowników społecznych, jako pracowników zakładu. Technicy bezpieczeństwa i lekarze zakładowi kierują się w swej działalności tymczasowymi wskazaniem urzędowymi i pod względem fachowym pozostają pod kierunkiem organów nadzoru państwowego. Przygotowany już projekt ustawy o wewnętrznej organizacji zdrowotnej i społecznej służby bezpieczeństwa przy pracy nada tej instytucji samorzutnej podkład prawny i uczyni ją obowiązkową. Organami pomocniczymi techników bezpieczeństwa i lekarzy zakładowych mają być mężowie zaufania bezpieczeństwa i zdrowotności, mianowani przez rady zakładowe, którzy zastosują obronę przed wypadkiem i przed narażeniem zdrowia we wszyst-

Organisace živnostenské inspekcje není ještě definitivně upravena. Dosud její úkoly vykonávaly inspektoráty práce, které byly přičleněny jako odborná samosprávná složka k některým ze 44 okresních úřadů ochrany práce, takže jejich dozorečí obvody zaujímalý 1 až 3 obvody okresních úřadů ochrany práce. Celkem bylo v zemích českých 22 inspektorátů práce, se 117 dozorečími úředníky, z nichž 57 má vysokoškolské technické vzdělání, 20 je středoškolařů a 40 úředníků bylo přijato z řad zkušených dělníků.

V nové lidově-demokratické organizaci státní správy, kde výkonná státně-administrativní moc přechází skutečně do rukou pracujícího lidu, se také inspektoráty práce začleňují do organisace národních výborů. Se zřetelem k povaze služby, k nynějšímu nedostatku odborných dozorečích úředníků a i k té okolnosti, že budujeme, jak dále uvedeno, bezpečnostní a zdravotní službu přímo v závodech, začleňují se inspekcje práce do krajských národních výborů.

Dosavadními zákony (které jsou již značně zastaralé), je postaráno jen o dozor v živnostenských závodech a v některých závodech, jak bylo vpředu uvedeno, a pak v dolech, kde horně-policijní dozor vykonávají baňské úřady. Zůstávají tudíž ještě mnohé a široké pracovní obory, jako na př. zemědělství, bez dozoru na bezpečnost pracovníků. Proto ministerstvo sociální péče připravuje nový zákon o inspekcji práce, jejímž úkolem bude dozírati všude, kde může při práci dojíti k ohrožení života a zdraví zaměstnanců.

Je celkem nesporné, že státní dozor, i když bude rozšířen a prohlouben, nemůže ještě sám o sobě zaručiti bezpečnost práce tou měrou, jak by bylo žádoucí. Je proto třeba postarati se o stálou denní péči o život a zdraví pracujících a zapojiti do tohoto úsilí i pracující samotné. Cestu k tomu ukázal sám život, neboť po osvobození vyrostla od r. 1945 v závodech instituce bezpečnostních techniků, závodních lékařů a sociálních pracovníků jako zaměstnanců závodů. Bezpečnostní technici a závodní lékaři řídí se ve své činnosti prozatímními úředními pokyny a jsou po odborné stránce vedeni orgány státního dozoru. Připravená již osnova zákona o vnitřní organizaci bezpečnostní, zdravotní a sociální služby při práci dá této živelné instituci právní podklad a učiní ji povinnou. Pomocnými orgány bezpečnostních techniků a závodních lékařů mají býti bezpečnostně-zdravotní důvěrníci, ustanovovaní závodními radami, kteří mají zanésti ochranu před úrazem a ohrožením zdraví na každé pracoviště. Pro sjednocení všech snah o boj proti úrazům a jejich účelnému rozdělení a využití byl při ministerstvu sociální péče zřízen jako poradní orgán koordinační sbor pro úrazovou zábranu. Sbor sdružuje na základě dobrovolné spolupráce a kázně ústřední úřady, instituce a korporace,

kich miejscach pracy. Celem połączenia wszystkich dążeń do walki z wypadkami przy pracy oraz dla celowego podziału i użytkowania tych dążeń została przy Ministerstwie Opieki Społecznej powołana, jako doradczy organ koordynacyjny, komisja do walki z wypadkami. Komisja jednoczy na zasadzie dobrowolnej współpracy i dyscypliny, urzędy centralne, instytucje i zrzeszenia, które prowadzą działalność systematyczną w dziedzinie walki z wypadkami. Zadaniem komisji jest zwłaszcza łączyć wszystkie czynniki, prowadzące walkę z wypadkami, koordynować planowanie i ich działalność w tym zakresie, rozpatrywać i przygotowywać wnioski i dbać o to, by całe doświadczenie, zdobyte w dziedzinie walki z wypadkami, zostało należycie wykorzystane przez wszystkich uczestników tej walki.

Inspekcja przemysłowa była przed rokiem 1945 w Czechosłowacji, jak we wszystkich krajach kapitalistycznych, tylko ustępstwem panującej klasy kapitalistów wobec nacisku mas pracujących, walczących o swe prawa. Działalność jej miała charakter przeważnie nadzorczy, bez bezpośredniej władzy wykonawczej. Więc też inspektorzy przemysłowi, nawet przy pozytywnym ustosunkowaniu się względem klasy robotniczej, nie mogli dość skutecznie osiągnąć spełnienia żądań na korzyść robotników, gdyż pracodawca znalazł zawsze w urzędach administracyjnych dostateczne oparcie, by się uchylić od należytego spełnienia nakazanych obowiązków.

W ustroju ludowo-demokratycznym, gdzie władzę sprawuje lud pracujący, jednym z naczelnych zadań administracji państwowej jest opieka nad pracownikiem i nad bezpieczeństwem jego pracy. Dlatego też wprzegamy do wysiłku o bezpieczeństwo pracy najszersze masy pracujących, dla których tak samo jak w sprawie zarządzania przedsiębiorstwami narodowymi, państwowe organa nadzorujące bezpieczeństwo pracy stają się doradcami fachowymi mającymi w razie potrzeby całkowite oparcie w ludowych organach administracji państwowej. Póki jeszcze w gospodarce tkwi ograniczony sektor inicjatywy prywatnej, muszą inspektorzy niewątpliwie i twardo domagać się wykonywania wszystkich przepisów prawa i postanowień o ochronie pracowników dzięki czemu mogą walczyć przyczynić się do ograniczenia i eliminowania tego sektora.

które se zabývají soustavnou činností v oboru úrazové zábrany. Jeho úkolem je zejména soustřediti všechny činitele, zabývající se úrazovou zábranou, koordinovati plánování a činnost v oboru úrazové zábrany, projednávat i připravovat náměty z oboru úrazové zábrany a pečovat o to, aby všech zkušeností, získaných v oboru úrazové zábrany, bylo náležitě využito všemi činiteli úrazové zábrany.

Živnostenská inspekcje byla před rokem 1945 v ČSR, stejně jako ve všech kapitalistických státech, jen ústupkem vládnoucí kapitalistické třídy náporu dělnických mas, bojujících za svá práva. Její činnost byla převážně dozorečí bez přímé výkonné moci. Proto živnostenští inspektoré i při kladném poměru k dělnické třídě nemohli dosti účinně prosazovati splnění požadavku ve prospěch dělnictva, ježto zaměstnavatel našel vždy dostatek opory ve správních úřadech, aby se vyhnul náležitému plnění předepsaných povinností.

V lidově demokratickém řádu, kde nositelem moci je pracující lid, je jedním z předních úkolů státní správy péče o pracovníka a jeho bezpečnost při práci. Proto zapojujeme do úsilí o bezpečnost práce nejširší masy pracujících, pro něž stejně jako pro správy národních podniků, se státní orgány dozoru na bezpečnost práce stávají odbornými poradci, kteří v případě potřeby mají v lidových orgánech státní správy plnou podporu. Pokud ještě v hospodářství zůstává omezený sektor soukromého podnikání musí inspektoré neúprosně a tvrdě prosazovati plnění všech zákonných předpisů a ustanovení na ochranu zaměstnanců, čímž mohou podstatně přispěti k omezování a vytlačování tohoto sektoru.

LECNICTWO PRACOWNICZE W CZECHOSŁOWACJI

PRACOVNÍ LÉKAŘSTVÍ V ČESKOSLOVENSKU

Lecznictwo pracownicze, w rozumieniu opieki zdrowotnej nad pracownikami głównie w związku z warunkami ich pracy, nie posiada w Czechosłowacji starej tradycji. Przed drugą wojną światową opieka nad pracownikami pod względem zdrowotnym była ograniczona tylko do pomocy lekarskiej, udzielanej przez różnego rodzaju kasy chorych, naogół wszakże nie zaprzętała się ona warunkami pracy i wpływem pracy na zdrowie pracowników. Wielokrotnie nowelizowana ustawa o ubezpieczeniu od wypadków, a później ustawa o odszkodowywaniu chorób zawodowych nakazywały wprowadzić przeprowadzenie kontroli miejsc pracy i zakładów pracy, ale organa urzędowe powołane do tego przeprowadzały tę kontrolę tylko z punktu widzenia interesów finansowych instytucji ubezpieczenia wypadkowego. Tak, że właściwie całą opiekę i nadzór nad zdrowiem i bezpieczeństwem pracowników w zakładach objęła inspekcja przemysłowa, która pilnowała głównie przestrzegania licznych ustaw, rozporządzeń, przepisów i wytycznych, bardzo różnorodnych legislacyjnie, dotyczących ochrony zdrowia i bezpieczeństwa w poszczególnych zawodach pracowniczych. Inspektorami pracy (inspektorami przemysłowymi) byli tylko technicy, później uzupełnieni przez organa niefachowe z szeregu robotniczych. Pod względem zdrowotno-lekarskim nadzór nad zakładami pracy nie istniał, choć ustawowo był on powierzony państwowej administracji zdrowotnej a mianowicie urzędowym lekarzom powiatowym. Jednak nadzór ten w praktyce nie był w ogóle stosowany, chyba przypadkowo, w pewnych zakładach, zwłaszcza w drukarniach, a i to w sposób niefachowy, ponieważ lekarze urzędowi nie byli szkoleni w medycynie przemysłowej. Ze stanowiska naukowego mało się zajmowano medycyną przemysłową i tylko poszczególni lekarze z racji zainteresowań osobistych poświęcali się tej dyscyplinie, zwłaszcza gdy w r. 1938 / 1939 powstały t. zw. poradnie chorób zawodowych, zamienione później na poradnie lecnictwa pracowniczego. W tym też czasie w niektórych inspektoratach przemysłowych w charakterze inspektorów przemysłowych zostali powołani również lekarze. Za okupacji wszakże lekarze ci zostali przeniesieni do urzędów pracy, gdzie pełnili funkcje orzecznicze przy tak zwanym napędzaniu do pracy.

Zaraz po okupacji docierało i do zakładów pracy dążenie, aby cała opieka zdrowotna była organizowana według jednolitego planu zdrowotnego pod

Pracovní lékařství pojmané jako zdravotní péče o pracující hlavně ve vztahu k pracovním podmínkám pracujících nemá v Československu dlouhou tradici. Před druhou světovou válkou se omezovala péče o pracující po zdravotní stránce jen na léčebnou péči poskytovanou rozličnými druhy nemocenských pokladen a v celku si nevěšovala pracovních podmínek pracujících a vlivu práce na zdraví pracujících. Mnohokrát novelizovaný zákon o úrazovém pojištění a později zákon o odškodňování nemocí z povolání sice nařizoval, aby byla prováděna kontrola pracovních míst (pracovišť) a závodů, ale orgány úřední k tomu ustavené, prováděly tuto kontrolu jen s hlediska peněžního zájmu úrazových pojišťoven. Tak vlastně veškerou péči a dozor nad zdravím a bezpečností pracujících v závodech shrnovala živnostenská inspekce, která hlavně bděla nad zachováváním rozličných zákonů, nařízení, předpisů a směrnic značně legislativně roztržitých o ochraně zdraví a bezpečnosti v jednotlivých pracovních oborech. Inspektoři práce (živnostenská inspektoři), byli jen technické, později doplnění laickými orgány z řad dělníků. Po zdravotní stránce lékařské dozory nad závody neexistoval, ač zákonně byl svěřen státní správě zdravotní, a to úředním okresním lékařům. Tento dozor nebyl prakticky však vůbec prováděn, nebo jen námatkově v určitých závodech, zvláště v tiskárnách, a to ještě neodborně, poněvadž úřední lékaři neměli žádného školení v průmyslové medicíně. Po vědecké stránce se průmyslové medicíně věnovala malá pozornost a jen jednotliví lékaři z osobního zájmu se věnovali této disciplíně, zvláště když v r. 1938—1939 byly zřízeny t. zv. poradny pro choroby z povolání, později změněné v poradny pro pracovní lékařství. V téže době byli ustanoveni u některých živnostenských inspektorátů jako živnostenská inspektoři i lékaři. Za okupace však byli ti lékaři převedeni k úřadům práce, kde se zabývali jen posudkovou činností v tak zvaném nasazování do práce.

Po okupaci ihned se prosazovala snaha, aby veškerá zdravotní péče byla organizována podle jednotného zdravotního plánu s heslem zdravotní péče pracujícím a především továrním dělníkům. Tyto snahy narážely na odpor reakčních kruhů, které kladly tomuto privilegovaní pra-

kierowniczym hasłem opieki zdrowotnej przede wszystkim dla pracowników. Dążenia te natrafiały na opór kół reakcyjnych, które stawiały wszelkie przeszkody takiemu uprzywilejowaniu pracowników. Dopiero po lutym 1948 r. można było przystąpić do urzeczywistnienia tego planu. Pomimo że organizacje zawodowe i rady zakładowe same były zainteresowane w tym, by opiekę zdrowotną jaknajbardziej zbliżyć do pracowników, a to zarówno pod względem leczniczym jak i prewencyjnym, były z inicjatywy pracowników organizowane od r. 1945 we wszystkich zakładach ambulatoria zakładowe, na które znaczną subwencję dało Ministerstwo Opieki Społecznej; wprowadzono w nich regularną pomoc leczniczą, w wielkich zaś zakładach i opiekę prewencyjną. Tak więc w ciągu trzech lat niemal we wszystkich zakładach, które liczą ponad 300 pracowników, wprowadzono poradnictwo zawodowe lub ambulatoria.

Systematyczne wprowadzenie opieki prewencyjnej natrafiało jednak na brak lekarzy wykwalifikowanych. Po lutym 1948 r., gdy zaczęła działać ustawa o ubezpieczeniu narodowym, ubezpieczenie narodowe samo przejęło całkowitą opiekę leczniczą w zakładach pracy na swój koszt i pozostawiło zakładom tylko troskę o opiekę prewencyjną przy współpracy z państwową administracją zdrowotną. Duże zakłady wprowadziły u siebie także służbę bezpieczeństwa (techników bezpieczeństwa) i zakładową służbę społeczną (zakładowe pracowniczki społeczne). Poza tym Ministerstwo Opieki Społecznej już w r. 1946 przekształciło szereg poradni lecnictwa pracowniczego na zakłady lecnictwa pracowniczego i utworzyło nowe takie zakłady w miejscowościach, gdzie ich poprzednio nie było. Zakłady te zostały przyłączone do urzędów ochrony pracy, które otwarto w r. 1945 i w których utworzono wydziały zdrowotnej ochrony pracy. W tych wydziałach zdrowotnej ochrony pracy funkcjonowali lekarze, których działalność składa się z dwóch głównych składników. Jest to fachowe orzecznictwo lekarskie przy wcielaniu do pracy i lekarska inspekcja pracy. Niemal każde nowe wcielenie do pracy, każde przeniesienie w pracy albo zmiana warunków pracy, wcielenie do takiej pracy, gdzie zachodzi wyższe ryzyko pod względem zagrożenia zdrowia pracownika, może być przeprowadzone tylko po uprzednim badaniu lekarskim i urzędowym orzeczeniu lekarza urzędu ochrony pracy. W ten sposób jest chronione zdrowie pracowników.

W taki sposób już przed przystąpieniem do pracy zapobiega się temu, by pracownik ucierpiał na zdrowiu przez niewłaściwe wcielenie do pracy. Lekarska inspekcja pracy, na skutek przeciążenia lekarzy urzędów ochrony pracy orzecznictwem, początkowo mało wizytowała zakłady pracy. Dopiero w ostatnich dwóch latach, głównie przy pomocy zakładów lecnictwa pracowniczego, zaczęto ją przeprowadzać systematycznie przy współpracy z techniczną inspekcją pracy. Zakłady lecnictwa z techniczną inspekcją pracy. Zakłady lecnictwa z techniczną inspekcją pracy, jak wspomniano powyżej, do urzędów ochrony pracy, rozwijają nie tylko działalność bieżącą, czyli obserwację wpływu pracy

uczających veškeré prekážky. Teprve po únore 1948 bylo možno přikročit k uskutečňování tohoto plánu. Poněvadž odborové organizace i závodní rady samy měly zájem, aby zdravotní péče byla co nejvíce přiblížena pracujícím, a to po stránce kurativní i preventivní, byly z iniciativy pracujících od r. 1945 zřizovány ve všech závodech závodní ambulance, na než značnou subvencí poskytlo ministerstvo sociální péče a zavedena v nich pravidelná lékařská léčebná péče a ve velkých závodech i preventivní péče. Tak během tří let byly téměř ve všech závodech, které mají nad 300 zaměstnanců, zřízeny závodní ordinace nebo ambulance.

Řádné provádění preventivní péče naráželo však na nedostatek kvalifikovaných lékařů. Po únore 1948, když vstoupil v činnost zákon o národním pojištění, samo národní pojištění se ujalo veškeré péče léčebné v závodech na svůj náklad a závodům přenechalo jen starost o péči preventivní ve spolupráci se státní zdravotní správou. Velké závody si také zavedly službu bezpečnostní (bezpečnostních techniků) a závodní sociální službu (závodních sociálních pracovníků).

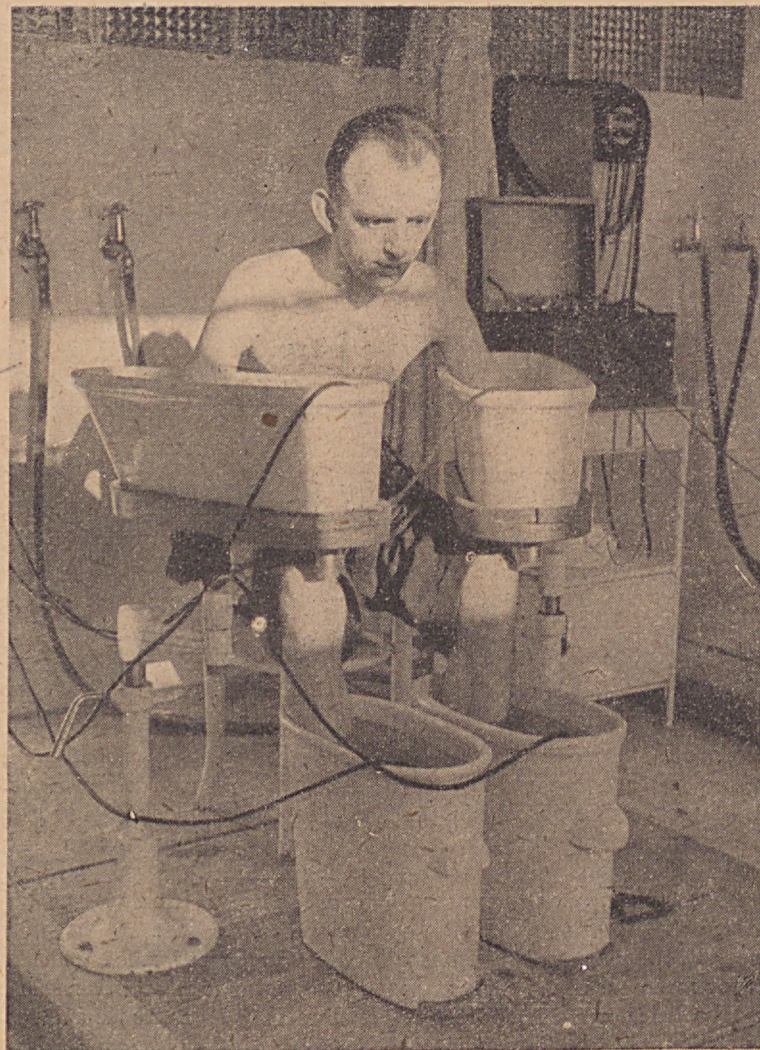
Ministerstvo sociální péče mimo to v roce 1946 proměnilo řadu poraden pro pracovní lékařství v ústavy pracovního lékařství a zřídilo nové tyto ústavy v místech, kde dosud nebyly. Tyto ústavy byly přidruženy k úřadům ochrany práce, které byly otevřeny v roce 1945 a v nichž byla zřízena oddělení zdravotní ochrany práce. V těchto odděleních zdravotní ochrany práce fungovali lékaři, jejichž činnost se dělí ve dvě hlavní složky.

Jest to odborné lékařské posuzování při včlenování do práce a lékařská inspekce práce. Téměř každé nové včlenění do práce, každé přerazení v práci nebo změna pracovního poměru, včlenění do práce takové, kde jest zvýšené riziko v ohrožení zdraví pracujícího se může provést jen po předchozí lékařské prohlídce a úředním posudku lékaře úřadu ochrany práce. Tímto způsobem jest zdraví pracujících chráněno.

Tímto způsobem se také již před nástupem práce zabráňuje, aby pracovník byl poškozen na zdraví nevhodným začleněním do práce. Lékařská inspekce práce pro velké zatížení lékařů úřadu ochrany práce posudkovou činností se zprvu pomalu rozjížděla. Teprve v posledních dvou letech, hlavně pomocí ústavů pracovního lékařství, začala se provádět systematicky a ve spolupráci s technickou inspekcí práce. Ústavy pracovního lékařství, přidružené, jak již zmíněno, k úřadům ochrany práce, vyvíjí nejen činnost provozní, to jest sledování vlivu práce a pracovního prostředí na zdraví pracujícího, ale i činnost vědeckou, která se dá ještě zvětšit plným personálním a materiálním vybavením těchto ústavů. Praktická zjištění ústavů pracovního lékařství umožnila ministerstvu sociální péče zakročovat na nejvíce ohrožených pracovištích a zjednatí nápravu a ozdravení pracovišť.

i środowiska pracy na zdrowie pracownika, ale także działalność naukową, która da się wzmoczyć jeszcze przez pełne wyposażenie zakładów osobowe i materialne. Praktyczne stwierdzenie, dokonane przez zakłady lecznictwa pracowniczego, umożliwiły Ministerstwu Pracy i Opieki Społecznej przedsięwzięcie kroków zapobiegawczych na najbardziej zagrożonych terenach pracy i realizowanie poprawy oraz uzdrawianie tych terenów.

W ramach nowego prawa o organizacji kraju, przeszła cała działalność lekarzy urzędów ochrony pracy do nowoutworzonych lokalnych rad narodowych, do których się dołącza i zakłady lecznictwa pracowniczego. Dzięki temu będzie zagwarantowane planowe współdziałanie wszystkich składników inspekcji pracy — lekarskiej, technicznej, oraz całkowita współpraca z państwową administracją zdrowotną i możliwością jednolitego kierownictwa.



Ambulatorium okręgowej ubezpieczalni narodowej w Pradze
Ambulatorium okręgowy narodni pojišťovny v Praze

V rámci nového zákona o krajském zřízení, přešla všechna činnost i lékaři úřadů ochrany práce na nově zřízené krajské národní výbory, k nimž se přičlení i ústavy pracovního lékařství. Tím bude také zaručena plánovitá součinnost všech složek inspekce práce lékařské, technické a plná součinnost se státní zdravotní správou a možnost jednotného řízení.

OPIEKA NAD PRACOWNIKAMI MŁODOCIANYMI

PÉČE O PRACUJÍCÍ DOROST

Ludowo-demokratyczna republika czechosłowacka otacza większą opieką młodzież pracującą, ponieważ rząd republiki zdaje sobie sprawę z tego, że jedynie uświadomiona, dzielna i wykształcona młodzież, nie obciążona dziedzictwem myślowym ustroju kapitalistycznego, jest w stanie wykonać i umocnić socjalistyczny ustrój społeczny. Przeprowadzając zasadę „każdy według swych uzdolnień”, dba o to, aby przy wyborze zawodu kładziono nacisk na uzdolnienia fizyczne i duchowe oraz na wymogi, jakie poszczególne zawody stawiają pracownikowi. Przy powiatowych radach narodowych zostały powołane do życia wydziały organizacji pracy, które poza innymi zadaniami spełniają również funkcję poradni przy wyborze zawodu i są wyposażone w wyszkolone siły doradcze.

Ponieważ w państwie o gospodarce planowej trzeba celowo i planowo gospodarzyć przede wszystkim ludzką siłą roboczą, kieruje się młodzieżą w ten sposób, by przy wyborze zawodu zwracała również uwagę na perspektywy i planowy popyt na pracowników w poszczególnych dziedzinach i zawodach. Na każdy rok przygotowuje się plan wcielania młodzieży, który odzwierciedla popyt na młodzież w poszczególnych zawodach. Plan ten jest wskazówką dla doradców przy wyborze zawodu, gdy wcielają oni młodzież do zawodu.

Pomocnikami doradców są zwłaszcza lekarze, którzy oceniają właściwości fizyczne młodocianych, oraz nauczyciele, wypowiadający się co do uzdolnień, skłonności i zainteresowań młodocianych. W razie potrzeby oceny zdolności duchowych, przeprowadza się badanie psychologiczne młodocianych. Młodzież już w szkołach jest przygotowywana do pracy i do wyboru zawodu. Przygotowaniem do wyboru zawodu są odczyty zawodowców w szkołach, wycieczki do zakładów pracy, wystawy, wyświetlanie odpowiednich filmów itp. Przez takie przygotowanie umożliwiają się młodzieży poznanie poszczególnych zawodów pracowniczych i ułatwia decyzję w sprawie wyboru zawodu. Specjalną opieką otacza się naukę i wychowanie młodzieży pracującej. Dokonywa się doboru zakładów pracy zdalnych do nauczania za pomocą zakładowych i kieruje się uczniów do tych zakładów, które dają gwarancję pod względem fachowym, personalnym i rzeczowym że dadzą powierzonym im uczniom należytą naukę zawodu oraz z uczniów tych przysposobią kadry nie

Lidově demokratická republika Československá věnuje zvýšenou péči pracujícímu dorostu, poněvadž vláda republiky je si vědoma, že jedině uvědomělá, zdatná a vzdělaná mládež, nezátěžená myšlenkovým dědictvím kapitalistického systému je s to dobudovati a upevniti socialistický společenský řád. Provádějíc zásadu „každý podle svých schopností” pečuje o to, aby se při volbě povolání dorostu přihlédlo k jeho tělesným a duševním schopnostem a k požadavkům, která jednotlivá povolání kladou na pracovníka. U jednotlivých okresních národních výborů jsou zřízena oddělení pro řízení práce, která vykonávají mimo jiné také funkci poraden pro volbu povolání a jsou vybavena školenými poradenskými silami. Poněvadž ve státě s plánovaným hospodářstvím je nutno účelně a plánovitě hospodářit především s lidskou pracovní silou, je mládež vedena k tomu, aby při volbě povolání přihlížela též k vyhlídkám a plánované potřebě pracovníků v jednotlivých pracovních úsecích a povoláních. Pro každý rok připravuje se plán včleňování dorostu, který vyjadřuje potřebu dorostu v jednotlivých oborech. Tímto plánem se řídí poradci pro volbu povolání při včleňování dorostu do povolání.

Pomocníky poradců jsou zejména lékaři, podávají posudek o tělesných schopnostech mladistvých a učitelé, kteří se vyjadřují o vlohách, sklonech a zájmech dorostu. Je-li toho zapotřebí k posouzení duševních schopností, provádí se psychologické vyšetření mladistvých. Mládež je již na školách vychovávána k práci a k volbě povolání. Součástí výchovy k volbě povolání jsou přednášky odborníků na školách, exkurse do podniků, výstavy, předvádění vhodných filmů a pod. Touto výchovou se mládeži umožňuje poznati jednotlivé pracovní obory a usnadňuje se jí rozhodnutí o volbě povolání.

Zvláštní péče se věnuje odbornému výcviku a výchově pracujícího dorostu. Provádí se výběr podniků způsobilych k odbornému výcviku učňů a učňové se zprostředkují jen podnikům, které poskytují po stránce odborné, osobní a věcné záruku, že poskytnou světlým jim učňům řádný odborný výcvik a že vychovávají z těchto učňů nejen odborně zdatné, nýbrž i politicky uvědomělé

tylko uzdolnione zawodowo, ale i uświadomione politycznie. Wszyscy uczniowie uczęszczają do zasadniczej szkoły zawodowej, czy to zakładowej, czy też publicznej która uzupełnia warsztatową naukę zawodu systematycznym udzielaniem wiadomości fachowych. Poczynając od roku szkolnego 1950/51, będą organizowane zasadnicze szkoły zawodowe i dla młodocianych, którzy nie pozostają w stosunku nauki. Zadaniem zasadniczym szkół zawodowych jest danie młodocianym pracownikom nie tylko podstaw wykształcenia zawodowego, ale i pogłębiania ich wykształcenia ogólnego.

W zakładach narodowych i państwowych są organizowane ośrodki wychowawcze, złożone z uczniowskich warsztatów i pracowni, z zasadniczej szkoły zawodowej i z zakładowych domów młodzieżowych. Takie skojarzenie umożliwi celową koordynację nauki praktycznej w warsztacie uczniowskim ze szkoleniem teoretycznym w zasadniczej szkole zawodowej oraz uzupełnianie nauki zawodowej wychowaniem politycznym i moralnym w domach młodzieżowych.

W chwili obecnej jest omawiany projekt ustawy ramowej o nauce zawodowej uczniów, który zapewni pogłębienie nauki zawodu oraz przystosowanie tej nauki do potrzeb wytwórczości przemysłowej i rolniczej.

Nasze ludowo-demokratyczne prawo pracy otacza opieką zwiększoną ochronę młodocianych pracowników przed zamęceniem pomyslnego rozwoju fizycznego. Idzie zwłaszcza o ustalenie czasu pracy (przerwy w pracy, praca nocna) i długość urlopu odpoczynkowego. Młodocianym do lat 18 przysługuje w jednym roku kalendarzowym urlop trzytygodniowy.

Równie ważnym czynnikiem rozwoju młodzieży pracującej pod względem fizycznym i duchowym są domy młodzieżowe, które we współpracy ze szkołą i miejscem pracy dbają o pomyslny rozwój młodej osoby aby wyrósł z niej nie tylko pracownik o najlepszych kwalifikacjach zawodowych, ale i uświadomiony klasowo, a dojrzały politycznie członek klasy robotniczej. Młodzieniec otrzymuje w domu młodzieżowym uświadomienie polityczne oraz wychowanie kulturalne, społeczne, fizyczne i zdrowotne.

Domy młodzieżowe przed drugą wojną światową prawie nie istniały, a o ile gdzieś w owych czasach lokowano młodzież gromadnie, przyświecał tam cel różny zgoła od tego, jaki ma na widoku dzisiejsza budowa podobnych urządzeń.

Po wyzwoleniu rozpoczęto systematyczną budowę takich urządzeń, przy czym wytwarzają się dwa typy. Są to z jednej strony t. zw. okręgowe domy młodzieżowe, służące do ulokowania młodocianych pracowników z rzemiosła i małych fabryczek, z drugiej strony — zakładowe domy młodzieżowe, gromadzące pracowników młodocianych większych lub wielkich zakładów, które same budują te domy, podczas gdy budowa t. zw. domów okręgowych odbywa się przeważnie przy pomocy państwa.

kádry. Všichni učňové navštevují základní odbornou školu buď podnikovou nebo veřejnou, která doplňuje dílenský odborný výcvik soustavným sdělováním odborných vědomostí. Počínajíc školním rokem 1950/51 budou zřizovány základní odborné školy i pro pracující dorost, který není v učebním poměru. Úkolem základních odborných škol je poskytnouti pracujícímu dorostu nejen základy odborného vzdělání, nýbrž i prohloubiti jeho obecné vzdělání.

V národních a státních podnicích zřizují se výchovná střediska, která se skládají z učňovských dílen a provozoven, ze základní odborné školy a z podnikových domovů mládeže. Tato soustava umožňuje účelnou koordinaci praktického výcviku v učňovské dílně s teoretickým školením v základní odborné škole a doplňování odborného výcviku politickou a mravní výchovou v domovech mládeže.

V přítomné době projednává se osnova rámcového zákona o odborném výcviku učňů, který zajistí prohloubení odborného výcviku a přispůsobení tohoto výcviku potřebám průmyslové a zemědělské výroby.

Naše lidově demokratické pracovní právo zajišťuje zvýšenou ochranu pracujícího dorostu před ohrožením zdárného tělesného vývoje. Jde zejména o úpravu pracovní doby (pracovní přestávky, noční práce) a výměry dovolené na zotavenou. Mladistvým do 18 let přísluší v jednom kalendářním roce dovolená v trvání tří týdnů.

Stejně důležitým činitelem pro zdárný rozvoj pracující mládeže po stránce tělesné a duševní jsou Domovy mládeže, které se ve spolupráci se školou a pracovištěm starají o úspěšný rozvoj mladého člověka, aby z něho vyrostl nejen pracovník s nejlepší odbornou kvalifikací, nýbrž i třídně uvědomělý a politicky vyspělý příslušník dělnické třídy. Mladému člověku dostává se v domově politického uvědomění, kulturní, společenské, tělesné i zdravotní výchovy.

Domovy mládeže před druhou světovou válkou téměř neexistovaly a pokud snad byla v této době pracující mládež ubytována hromadně, byl účel zcela jiný, než jaký sleduje dnešní budování těchto zařízení.

Po osvobození počíná soustavné budování těchto zařízení, při čemž se vytvářejí dva druhy. Jsou to jednak t. zv. oblastní domovy mládeže, sloužící ubytování pracujícího dorostu ze řemesel a malých továrních podniků, jednak t. zv. závodní domovy mládeže, sloužící ubytování pracujícího dorostu z větších nebo velkých závodů, které si tyto domovy budují samy, kdežto budování t. zv. oblastních domovů děje se převážně za podpory státu.

Počet těchto zařízení neustále vzrůstá a na konci dvouletky jevil se početní stav těchto zařízení takto:

oblastních domovů mládeže	149 s 10.000 lůžky
závodních domovů mládeže	868 s 16.570 lůžky

Pětiletý hospodářský plán vzal si za úkol vybudovat, dalších 50.000 lůžek v domovech mlá-

Liczba tych urządzeń rośnie bez przerwy i w końcu planu dwuletniego stan liczbowy tych urządzeń wynosił:

okręgowych domów młodzieżowych	149 o 10.000 łóżek i
zakładowych domów młodzieżowych	168 o 16.570 łóżkach.

Pięcioletni plan gospodarczy podjął zadanie przysporzenia dalszych 50.000 łóżek w domach młodzieżowych. Stanie się to częściowo przez wzniesienie nowych urządzeń, częściowo przez przebudowę budynków nadających się do tego celu. Co do nowych urządzeń, idzie przede wszystkim o budowę zakładowych domów młodzieżowych w tych działach przemysłu, które plan pięcioletni wysuwa na pierwsze miejsce. By zaś budowa była jak najbardziej celowa i ekonomiczna oraz by był zachowany określony poziom, przystąpiono do opracowania typowych planów tych budynków.

Plan pięcioletni nie osiągnie jeszcze stanu, jakiegobyśmy sobie życzyli, a mianowicie by cała młodzież pracująca mogła zamieszkać w domach młodzieżowych; jednak spełnienie jego będzie wielkim krokiem w kierunku celu, który stoi przed nami.

Przez opiekę nad pracownikami młodocianymi przyczynimy się do tworzenia młodzieży socjalistycznej, z umiłowaniem pracy produktywnej, z poczuciem solidarności, z ukochaniem życia i z wiarą w życie, młodzieży, która zna prawa rozwojowe społeczeństwa ludzkiego i dlatego wie, że niema powodów do cierpiętnictwa, że nowe życie będzie coraz bogatsze i piękniejsze, dla młodzieży zdolnej nie tylko żyć dla socjalizmu ale i współzawodni-żyć i walczyć.

deze. Stane se tak jednak výstavbou nových zařízení, jednak adaptací vhodných budov pro tato zařízení. U těchto nových zařízení, půjde především o budování závodních domovů mládeže pro ty průmyslové obory, které pětiletý plán preferuje. Aby se výstavba dala co nejúčelněji, nejehospodárněji a aby byl zachován určitý standard, přikročilo se k vypracování typových plánů pro tyto stavby.

Pětiletý plán nedosáhne, ještě stavu, jaký bychom si přáli, t. j. aby všechna pracující mládež mohla býti v domovech mládeže ubytována, jeho splnění bude však velkým krokem vpřed k tomuto cíli, který před námi leží.

Péčí o pracující dorost pomáháme tvořiti mládež socialistickou, s láskou k produktivní práci, se smyslem pro solidaritu, s láskou a vírou v život, mládež, která zná zákony vývoje lidské společnosti a ví proto, že není příčin k bolestí, že nový život bude stále bohatší a krásnější, mládež schopnou pro socialismus nejenom žít, ale i soutěžit a bojovat.



Brygada pracownicza młodzieży czechosłowackiej w lesie
Pracovní brigáda československé mládeže v lese

INWESTYCJE MIESZKANIOWE W CZECHOSŁOWACJI

BYTOVÉ INVESTICE V ČSR

Od roku 1947 państwo czechosłowackie kieruje się w całej swej działalności gospodarczej jednolitym planem, którego ważną częścią składową stanowią również inwestycje mieszkaniowe. Pierwszy plan taki został ustalony dla lat 1947 i 1948, w ciągu których kosztem 19.660.000.000 k. cz. miało uzyskać 113.213 mieszkań.

Działalność gospodarcza w latach 1949—1953 została ustalona w planie pięcioletnim, w którym wysokość inwestycji mieszkaniowych oznaczono na 39.700.000.000 k. cz. Dzięki tym inwestycjom ma się zwiększyć powierzchnia mieszkalna o nowych 9.700.000 m². Wbrew planowi dwuletniemu, oblicza się tutaj powierzchnię mieszkalną, nie zaś liczbę mieszkań, — aby w ramach powierzchni swobodniej określać niezbędny typ wzorcowy budowanych mieszkań.

Planowe inwestycje mieszkaniowe zawierają zarówno budowę nowych mieszkań, jako też remont budowlanych domów zniszczonych lub uszkodzonych podczas wojny. Państwo wspiera pieniężnie oba te rodzaje robót budowlanych, gdyż koszty budowy w stosunku do roku 1939 znacznie wzrosły, podczas gdy komorne zostało utrzymane na poziomie przedwojennym. W Pradze, w październiku 1948 r. wskaźnik kosztów budowy wynosił 393 punkty, wskaźnik zaś komornego dla rodziny robotniczej 123,7 punkty, — w obu wypadkach w stosunku do 100 punktów z roku 1939. Skok wysokości komornego, któryby powstał w nowych domach, ma być usunięty przez pomoc państwową.

Zasadniczymi rodzajami pomocy są: poręczenie państwa oraz coroczna zapomoga państwowa. Przez poręczenie państwo umożliwia budującym uzyskanie środków budowlanych w drodze pożyczki hipotecznej, gwarantowanej przez państwo, które w pewnych wypadkach może wynosić do 100% kosztów budowy. Pomoc zapomogowa, udzielana na remont domów zniszczonych lub uszkodzonych podczas wojny, nosi inny charakter niż zapomoga państwowa na nowe budynki.

Przy remoncie udziela się zapomóg na oprocentowanie i umorzenie pożyczki poręczonej. Przy budowlach nowych — przeciwnie, zapomoga państwowa jest równa różnicy między wydatkami rocznymi, związanymi z domem, a osiągalną wysokością komornego. Specjalnej pomocy udziela się na remont osiedli rolniczych i domków rodzinnych w okolicach ciężko — poszkodowanych. Przy ta-

Od roku 1947 rządził Československý stát celou svou hospodářskou činnost jednotným plánem, jehož důležitou součástí jsou též bytové investice. První takový plán byl stanoven pro léta 1947 a 1948, ve kterých mělo být získáno nákladem 19.600.000.000 Kčs 113.213 bytů.

Hospodářská činnost pro léta 1949 až 1953 je určena pětiletým plánem, v němž náklad bytových investic je stanoven částkou 39.700.000.000 Kčs. Těmito investicemi má být zvětšena bytová plocha o nových 9.700.000 m². Na rozdíl od dvouletého plánu počítá se zde místo s počtem bytů s bytovou plochou, aby v jejím rámci bylo možno pružněji určit potřebný standardní typ budovaných bytů.

Plánované bytové investice zahrnují jak novou bytovou výstavbu, tak stavební obnovu domů zničených nebopoškozených válkou. Na obojí druh těchto stavebních prací poskytuje stát podporu, poněvadž stavební náklady jsou oproti roku 1939 daleko vyšší zatím co nájemné je stabilisováno na předválečné úrovni. V Praze v říjnu 1948 činil index stavebních nákladů 393 bodů a index nájemného u dělnické rodiny 123,7 bodů, a to v obou případech oproti 100 bodům z roku 1939. Schodek ve výši nájemného, který by takto vyplynul u nových domů, má být odstraněn státní podporou.

Základními druhy podpory je státní záruka a roční státní příspěvek. Zárukou umožňuje stát stavebníkům, aby si opatřili potřebnou úhradu stavebního nákladu hypotéčnými zápůjčkami státem zaručenou, která v některých případech může činit až 100% stavebního nákladu. Podpora ve způsobu příspěvku, poskytovaná na stavební obnovu domů zničených nebo poškozených válkou, je odlišná od státního příspěvku na novou výstavbu. U obnovy se poskytuje příspěvek na zúročení a úmor zaručené zápůjčky. Naproti tomu u nové výstavby bytů rovná se státní příspěvek rozdílu mezi ročními výdaji s domem spojenými a dosažitelným výnosem nájemného. Zvláštní druh podpory se poskytuje na obnovu zemědělských usedlostí a rodinných domků v souvislých těžce poškozených oblastech. U těchto objektů hraje 80% nákladu obec a zbytek stavebník, jemuž se poskytuje státní záruka a na dobu 5 let státní příspěvek jako jiným stavebníkům.

kich objektech 80% kosztów ponosi gmina, a resztę budujący, któremu udziela się poręczenia państwowego i na okres 5-letni zapomóg państwowych narówni z innymi budującymi.

Do końca roku 1948 udzielono pomocy na wybudowanie 12.626 mieszkań i 684 kawalerek oraz na wysokość poręczonych pożyczek wynosiła 6.491.136.000 k. c. Poza tym dzięki poręczeniu państwowemu za zadatki na rachunek przyszłych poręczonych pożyczek, umożliwiono rozpoczęcie nowych budowli i remontów na dalsze 16.744 mieszkań i 496 kawalerek; zadatki poręczone wyniosły ogólną kwotę 2.316.774.000 k. cz. Do końca roku 1948 zapewniono więc przez udzieloną pomoc i poręczone zadatki, finansowanie budowy i remontu 36.946 mieszkań i 1.288 kawalerek.

Mieszkania uzyskane przez budowę i remont są przeznaczone dla najszerszych warstw pracujących, przede wszystkim dla rodzin o większej liczbie dzieci. Jak plan gospodarczy dąży poprzez wzmacnianie produktywności pracy do podnoszenia ogólnego poziomu życiowego pracowników, tak celem planowanych tu inwestycji jest podniesienie poziomu mieszkaniowego tychże osób przez dostarczenie letnich i zdrowych mieszkań.

Do konce roku 1948 byla poskytnuta podpora na novou výstavbu 12.626 bytů a 684 garsonier a na obnovu 7.576 bytů a 108 garsonier; úhrn zaručených zápůjček činil 6.491.136.000 Kčs. Mimo to bylo převzetím státní záruky za zálohy poskytnuté na účet příštích zaručených zápůjček umožněno zahájení nové výstavby a obnovy dalších 16.744 bytů a 496 garsonier; zaručené zálohy činily při tom úhrnnou částku 2.316.774.000 Kčs. Bylo tedy do konce roku 1948 zajištěno udělenými podporami a zaručenými zálohami financování nové výstavby a obnovy 36.946 bytů a 1.288 garsonier.

Byty získané novou výstavbou i obnovou jsou určeny pro nejširší vrstvy pracujících, především pak pro rodiny s větším počtem dětí. Tak jako hospodářský plán sleduje stupňovanou produktivitou práce a zvyšování životní úrovně pracujících vůbec, je cílem plánovaných investic zvýšení bytové úrovně těchto osob opatřením levných a zdravých bytů.



Internat dla dziewcząt (Wytwórnia dywanów i materiałów meblowych-Wratysławice)
Dívčí internát (továrna koberců a nábytkových látek-Vratislavice)

PLANOWANIE INWESTYCYJ SPOŁECZNYCH

PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH INVESTIC

Pierwszy czechosłowacki plan pięcioletni zawiera także planowanie materialnego i kulturalnego poziomu życia ludu. Znaczenie i doniosłość spożycia społecznego, które wraz ze spożyciem prywatnym służy podniesieniu poziomu materialnego i kulturalnego jest widoczne z tego, jak duża częśćka dochodu narodowego na nie przypada.

Inwestycje służące wzrostowi spożycia społecznego (ze zdrowotnością, kulturą i inwestycjami na akcję mieszkaniową) wynoszą ogółem 67,9 miliardów kes., czyli nieco ponad 20% całkowitych wydatków na inwestycje w planie pięcioletnim.

Na inwestycje społeczne w sensie węższym (więcej zwłaszcza na budowę domów młodzieżowych, żłobków dla dzieci matek pracujących, ochronek, jadalni szkolnych, pralni zrzeszeniowych ku ulżeniu w pracy domowej zatrudnionym matkom, ośrodków przeszkoleniowych, miejsc wypoczynkowych dla młodzieży, młodocianych pracowników i do roslých, domów dziecięcych, zakładów dla ułomnych, zakładów społecznych dla dorosłych) przypada z tego 8,1 miliarda kes.

Uczestnikiem centralnego planowania na odcinku opieki społecznej oraz planującą grupą dla tych inwestycji jest „grupa pracy dla spraw opieki społecznej” przy Ministerstwie Opieki Społecznej. Jest ona częścią składową komisji spożycia narodowego, której przypada planowanie całego poziomu ludowego materialnego i kulturalnego rozwoju. Do planowania inwestycji mieszkaniowych utworzono przy Ministerstwie samodzielną grupę pracy. Ministerstwo uczestniczy też w grupie pracy przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych do planowania terenowego.

Do inwestycji tych dochodzą inwestycje ubezpieczenia narodowego i lecznictwa pracowniczego, nakreślone w planie pięcioletnim przez grupę pracy zdrowotnej przy Ministerstwie Zdrowia, oraz inwestycje służące ochronie człowieka pracy, planowane i przeprowadzane przez grupy pracy w resortach innych (przemysł, wyżywienie, transport, rolnictwo i inne), jak np. kuchnie zakładowe, natryski, umywalnie, kąpiele w zakładach, kluby zakładowe itp. jako też budynki administracyjne do celów społecznych, objęte planem Ministerstwa Techniki.

Pierwszy československý pětiletý plán zahrnuje již i plánování rozvoje hmotné a kulturní úrovně lidu. Význam a váha sociální spotřeby, která spolu se soukromou spotřebou slouží zvyšování hmotné a kulturní úrovně jsou zřejmí z toho, jak velký podíl z národního důchodu na ni připadá.

Investice sloužící stupňování spotřeby sociální (se zdravotnictvím a kulturou a s investicemi na bytovou péči) činí dohromady 67,9 miliard Kčs, t. j. něco více než 20% celkového nákladu na investice v pětiletém plánu.

Na sociální investice v užším smyslu (t. j. zejména na výstavbu domovů mládeže, jesli pro děti pracujících matek, útulků, školních stravoven, družstevních prádelen pro ulehčení domácí práce zaměstnaných žen, předškolovacích středisek, zotavoven pro mládež, pracující dorost a dospělé, dětských domovů, ústavů pro vadné, sociálních ústavů pro dospělé) připadá z toho 8,1 miliardy Kčs.

Složkou ústředního plánování pro odvětví sociální péče a plánovací skupinou stavebníků těchto investic je „pracovní skupina sociální péče” při ministerstvu sociální péče. Je součástí komise národní spotřeby, do jejíhož rámce spadá plánování celého objemu rozvoje hmotné a kulturní úrovně lidu. Pro plánování investic bytových je při MSP zřízena samostatná pracovní skupina. MSP je též zapojeno do pracovní skupiny pro oblastní plánování při ministerstva vnitra.

K těmto investicím řadí se investice národního pojištění a pracovního lékařství, plánované v 5LP pracovní skupinou zdravotnictví při ministerstvu zdravotnictví a investice, které slouží péči o člověka v závodech, plánované a prováděné dalšími pracovními skupinami v jiných resortech (průmysl, výživa, doprava, zemědělství a jiné), jako na př. závodní kuchyně, sprchy, umývárny, koupelny v závodech, závodní kluby, prádelny a pod., jakož i administrativní budovy, sloužící účelům sociálním, zahrnuté do plánu ministerstva techniky.

Díal społeczny planu dwuletniego w przeciwstawieniu do planu pięcioletniego był formułowany tylko ramowo i na budynki do celów społecznych przypadła kwota 330 milionów kes., którą następnie powiększono o 130 milionów kes.

Juž v pierwszej polovině 1947 r. dwuletní plan opieki społecznej był nastawony na zainteresowania i potrzeby naszej wytwórczości i kierował się dążeniem do służenia ochronie pracowników.

Co się tyczy inwestycji niebudowlanych, była w planie dwuletnim do dyspozycji na cele społeczne kwota 81.157.000 kes.

Główną wytyczną planu pięcioletniego w zakresie służby społecznej stanowi tworzenie takich urzędzeń, które sprzyjają podniesieniu wydajności pracy i jednocześnie służą do ochrony pracowników oraz do wzrostu ich poziomu życiowego. Zabiega się w pierwszym rzędzie o stworzenie warunków społecznych do wzmoczenia wydajności pracy, o zaciąg nowych pracowników i o utrzymanie stałych kadr pracowniczyc w produkcji, zwłaszcza w jej gałęziach kluczowych i unikanych, o rozwijanie socjalistycznego współzawodnictwa pracy o dobór młodych kadr pracowniczyc oraz o zachowanie i rozwój fizycznych i duchowych twórczych sił pracowniczyc.

Będą tedy budowane w ramach planu pięcioletniego przede wszystkim domy młodzieżowe, aby młodzież, prócz zaprawy technicznej, wychowywana była w duchu socjalistycznym. Liczba miejsc w domach młodzieżowych do końca r. 1953 zostanie zwiększona o 148%.

Na pierwszym planie jest stawiana także opieka nad matkami pracującymi. Aby ulżyć im trochę o dziatew, zostanie zwiększona dotychczasowa liczba łózek w żłobkach o 254%, liczba łózek w ochronkach stałych o 78%, w ochronkach sezonowych w Słowacji wzrośnie liczba miejsc o 200%, podczas gdy na ziemiach czeskich zostanie uzupełnione urządzenie wewnętrzne takichże ochronek. Z końcem planu pięcioletniego w jadalniach szkolnych będzie żywione o 34% więcej dzieci. Dla ulżenia w pracy domowej pracującym zwiększona będzie liczba zrzeszonych pralni i czyszczalni.

W domach wypoczynkowych zwiększy się liczba łózek w wyniku planu pięcioletniego tak, aby w r. 1953 można było wysłać na wypoczynek dzieci o 200.000, pracowników młodocianych o 48.000 i dorosłych o 300.000 więcej niż w roku 1948. Poprawa opieki wypoczynkowej nad pracownikami ma na celu wyróżnianie tą drogą jednostek wybitnych, które przez swe osiągnięcia w pracy położyły zasługi na polu wzrostu wytwórczości. Plan pięcioletni liczy się dalej z budową domów dziecięcych, z podniesieniem o 1.030 liczby łózek w zakładach dla młodzieży fizycznie ułomnej, z organizowaniem ośrodków przeszkoleniowych z zaprawą, a pamiętać się będzie również o podniesieniu zaprawy inwalidów, aby mogli oni być znówu produktywnymi uczestnikami gospodarki. Liczba miejsc dla dorosłych w zakładach społecznych ma być do końca planu pięcioletniego niemal podwojona.

Sociální obsah dvouletého plánu byl proti pětiletému plánu formulován jen rámcově a na stavby k sociálním účelům připadla kvota 330 mil. Kčs, která byla později zvýšena o 130 mil. Kčs.

Již v první polovině r. 1947 dvouletý plán sociální péče byl zaměřen na zájmy a potřeby naší výroby a veden snahou, aby sloužil péči o pracující.

Pokud jde o nestavební investice byla ve 2LP pro sociální účely k dispozici kvota 81.157.000 Kčs.

Hlavní směrnicí pětiletého plánu v oblasti sociálních služeb je výstavba takových zařízení, která přispívají ke zvýšení produktivity práce a zároveň slouží péči o pracující a zvýšení jejich životní úrovně. Usiluje především o vytvoření sociálních předpokladů ke zvýšení produktivity práce, pro nábor nových pracovních sil a udržení stálých kadrů pracovních sil ve výrobě, zejména v klíčových a opomíjených odvětvích, pro rozšíření socialistického pracovního soutěžení, pro výběr mladých pracovních kadrů a pro zachování a rozvoj tvořivých tělesných i duševních sil pracujících.

Budou proto budovány v 5LP především domovy mládeže tak, aby mládež vedle technického výcviku byla vychovávána v socialistickém duchu. Počet míst v domovech mládeže bude zvýšen do konce r. 1953 o 148%.

V popředí stojí též péče o pracující matky. Aby jim byla ulehčena starost o děti, bude zvětšen dosavadní počet lůžek v jeslích o 254%, počet lůžek ve stálých útulcích o 78%; v sezonních útulcích na Slovensku stoupne počet míst o 200%, kdežto v zemích českých bude doplněno vnitřní zařízení těchto útulků. Do konce pětiletky bude ve školních jídelnách stravováno o 34% dětí více. Pro ulehčení domácí práce zaměstnaných žen bude rozšířen počet družstevních prádelen a čistíren.

V zotavovacích se zvýší počet lůžek v pětiletém plánu tak, že v r. 1953 bude možno vyslati na zotavenou o 200.000 dětí, pracujícího dorostu o 48.000 a dospělých o 300.000 více než v r. 1948. Zlepšení zotavné péče o pracující má na mysli touto cestou odměňovati vynikající jedince, kteří se svými pracovními výkony zasloužili o zvýšení výrobnosti. 5LP počítá dále s vybudováním dětských domovů, se zvýšením počtu lůžek o 1.030 v ústavech pro mládež tělesně vadnou, s budováním předškolovacích a výcvikových středisek a bude i pamatováno na zlepšení výcviku inwalidů, aby mohli býti opět produktivně účastni v hospodářství. Počet míst v sociálních ústavech pro dospělé má býti do konce pětiletky téměř zdvojnásoben.

Sociální plán neomezuje se jen na ty složky, jejichž vzrůst je podmíněn novými investicemi, nýbrž jsou do něho zařazeny též úkoly, u nichž lze dosáhnout vzrůstu zlepšením organizace (na př. školní stravování).

Plan społeczny nie jest ograniczony tylko do tych jego części składowych, których rozrost zależy od nowych inwestycji, ale włączone są doń również zadania, z których można osiągnąć rozrost przez usprawnienie organizacji (np. odżywianie szkolne).

Także i plan wykonawczy na r. 1949 był ułożony zgodnie z zasadami poprzednio ustalonymi, przy jednoczesnym zachowaniu zasady maksymalnej gospodarczości. Na cele, służące bezpośrednio celom podniesienia wydajności pracy i zachowania oraz rozwoju twórczych sił pracowniczych (zakładowe domy młodzieżowe, żłobki zakładowe, pralnie, domy wypoczynkowe) poświęcono w planie wykonawczym na r. 1949 na ziemiach czeskich 88,4%, w Słowacji — 80% inwestycji budowlanych.

Przy tym głównym punktem przy układaniu planu budowlanego było aby w pierwszej linii zostały zakończone budowy, rozpoczęte w 1948 r. Nowe budowy i adaptacje zostały uwzględnione w takiej wysokości, by można było je ukończyć w r. 1949.

Plany były opracowane po uwzględnieniu z URO (budowa domów wypoczynkowych, żłobków zakładowych domów młodzieżowych) z URD (pralnie zrzeszeniowe) i z branżami przemysłowymi (zakładowe domy młodzieżowe, żłobki zakładowe).

Plan wykonawczy opieki społecznej na r. 1949, tak jak i pozostałe plany budowlane, uległ rewizji, której okręgi („kraje”) dokonały w styczniu b. r. Po rozważeniu uwag grupy pracy do spraw opieki społecznej przy Ministerstwie Opieki Społecznej został opracowany zbiorowy plan wykonawczy, który uzyskał zatwierdzenie rządu w dniu 15.II. 1949 r. wraz z pozostałymi planami wykonawczymi i został rozesłany do okręgów („Krajów”).

Przy układaniu planu na r. 1950, do czego czynione są już przygotowania, oraz planów na dalsze lata planu pięcioletniego, planowanie działu społecznego uwzględni także oceny opinii krajowych.

Udział w urzeczywistnieniu planowanych inwestycyjnych zadań społecznych o znaczeniu ogólnopństwowym, przygotowanie projektów częściowego, własnego oraz ogólnego planu społecznego w okręgu oraz faktyczne utrzymywanie zakładów i urzędzeń społecznych — spada na referaty pracy i opieki społecznej w okręgowych radach narodowych.

Teraz, gdy lud podjął się kierowania państwem, można urządzenia społeczne nie tylko planować, ale i urzeczywistniać. Realizacja planu społecznego opierać się naturalnie musi na zwiększonej wydajności pracy wszystkich składników wytwórczości oraz wszystkich pozostałych kategorii społeczeństwa. Tylko wyniki zwiększonego wysiłku pracowników można przemienić w nowe zdobycze społeczne, wskutek czego zwrócony zostaje pracownikom ich trud w określonych formach poziomu życiowego.

Również prowadzący plan na rok 1949 sestawen byl podle dříve vytýčených zásad při současném zachování zásady co největší hospodárnosti. Na úkoly sloužící přímo účelům zvýšení produktivity práce a zachování a rozvoji tvořivých sil pracujících (závodní domovy mládeže, závodní jesle, prádelny, zotavovny) je věnováno v prováděcím plánu na r. 1949 v českých zemích 88,4% na Slovensku 80% stavebních investic.

Při tom též hlavním hlediskem při sestavení stavebního plánu bylo, aby v první řadě byly dokončeny rozestavěné stavby z r. 1948; novostavby a adaptace byly pak zařazeny v takovém nákladu, aby bylo je možno dokončiti v r. 1949.

Plány byly sestavovány v dohodě s ÚRO (vybudování zotavoven, záv. jeslí, záv. domovů mládeže), s URD (družstevní prádelny) a s průmyslovými odvětvími (záv. domovy mládeže, záv. jesle).

Prováděcí plán sociální péče na r. 1949 stejně jako ostatní stavební plány prošel revisí, která probíhala v krajích v lednu t. r. Po projednaných připomínkách pracovní skupiny soc. péče při MSP vypracován byl souborný prováděcí plán, který byl schválen vládou dne 15.2. 1949 v rámci ostatních prováděcích plánů a nyní rozeslán do krajů.

Při sestavování plánu na r. 1950, k němuž se již konají přípravy a plánů na další roky pětiletky, plánování sociálních služeb bude zaměřeno též podle výsledků zhodnocení průzkumu v krajích.

Účast na zpracování plánovaných investičních sociálních úkolů celostátního významu, příprava návrhu dílčího vlastního, krajského a souborného sociálního plánu kraje i zjištění a provádění údržby sociálních ústavů a zařízení, případně nyní referátům práce a sociální péče krajských národních výborů.

Nyní, kdy správy státních věcí se ujal lid, je možno sociální zařízení nejen plánovat, ale i uskutečňovat. Realizace sociálního plánu ovšem spočívá na zvýšené produktivitě práce všech složek výroby i všech ostatních kategorií občanstva. Jenom výsledek zvýšeného úsilí pracujících lze proměnit v nové sociální vymoženosti, čímž se vrací pracujícím jejich námaha v určitých formách životní úrovně.

ORGANIZACJA WZASÓW W CZECHOSŁOWACJI

ORGANISACE ZOTAVOVACÍ PÉČE (REKREACE) V ČSR.

Opieka wypoczynkowa aż do utworzenia naszej nowej republiki była częścią składową ogólnej opieki społecznej, świadczeniem charytatywnym i filantropijnym, wydatnym źródłem zarobkowym w rękach przedsiębiorców prywatnych i służyła, jak wszystko za kapitalizmu do rozbijania jedności klasy robotniczej. Była ona prowadzona przez t. zw. organizacje społeczne, przez opiekę nad młodzieżą, przez Katolicką „Charitas”, przez komitety społeczne najróżniejszych kościołów, YMCA, YWCA i wszelkie zrzeszenia wychowania fizycznego, jak „Sokół”, „Orzeł”, robotnicze związki gimnastyczne i organizacje junackie. Stwarzając pozory wychowania ogólnoludzkiego, ogólnonarodowego, zbliżania do przyrody itd. nadawały one sobie przez to znamię rzekomo apolityczne, przysłaniające klasowo-burżuazyjny charakter opieki. Ale i tak kożystała z tej opieki tylko stosunkowo mala liczba dzieci spośród najbardziej potrzebujących; poza tym dostępna ona była tylko dla burżuazji. Pracytnicy młodociani korzystali z niej w stopniu nieważnym, pracownicy dorośli byli jej pozbawieni prawie zupełnie. Dopiero gdy po maju 1945 r. siła politycznie decydująca w Czechosłowacji stała się klasa robotnicza, poczyniła i ona uczestniczyć we wczasach. Dopiero po zwycięstwie ludowym w 1948 r. przystępujemy i tutaj do reformy klasowej i ustanawiamy wczasy jako trwale, planowo czynione świadczenie społeczne nowego naszego ustroju społecznego. Zadaniem jego jest umożliwienie udziału we wczasach najwybitniejszej, twórczej warstwie ustroju socjalistycznego, klasie robotniczej.

Chociaż znajdujemy się w najtrudniejszym okresie wysiłku budownictwa, możemy obserwować jak wielkodusznie wprost ustosunkowuje się już dziś demokracja ludowa do akcji wczasów. Wczasy organizowane za pierwszej republiki osiągnęły szczyt swój w r. 1937. Wówczas, w 351 domach wczasów korzystało z wczasów na całym terenie pierwszej republiki 40.400 dzieci i 6.593 wczasowiczów z gro-pracowników młodocianych. Zapomoga państwa wynosiła 500.000 k. cz., czyli 3% kosztu ogólnego, w przybliżeniu 10 k. cz. na wczasowicza. Dla porównania podajemy tabliczkę, ułatwiającą przegląd akcji wczasowych (patrz wykres).

Opieki wczasowej nie ograniczamy naturalnie tylko do opieki w okresie urlopowym. Wyższa, socjalistyczna wytwórczość wymaga, by pracownik

Zotavovací péče až do nové naší republiky byla součástí všeobecné sociální péče, opatřením charitativním a filantropickým, vydatným zdrojem výtěžným v rukou soukromých podnikatelů a jako vše za kapitalismu sloužila k tříštění jednoty dělnické třídy. Byla prováděna jednak t. zv. sociálními organizacemi, péčemi o mládež, katolickou Charitou, sociálními odbory nejrozličnějších církví, YMCOU a YWCOU a všemi korporacemi tělovýchovnými, Sokolem, Orlem, dělnickými tělocvičnými jednotami, organizacemi junáckými. Pod záminkou výchovy k všelidství, všennárodní, k čisté přírodě atd. vtiskovala tím zdánlivě nepolitický ráz, zastírající třídní buržoasní charakter této péče. Ale i tak dostávalo se této péče jen poměrně malému počtu nejpotřebnějších dětí, jinak byla přístupna jen buržoasii. Pracující dorost se jí zúčastnil jen nepatrně, dospělí pracující byli pak z ní vyloučeni skoro vůbec. Teprve, když se v Československu po květnu 1945 stala rozhodující politickou mocí dělnická třída, začíná se i ona podílet na rekreaci. Teprve po únorovém vítězství 1948 přistupujeme i tu k její třídní proměně a stavíme zotavnou péči jako trvalé, plánovitě budované sociální opatření nového našeho společenského řádu. Jejím úkolem je umožnit účast na rekreaci nejvýznamnější budovatelské vrstvě socialistického řádu, dělnické třídě.

Přestože jsme v nejtěžším období svého budovatelského úsilí, můžeme pozorovati jak se přímo velkoryse lidová demokracie staví již dnes k zotavné péči. Za první republiky dosáhla organizovaná rekreace svého vrcholu v r. 1937. Tehdy ve 351 zotavovných dostalo se zotavovací péče 40.400 dětem a 6.593 účastníkům z řad pracujícího dorostu z celého území první republiky. Státní příspěvek činil 500.000 Kčs, t. j. 3% celkového nákladu, přibližně 10 Kčs na jednoho rekreanta.

Pro srovnání otiskujeme tabulku poskytující přehled o zotavovacích akcích (viz přílohu).

Rekreační péči neomezujeme ovšem jenom na péči v době dovolených. Vyšší, socialistická výrobnost vyžaduje, aby pracující byl do výrobního procesu zařazován podle svých přirozených, fyziologických i psychologických schopností a nadání.

był do procesów wytwórczych skierowany zgodnie z jego przyrodzonymi fizjologicznymi i psychicznymi zdolnościami i talentami. Spełnienie tego zadania należytego doboru zawodu poprzez naukową organizację pracy. Do tego trzeba, obok szkoły i rodziny, tworzyć dalsze uzupełniające urządzenia wychowawcze, a mianowicie jednolitą organizację pracy i ruch pionierski, przygotowujący młodzież do budownictwa w ramach socjalizmu. Domy pionierskie, ogródki dziecięce, republiki pionierskie, mają za zadanie podstawowe uzupełnienie wychowania rodzinnego i szkolnego przez konkretne zapoznanie z właściwym przebiegiem pracy, wykrywanie wszelkich uzdolnień dziecka, których nie rozwija ani nauka szkolna, ani wychowanie rodzinne, oraz przyczynienie się przez to do właściwego pokierowania w przyszłości dziećmi pod względem wyboru zawodu.

Względem młodzieży pracującej i pracowników dorosłych akcja wypoczynkowa rozpoczyna się na miejscu pracy. Fabryka socjalistyczna nie jest wyzyskiwaczką kapitalistyczną. Bieg pracy urozmaica przerwami odpoczynkowymi. Ustala normy pracy w taki sposób, by osiągnąć najlepsze wyniki przy najmniejszym zużyciu sił pracowników. Dba o to, by się robotnik przedwcześnie nie zużył, nie zdarł wysiłkiem oddaje maszynie, a kierownictwo pracy — człowiekowi. Zewnętrzne i wewnętrzne urządzenia miejsc pracy, powabne otoczenie, schludne wnętrza — już samo przez się dają wypoczynek myśli zmęczonej na skutek pracy jednostronnie wyciążającej. Radio zakładowe, wkładki muzyczne, układ graficzny, zastosowanie obrazów artystycznych, plakatów, druków artystycznych, gazet, trafna recytacja podczas przerwy w pracy, występy śpiewaków, aktorów, trup amatorskich, poetów, artystów bezpośrednio w zakładzie pracy — stają się nie tylko najwłaściwszym uzupełnieniem wypoczyn-

Splnit tento základní socialistický požadavek je úkolem správné volby povolání vědeckým řízením práce. K tomu je nutno vedle školy a rodiny vybudovati další doplňující výchovná zařízení, zejména jednotnou organizaci práce, pionýrské hnutí připravující mládež na budovatelské úkoly v socialismu. Pionýrské domy, dětské sady, pionýrské republiky mají ten základní úkol, aby jednak děti seznámily v příslušně budovaných zařízeních se všemi základními pracovními odvětvími, doplňovat rodinnou a školní výchovu konkrétním poznáváním vlastního pracovního procesu, odkrývat všechny schopnosti dětské, které nerozvíjí ani školní vyučování, ani rodinná výchova, a podílet se tak na budoucím správném pracovním zařazení dětí.

Pro pracující mládež a pro dospělé pracující začíná zotavná péče již na pracovišti samém. Socialistická továrna není kapitalistickou robotárnou. Pracovní proces prokládá rekreačními přestávkami. Stanoví pracovní výkon tak, aby bylo dosaženo optimálních, pracovních výsledků za nejmenšího opotřebování pracovních sil. Pečuje o to, aby se dělník předčasně neopotřeboval, nesešel, dává dřinu stroji, řízení práce člověku. Vnější i vnitřní úprava pracoviště, ladné okolí, úpravny interiér již sám sebou rekreuje unavenou a jednostrannou práci napínanou mysl. Závodní rozhlas, hudební vložky, grafická úprava, užití uměleckých obrazů, plakátů, uměleckých tisků novin, v pracovní přestávce vhodná recitace, výstupy zpěváků, hereců, ochotnických skupin, básníků, umělců přímo v závodě, stávají se nejenom nejvhodnějším rekreačním doplňkem ale jsou i zdrojem poznávání lepších a vyšších požitků duchovních, než ku kterým obracela a poutala pracujícího kapitalistická společnost. Současně rozvíjejí ony stavy a povahové vlastnosti

ku, ale są źródłem poznania lepszych i wyższych wartości duchowych, niż te ku którym zwracało pracownika i którymi go pociągało społeczeństwo kapitalistyczne.

Jednocześnie rozwijają one w człowieku te stany i właściwości charakteru, których zwykły przebieg pracy albo nie rozwija, albo je tłumi i przytłacza, stwarzają jednostkę harmonijną, zdolną do najwyższej wydajności pracy. Celowi temu służą dalej kluby zakładowe oraz przygotowywane domy i parki kultury i odpoczynku. Jak wychowanie dzieci w szkole socjalistycznej opieramy nie na biernym przejmowaniu i pamięciowym wkuwaniu wiadomości, formulek i tez wykładanych przez nauczyciela, lecz na czynnej twórczości w kółkach o wspólnych zainteresowaniach, tak też wychowanie i zabawę szerokich mas ludowych opieramy na własnej aktywności kulturalnej współtworzących uczestników.

Organizowanie wolnych chwil pracowników nie jest więc tylko wypoczynkiem w znaczeniu wychowania fizycznego. Ten ostatni jest tylko jednym ze składników wypoczynku. Dołączamy doń wszelkie pozostałe środki kulturalne, które pomagają nam najskuteczniej wykorzystać kapitalistyczne dziedzictwo takich typowych, przy kapitalizmie nie do usunięcia chorób społecznych, jak alkoholizm, prostytutcja, niska moralność pracy, zacofanie towarzyskie i kulturalne, samolubstwo osobiste i klasowe, obojętność polityczna i zawodowa, brak lojalności narodowej i państwowej. Związane są z tym zadanie spełniają wczasy przez to, że umożliwiają pracownikom wyzbywanie się podczas urlopu przegród stanowych i przesądów, celowo i umiejętnie pielęgnowanych przez wyzyskiwaczy. Na polu międzynarodowego zbliżenia pracowników to samo zadanie spełniają wczasy zagraniczne.

Celem planowej budowy akcji wypoczynkowej i spełnienia właściwych zadań wczasów t. j. wprowadzenie dzieci, młodzieży i dorosłych do najlepszego środowiska wypoczynkowego, w którym mogliby oni rozwijać wszelkie swe uzdolnienia i przygotować się do najlepszego spełnienia zadań, jakich oczekuje od nich ojczyzna socjalistyczna, — typujemy tworzenie i planowe rozwijanie akcji wypoczynkowej na trzech następujących odcinkach:

- 1) urzędzenia wypoczynkowe dla dzieci,
 - a) w wieku przedszkolnym od lat 4 do 6,
 - b) w wieku pierwszego stopnia szkolnego (od lat 7 do 11),
 - c) w wieku drugiego stopnia szkolnego (od lat 11 do 15),
- 2) dla młodocianych od lat 15 do 21,
- 3) dla pracowników dorosłych.

Ponieważ rozwój akcji wypoczynkowej da się przeprowadzić w ramach możliwości stworzonych przez plan pięcioletni, odkładamy budowę nowych urzędzeń wypoczynkowych do następnego planu pięcioletniego. Dla spełnienia zadań wypoczynkowych, postawionych nam na odcinku wypoczynkowym przez pierwszy plan pięcioletni, wychodzimy ze środków, jakimi na ten cel obecnie dysponujemy. Za podstawę mieszkalną wczasów dzieci w okresie przedszkolnym służą ich szkoły macie-

w człowieku, které bud nerozbíjí vlastní pracovní proces, nebo je tlumí a potlačuje; vytvářejí harmonickou osobnost, schopnou optimálního pracovního výkonu. Tomu cíli dále slouží závodní kluby a připravované domy a parky kultury a oddechu. Tak jako výchovu dětí v socialistické škole stavíme ne na pasivním přijímání a pamětném biflování vědomostí, formulek a thési přednášených učitelem, nýbrž na činné tvořivosti v zájmových kroužcích, tak i výchovu a zábavu širokých mas lidových stavíme na vlastní kulturní aktivitě spolutvořících účastníků.

Organisace volné chvíle pracujících není tedy jen rekreací ve smyslu tělesné výchovy. Ta je jedním z prostředků rekreace. K ní připojujeme všechny ostatní kulturní prostředky, které nám pomáhají neúčinněji odstraňovati kapitalistické dědictví oněch typických a v kapitalismu neodstranitelných sociálních chorob jako je alkoholismus, prostituce, špatná pracovní morálka, společenská a kulturní zaostalost, osobní i třídní sobeckost, politická a odborářská indiferentnost, národní a státní nespolehlivost. Zvlášť důležitý úkol plní rekreace tím, že umožňuje pracujícím zbavovati se během dovolené stavovských přehrad a předsudků záměrně a uměle pěstovaných vykořisťovatelů. Tentýž úkol přináší na poli mezinárodního sblížení pracujících rekreace zahraniční.

Pro plánovité budování zotavné péče a pro splnění vlastního úkolu rekreace, t. j. uvést děti, mládež i dospělé do optimálního zotavného prostředí, ve kterém by mohly rozvíjet všechny své schopnosti, aby byli připraveni co nejlépe plnit úkoly, které od nich očekává socialistická vlast, typisujeme budování a plánovité rozvíjení zotavné péče v těchto třech úsecích:

- 1) zotavovací zařízení dětská,
 - a) pro děti v době předškolní od 4 do 6 let,
 - b) pro děti prvního stupně školního od 7 do 11 let,
 - c) pro děti druhého stupně školního od 11 do 15 let,
- 2) pro dorost od 15 do 21 let
- 3) pro dospělé pracující.

Jelikož rozvíjení zotavné péče může být prováděno v rámci daných možností pětiletky, odsunujeme výstavbu nových zotavovacích zařízení až do druhé pětiletky. Pro splnění zotavných úkolů daných nám na úseku rekreace pětiletým plánem vycházíme z oněch prostředků, které máme pro tento úkol k dispozici. Jako ubytovací základna slouží nám pro rekreaci dětí v době předškolní mateřské školy, které svým krajinným umístěním a vnitřním vybavením splňují podmínky zotavné péče. V rámci pětiletky obstaráme

OBRAZ AKCJI WYPOCZYNKOWYCH
(takže planowanych) W CZECHOSŁOWACJI LUDOWO-DEMOKRATYCZNEJ
Přehled zotavovacích akcí (i planovaných) v lidově demokratickém Československu

	Dzietci — Děti				Młodocianí — Dospělí				Dorośli — Dorost		
	Liczba domów wczasów	Liczba dzieci	Zapomoga państwowa k. cz.	Koszt całkowity k. cz.	Liczba domów wczasów	Liczba młodocianych	Zapomoga państwowa k. cz.	Koszt całkowity k. cz.	Liczba domów wczasów	Liczba dorosłych	Zapomoga państwowa k. cz.
	Počet zotavoven	Počet dětí	Státní příspěvek v Kčs	Celkový náklad v Kčs	Počet zotavoven	Počet mladistvých	Státní příspěvek v Kčs	Celkový náklad v Kčs	Počet zotavoven	Počet dospělých	Státní příspěvek
1945	259	31 000	1 800 000	20 000 000	32	10 500	5 000 000	—	105	28 000	18 000 000
1946	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1947	891	87 000	56 000 000	98 000 000	34	32 000	19 000 000	—	172	84 359	64 000 000
1948	919	102 448	89 000 000	—	64	41 000	20 000 000	—	326	120 548	50 000 000
1949	—	150 000	—	—	—	50 000	—	—	—	150 000	—
1950	—	175 000	—	—	—	60 000	—	—	—	200 000	—
1951	—	200 000	—	—	—	70 000	—	—	—	250 000	—
1952	—	220 000	—	—	—	80 000	—	—	—	300 000	—
1953	—	250 000	—	—	—	100 000	—	—	—	400 000	—

rzyste, o ile odpowiadają one swym położeniem krajobrazowym i urządzeniem wewnętrznym warunkom akcji wypoczynkowej. W ramach planu pięcioletniego zdobędziemy do nich uzupełniające urządzenia sypialniane, kuchenne i rozrywkowe, aby do czasu, w którym będzie można przystąpić do budowy specjalnych urządzeń wczasowych, udostępnić wczasy tym dzieciom, które muszą żyć w najmniej dogodnym środowisku zdrowotnym, zwłaszcza na najbardziej zaniedbanych peryferiach wielkich miast, oraz dzieciom matek pracujących. W ten sam sposób przeprowadzamy wczasy dzieci szkolnych pierwszego, a częściowo i drugiego stopnia. Do lat 11 akcja wypoczynkowa jest prowadzona koedukacyjnie. Dom wczasów pierwszego typu dziecięcego jest przeznaczony co najmniej na 36 dzieci; z jednego wychowawcę 2 komórki wychowawcze po 6 dzieci; najwyższa liczba 60, przy czym kierownictwo domu wczasów jest powierzone jednej sile kierowniczej, która przy 36 dzieciach prowadzi także księgowość administracyjną. Dalszy personel tworzą: kucharka i trzy siły pomocnicze; siła sanitarna spełnia jednocześnie kierownictwo pedagogiczne.

W domu wczasów drugiego typu dziecięcego ustalamy liczbę najniższą dzieci na 60, najwyższą na 90, na wychowawcę przypadają po 3 komórki wychowawcze po 6 dzieci; administracja składa się z kierownika domu wczasów z siłą księgową, kucharką, 4 do 6 siłami pomocniczymi i jedną siłą sanitarną (medykiem). Dla typu trzeciego liczba najniższa 90, najwyższa 120, na jednego wychowawcę przypadają 3 do 4 komórki po 6 dzieci; administracja: kierownik, jeden księgowy, jedna do dwóch kucharek, 6 do 8 sił pomocniczych, jedna siła sanitarna (medyk). Staramy się aby siły pedagogiczne, które się rekrutują przeważnie z nauczycieli, studentów szkół wyższych, z szeregów pracowników młodzieżowych i ze specjalistów wychowania fizycznego, były tak rozłożone, aby każdy dom wczasów posiadał kierownika ideowego i politycznego, odpowiedzialnego za wykonanie w domu wczasów wyznaczonego programu. Do tego dochodzi specjalista od wychowania fizycznego, specjalista od wypełnienia kulturalnego wczasów (wychowanie muzyczne, plastyczne, literackie), specjalista od wychowania pracowniczego i krajoznawczego. Medyk dba o wychowanie zdrowotne. Wychowanie dzieci jest oparte na zainteresowaniach dzieci (kółkach) pracy i całe życie w osiedlu jest kierowane przez samorząd osiedla (obozu) i dzieci.

Dla dzieci wymagających opieki specjalnej, czy to z powodu nienormalności fizycznych, duchowych czy też moralnych, tworzy się specjalne domy wczasów. Dobór młodzieży uczestniczącej w akcji wypoczynkowej jest kierowany od roku bieżącego względami pracowniczopolitycznymi. Opiekę nad dziećmi o zagrożonym zdrowiu przejmuje Ministerstwo Zdrowia i prowadzi ją w specjalnych zakładach sezonowych lub w uzdrowiskach całorocznych. Dla młodzieży od lat 11 do 15 najdogodniejszą formą wypoczynkową są urządzenia obozowiskowe. Dla młodzieży zupełnie zdrowej także urządzenia obozowe. W pierwszym roku

do nich dopłnującej zařízení ložnicové, kuchyňské a herní tak, aby do té doby než bude možno přistoupiti k vybudování speciálních rekreačních zařízení pro tento účel, byla umožněna rekreace těm dětem, které jsou nuceny žít v nejméně vhodném zdravotním prostředí, zejména v nejzanedbanějších periferiích velkoměst a děti pracujících matek. Týmž způsobem provádíme rekreaci dětí škol prvního a částečně i druhého stupně. Do 11 let je zotavovací péče prováděna koedukačně. V zotavovně prvního dětského typu je stanoven minimální počet dětí na 36; na jednoho vychovatele 2 výchovné buňky po 6 dětech a maximální počet na 60, při čemž vedení zotavovny obstarává 1 vedoucí síla, jež je při 36 dětech i účetně administrativní vedoucí. Další personál tvoří: kucharka a tři pomocné síly; zdravotní síla je současně pedagogickou vedoucí.

V zotavovně druhého dětského typu stanovíme minimální počet dětí na 60 nejvýše na 90 na jednoho vychovatele 3 výchovné buňky po 6 dětech, vedoucího (ředitel) zotavovny s účetní silou, s kucharkou, 4 až 6 pomocnými silami, a jednou zdravotní silou (medikem). Pro typ třetí minimální počet 90, maximální 120, na jednoho vychovatele 3 až 4 buňky po 6 dětech, jedna vedoucí síla, jeden účetní, jedna až dvě kucharky, 6 až 8 pomocných sil, jedna zdravotní síla (medik). Dbáme, aby pedagogické síly, které se rekrutují převážně z učitelů, vysokoškolských studentů, z řad pracovníků mládeže a z tělovýchovných odborníků, byly rozvrženy tak, aby každá zotavovna měla ideového a politického vedoucího, který odpovídá za splnění stanoveného programu v zotavovně. K němu přistupuje odborník tělovýchovný, odborník pro kulturní náplň rekreace (výchovu hudební, výtvarnou, literární), odborník pro výchovu pracovní a vlastivědnou. Medik pečuje o výchovu zdravotní. Výchova dětí jest postavena na zájmech dětí (pracovní kroužky) a celý život v osadě řízen a veden osadní (táborovou) a dětskou samosprávou.

Pro děti vyžadující zvláštní péči, ať už z důvodů tělesných, duševních, nebo mravních abnormalit, se vytvářejí speciální zotavovny. Výběr mládeže pro účast na zotavné péči se od letošního roku určuje hledisky pracovní politickými. Péči o děti zdravotně ohrožené přejímá ministerstvo zdravotnictví a provádí ji ve speciálních ústavech sezonních nebo celoročních ozdravných. — Pro mládež od 11 do 15 let jsou nejvhodnější zotavovací formou táborová zařízení. Pro mládež naprosto zdravou pak zařízení stanová. Pro první rok pětiletky je nám k dispozici na tisíc těchto zařízení.

Všechna tato zotavovací zařízení hodláme během první pětiletky vybudovati. Každá zotavovna kromě ložnic a jídelny musí mít ještě další místnosti pro denní pobyt dětí v případě nepříznivého počasí a příslušná doplňovací zařízení pro práci v kroužku. Musí být umístěna ve vhodném rekreačním prostředí, nejméně 50 km vzdáleném od stálého bydliště dětí. K dispozici

planu pěcioletniego rozporządzamy około tysiącem takich urządzeń.

Zamierzamy wykonać wszystkie te urządzenia w okresie pierwszego planu pięcioletniego. Każdy dom wczasów, prócz sypialni, musi mieć jeszcze dalsze pomieszczenia do przebywania dzieci w dzień w razie nie sprzyjającej pogody oraz stosowne urządzenia uzupełniające do pracy kółkowej. Położony być musi we właściwym środowisku wypoczynkowym, co najmniej o 50 klm. odległym od stałego miejsca zamieszkania dzieci. Powinien rozporządzać kąpieliskiem, brodzikiem i terenem umożliwiającym wszelkie rodzaje i formy sportów oraz wychowanie fizyczne, fachowo dostosowane do wieku dzieci.

Dla młodzieży planuje się jako najwłaściwszą, wypoczynkową akcję obozowiskową w okolicach przeznaczonych wyłącznie dla młodzieży, oddzielonych od wczasów dorosłych i dzieci. Obozowisko, prócz przestrzeni mieszkalnej, jadalni, pomieszczenia odczytowego i społecznego, ma posiadać zasadniczo lokale do pracy kółek, czytelnię, bibliotekę, lokale do śpiewu, muzyki i tańca, pracownię i warsztaty dla kółek. Urządzenia wychowania fizycznego, prócz boisk i pływalni powinny posiadać naturalną drogę z przeszkodami do przysposobienia wojskowego, zawierającą przepisowe przeszkody dla uzyskania odznaki przysposobienia.

Wczasy dorosłych są tymczasem prowadzone w urządzeniach wypoczynkowych, a więc w hotelach, letniskach, dworach i willach, które uzyskał rewolucyjny ruch zawodowy w myśl koszyckiego programu rządowego (około 300 obiektów), oraz w tych obiektach, które uzyskały następnie poszczególne zakłady na wczasy zakładowe (w przybliżeniu 600 obiektów). Już teraz wciągamy do tej akcji pracowniczej wszelkie ośrodki kulturalne, polityczne i zawodowo-wychowawcze, zaopatrujemy urządzenia wczasowe w biblioteki, czytelnie, przyrządy gimnastyczne, przyrządy do gier i td. W każdym środowisku wczasowym, poza personelem fachowym, gospodarczym i administracyjnym, jest referent kulturalno-ideowy oraz referent sportowy i gimnastyczny, którzy dbają o to zwłaszcza, by wczasy pracownicze różniły się od wczasów mieszczaucha.

Organizatorem dziecięcej akcji wypoczynkowej są rady narodowe (referat pracy i opieki społecznej), które współpracują z referatem szkolnym i zdrowia. Właściwym wykonaniem zajmują się, aż do wydania nowego prawa o akcji wypoczynkowej, dotychczasowi wykonawcy tej akcji — powiatowe rady narodowe (była opieka nad młodzieżą), związki, zrzeszenia i instytucje w ramach powiatu. Wczasy młodocianych i dorosłych prowadzi samodzielny referat rewolucyjnego ruchu zawodowego, który włada znaczną większością domów wypoczynkowych, przeznaczonych na wczasy młodocianych i dorosłych, oraz prowadzi je we własnym zarządzie. W doborze młodzieży (młodocianych od lat 15 do 21) uczestniczy i o pełnię kulturalną i polityczną dba Związek Młodzieży Czeskiej. Akcja wypoczynkowa jest prowadzona w dwóch głównych sezonach — letnim i zimowym, a pracownicy dostają się przez nią do najpiękniejszych miejsc

ma być kąpielisko, brodzie a teren umożliwiający všechny druhy a formy sportů a tělesnou výchovu odborně odstupňovanou podle věku dětí.

Pro dorost se planuje nejvhodnější zotavná péče táborová v oblastech vyhrazených výlučně pro dorost odděleně od rekreace dospělých i dětské. Má zásadně obsahovati kromě prostoru ubytovacího jídelny, přednáškové a společenské místnosti, studovny pro zájmové kroužky, čítárnu, knihovnu, zpěvní, hudební a taneční místnost, pracovny a dílny pro zájmové kroužky. Tělovýchovná zařízení kromě hřišť a plováren mají obsahovati přírodní překážkovou dráhu pro branou přípravu zahrnující překážky předepsané pro získání odznaku branosti.

Rekreace dospělých je zatím prováděna v zotavných zařízeních, t. j. hotelích, letoviscích, zámcích a vilách, které získalo Revoluční odborové hnutí podle košického vládního programu (na 300 objektů) a které dále získaly jednotlivé závody pro závodní rekreaci (přibližně na 600 objektů). Již dnes zapojujeme do této péče o pracující všechny prostředky kulturní, politické a odborářsky výchovné, vybavujeme tyto objekty knihovnami, čítárnami, tělocvičným náradím, herním inventářem atd. V každém zotavovacím středisku je kromě personálu odborného, hospodářského a administrativního, kulturní a ideový referent, referent sportovní a tělovýchovný, kteří pečují o to, aby zotavená pracujících byla odlišena od zotavené měšťáka.

Organisátorem zotavné péče dětské jsou krajské národní výbory (referát práce a sociální péče), které spolupracují se školským a zdravotním referátem. Vlastní provoz provádějí až do vydání zákona o zotavné péči dosavadní provozovatelé zotavné péče okresní národní výbory (býv. péče o mládež), spolky, korporace a instituce v rámci okresu. Rekreace dorostu a dospělých je prováděna samostatným referátem Revolučního odborového hnutí, které vlastní velkou většinu zotavoven určených pro rekreaci dorostu a dospělých a provozuje tuto ve své režii. Na výběru mládeže (dorostu od 15—21 let) se účastní a o kulturní a politickou náplň pečuje Svaz české mládeže. Zotavovací péče je prováděna ve dvou hlavních sezónách, letní a zimní a pracující se v ní dostávají do nejkrásnějších míst naší vlasti, do lázní, letovisek a hor, která za kapitalismu byla přístupna jen buržoasním vrstvám. Speciální formou rekreace je rekreace zemědělská, kterou spolu s ministerstvem sociální péče provádí (Jednotný svaz českých zemědělců Již proto, že ji nelze pořídati v letních měsících, kdy je zemědělec nejvíce zaměstnán vlastním povoláním, ani v normálním rekreačním prostředí hor a letovisek v době zimní, bylo nutno pro zemědělskou rekreaci vyhledati novou formu. Jsou to týdenní, kulturně-rekreační zájezdy do kulturních center jako je Praha, Brno, Bratislava a pod., ve kterých zemědělci do 15 ha — vzorní hospodáři — v měsících listopadu až březnu se obeznamují se vším

wości naszej ojczyzny, do kąpielisk, letnisk i w góry, które za czasów kapitalizmu dostępne były tylko warstwom burżuazyjnym. Specjalną formę wczasów stanowią wczasy dla rolników, które prowadzi zjednoczony związek rolników czeskich wspólnie z Ministerstwem Opieki Społecznej. Wobec tego, że nie można ich urządzać w miesiącach letnich, kiedy rolnik najbardziej jest zajęty zawodowo, ani w normalnym środowisku wczasowym gór i letnisk w okresie zimy, trzeba było dla wczasów rolniczych znaleźć nową formę. Są to tygodniowe, kulturalno-wczasowe wycieczki do ośrodków kultury, jak Praga, Brno, Bratysława i t.p., w których rolnicy do 15 ha, wzorowi gospodarze, w miesiącach od listopada do marca obznajmują się ze wszystkim, czego dostarczyć im mogą te środowiska pod względem kulturalnym, towarzyskim i zawodowym. Z rokiem bieżącym włączamy do tych tygodniowych wczasów kulturalnych także robotników rolnych, robotników leśnych oraz robotników kamieniołomów i drobnych zakładów z okolic wiejskich.

Nawet w okresie planu pięcioletniego wczasy pozostają akcją dla wyróżniających się. Dzięki temu, że w pierwszym rzędzie są one nagrodą dla tych pracowników, którzy najlepiej spełniają swe obowiązki pracownicze, którzy przyczyniają się przez współzawodnictwo socjalistyczne do powszechnego podniesienia poziomu życiowego, dla naszych stachanowców, przodowników pracy, którzy ulepszają metody pracy, którzy pracują w zawodach najcięższych i najbardziej odpowiednich, wczasy stają się jednym z czynników, przyczyniających się skutecznie do wykonania planu pięcioletniego. Naczelną zasadą dla uczestnictwa we wczasach w Czechosłowacji jest hasło: „Za dobrą pracę — wczasy”.

tím, co jim tato střediska mohou po stránce kulturní, společenské a odborné poskytnout. Od letošního roku zapojujeme do této týdenní kulturní rekreace i zemědělské dělníky, lesní dělníky, dělníky z kamenolomů a malých závodů venkovských oblastí.

I v pětiletce zůstává rekreace akcí výběrovou. Tím, že je na prvním místě odměnou pro ty pracující, kteří nejlépe splňují svou pracovní povinnost, kteří přispívají socialistickým soutěžním k všeobecnému zvýšení životní úrovně, našim stachanovcům, úderníkům práce, kteří zlepšují pracovní metody, kteří pracují v nejtěžších a nejodpovědnějších povoláních, stává se jedním z faktorů účinně přispívajících k splnění pětiletky. Vedoucí zásadou pro účast na rekreaci v ČSR je heslo „Za dobrou práci — rekreaci”.



Děti v žłobku zakładu przemysłowego w Czechach

Děti v jeslích průmyslového podniku v Čechách

OPIEKA NAD OFIARAMI WOJNY I PRZEŚLADOWAŃ FASZYSTOWSKICH

PÉČE O OBĚTI VÁLKY A FAŠISTICKÉ PERSEKUCE

Opieka nad ofiarami pierwszej i drugiej wojny światowej jest uregulowana w republice czechosłowackiej ustawą z 1946 roku o opiece nad inwalidami wojskowymi i wojennymi oraz nad ofiarami wojny i prześladowań faszystowskich. Ustawa opiera się na zasadzie, że udziela się odszkodowania za uszkodzenie zdrowia, ciała lub za śmierć. W myśl ustawy udziela się obywatelom czechosłowackim odszkodowania za obniżenie lub utratę zdolności zarobkowych w wyniku uszkodzenia zdrowia czy ciała, oraz odszkodowania za utratę żywiciela, jeśli straty te pozostają chociaż w prawdopodobnej zależności przyczynowej od wypadków czy okoliczności w ustawie ustalonych.

Prócz tego, w myśl ustawy może być przyznana renta inwalidzka inwalidom z szeregów innych sił zbrojnych, nie alianckich i inwalidom spośród osób przydzielonych na podstawie zaciągu do pracy w Niemczech. Osoby te uprawnień do renty nie posiadają, renta bywa przyznawana w wypadkach wyjątkowych.

Przy ustalaniu wysokości odszkodowania, jakie jest udzielane w formie renty miesięcznej, ustawa bierze pod uwagę względy moralne i społeczne. Prócz odszkodowania, ustawa gwarantuje inwalidom także opiekę społeczną. Względy moralne wyrażają się w tym, że przez specjalne dodatki do renty wynagradza się udział w ruchu oporu i w działalności politycznej, względy społeczne zaś znajdują wyraz w dodatkach dla inwalidów wojskowych, w dodatkach rodzinnych i w dodatkach dla osób o niskich dochodach.

Podstawą uprawnienia do renty inwalidzkiej jest co najmniej 25%-wa obniżka uzdolnień zarobkowych. Inwalidztwo jest stopniowane co 10%. Najniższa renta zasadnicza wynosi 150 kcs miesięcznie, najwyższa 1.500 kcs. miesięcznie. Inwalidzi bezsilni otrzymują poza rentą dodatek miesięczny 600 kcs., ślepcy, praktycznie niezdolni do pracy 600—750 kcs. miesięcznie, ślepcy całkowicie 1.200—1.500 kcs. miesięcznie. Ślepiec, który poniósł dalszą ranę otrzymuje prócz tego dalszą zapomogę 300 kcs. miesięcznie. Uprawnienia do tych świadczeń, prócz zapomogi społecznej, nie są ograniczone przez inne dochody inwalidy czy to z czynności zarobkowych, czy ze skarbu publicznego.

Osoby pozostałe po poległych i po osobach zmarłych w okolicznościach poprzednio przytoczonych są również uprawnione do zaopatrzeń. Poza tym

Péče o oběti I. a II. světové války v Československé republice je upravena zákonem z r. 1946 o péči o vojenské a válečné poškozence a oběti války a fašistické persekuce. Zákon spočívá na zásadě, že se poskytuje náhrada škody za poškození zdraví nebo těla nebo života. Podle zákona se tedy poskytuje československým státním občanům náhrada za snížení nebo ztrátu výdělečné schopnosti v důsledku poškození zdraví nebo těla a náhrada za ztrátu živitele, které jsou aspoň v pravděpodobné příčinné souvislosti s událostmi nebo okolnostmi v zákoně stanovenými.

Kromě toho může býti poskytnuto zaopatření podle zákona poškozcům z řad příslušníků jiných branných sil, nikoli spojeneckých, a poškozcům z řad osob příkázaných do práce v námezdním poměru v Německu. Tyto osoby nárok na zaopatření nemají, zaopatření se přiznává jen v případech vyjíměčných.

Při stanovení výše náhrady, která se poskytuje ve formě měsíčních důchodů, přihlíží zákon k hlediskům mravním a sociálním. Kromě náhrady zaručuje zákon poškozcům i sociální péči. Hledisko mravní se uplatňuje tak, že zvláštními příplatky k důchodům je hodnocena účast na odbojové a politické činnosti, hledisko sociální dochází výrazu v přídavecích vojenským poškozcům, v přídavecích rodinných a v přídavecích osobám s nízkými příjmy.

Nárok na invalidní důchod zakládá alespoň 25% snížení výdělečné schopnosti. Invalidita je odstupňována po 10%. Nejnižší základní důchod činí 150 Kčs měsíčně, nejvyšší 1.500 Kčs měsíčně. Bezmoční invalidé dostávají kromě důchodu příplatek 600 Kčs měsíčně, praktičtí slepci 600—750 Kčs měsíčně, úplní slepci 1.200—1.500 Kčs měsíčně. Slepce utrpěvší další zranění obdrží kromě toho další příspěvek 300 Kčs měsíčně. Nárok na tyto požitky, kromě sociálního přídávku, není omezen jinými příjmy invalidovými, ať z činnosti výdělečné nebo z veřejné pokladny.

Pozůstali po padlých a po osobách zemřelých za okolností uvedených vpředu mají nárok na zaopatřovací požitky. Rovněž pozůstali po invaliděch mají nárok na zaopatřovací požitky, jestliže uznáný stupeň snížení výdělečné schopnosti invalidovy činil alespoň 45% nebo byla-li smrt

pravo do zaopatrenia majú takže osoby pozostale po invalidách, ješli stvierdzony stopieň obnizki zdolnosti zarobkoych invalidy wynosil co najmniej 45%, albo jezeli smierc pozostaje przy najmniej w prawdopodobnym związkuprzczyznym z invalidztwem.

Wdowa po zolnierzu poległym w pierwszej wojnie swiatowej miala uprawnienie w latach 1920—1936 do renty miesiecznej 75 kes. Renta ta w roku 1936 zostala podwyzszona do 142 kes. Dziš wdowa

alespon v pravdepodobne príčinné souvislosti s invaliditou.

Vdova po vojákovu padlém v prvé světové válce měla v letech 1920—1936 nárok na důchod měsíčně Kč 75.— Tento důchod byl v roce 1936 zvýšen na Kč 142,50 měsíčně. Dnes má tato vdova nárok na Kčs 600.— až 1.000.— měsíčně. Vdova po účastníku odboje má pak nárok na důchod až Kčs 2.000.— měsíčně.

Vdova po vojákovu padlém v prvé světové válce
WIDOWA PO ZOLNIERZU POLEGŁYM W I-SZEJ WOJNIE ŚWIATOWEJ

měla v letech 1920 - 1936
nárok na důchod měsíčně

MIALA W LATACH 1920-36
PRAWO DO RENTY MIESIĘCZNEJ



Kč 75.-

dnes DZIS

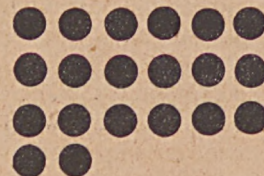


Kčs 600.- až 1000.-

Vdova po účastníku odboje má nárok na důchod
WIDOWA PO UCZESTNIKU RUCHU OPORU MA PRAWO DO RENTY



až Kčs 2.000.-
DO 2000-KORON CZEŠKICH



ta jest uprawniona do renty 600 do 1.000 kes. miesiecznie. Wdowa po uczestniku ruchu oporu ma prawo do renty do 2.000 kes. miesiecznie.

Inwalidzi i osoby po nich pozostale majú pravo do opieki lekarskiej, a inwalidzi takže do opieki protezowej, ješli nie są do tego uprawnieni na podstawie ubezpieczenia narodowego. Dla osób pozostalych uprawnienie to jest ograniczone do osób, przebywajacych w niepomyšlnych warunkach spolecznych. Opieka lekarska rozciaga się na wszelkie choroby, a wiec u inwalidow na takie takže, które nie pozostaja w związku z invalidztwem. Pacjent zostanie obsluzony przez lekarza interniste lub

Invalidé i pozustali mají nárok na péči léčebnou a na péči protesovou, pokud nemají nárok na tuto péči proti nositeli národního pojištění. U pozostalých je kromě toho nárok na tuto péči omezen na osoby, jejichž sociální poměry jsou nepříznivé. Péče léčebná se poskytuje pro všechna onemocnění, u invalidů tedy i pro taková, která nejsou v souvislosti s invaliditou. Poškození se dostane ošetření lékařem praktickým nebo odborným na poukaz vydaný úřadem. Léčebná péče se poskytuje na podkladě organizované svobodné volby lékaře. Vyžaduje-li toho povaha onemocnění nebo způsob ošetření dostane se poškození léčeni v nemocnici, v sanatoriu nebo v lázních. Léky obdrží poškození zdarma na předpis ošetřujícího lékaře ve všech lékárnách.

specjalistę za przekazem urzędowym. Opieka lekarska opiera się na wolnym wyborze lekarza. Jeżeli wymaga tego charakter choroby albo rodzaj kuracji, pacjent otrzymuje leczenie w szpitalu, w sanatorium lub uzdrowisku. Lekarstwa otrzymują pacjenci bezpłatnie we wszystkich aptekach za receptą leczącego ich lekarza.

Protezy i pomoce ortopedyczne oraz ich naprawy są udzielane bezpłatnie. Wyrobem ich zajmują się inwalidzkie zrzeszenia ortopedyczne. W czasach ostatnich dokonywano typowania protez i normalizacji ich części składowych. Dalej wprowadza się wyrób protez kończyn dolnych z lekkiego metalu i przygotowuje wyrób mechanicznej protezy kończyny górnej. Inwalidzi drugiej i pierwszej wojny światowej, którzy używają protez przeszli w większości przez państwowy zakład pokuracyjny, który ma na celu nauczyć inwalidów posilkowania się kikutami i używania protez.

Inwalidzi niezdolni do zarobkowania, którzy nie mają osób zobowiązanych do dbania o ich utrzymanie, znajdują je w schroniskach inwalidzkich. Do takich należą pałac „Czerwony Gródek” dawniej własność rodziny Hohenloha, gdzie hitlerowiec Henlein pertraktował z lordem Runcimanem o losy Czechosłowacji, a gdzie dziś zostały umieszczone ofiary tych układów.

Gdy zachodzi tego potrzeba inwalidzi przechodzić mogą szkolenie lub przeszkolenie, aby inwalida mógł dalej pracować we własnym zawodzie lub też w innym zatrudnieniu. Koszty ponosi państwo. Szkolenie jest prowadzone albo indywidualnie, albo grupowo, na kursach w tym celu urządzanych.

Inwalidzi o zdolnościach do pracy obniżonych co najmniej o 45%, czyli t. zw. ciężcy inwalidzi, mają różne udogodnienia, jak np. ulgi wejściowe na imprezy kulturalne, w określonych warunkach bezpłatne przejazdy liniami ulicznymi, zapewnione pierwszeństwo załatwiania swych spraw w urzędach, jeżeli załatwiają je osobiście itd.

Specjalną uwagę poświęca ustawa sprawie zatrudnienia inwalidów. Przedsiębiorstwa prywatne i publiczne mają obowiązek zatrudniania ciężkich inwalidów. Inwalidom gwarantuje się prawo do pracy i ustala, jak to postanowienie będzie przeprowadzane. Liczbę ciężkich inwalidów, których należy zatrudnić w zakładzie pracy, ustala się zależnie od liczby branych w rachubę stanowisk pracowniczych w zakładzie. Zakład ma obowiązek zatrudnienia na pierwszych 20 stanowisk co najmniej jednego, a na każde dalsze 30 stanowisk pracowniczych dalszego co najmniej jednego ciężkiego inwalidę. Przy zatrudnianiu ciężkich inwalidów pracodawca powinien zważać na ich stan zdrowia i ułatwić możliwie, przez dogodne zarządzenia wykonawcze, trwałe ich zatrudnienie. Ministerstwo Opieki Społecznej wydało w r. 1947 obwieszczenie, ustalające stanowiska pracy na których w pierwszym rzędzie mają być zatrudnieni ciężcy inwalidzi. Obwieszczenie dotyczy 21 ka-

Protezy a orthopedické pomůcky a jejich opravy se poskytují bezplatně. Jejich výrobu obstarávají orthopedická družstva invalidů. V poslední době se provádí typisace protes a normalisování jejich součástí. Dále se zavádí výroba protes dolních končetin z lehkého kovu a připravuje se výroba mechanické protezy horní končetiny. Invalidé z II. světové války, kteří nosí protezy, prošli většinou státním ústavem pro doléčování, jehož úkolem je, naučiti invalidy používání pahýlu a nošení protes.

Invalidé výdělku neschopní, kteří nemají osob povinných starati se o jejich výživu, naleznou úplné zaopatření v domovech invalidů, z nichž bývalý zámek Červený Hrádek patřil rodu Hohenloho; tam kde nacista Henlein jednal s lordem Runcimanem o osudu ČSR, jsou nyní umístěny oběti tohoto jednání.

Invalidům se může dostat školení nebo přeškolení, je-li toho třeba, aby invalida mohl pracovat dále ve svém povolání nebo v jiném zaměstnání. Výlohy nese stát. Školení provádí se buď individuálně nebo ve skupinách v kursech pořádaných k tomu účelu.

Invalidům se snížením výdělečné schopnosti alespoň o 45%, t. zv. těžkým invalidům, poskytují se různé výhody, jako na př. sleva na vstupném do kulturních podniků a za určitých podmínek bezplatná doprava na pouličních drahách; rovněž mají zaručeno přednostní odbavování před úřady při osobním vyřizování vlastních věcí.

Zvláštní pozornost věnuje zákon zaměstnávání invalidů. Podniky soukromé i veřejné jsou povinny zaměstnávat těžké invalidy. Invalidům se zaručuje právo na práci a stanoví se, jak toto ustanovení bude prováděno. Počet těžkých invalidů, kteří musí být v závodě zaměstnáni, se stanoví počtem započítatelných pracovních míst v závodě. Závod je povinen zaměstnat na prvních 20 pracovních míst aspoň jednoho a na každých dalších 30 pracovních míst nejméně jednoho dalšího těžkého invalidu. Při zaměstnávání těžkých invalidů má zaměstnavatel přihlídnouti k jejich zdravotnímu stavu a usnadnit podle možnosti vhodnými provozními zařízeními jejich trvalé zaměstnání. Ministerstvo sociální péče vydalo r. 1947 vyhlášku, již se stanoví pracovní místa, na kterých musejí být v prvé řadě zaměstnáváni těžcí invalidé. Vyhláška se týká 21 druhů míst (baliči, hlídači, inkasisté, a pod.), která se uvolní nebo budou nově zřízena.

S tímto úsekem souvisí všeobecné včleňování osob se sníženou pracovní schopností do zaměstnání, kterémužto problému věnuje nyní ministerstvo sociální péče zvláštní pozornost.

Vyřešení tohoto problému předpokládá úzkou spolupráci Ústřední rady odborů s lékaři, sociálními pracovníky a techniky. Vyžadá si vybudování zvláštních zařízení v oboru léčebné péče, zařízení pro výcvik a odborné školený personál pro začleňování. Začátek v tomto směru byl již učí-

tegorii stanowisk (pakowacze, dozorczy, inkasenci itp.), o ile są one zwalniane lub powstają nowe. W związku z tym odcinkiem pozostaje zagadnienie ogólnego wciągnięcia do zatrudnienia osób o obniżonej zdolności do pracy, któremu to zagadnieniu poświęca ministerstwo Opieki Społecznej specjalną uwagę.

Rozwiązanie tego zagadnienia przewiduje bliską współpracę centralnej rady zawodowej z lekarzami, pracownikami społecznymi i technikami. Potrzeba budowy specjalnych urzędów z dziedziny lecznictwa, urzędów ćwiczeniowych i personelu szkolnego specjalnie w kierunku wcielenia do zatrudnienia. Początek w tym kierunku został już zrobiony. Wybudowano przy współudziale Centralnej rady zawodowej Zakład państwowy pokuracyjny w Kladrbuach pod Wlaszyniem i stację rehabilitacyjną przy okręgowej ubezpieczalni narodowej w Brnie, a następnie zlecono referentom powiatowych urzędów ochrony pracy wcielenie do pracy osób o zmniejszonej zdolności do pracy.

Zagadnienie to biorą pod uwagę i przedsiębiorstwa narodowe. Witkowskie zakłady żelazne, Świt w Gottwaldowie, Srodkowoczeskie elektrownie w Pradze — urządziły już własne pracownie społeczne, gdzie pracują stale lub przejściowo osoby, których zdolności pracownicze uległy obniżeniu na skutek wypadku albo choroby. Wybór odpowiedniego rodzaju pracy i zaprawa pozwalają umieścić osobę poszkodowaną tam, gdzie jej wydajność nie będzie ograniczona przez jej braki. W jednostkach tej kategorii leży znaczna rezerwa sił pracowniczych, więc w Ministerstwie Opieki Społecznej planuje się powołanie do życia ośrodków ćwiczebnych, w których otrzymałyby zaprawę osoby z tych zawodów, gdzie niema lub nie będzie zorganizowanych pracowni społecznych.

Opieka nad ofiarami wojny i prześladowań faszystowskich jest prowadzona przez państwowe urzędy dla poszkodowanych przez wojnę — w Pradze, Brnie i Bratysławie. Instytucją nadzorczą i odwoławczą jest Ministerstwo Opieki Społecznej, w Słowacji powiernictwo opieki społecznej. Wcielenie do pracy przeprowadzają urzędy ochrony pracy.

Poprawę położenia, społecznego poszkodowanych z pierwszej wojny światowej i spośród poszkodowanych w drugiej wojnie światowej tych osób, które nie były uczestnikami oporu, czyli osób, których świadczenia zaopatrzeniowe są najniższe, przyniosła ustawa o ubezpieczeniu narodowym. Według ustawy tej, osoby takie również otrzymują renty inwalidzkie lub renty starcze, przyczem od rent tych potrąca się tę część, którą otrzymują one z tytułu szkód wojennych.

Liczba rencistów z pierwszej i drugiej wojny światowej, wliczając ofiary prześladowań, wynosi na 31 grudnia 1949 r.: inwalidów 97.632, innych 150.599, ogółem 248.231; oczekiwać można że liczba ta powiększy się o jakieś 10.000 osób, gdy zostanie ukończony postępowań co do zgłoszeń dotychczas nierozpatrzonech.

něn. Byl vybudován za spoluúčasti Ústřední rady odborů Státní ústav pro doléčování v Kladrubech u Vlašimi, a rehabilitační stanice při okresní národní pojišťovně v Brně a dále byli pověřeni referenti u okresních úřadů ochrany práce začleňováním osob se sníženou pracovní schopností.

Této otázce věnují pozornost i národní podniky — Vítkovické železárny, Svit v Gottwaldově, Středočeské elektrárny v Praze zřídily již zvláštní sociální dílny, v nichž pracují trvale nebo přechodně osoby, u kterých došlo ke snížení pracovní schopnosti úrazem nebo nemocí. Volba vhodného druhu práce a zácvik umožňují začlenění postiženou osobu na místo, kde její výkonnost není vadou omezena. V osobách tohoto druhu je značná rezerva pracovních sil a proto je v ministerstvu sociální péče plánováno zřízení výcvikových středisk, v nichž by se dostalo výcviku osobám ze závodů, kde nejsou nebo nebudou zřízeny sociální dílny.

Péče o oběti války a fašistické persekuce je prováděna státními úřady pro válečné poškozené v Praze, v Brně a v Bratislavě. Dohlédači a odvolací instancí je ministerstvo sociální péče, na Slovensku pověřenectvo sociální péče. Včleňování do práce provádějí úřady ochrany práce.

Zlepšení sociálních poměrů poszkodovaných z I. světové války a z okruhu osob poszkodovaných v II. světové válce, které nejsou účastníky odboje, tedy osob, jejichž zaopatřovací požitky jsou nejnížší, přinesl zákon o národním pojištění. Podle tohoto zákona dostane se i těmto osobám invalidních nebo starobních důchodů, při čemž se jim tyto důchody krátí jen o část důchodů, kterých se jim dostává z titulu válečného poškození.

Počet důchodů z I. i II. světové války, počítajíc v to oběti persekuce je ke dni 31.12.1948:

Invalidů 97.632, pozostalých 150.599, celkem 248.231; lze očekávat, že tento počet se zvýší asi o 10.000 osob až bude dokončeno řízení o přihláškách dosud neprojednaných.

SPOLECZNE SKŁADNIKI PIĘCIOLETNIEGO PLANU SPÓLDZIELCZEGO W CZECHOSŁOWACJI

SOCIÁLNI SLOŽKY DRUŽSTEVNÍ PĚTILETKY V ČSR

Pojęcie i funkcia spółdzielni nie są bynajmniej jakimiś stałymi, w ciągu stuleci niezmiennymi, lecz podlegają takim samym zmianom strukturalnym i funkcyjnym jak każdy porządek gospodarczy. Np. z głównej funkcji spółdzielni okresu kapitalistycznego, która miała za zadanie podjęcie i prowadzenie walki z kapitalizmem, pozostała obecnie tylko walka z resztkami żywiołu prywatno-kapitalistycznego w miastach i na wsi. A chociaż zdajemy sobie sprawę, że walka ta będzie jeszcze zacięta, musimy jednak powiedzieć, że ta funkcia spółdzielczości jest ograniczona w czasie i przestanie istnieć z tą chwilą, gdy osiągniemy zupełnie zwycięstwo socjalistycznego systemu gospodarczego, w którym nie będzieju wyzysku. Z drugiej strony spółdzielczość przybiera w obecnym przejściowym stadium rozwojowym od kapitalizmu do socjalizmu cały szereg innych, niemniej ważnych funkcji. Jedną z tych nowych funkcji spółdzielczości jest planowanie.

Kompetencja planowania Centralnej Rady Spółdzielni (naczelny organ zjednoczonych spółdzielni czechosłowac.) wypływa zwłaszcza z dwóch norm ustawowych;

1. z ustawy o Centralnej Radzie Spółdzielni (Nr 187/1948 Zb. Praw) na podstawie tej ustawy C.R.S. reprezentuje na zewnątrz interesy spółdzielczości ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb jednolitego planu gospodarczego i interesu publicznego;

2. z ustawy o planie pięcioletnim (Nr 241/1948 Zb. Praw); ustawa ta stawia przed C.R.S. i przed innymi masowymi organizacjami ludowymi obowiązki, aby przyczyniły się w swoim zakresie działania do stopniowania wysiłków w celu wykonania planu pięcioletniego i aby realizacja planu pięcioletniego odbywała się coraz to ekonomiczniej.

Celem planowania gospodarczego jest osiągnięcie, dzięki współpracy i inicjatywie szerokich mas członków spółdzielni, lepszego sposobu gospodarowania, zwiększenia produktywności i jakości pracy spółdzielczej nie tylko przez wykonanie ale w miarę możliwości i przez przekroczenie zadań pierwszego pięcioletniego gospodarczego planu rozwoju Republiki Czechosłowackiej, bez przekroczenia planowej potrzeby sił roboczych, inwesty-

Pojem a funkce družstva nejsou žádnými tabilními, na věky stálými a neměnnými pojmy, nýbrž podléhají týmž strukturalním a funkčním změnám jako všechen hospodářský řád. Tak na příklad z dřívější hlavní funkce družstev za kapitalismu, kterou byl (správněji: měl býti) boj proti kapitalismu, zůstává nyní již jen boj proti zbytkům soukromokapitalistických žvlů ve městech i na venkově. I když jsme si plně vědomi toho, že tento boj bude ještě urputný, přece jen tuto funkci družstev musíme označit za časově omezenou, která odumře okamžikem, kdy dospějeme k úplnému vítězství socialistického hospodářského systému, v němž vykořisťování bude nadobro odstraněno. Naproti tomu družstevnictví přibírá v nynějším přechodném vývojovém údobí od kapitalismu k socialismu řadu dalších, neméně důležitých funkcí. Jednou z takovýchto nových funkcí družstevnictví jest plánování.

Plánovací spolukompetence vrcholné organizace sjednoceného československého družstevního hnutí — Ústřední rady družstev — vyplývá zejména ze dvou zákonných norem;

1. Ze zákona o Ústřední radě družstev (č. 187/1948 Sb.); podle tohoto ustanovení zastupuje ÚRD navenek v družstevních otázkách zájmy družstevního hnutí se zřetelem k potřebám jednotného hospodářského plánu a veřejného zájmu.

2. Ze zákona o pětiletém plánu (č. 241/1948 Sb.); toto ustanovení ukládá Ústřední radě družstev a jiným širokým lidovým organizacím, aby se přičiňovaly ve svém oboru působnosti o stupňování úsilí ke splnění pětiletého plánu a o stále hospodárnější plnění jeho úkolů.

Účelem družstevního plánování je dosáhnout za spolupráce a iniciativy širokých lidových mas družstevníků toho, aby byla zvýšena hospodárnost, produktivita a jakost družstevní práce nejen splněním, ale pokud možno i předstížením předpokladů prvního pětiletého plánu rozvoje Československé republiky, aniž by přitom byla překročena plánovaná potřeba pracovních sil, investic a jiných nákladů. Z toho vyplývá, že zákon o pětiletém plánu tvoří základ i rámeček pro družstevní pětiletku. Jinými slovy:

cyj i innych kosztów. Wynika z tego, że ustawa o planie pięcioletnim tworzy podstawę i ramy spółdzielczego planu pięcioletniego. Innymi słowy: pięcioletni plan spółdzielczy konkretyzuje bliżej i rozczłonkuje zadania, jakie ustawa o planie pięcioletnim nakłada na sektor spółdzielczy. Ustawa o planie pięcioletnim obejmuje szereg postanowień, dotyczących bezpośrednio lub pośrednio spółdzielczości. Przed członkami spółdzielni stoi obecnie konieczność opracowania w ramach ustawy o planie pięcioletnim planu spółdzielczego, który byłby dostateczną podstawą do opracowania wykonawczych planów spółdzielni w poszczególnych latach planu pięcioletniego. Zadanie to podjęła się wykonać Centralna Rada Spółdzielni i na posiedzeniu jej prezydium w listopadzie 1948 r. uchwalono obszerny projekt pięcioletniego planu spółdzielczego. Z wstępnego artykułu tego projektu wypływa jasno społeczny i uspołeczniający charakter tego planu:

„(1) Główny cel i treść pierwszego pięcioletniego planu czechosłowackiej spółdzielczości pokrywają się z celem ustawy pięcioletniego gospodarczego planu rozwoju Republiki Czechosłowackiej. Z tego też powodu głównym celem pięcioletniego planu spółdzielczego jest gruntowne podwyższenie, dzięki większej wydajności pracy, poziomu życiowego pracujących i ugruntowanie na tej podstawie związku ludu pracującego miast i wsi, stopniowanie mechanizacji i elektryfikacji rolnictwa i położenie w ten sposób podstawy pod społecznie bardziej postępowe formy produkcyjne w tej dziedzinie gospodarki; stałe ograniczenie i usuwanie pozostałych elementów kapitalistycznych ze wszystkich dziedzin gospodarki narodowej.

(2) Te cele osiągnie zjednoczona spółdzielczość czechosłowacka przez wykonanie następujących głównych zadań:

1) przez przebudowę spółdzielni na spółdzielnię ludową w myśl § 157 nowej konstytucji czechosłowackiej z dn. 9 maja;

2) przez oczyszczenie spółdzielczości czechosłowackiej od t. zw. pseudospółdzielni, dla których forma spółdzielni jest tylko płaszczykiem, który ma ukryć przed państwem kapitalistyczne formy kupieckiego zrzeszenia się, jak również przez gruntowne oczyszczenie poszczególnych spółdzielni od różnych elementów antypaństwowych;

3) przez faworyzowanie rozwoju wszystkich form ludowej spółdzielczości rolnej, zarówno w dziedzinie zbytu produktów rolnych i zaopatrywania rolników w wyroby przemysłowe jak również w sektorze produkcji rolniczej, na podstawie dobrowolnego jednoczenia spółdzielczego drobnych i średnich rolników, robotników i pracowników;

4) przez stopniowe przekształcenie drobnej i niejednolitej przedsiębiorczości rzemieślniczej drogą spółdzielczości na społecznie wyższe formy, odpowiadające zmienionej gospodarczej i społecznej strukturze czechosłowackiej gospodarki narodowej;

5) przez przeprowadzenie celowego połączenia różnych typów spółdzielni w ten sposób, aby ulepszyć, pogłębić i uczynić tańszymi usługi dla rolników i konsumentów;

drużstewni piętiletką bliżej konkretisuje a rozkłada je na zadania, które zakon o pięcioletnim planie układa družstewniemu sektorowi. Zakon o pięcioletnim planie obsahuje řadu ustanovení, k tera se přímo nebo nepřímó dotýkají družstevnictví. Před družstevní písemný návrh družstevního pětiletkého plánu. Z úvodního článku družstevní pětiletky jasné vyplývá sociální i socialisační charakter první družstevní pětiletky:

„(1) Hlavní obsah a cíl prvního pětiletkého plánu čs. družstevnictví je v souladu s obsahem a cílem zákona o prvního pětiletkého hospodářského plánu rozvoje Československé republiky. Je tedy také hlavním cílem pětiletkého družstevního plánu podstatně zvýšit na podkladě větší produktivity práce životní úroveň pracujících a upevnit na této základně svazek pracujícího lidu měst i venkova; stupňovat mechanizaci a elektrisaci zemědělství a tak položit základy pro společensky pokročilejší výrobní formy v tomto hospodářském úseku; postupně omezovat a vytlačovat zbytvající kapitalistické prvky ze všech oborů národního hospodářství.

(2) Uvedených cílů dosáhne sjednocené československé družstevní hnutí zejména splněním těchto hlavních úkolů:

1. přebudováním družstev na družstva lidová ve smyslu § 157 nové čs. ústavy 9. května;
2. očištěním čs. družstevnictví od družstev nepravých (pseudodružstev), u nichž družstevní forma jest jen pláštěm, skrývajícím kapitalistické formy obchodního sdružování, jakož i důsledným dokončením očištění jednotlivých družstev od různých protistátních elementů;
3. podporou rozvoje všech forem lidového zemědělského družstevnictví, a to jak na poli odbytu zemědělských výrobků a zásobování zemědělců průmyslovými výrobky, tak i v sektoru zemědělské výroby, a to na základě dobrovolného družstevního sdružování drobných a středních zemědělců, dělníků a zaměstnanců;
4. postupným převedením drobného a roztráštěného řemeslnického podnikání cestou družstevnictví na společensky pokročilejší formy, odpovídající změně hospodářské a sociální struktury čs. národního hospodářství;
5. provedením účelného sloučení různých družstevních typů tak, aby služba zemědělců i spotřebitelů byla zlepšena, prohloubena a zlevněna;
6. ve spotřebním družstevnictví ještě větším zdokonalením a rozšířením zásobování širokých lidových mas obyvatelstva;
7. soustavným zvyšováním sociálních služeb, budováním zdravotních, rekreačních, kul-

6) przez jeszcze większe udoskonalenie i rozszerzenie zaopatrywania szerokich mas ludowych przez spółdzielczość konsumcyjną;

7) przez ciągle zwiększanie usług socjalnych przez budowanie zdrowotnych, wypoczynkowych, kulturalnych i innych urzędzeń dla członków i pracowników spółdzielni, ze specjalnym uwzględnieniem polepszenia opieki społecznej kobiet pracujących;

8) przez ciągle zastępowanie męskiej siły roboczej, zwłaszcza w składach i biurach spółdzielni siłami kobiecymi w celu uwolnienia pracy męskiej dla ważnych sektorów produkcyjnych naszej gospodarki;

9) przez ciągle podnoszenie poziomu ideowo-politycznego, fachowego i kulturalnego swoich członków i pracowników w tym celu, aby zjednoczony ruch spółdzielczy mógł pomysłnie i świadomie wykonywać wszystkie wielkie zadania, powierzone mu w obecnym stadium naszej drogi do socjalizmu.

(3) Wykonanie tych wyżej wymienionych zadań przyczyni się w wielkiej mierze do usunięcia gospodarczych, społecznych i kulturalnych różnic między miastem a wsią.

Jeśli wyobrazimy sobie zjednoczoną spółdzielczość czechosłowacką jako potężny związek spółdzielni ludowych, zauważymy że cel społeczny jest główną oznaką pojęciową w obecnej fazie naszej spółdzielczości, jak to zresztą jasno wynika z ustawowej definicji spółdzielni ludowej (§ 157 nowej konstytucji czechosłowackiej z 9 maja):

„Spółdzielnie ludowe są to zrzeszenia pracujących dla wspólnego działania; celem ich jest podwyższenie poziomu życiowego członków i pozostałego ludu pracującego, a nie osiągnięcie jak największego zysku z włożonego kapitału.”

Odmienność naszego pojęcia polityki społecznej od przeciętnej pojmowania w państwach kapitalistycznych polega na tym że naszych problemów społecznych nie rozwiązujemy częściowymi reformami (które w państwach kapitalistycznych mają za zadanie np. utrzymać pozycje kapitalizmu), lecz gruntowną przebudową całego porządku gospodarczego. „Jednolitość sfery gospodarczej i społecznej w społeczeństwie socjalistycznym wyraża się w zasadzie, że podnoszenie poziomu życiowego jest możliwe tylko przez zwiększenie wydajności pracy i że poziom życiowy można podwyższyć nie generalnie i linearnie, lecz proporcjonalnie do zasług i wydajności każdego Obywatela”.

Ta zasada zależności i jednolitości sfery gospodarczej i społecznej leży u podstaw naszego pięcioletniego planu spółdzielczego, który uzupełniają jeszcze zasadą polityki klasowej i uspołeczniającej (ograniczanie i usuwanie resztek żywołów kapitalistycznych, dążenie do osiągnięcia bardziej postępowych form zwłaszcza w sektorach pro-

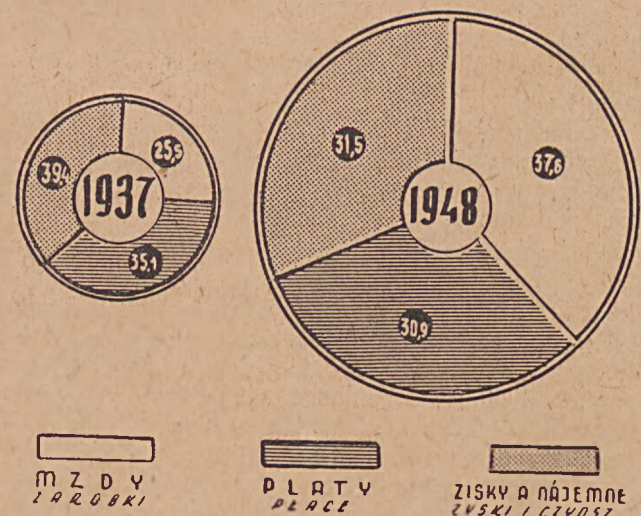
turních a jiných zařízení pro členy a zaměstnance družstev, se zvláštním zřetelem k zvýšení sociální péče o pracující ženy;

8. soustavným nahrazováním mužských pracovních sil, zejména v prodejních a kancelářích družstev, silami ženskými, aby tak mužská práce byla uvolněna pro důležité výrobní sektory našeho hospodářství;

9. soustavným prohlubováním ideově politické i kulturní výchovy členů a zaměstnanců družstev tak, aby sjednocené družstevní hnutí mohlo úspěšně a uvědoměle splnit všechny velké úkoly, svěřené mu v nynějším údobí naší cesty k socialismu.

(3) Plněním výše uvedených úkolů se zároveň přispěje k postupnému odstraňování hospodářských, sociálních a kulturních rozdílů mezi městem a venkovem”.

SLOŽENÍ NÁRODNÍHO DŮCHODU V PROCENTÁCH:
SKLAD DOCHODU SPOLEČNÉHO V PROCENTÁCH.



Pojímáme-li sjednocené čs. družstevnictví jako mohutný svazek lidových družstev, vidíme, že sociální účel je hlavním pojmovým znakem nynější fáze našeho družstevnictví, jak zřetelně vysvítá z ústavní definice lidového družstva § 157 nové čs. ústavy 9. května):

„Lidová družstva jsou sdružení pracujících ke společné činnosti, jejímž účelem je zvýšit životní úroveň členů i ostatního pracujícího lidu, nikoli však dosáhnout co nejvyššího zisku z vloženého kapitálu”.

Odlíšnost našeho pojetí sociální politiky od běžného pojetí ve státech kapitalistických jeví se v tom, že naše sociální problémy nerěšíme dílčími reformami (které mají v kapitalistických zemích na př. za účel,

dukcji rolniczej i drobnej produkcji rzemieślniczej itd.).

Zasięg społeczny pięcioletniego planu spółdzielczego jest obszerny. Systematycznie możemy podzielić go na dwie grupy.

1) na działalność gospodarczą spółdzielni, posiadającą pewne cechy społeczne;

2) na niegospodarczą działalność (społeczną w ściślejszym znaczeniu tego słowa).

Ad 1; Oczywiście, że nie możemy podać tu w sposób wyczerpujący wszystkich oznak społecznych planowej działalności gospodarczej różnych typów spółdzielni; musimy ograniczyć się do przykładowego wyliczenia.

a) Art. 15 obejmuje wytyczne, obowiązujące wszystkie gałęzie spółdzielczości: znajdziemy tu np. „ulepszenia techniczno-ochronnych urządzeń zdrowotnych i socjalnych” (lit. f). W drugim ustępie art. 15 ustanawia się, że „nowe siły pracownicze uzyskamy przede wszystkim z szeregów kobiet pracujących, następnie przez planowe wciąganie młodocianych i przez wciąganie do procesu produkcji osób dotychczas niezatrudnionych i osób ze zmniejszoną zdolnością do pracy”.

b) W art. 18 (spółdzielnie maszynowe) planuje się pomoc dla zakończenia elektryfikacji wsi przy pomocy spółdzielczości, przez rozszerzenie działalności spółdzielni mechanicznych w 1.500 jednostkach.

c) Przy rolniczych spółdzielniach skupu i rolniczych spółdzielniach rozdzielczych (art. 24 i nast.) znajdziemy wytyczne, jak zastąpić 10% męskiej siły roboczej przez siłę kobiet.

d) Szereg oznak społecznych zawiera plan działalności gospodarczej spółdzielni konsumcyjnych (art. 29—37). Spółdzielnie konsumcyjne tworzą olbrzymią podstawę gospodarczą milionowych mas ludowych konsumentów i obrazują rzeczywisty samorząd gospodarzy mas pracujących. Reprezentują właściwie zorganizowany związek konsumentów, co posiada wielkie znaczenie dla planowania zbytu i jego badania. Spółdzielnie konsumcyjne w okresie planu pięcioletniego rozszerzą znacznie bazę członkowską. W 1953 r. będą posiadały najmniej 1.750.000 członków (t.j. jednostek rodzinnych) i będą zaopatrywały około 70% obywateli ziem českých. Proporcjonalnie do tego zwiększy się ilość sklepów rozdzielczych spółdzielni konsumcyjnych (z 8.000 w r. 1949 do 11.000 w roku 1953). O zakładaniu sklepów rozdzielczych spółdzielni konsumcyjnych mówi się między innymi w art. 32: „Sklepy rozdzielcze spółdzielni konsumcyjnych będą stworzone zasadniczo we wszystkich gminach, liczących ponad 300 obywateli; tam jednak, gdzie zajdzie tego potrzeba otworzy się sklepy rozdzielcze i w gminach mniejszych tak, aby obywatele każdej wsi mogli zaspakajac swoje potrzeby w spółdzielni konsumcyjnej”. To znaczy, innymi słowy, że spółdzielnie konsumcyjne posuną swoje usługi dla ludu pracującego tak daleko, że będą zakładały i utrzymywały nawet nierentujące się sklepy rozdzielcze (w małych gminach). A jak będzie wyglądała polityka

udržeti posice kapitalismu), nýbrž zásadní přestavbou celého hospodářského řádu. „Jednoty sféry hospodářské i sociální v socialismu je vyjádřena zásadou, že zvyšovati životní úroveň lze jedině na základě vzrůstu produktivity práce a že přitom životní úroveň nutno zvyšovat nikoliv generelně a lineárně, nýbrž úměrně podle zásluhy a podle výkonu každého občana.”) Tuto zásadu souvislosti a jednoty sféry hospodářské a sociální dodržuje také družstevní pětiletý plán a doplňuje ji zásadou třídní a socialisující politiky (omezování a vytlačování zbývajících kapitalistických živlů, dosažení společensky pokročilejších forem zejména v sektorech zemědělské výroby a drobného řemeslnického podnikání atd.).

Sociální oblast družstevní pětiletky je rozsáhlá. Systematicky si ji můžeme rozčlenit na dvě skupiny:

1) na tu hospodářskou činnost družstev, která spoluobsahuje sociální znaky;

2) na ne hospodářskou činnost družstev (sociální v užším slova smyslu).

Ad 1): Nemůžeme zde přirozeně podati vyčerpávajícím způsobem všechny sociální znaky plánované hospodářské činnosti různých typů družstev, musíme se omezit jen na příkladný výpočet.

a) Čl. 15 obsahuje směrnice, závazné pro všechna družstevní odvětví. Zde najdeme na př. že požadavek „zlepšování technicko-ochranných sociálních a zdravotních zařízení” (písm. f). Ve druhém odstavci čl. 15 se pak stanoví, že „noví zaměstnanci se získají zejména z řad pracujících žen, dále plánovitým začleňováním dorostu, jakož i začleňováním osob dosud nepracujících a osob se sníženou pracovní schopností”.

b) V čl. 18 (strojná družstva) se plánuje přispění k dokončení elektrisace venkova družstevní cestou, t. j. rozšířením činnosti mechanizačních družstev u 1.500 jednotek.

c) U zemědělských družstev výkupních a distribučních (čl. 24 a další) najdeme směrnici o nahrazení 10% mužských zaměstnanců ženskými silami.

d) Řádu sociálních znaků obsahuje plán hospodářské činnosti spotřebních družstev (čl. 29—38). Spotřební družstva tvoří mohutnou hospodářskou základnu milionových lidových mas spotřebitelů a představují skutečnou hospodářskou samosprávu pracujících. Zastupují vlastní organizovanou spotřebitelskou složku, což má veliký význam pro plánování odbytu a jeho průzkumu. Spotřební družstva rozšíří značně během pětiletky svou členskou základnu. V r. 1953 budou míti nejméně 1.750.000 členů (t. j. rodinných jednotek) a budou tedy zásobovat asi 70% všeho obyvatelstva v českých zemích. Úměrně s tím se zvýší i počet prodejen spotřebních družstev

zatrudněnía spóldzielni konsumcyjnych? Poznamy ja dokladnie z art. 34. Z liczby pracownikow sklepowych i biurowych przypadało w końcu r. 1948 70% na męczyzn, a 30% na kobiety. W okresie planu pięcioletniego spóldzielnie konsumcyjne tak rozplanują politykę swoich kadr, aby pod koniec tego okresu było zatrudnionych w biurach i sklepach conajmniej 50% kobiet, t. zn. że do tego rodzaju pracy będzie się przyjmowało przede wszystkim kobiety. Ten nowy stosunek sił pracowniczych kobiet i męczyzn spowoduje, że biura i składy zatrudnią 5.000 kobiet więcej, a to umożliwi z kolei zatrudnienie takiej samej ilości męczyzn w innych gałęziach gospodarki.

e) Spóldzielnie „Wyzwolone gospodarstwa”. Te spóldzielnie spełniają b. ważne zadanie społeczne w zakresie opieki społecznej kobiet pracujących. Ustawa o planie pięcioletnim postanawia że w 1953 r. spóldzielcze pralnie wypiorą o 11.000.000 kg. bielizny więcej niż w 1949 r. Ilość tych spóldzielczych pralni i pralni chemicznych powiększy się, a ich usługi udoskonalili się przez ulepszenie urządzeń technicznych i zatrudnienie sił fachowych, przez przyspieszenie procesu pracy oraz dokładniejsze i sprawniejsze wypełnienie zadań, powierzonych im przez kobiety pracujące.

Pięcioletni plan spóldzielczy rozwinął dokladnie w art. 44 plan spóldzielni typu „Wyzwolone gospodarstwo” (liczbowe zwiększenie zdolności usługowej w poszczególnych latach planu pięcioletniego, zwiększenie ilości spóldzielni, zakładanie punktów zbiorczych, wzrost obrotów w pralniach i pralniach chemicznych, zużycie surowców, materiałów i energii itp.).

f) Wyraźne elementy społeczne lub całkiem społeczny charakter posiadają plany spóldzielni kulturalnych (art. 46), spóldzielni osób z ograniczoną zdolnością do pracy (art. 47) oraz spóldzielni i stowarzyszeń domów czynszowych, kulturalnych i społecznych jak też towarzystw wypoczynkowych i gimnastycznych (art. 49—55).

Ad. 2: (niegospodarcza działalność spóldzielni, a więc społeczna w ścisłym znaczeniu tego słowa): Plan tej działalności spóldzielni jest bardzo obszerny i bogaty. Obejmuje ona działalność ideowo-wychowawczą i kształceniową, pomoc pracy republice (ochotnicze brygady organizowane w imieniu spóldzielni), ulepszenie, względnie wybudowanie urządzeń społecznych dla pracowników (odżywianie w zakładach, urządzenie umywalni i szatni, klubów i czytelni, organizowanie akcyj wypoczynkowych dla dzieci pracowników a także członków spóldzielni, jeżeli tego potrzebują) itd. itd. Jest rzeczą niemożliwą wyliczyć tu szczegółowo plany poszczególnych typów spóldzielni. Zwracamy tylko uwagę na to, że i dla tej działalności spóldzielni opracowano częściowe plany operacyjne, których wykonanie śledzi się regularnie.

Jak zapewniono należytą kontrolę wykonania pięcioletniego planu spóldzielczego? Do końca

(z 8.000 w r. 1949 na 11.000 w r. 1953). O zřizování prodejen spotřebních družstev se v čl. 32 mimo jiné pravi: „Prodejny spotřebních družstev budou zřizeny zásadně ve všech obcích, které mají více než 300 obyvatel; tam však, kde toho bude zapotřebí, budou zřizovány výdejny též v obcích menších tak, aby obyvatelstvu kterékoliv obce bylo umožněno obstarávat své potřeby ve spotřebním družstvu”. Toto ustanovení jinými slovy znamená, že spotřební družstva jsou ve svých sociálních službách pracujícím lidu tak daleko, že budou zřizovati a udržovati i prodejny nerentabilní (v malých obcích). — A jak bude vypadat zaměstnanecká politika spotřebních družstev? Seznáme ji z podrobného vyčíslení ve čl. 34. Z počtu prodejních a kancelářských zaměstnanců koncem roku 1948 připadá 70% na muže a 30% na ženy. Průběhem 5LP zaměří spotřební družstva svoji zaměstnaneckou politiku tak, aby koncem pětiletky bylo v kancelářích a prodejnách zaměstnáno nejméně 50% žen, to znamená, že pro tuto službu bude nutno přijímat především ženské pracovní síly. Tímto novým poměrem mezi pracovními silami ženskými a mužskými bude docíleno oproti nynějšímu stavu toho, že bude do kanceláří a prodejen zapojeno o 5.000 žen více a tím uvolněn příslušný počet mužů pro jiné obory.

e) Družstva „Osvobozená domácnost”. Tato družstva plní velmi důležitý sociální úkol v oboru sociální péče o pracující ženy. Zákon o 5LP stanovil v tom směru jmenovitý úkol vyprat v družstevních prádelnách o 11.000.000 kg prádla více v r. 1953 oproti roku 1948. Počet družstevních prádelen a čistíren bude proto zvýšen, jejich služby budou zdokonalovány zlepšováním technického zařízení a vybavením odbornými silami, zrychlováním provozu a pečlivějším a kvalitnějším plněním úkolů, které jim budou pracující ženy svěřovati. Družstevní 5LP rozpracovává v čl. 44 podrobně plán družstev typu „Osvobozená domácnost” (číselné zvýšení kapacity v jednotlivých letech 5LP, zvýšení počtu družstev zřizování úklidových stanic, stoupání obrátů v prádelnách a chemických čistírnách, potřeba surovin, hmot a energií a pod.).

f) Zřetelné sociální znaky nebo dokonce i celkový sociální charakter mají dále plány družstev kulturního podnikání (čl. 46), družstev osob se sníženou pracovní schopností (čl. 47) a družstev „sdružení bytových, kulturních a společenských domů, jakož i rekreačních a tělovýchovných sdružení” (čl. 49—55).

Ad 2): (nehospodářská činnost družstev, tedy sociální v nižším slova smyslu): Plán této činnosti družstev je velmi obsáhlý a bohatý. Zahrnuje činnost ideově výchovnou a vzdělávací, pracovní pomoc republice (dobrovolné brigády konané jménem družstva), zlepšení, resp. vybudování sociálních zařízení sloužících zaměstnancům (zá-

1948 r. spółdzielnie opracowały według szczegółowych wytycznych i wzorów swoje plany operacyjne na rok 1948. Spółdzielnie winny składać miesięczne i kwartalne sprawozdania Centralnej Radzie Spółdzielni. Sprawozdania miesięczne dotyczą wykonania planu wydajności, kwartalne — wykonania planu sił pracowniczych, planu inwestycyjnego i planu pozostałej działalności (niegospodarczej). Oprócz czynności kontrolnej, przeprowadzanej bezpośrednio przez C.R.S. na podstawie otrzymanywanych sprawozdań o wykonywaniu planu i oprócz kontroli przeprowadzanej przez rewizorów C.R.S., włączono do kontroli wykonania planu aparat administracyjny Krajowych Rad Spółdzielczych, jako organ podległy C.R.S. Kontrola K.R.S. dzieli się na:

a) porównywanie planu z rzeczywistością, co umożliwi sprawdzenie odchylenia od planu w danym okresie kontroli,

b) analiza przyczyn podstawowych odchyleń rzeczywistości od planu, które utwierdziły K.R.S. na podstawie sprawozdań spółdzielni; analizę tę przeprowadza się w miarę możliwości osobiście bezpośrednio w spółdzielni;

c) staranie się o naprawienie sprawdzonych przeszkód, a w wypadku gdy K.R.S. nie może przeprowadzić naprawy, należy zgłosić na czas C.R.S.

Miesięczne wyniki swojej działalności kontrolnej podają K.R.S. do Centr. Rady Spółdzielni.

Celem pięcioletniego planu spółdzielczego jest troska o to aby sektor spółdzielczy jako całość wykonał wzorowo plan pięcioletni. Nie będzie to rzeczą łatwą, ponieważ dotychczas uczymy się tylko planować i musimy pokonać mnóstwo małych przeszkód. Do planowania spółdzielczości zastosować można słowa, którymi w 1928 r. przewodniczący Gosplanu scharakteryzował ówczesne planowanie radzieckie:

„Budujemy gospodarkę planową, ale dotąd jej nie wybudowaliśmy. Byłoby irracjonalnym wymagać, aby nasze obliczenia były doskonałe, a przypuszczenia dokładne, tak samo zresztą, jak oczekiwać, że wymierzone proporcje całej olbrzymiej budowy będą widoczne dla wszystkich i dla wszystkich zrozumiałe, jak długo budowa ta będzie pokryta rusztowaniami”.

Jednolita organizacja spółdzielczości ze swoim rozgałęzionym aparatem, dzięki współpracy z milionowymi masami uświadomionych członków spółdzielni, posiada wszystkie warunki potrzebne do pomyślnego planowania. Będzie niezmiernie ważnym dla przyszłego rozwoju czechosłowackiego ruchu spółdzielczego jeśli uda mu się wykazać w końcu pierwszego roku planu pięcioletniego, że wykonał plan, który zbliży bardzo nasz lud pracujący do urzeczywistnienia s o c j a l i z m u.

vodní stravování, zřizování umýváren a šaten, kluboven a čítáren, organisování zotavovacích akcí pro děti zaměstnanců, jakož i sociálně potřebné děti členů) atd. atd. Nelze v tom směru podrobně vyčíslovat plány jednotlivých typů družstev. Upozorňujeme, že i tato nehuspodářská činnost družstev je skloubena dílčími operativními plány a její plnění je pravidelně sledováno.

Jak je zaručena řádná kontrola plnění družstevního 5LP? Družstva do konce roku 1948 vypracovala podle podrobných směrnic a vzorců svoje operativní plány na r. 1948. Jsou povinna podávat Ústřední radě družstev měsíční a čtvrtletní hlášení. Měsíčně hlásí družstva plnění plánu podnikového výkonu, čtvrtletně plnění plánu pracovních sil, plánu investic a plánu ostatní činnosti (nehospodářské). Kromě kontrolní činnosti, prováděné přímo v ÚRD na základě docházejících hlášení o plnění plánu a kromě kontrol prováděných revisory ÚRD zapojil se do kontroly plnění plánu administrativní aparát Krajských družstevních rad, jakožto nižších organizačních složek ÚRD. Kontrolní činnost KDR se rozpadá zcjměna na:

a) srovnání plánu se skutečností, jímž se zjišťují odchylky za příslušné kontrolní odbory;

b) rozbor příčin podstatných odchylek skutečnosti od plánu, jež KDR zjistily z hlášení družstev; rozbor ten se provádí pokud možno osobním jednáním přímo v družstvu;

c) postarání se o nápravu zjištěných závad, a nemůže-li býti náprava provedena KDR — o jejich včasné hlášení Ústřední radě družstev.

KDR oznajmují měsíčně výsledky své kontrolní činnosti Ústřední radě družstev.

Účelem družstevní pětiletky je snaha, aby družstevní sektor jako celek splnil vzorně pětiletý plán. Nebude to věc lehká, neboť dosud se teprve plánování učíme a musíme překonati ještě řadu dětských nemocí. O družstevním plánování platí obdobná slova, kterými charakterisoval roku 1928 tehdejší sovětské plánování předseda Gosplanu:

„Budujeme plánované hospodářství, ale dosud jsme je nevybudovali. Bylo to proto také irracionální žádat dokonalost našich výpočtů a přesnost našich odhadů, jako očekávat, že vyvážené proporce celkem monumentální stavby budou viditelné všem a srozumitelné, dokud je ještě stavba obklopena lešením”.

Jednotá družstevní organisacie se svým rozvětveným aparátem ve spolupráci s milionovými masami uvědomělých družstevníků, má však všechny předpoklady k úspěšnému plánování. Pro budoucí rozvoj československého družstevního hnutí bude mít nesmírný význam, jestliže se mu podaří prokázat na konci první pětiletky, že splnilo plán, který velmi přiblíží náš pracující lid k uskutečnění s o c i a l i s m u.

K R O N I K A

Polsko-Czechosłowacka współpraca socjalna

Układ polsko-czechosłowacki o przyjaźni i wzajemnej pomocy oraz umowy resortowe (gospodarcze, kulturalna, o obrocie prawnym) stworzyły podstawę dla wszechstronnej współpracy politycznej, gospodarczej, kulturalnej i prawnej obu Państw. Tak szeroko rozumiana współpraca dwóch sąsiadujących ze sobą krajów demokracji ludowej, nie mogła pominąć zagadnień socjalnych.

Polsko-czechosłowacka, współpraca socjalna stanowi niezbędne uzupełnienie współpracy politycznej, gospodarczej i kulturalnej, a doniosłe znaczenie zagadnień społecznych, wysuwających się na pierwszy plan w polityce wewnętrznej obu krajów, zostało podkreślone zawarciem umów z 5 kwietnia 1948 r. Są to umowy:

- 1) ogólna-socjalna: o współpracy w dziedzinie polityki i administracji społecznej (Dz. U. R. P. Nr 6, poz. 32 z 1949 r.) i
- 2) szczególna: o ubezpieczeniach społecznych (Dz. U. R. P. Nr 6, poz. 34 z 1949 r.). Umowy te weszły w życie 1 października 1948 r. i stanowią podstawę prawną dla współpracy socjalnej polsko-czechosłowackiej. Celem tej współpracy jest regulowanie wzajemnych stosunków w dziedzinie polityki i administracji społecznej w duchu Układu o przyjaźni i wzajemnej pomocy pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czechosłowacką i pogłębianie postępu społecznego w obu krajach umownych jak i na terenie międzynarodowym.

Uregulowanie całokształtu zagadnień socjalnych w umowie międzypaństwowej stanowi nowość w stosunkach międzynarodowych. Polsko-czechosłowacka umowa socjalna spotkała się z dużym zainteresowaniem na terenie międzynarodowym, jako nieznaną dotąd typ porozumienia, ujmującego w sposób najbardziej wszechstronny współpracę dwóch krajów w zakresie zagadnień społecznych. Jest ona wysuwana przez inne państwa demokracji ludowej jako wzór i przykład rozwoju dobrych stosun-

ków sąsiedzkich pomiędzy krajami, które dbają nie tylko o swe interesy polityczne i gospodarcze, ale przede wszystkim o dobro klasy robotniczej.

Podczas gdy w krajach kapitalistycznych czyni się różnicę pomiędzy własnymi obywatelami a obywatelami państw obcych, a nawet pomiędzy własnymi obywatelami nie tylko w zakresie praw politycznych, ale także odnośnie warunków pracy i płacy (np. dyskryminacje nacjonalistyczne i rasowe w Stanach Zjednoczonych A. P., w koloniach), to umowa socjalna polsko-czechosłowacka uznaje zasadę pełnej równości obywateli obu krajów, zarówno jeżeli idzie o kompleks uprawnień związanych z zatrudnieniem, jak i o ubezpieczenia społeczne, a także opiekę społeczną. Współpraca socjalna stanowi ważny czynnik zbliżenia obu narodów: wymiana fachowców, wzajemne masowe korzystanie z czasów, organizowanych przez związki zawodowe, wyjazdy dzieci z jednego kraju na kolonie letnie do drugiego kraju, leczenie chorych Polaków w uzdrowiskach czechosłowackich i odwrotnie — umożliwiając bliższe poznanie się obu narodów na szerokiej płaszczyźnie wzajemnych kontaktów przedstawicieli przodującej klasy robotniczej.

Osiągnięcie zasadniczych celów współpracy wymaga realizacji określonych zadań na poszczególnych odcinkach polityki i administracji społecznej.

Z dziedziny spraw pracy należy wymienić następujące kompleksy zagadnień: ustawodawstwo ochronne pracy, bezpieczeństwo i higiena pracy, pośrednictwo pracy i regulowanie zatrudnienia, zagadnienia pracy w strefach przygranicznych, przepisy o ochronie wewnętrznej przemiosła i wolnych zawodów przez przynależnych jednego kraju na obszarze drugiego kraju, sprawa wymiany pracowników w ramach akcji czasów, sprawa transferu zarobków pracowniczych na utrzymanie rodzin, pozostałych w kraju ojczystym.

Z zakresu spraw opieki społecznej wchodzi w rachubę zagadnienia: opieki nad matką i dzieckiem, nad dziećmi i młodzieżą, nad pracującymi, nad niezdolnymi do pracy, starcami itp., kolonij letnich dla dzieci, poszukiwania zaginionych ofiar wojny i faszystowskich prześladowań.

Ubezpieczenia społeczne stanowią rozległy kompleks zagadnień, uregulowanych odrębną umową o ubezpieczeniu społecznym z 5 kwietnia 1948 r. Interpretacja i wykonywanie poszczególnych postanowień tej umowy są jednym z najważniejszych odcinków polsko-czechosłowackiej współpracy socjalnej.

Poza sprawami z dziedziny ubezpieczeń społecznych i zaopatrzeń, opieki społecznej i ochrony pracy do zakresu polityki socjalnej w jej szerokim rozumieniu należą zagadnienia administracji służby zdrowia, rehabilitacji inwalidów, wymiany kuracjuszków uzdrowiskowych, wychowania fizycznego i polityki populacyjnej.

Do realizacji powyższych zadań polsko-czechosłowackiej współpracy socjalnej będą służyły środki działania, przewidziane w umowach z 5 kwietnia 1948 r. Do zakresu tych środków należą: wymiana materiału ustawodawczego, sprawozdawczego i statystycznego, wymiana publikacji i filmów, wymiana fachowców z dziedziny polityki i administracji społecznej, mająca na celu zapoznanie się z dorobkiem organizacyjnym w drugim kraju, a przede wszystkim wspólne narady przedstawicieli Rządów obu Krajów. Przedstawiciele ci, mianowani w liczbie trzech osób przez Rząd każdego Państwa, tworzą Delegację krajową. W skład Delegacji każdego Kraju wchodzi przedstawiciel związków zawodowych. Obie Delegacje tworzą Komisję Mieszana, zwaną Komisją Socjalną, przewidzianą w art. 10 Umowy Socjalnej. Komisja Socjalna jest organem wnioskodawczym i doradczym obu Rządów, a jako taka stanowi czynnik planowania i koordynacji w zakresie współpracy socjalnej. Do zadań Komisji, określonych w jej regulaminie, należy „projektowanie zarządzeń o charakterze zasadniczym, zmierzających do realizacji” umów (socjalnej i ubezpieczeniowej), w szczególności także opracowywanie i uchwalanie programu prac obu stron oraz badanie wykonania umów i ocena osiągniętych wyników. Komisja powołuje podkomisje w miarę potrzeby ich tworzenia.

Przewodniczącym Komisji na posiedzeniu jest przewodniczący Delegacji tego Państwa, na którego terytorium odbywa się posiedzenie. Zastępcą jest przewodniczący Delegacji drugiego Państwa. Przewodniczących podkomisji mianuje Minister Pracy i Opieki Społecznej tego Państwa, na którego terytorium posiedzenie się odbywa.

Komisja — stosownie do regulaminu — zbiera się w razie potrzeby, co najmniej raz na rok, naprzemiennie w jednym i drugim Państwie.

Delegacje obu Państw do Komisji Socjalnej zostały mianowane w następującym składzie:

Delegacja Czechosłowacka:
Wiceminister Pracy i Opieki Społecznej dr Zdeněk Popel, przewodniczący Delegacji, oraz członkowie:

dr Józef Schrutz, dyrektor departamentu w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej, dr Franciszek Vavricka, prezes Komisji Socjalno-Politycznej Centralnej Rady Związków Zawodowych.

Delegacja Polska:
dr Eugeniusz Modliński, przewodniczący Delegacji, oraz członkowie:
Józef Kofman, sekretarz Centralnej Rady Związków Zawodowych, mgr Stefan Hubert, radca Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Ponadto w pracach Komisji brali udział obok rzeczoznawców obu krajów: wiceminister Pracy i Opieki Społecznej dr Vladimír Fiser, oraz z ramienia związków zawodowych dr Jaromír Marik i Waclaw Żukowski.

O konieczności i ważności zawartych umów, o pilności zagadnień, jakie na odcinku społecznym domagały się uregulowania świadczy fakt, że od chwili wejścia umów w życie, tj. od 1 października 1948 Komisja Socjalna odbyła już dwa posiedzenia: w styczniu b.r. w Pradze i w końcu kwietnia b.r. w Warszawie.

Pomiędzy Polską i Czechosłowacją odbywa się ożywiony ruch osobowy. Wczasy, kolonie letnie dla dzieci, leczenie uzdrowiskowe, studia na wyższych uczelniach, a wreszcie turystyka — oto kategorie wymagające ujęcia, uporządkowania i skoordynowania. Obywatele czechosłowaccy bardzo chętnie przyjeżdżają nad polskie morze. Polska chciałaby wykorzystać czechosłowackie wyższe uczelnie, które stosunkowo nie wiele ucierpiały wskutek wojny, dla uzupełnienia kadr lekarzy i inżynierów przez wysłanie studentów na studia medyczne i techniczne. Zagadnienie wymiany osobowej nasuwało dość znaczne trudności: cały ten tak różnorodny i żywiołowy ruch osobowy, ażeby osiągnąć zamierzony cel głębokiego zbliżenia narodów, powinien być skoordynowany. Wymianą osobową zainteresowane są różne ministerstwa, urzędy i instytucje, dlatego też uregulowanie całokształtu ruchu osobowego wymaga centralnej ewidencji i planowania. Komisja Socjalna ustaliła w tej sprawie następujące zasady:

1) planowanie w zakresie ruchu osobowego należy powierzyć jednej z komisji mieszanych polsko-czechosłowackich,

2) ewidencję wymiany osobowej i jej koordynację powinna prowadzić w każdym z Państw jedna instytucja lub urząd,

3) ruch osobowy polsko-czechosłowacki musi się bilansować celem uniknięcia obciążenia obrotu towarowego.

Przyjmując powyższe zasady za podstawę do uregulowania ruchu osobowego pomiędzy Polską a Czechosłowacją Rada Ministrów uchwałą z 21 czerwca 1949 r. upoważniła przewodniczącego Sekcji Polskiej Polsko-Czechosłowackiej Rady Współpracy Gospodarczej do powołania Komisji do Spraw Wymiany Osobowej pomiędzy Polską a CSR.

Zadaniem Komisji będzie ustalenie w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Zagranicznych corocznych planów wymiany osobowej pomiędzy Polską a CSR. Plany te sporządzane będą na podstawie wniosków, wnoszonych przez zainteresowane resorty, polskie sekcje Mieszanych Komisji, powołanych do realizacji umów, zawartych pomiędzy obu państwami, organizacje społeczne i instytucje. Komisja będzie działała w bezpośredniej łączności z sekretarzem Generalnym Sekcji Polskiej Polsko-Czechosłowackiej Rady Współpracy Gospodarczej. Sprawozdawczość z całokształtu wymiany osobowej będzie prowadzona przez Centralny Urząd Szkolenia Zawodowego.

W wykonaniu uchwały Rady Ministrów została powołana do życia Komisja do Spraw Wymiany Osobowej pomiędzy Polską a CSR, która rozpoczęła już działalność. Do Komisji został powołany przewodniczący Delegacji Polskiej do Komisji Socjalnej, dr E. Modliński. W skład Komisji wszedł m. in. przedstawiciel Centralnej Rady Związków Zawodowych.

W ramach ogólnych uchwał w przedmiocie wypłat ubezpieczeniowych ważną społecznie uchwałę stanowi, uregulowanie wypłaty tzw. rent społecznych w Czechosłowacji i zaopatrzeń starczych i inwalidzkich w Polsce. Renty społeczne są odpowiednikiem zaopatrzeń starczych i inwalidzkich, przewidzianych w polskich przepisach o ubezpieczeniu społecznym, wypłacanych osobom, które nie nabyły w ubezpieczeniach społecznych uprawnień do rent inwalidzkich. Przepisy czechosłowackie zastrzegają, że renty społeczne mogą być wypłacane tylko obywatelom czechosłowackim. Pomimo tego przepisu obywatele polscy będą mogli również korzystać z dobrodziejstw rent społecznych, o ile mieszkają w Czechosłowacji od 5 lat (pracownicy najemni) lub 8 lat (inne osoby). I wzajemnie według tych samych zasad, obywatele czechosłowaccy będą korzystali w Polsce z zaopatrzeń starczych i inwalidzkich.

W zakresie ubezpieczenia społecznego obywateli drugiego Państwa zrównano z obywatelami własnymi, jeżeli idzie o korzystanie z opieki lekarskiej, leków, środków leczniczych i ortopedycznych, leczenia szpitalnego, pomocy dentystycznej, protez zębowych.

W przypadkach, gdy świadczenia, przewidziane przepisami instytucji ubezpieczeniowej jednego Państwa, nie są przewidziane przepisami Państwa pobytu ubezpieczonego, udzie-

lenie tych świadczeń może nastąpić na zlecenie instytucji, na której koszt świadczenia te mają być udzielane; dotyczy to zarówno świadczeń rzeczowych jak i pieniężnych (stałych lub jednorazowych).

W sprawach trybu postępowania instytucje ubezpieczeniowe obu krajów będą się porozumiewały bezpośrednio.

Postanowieniem, które niejako wnosi granice pomiędzy dwoma bratnimi krajami o jednakowych ustrojach i stwarza możliwości pracy dla swych obywateli na terenie obu Państw, jest uchwała, dotycząca nabywania uprawnień rentowych z tytułu pracy w drugim Państwie. Komisja uzgodniła, że przy ustalaniu lat pracy dla uprawnień do rent ulegają zliczeniu okresy ubezpieczenia, uzyskane z tytułu wszelkich zatrudnień w obu Państwach.

Jeżeli idzie o wykonanie postanowień Umowy socjalnej w zakresie ubezpieczenia rentowego, Komisja powzięła szereg uchwał o charakterze interpretacyjnym.

Na podstawie uchwał Komisji wznowiono wypłaty emerytur b. pracownikom kolei Koszycko-Bogumińskiej, będącym obywatelami polskimi, zamieszkałym w Polsce lub Czechosłowacji. Emerytury te należą się uprawnionym od 1 maja 1945 r. Za okres od 1 lutego 1948 r. emerytury już zostały wypłacone.

Celem wymiany doświadczeń w zakresie polityki i administracji społecznej Komisja zainicjowała wymianę fachowców w tej dziedzinie i ustaliła jej zasady. Z Polski wyjechała już do Czechosłowacji w połowie lipca pierwsza grupa osób spośród fachowych pracowników społecznych. Niewątpliwie nabędą oni w Czechosłowacji wiele nowych wiadomości, które po powrocie do kraju z pożytkiem zastosują w swojej pracy zawodowej. W najbliższym czasie spodziewany jest przyjazd do Polski pierwszej grupy fachowców czechosłowackich.

W zakresie spraw służby zdrowia Komisja na styczniowym posiedzeniu rozpatrywała zagadnienia o charakterze naukowo-wychowawczym, zagadnienia z zakresu zdrowia publicznego, oraz spraw związanych z wzajemnym korzystaniem z urządzeń sanatoryjnych i wymianą wód mineralnych. Wyniki obrad w tych sprawach stanowią materiał dla rozwinięcia bezpośrednich kontaktów pomiędzy Ministerstwami Zdrowia obu Państw.

W związku z prowadzonymi aktualnie pracami nad modyfikacją kodeksów pracy w obu Państwach Komisja zaleciła wymianę materiałów i poglądów, mającą na celu możliwie jak najdalej idące zbliżenie zasad obu kodeksów pracy.

Pomocą w zacieśnieniu współpracy socjalnej obu Krajów jest wymiana wszelkich materiałów, mogących dostarczyć drugiej stronie informacji o stanie, liniach rozwojowych

i planach w dziedzinie polityki i administracji społecznej oraz ubezpieczeń społecznych. W związku z tym Komisja postanowiła, że obie Strony będą wymieniać publikacje o treści polityczno-społecznej i ekonomiczno-społecznej, materiał legislacyjny, dane statystyczne, filmy krótkometrażowe itp. W wykonaniu tej uchwały strona Czechosłowacka nadesłała już do Polski komplet swoich wydawnictw oraz dwa filmy z dziedziny polityki pracy. Polska wysłała również do Czechosłowacji wydawnictwa z zakresu działalności Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

Dążąc do koordynacji swoich prac z poczynaniami w zakresie zbliżenia polsko-czechosłowackiego w innych dziedzinach Komisja Socjalna zacieśniła kontakty z Radą Współpracy Gospodarczej Polsko-Czechosłowackiej drogą stałego zapraszania sekretarzy generalnych obu Sekcji Rady (polskiej i czechosłowackiej) na posiedzenia Komisji, oraz przez stałe informowanie Rady o rozwoju współpracy na odcinku socjalnym. Ze swej strony Rada informuje Komisję o osiągnięciach na innych odcinkach współpracy polsko-czechosłowackiej.

Notatka niniejsza, nie wyczerpując wszystkich uchwał Komisji Socjalnej, daje zestawienie najważniejszych osiągnięć w zakresie współpracy polsko-czechosłowackiej na odcinku socjalnym; już z tego krótkiego przeglądu można wróżyć pomyślny rozwój tej współpracy na przyszłość. W stosunkowo krótkim okresie, jaki dzieli nas od wejścia w życie umów socjalnej i ubezpieczeniowej, Komisja wykazała wiele inicjatywy i doprowadziła do uregulowania niektórych tak ważnych z punktu widzenia społecznego zagadnień. Przed Komisją stoją jeszcze dalsze zadania, wymagające załatwienia. Należy się spodziewać, że tak pięknie zapoczątkowana współpraca dwóch bratnich Narodów słowiańskich będzie przynosiła nadal korzyści klasie robotniczej obu Krajów. Polski i Czechosłowacji nic nie dzieli — łączy te Kraje wspólna granica, jednakowy ustrój gospodarczo-społeczno-polityczny, jedne i te same idee, przyświecające w dążeniu do stworzenia człowiekowi szczęśliwych warunków bytu. Te łączące oba Kraje więzy dają podstawę do jaknajściślejszej i najwszechstronniejszej współpracy obu Narodów.

BIBLIOGRAFIA

MATERIAŁY BIBLIOGRAFICZNE POLSKIE
DOTYCZĄCE
PRZYJAŹNI, WSPÓLPRACY I POMOCY WZAJEMNEJ
MIĘDZY POLSKĄ A CZECHOSŁOWACJĄ
ZA LATA 1945—1949

OPRACOWAŁ
EDWARD CHWALEWIK

POLSKÉ ÚDAJE BIBLIOGRAPHICKE
TYKAJICI SE
PŘÍZNÉ SPOLUPRACE A POMOCE VALEČNE
MEZI POLSKEM A ČESKOSLOVENSKEM,
ZA LETA 1945—1949

SEBRAL
EDWARD CHWALEWIK

Bibliografia niniejsza nie rości pretensji do wyczerpania przedmiotu. Jest pracą okolicznościową, dokonaną przy sposobności wydania przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej specjalnego zeszytu „Pracy i Opieki Społecznej”, poświęconego Czechosłowacji.

Wobec ogromu materiałów a ograniczonego na nie miejsca zaszła potrzeba dokonania wyboru. Nie uwzględniono przeto zawartości prasy codziennej (z kilkoma wyjątkami) oraz pominięto w periodykach zarówno krótkie wzmianki lub notatki, jak i drobne utwory. Wyeliminowano też powtórzenia i przeróbki.

Z dokonanych badań wynika, że z kulturą duchową i materialną Czechosłowacji zapoznajemy się obecnie, od 1945 r. począwszy, coraz pilniej, głębiej i wszechstronniej, oraz w tempie coraz żywszym.

E. Chwalewik

A., Czesi zorganizowali przemysł artystyczny. (Ogólnopolski Informator Przemysłu Miejscowego, 1947, Nr 6 (21).

ak., Polsko-czeska współpraca gospodarcza (Przebieg Socjalistyczny, 1948, Nr 7/8, s. 44).

Akcja przesiedleńczo-osiedleńcza w Czechosłowacji. (Osadnik na Ziemiach Odzyskanych, 1948, Nr 6, s. 2).

(a1) Zwycięstwo ludu Czechosłowacji. (Lewy Tor, 1948, Nr 3, s. 21/22).

Andrzejewski J., Miesiąc w Czechosłowacji. 4 części. (Przekrój, 1946, Nr 85, s. 8—9 z 3 rycinami i Nr 86, s. 8—9 z 3 rycinami, Nr 89/90, s. 18).

Cz. I. Pisarze polscy w Pradze. — Cz. II. Czechy, Morawy, Słowacja. — Cz. III. Spotkania kulturalne. — Cz. IV. Książki i pisarze.

Bansky J., Rzut oka na literaturę słowacką. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 3/4, s. 116—118).

Barański W., Organizacja miernictwa w Czechosłowacji. (Przebieg Geodezyjny, 1948, Nr 2/3 s. 96—101).

Barcikowski W., Polska i Czechosłowacja. Przemówienie na Akademii w Warszawie w dniu 28 października 1948 r. (Życie Słowiańskie, 1948, 1947, Nr 12, s. 477—483).

Bartos J., Czeska filozofia. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22) s. 10).

Barycz H., Dziejowe związki Polski z uniwersytetem Karola w Pradze. (odb. z Przeglądu Zachodniego, 1948, Nr. Nr. 3 i 4). Poznań, 1948, s. 41.

Bass E., Klub jedenastu. Przekład z czeskiego Z. Hierowskiego. Poznań, Wielkopolska Księgarnia Wydawnicza, 1949, s. 145.

Batowski H., Jubileusz słowiański. (Odrodzenie, 1945, Nr 47, s. 7).

O jubileuszu Pawła Józefa Szafaryka (1795—1881). Batowski H., Pakt polsko-czechosłowacki. (Życie Słowiańskie, 1947, Nr 4, s. 123—126).

Bazyłow L., Śląsk a Czechy w II połowie XV wieku. (odb. z Sobótki, 1947), Wrocław, 1948, s. 33.

Bądkowski L., Barometr współpracy (Polski z Czechosłowacją w dziedzinie tranzytu). (Rejsy, 1949, Nr 11, s. 1).

Bądkowski L., Tranzyt przez nasze porty miernikiem współpracy polsko-czechosłowackiej. (Dziennik Bałtycki, 1948, Nr 131 s. 3).

Benesz E., O literaturze. Z prelekcji wygłoszonej na zjeździe pisarzy czeskich w czerwcu 1946 roku. (Nowiny Literackie, 1947, Nr 9, s. 1).

Benesz P., Rozwój lotnictwa w Czechosłowacji. (Skrzydłata Polska, 1949, Nr 1, s. 6—7).

Białostocki J., Sylwetki grafików czeskich. (Odrodzenie, 1949, Nr 11 (224), s. 12).

Bissaga T., Komunikacje w konwencji polsko-czechosłowackiej o zapewnieniu współpracy gospodarczej. (Przegląd Komunikacyjny, 1948, Nr 1, s. 7—11).

Bláha J., Socjologia inteligencji. Tłumaczyła z czeskiego Renata Szwarcówna. (Przegląd Socjologiczny, 1948, T. X, s. 97—138).

Bláha J., Stan socjologii czeskiej po wojnie. Przełożyła z czeskiego Renata Szwarcówna. (Przegląd Socjologiczny, 1948, T. X, s. 634—637).

Błażejowski, Słowiańska wystawa rolnicza w Pradze (Mechanizacja i Elektryfikacja Rolnictwa, 1948, Nr 6, s. 27—28).

Błażek B., Współpraca polsko-czechosłowacka w zakresie komunikacji i łączności. (Przegląd Pocztowy, 1948, z. 5, s. 76—77).

Bojar J., Słowackie powojenne przekłady z polskiego (Odra, 1949, Nr 15 (177), s. 4).

Ze słowackiego tygodnika bratysławskiego „Zivot”. Obejmuje przekłady z języka polskiego na słowacki, wydane po drugiej wojnie światowej. Wśród autorów, prócz klasyków (A. Mickiewicz, H. Sienkiewicz), wymienia nazwiska takich pisarzy współczesnych naszych, jak Z. Nałkowska, Z. Kossak-Szczucka, E. Szelburg-Zarembina, H. Malewska, L. H. Morstin, J. Wiktor, J. Dobraczyński, J. Zawieyski i inni.

Borowczyk Z., XXVIII Wystawa Samochnodowa w Pradze. (Motoryzacja, 1948, Nr 1, s. 8/9).

Borzęcki M., Smetana i jego następcy. (Odrodzenie, 1949, Nr 11 (224), s. 11).

Brodzka H., Polsko-czechosłowackie stosunki gospodarcze. (Świat i Polska, 1949, Nr 8/9, s. 3).

Brodzki J., Współpraca gospodarcza polsko-czechosłowacka zwiększy tempo odbudowy obu krajów. (Dziennik Gospodarczy, 1948, Nr 69, s. 6).

Brousil A. M., O czechosłowackim filmie kukielkowym. Przełożyła Maria Erhardtowa. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 18).

Informacyjny skrót tekstu, nadesłanego redakcji „Kuźnicy” przez autora.

Bukowiecki L., Od imprezy „Startu” do filmu o Chopinie. (Odrodzenie, 1949, Nr 11 (224), s. 6).

O współpracy polsko-czechosłowackiej w dziedzinie kinematografii.

Burian E. F., Zagadnienia powojennego teatru czechosłowackiego. (Odrodzenie, 1949, Nr 11 (224), s. 3).

Buszyński M. dr., Ustrój i organizacja państwowa Czechosłowacji według Konstytucji z 9 maja 1948 r. (Gazeta Administracji, 1948, Nr 9/11, s. 493/501).

Spis rzeczy: Zgromadzenie Narodowe — Prezydent Republiki. — Rząd. — Słowackie organa Narodowe. — Komitety Narodowe.

C. K., Dwuletni plan gospodarczy w Czechosłowacji. (Robotniczy Przegląd Gospodarczy, 1946, Nr 7).

Centralna Rada Czechosłowackich Związków Zawodowych w sprawie płac. (Robotniczy Przegląd Gospodarczy, 1949, Nr 1, s. 39—40).

Spis rzeczy: Wstęp. — Zwiększenie wydajności pracy. — Sprawa płac i organizacji pracy. — Kierownictwo Związków Zawodowych i Rady Zakładowe. — Reorganizacja okręgów. — Propaganda i oświata.

Cerovsky K., Spółdzielczość czechosłowacka w rocznicę historycznych wydarzeń. (Przegląd Spółdzielczy, 1949, Nr 3, s. 72/73. Z 3 rycinami).

Chełmicki A., Czechosłowacja w 1947 r. (Przegląd Socjalistyczny, 1948, Nr 1/2, s. 61—63).

Spis rzeczy: 1. Terytorium. Ludność. — 2. Rolnictwo. — 3. Przemysł. — 4. Handel Zagraniczny. — 5. Ogólna sytuacja gospodarcza.

Chęciński T., Przemysł Chemiczny w Czechosłowacji (Przemysł Chemiczny, 1947, Nr 1).

Chmielewski J., Struktura organizacyjna rzemiosła czechosłowackiego. (Dolnośląski Biuletyn Gospodarczy, 1946, Nr 12).

Chomicz A. inż., Życie gospodarce Czechosłowacji po drugiej wojnie światowej. Z przedmową inż. Cz. Klarnera. Warszawa, Wiedza, 1947, s. 145.

Cipro V., Nasza przyjaźń (Związkowiec, 1949, Nr 11 (183) s. 1).

Z okazji „Tygodnia Przyjaźni Czechosłowacko-Polskiej”.

Cyraniewicz J., Przyjaźń polsko-czechosłowacka. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 12, s. 474).

Czapek K., Fabryka absolutu. Powieść. Przełożył z czeskiego Paweł Hulka-Laskowski. Z rysunkami. Katowice, Messa, 1947, s. 147.

Czapek K., Hordubal. Powieść. Przełożył z czeskiego Paweł Hulka-Laskowski. Warszawa, Wiedza, 1948, s. 147.

Czapek K., Inwazja jaszczurów. Tłumaczyła z czeskiego J. Bułakowska. Poznań, Wyd. Zachodnie i Morskie, 1949, s. 310.

Czapek K., Księga apokryfów. Przełożyła Helena Gruszczyńska-Dubowa. Poznań, Wydawnictwo Zachodnie i Morskie, 1949, s. 148.

Czapek K., Meteor. Powieść. Przełożył Paweł Hulka-Laskowski. Warszawa, Wiedza, 1948, s. 165.

Czapek K., Zwyczajne życie. Przełożył z czeskiego Paweł Hulka-Laskowski. Warszawa, Wiedza, 1948, s. 168.

Czechosłowacja. Praga, Orbis, 1947, s. 36, 1 nlb. Z 48 tablicami i 4 mapkami.

Czechosłowacja 1918—1949 i przyjaźń polsko-czechosłowacka. (Odb. z Życia Słowackiego, 1948, Nr 12). Warszawa, Nakładem Zarz. Główn. T-wa Przyjaźni Polsko-Czechosłowackiej 1949, s. 64.

Czechosłowacja wczoraj i dziś. Praca zbiorowa pod redakcją M. St. Korowicza, z wstępem R. Lutmana (Biblioteka Słowiańska, 7. Seria VI Komunikatów Instytutu Śląskiego. Sprawy czechosłowackie). Katowice — Wrocław, Instytut Śląski, 1948, s. 304.

Czechosłowacka młoda grafika. Warszawa 1948, s. 21.

Ze wstępem Franciszka Doleżala.

Czechosłowacka urbanistyka i budowa osiedli. Przewodnik po wystawie. Ze wstępem Józefa Sedivy. Warszawa, Muzeum Narodowe, 1948, s. 16. Z 3 tablicami.

Czechosłowacki Instytut Pracy. (Przegląd Organizacji, 1949, Nr 2, s. 78—79).

Czechosłowacki przemysł hutniczy (Wiadomości Hutnicze, 1948, Nr 7/8, s. 15).

Czechosłowacki ruch zawodowy. (Wiadomości Graficzne, 1946, Nr 12).

Czeski handel księgarski pod jarzmem hitlerowskim. (Przegląd księgarski, 1947, Nr 1/2).

Czerlunczakiewicz S., Przemysł chemiczny Czech i Polski. (Przemysł Chemiczny, 1947, Nr 9).

Dabrowa M., Wytoczne pierwszego planu 5-letniego Czechosłowacji. (Życie Gospodarcze, 1949, Nr 4, s. 158/160).

Dedo S., Przemysł futrzarski w Czechosłowacji. (Przemysł Skórzany, 1949, Nr 1/2, s. 29—30).

Debski S., Siły polityczne odrodzonej Republiki. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15, 21/22), s. 4).

Dobrowolski S. W., Wydarzenia lutowe a stosunki polsko-czechosłowackie. (Tygodnik Wybrzeża, 1948, Nr 42/43).

Domański J., Drogi wodne Czechosłowacji. (Gospodarka Wodna, 1947, Nr 6, s. 276—281).

Dostawy i inwestycje z Czechosłowacji. (Przegląd Skórzany, 1948, Nr 1/2, s. 23—24).

Drda J., Miasteczko na dłoni. Powieść. Z czeskiego przełożył Zdzisław Hierowski. Wyd. 3-cie. Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy, 1949, s. 359.

Drda J., Niema barykada. Przełożył Stefan Dębski. Wyd. 2-ie. Poznań, Wydawnictwo Zachodnie, 1949, s. 124.

Dubel E., Rolnictwo, nauka i oświata rolnicza w Czechosłowacji, (Zagon Ojczysty, 1947, Nr 4).

Dubiński M., Spółdzielczość mieszkaniowa w Czechosłowacji. (Społem, 1947, Nr 22).

Dwuletni plan gospodarczy w górnictwie. (Węgiel, 1947, Nr 1, s. 28/29).

Opracowano na podstawie „Hornicka Rocenka”. (Dziesięć) 10 lat od założenia polskich paralelek Państwowego Gimnazjum Realnego w Ceskim Tesine. Cesky Tesin, 1948, s. 16, 16 nlb + 1 k. luźna (errata).

Dziwoński Z., Kilka uwag o projekcie kanału Odra — Dunaj. (Życie Gospodarcze, 1948, Nr 17, s. 672—675).

E. M., Jajczarstwo w Czechosłowacji. (Poradnik Mleczarski i Jajczarski, 1949, Nr 3, s. 33).

Eisler O., Możliwości eksportowe przemysłu chemicznego Czechosłowacji. (Przemysł Chemiczny, 1948, Nr 9, s. 460—461).

Eksport szkła w Czechosłowacji. (Przemysł Szklany, 1947, Nr 11 (24)).

(er), Czechosłowacki plan pięcioletni. (Gospodarka Planowa, 1948, Nr 12/13, s. 482—483).

Erban E., Ruch zawodowy. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 2).

Fabry W., Fryderyk Smetana. (Ruch Muzyczny, 1946, Nr 19, s. 27—29).

Fajtl F., Zestrzelony, Wspomnienia lotnika. Z czeskiego tłumaczyła Maria Erhardtowa. Warszawa, Prasa Wojskowa, 1948, s. 216.

Felix J., Teatr słowacki. Przełożył Antoni Brosz. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 17).

Finanse znacjonalizowanego przemysłu (w Czechosłowacji). (Spółdzielczy Przegląd Bankowy, 1948, Nr 3, s. 246).

Fierlinger Z., (O porozumieniu czechosłowacko-polskim). (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22)).

Fischer J., Czechosłowacko-polska współpraca gospodarcza. Przełożyła z czeskiego Maria Erhardtowa. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 19).

Franciś M., Sprawa polska w publicystyce Karola Hawliczka-Borowskiego. (Biblioteka Studium Słowiańskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Seria A, Nr 4). Kraków, 1948, s. 3 nlb. 57.

Franciś M., Z dziejów czeskiej myśli historycznej. (Pamiętnik Słowiański, 1949, T. I, s. 115—128).

Fuczik J., Czeska literatura w walce o wolność. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 1—2).

Fuczik J., Reportaż spod szubienicy. Przekład z czeskiego. H. Gruszczyńskiej-Dubowej. Warszawa, Książka i Wiedza, 1949, s. 110, 2 nlb.

Fukatko J., Zmiany gospodarcze w Czechosłowacji po oswojeniu. (Myśl Współczesna, 1947, Nr 6 (13)).

Fuks V., Ostrawska organizacja okręgowa KPCz w walce o wykonanie nowych zadań. (O trwałą pokój, o demokrację ludową, 1949, Nr 7, s. 7).

Fuzja czechosłowackich zakładów ubezpieczeń. (Wiadomości Ubezpieczeniowe, 1948, Nr 7/8, s. 105).

Garncarski S., Przemysł Czechosłowacji w chwili obecnej. (Poradnik Pracownika Społecznego, 1946, Nr 12 (26), s. 84—86).

Giebartowski E., dr, Ubezpieczenia społeczne w dobie przełomu. Warszawa, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, 1948, s. 95, 4 nlb.

Zawiera rozdział o ubezpieczeniu społecznym w Czechosłowacji: s. 38—46.

Gładkowski S., inż., Ogrzewanie przez promieniowanie w Czechosłowacji. (Gaz, Woda i Technika Sanitarna, 1949, Nr 1, s. 1—6. Z 11 rysunkami).

Głogowiec F., Organizacja zakładów gazowych w Czechosłowacji. Referat zgłoszony na XXVI Zjazd Polskich Gazowników, Wodociągowców i Techników Sanitarnych w Łodzi w lipcu 1949 r. (Gaz, Woda i Technika Sanitarna, 1949, Nr 6, s. 209—213).

Goetel W., Droga Towarzystw Przyjaźni Polsko-Czechosłowackiej. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 12, s. 506—508).

Goetel W., Stosunki gospodarcze polsko-czechosłowackie. (Życie Słowiańskie, 1946, Nr 3, s. 74—77).

Goszczyński W., Czechosłowacja a port słowiański. (Życie Słowiańskie, 1946, Nr 9/10/11, s. 279—281. Z mapką).

Gottwald K., Drogi budowy socjalizmu w Czechosłowacji. Referat... na IX Zjazd Komunistycznej Partii Czechosłowacji. (O trwałą pokój, o demokrację ludową, 1949, Nr 11 (38), s. 2).

Skrócony stenogram referatu.

Gottwald K., Przegląd bojowych sił mas pracujących. (O trwałą pokój, o demokrację ludową, 1949, Nr 9 (36), s. 3).

Górzyński S., dr, Handel zagraniczny Czechosłowacji. Na marginesie paktu polsko-czeskiego. (Tygodnik Warszawski, 1947, Nr 14, s. 6).

Grabowski T. S., Adolf Černý. (Życie Słowiańskie, 1947, Nr 5, s. 169—173).

O wybitnym uczonym, poecie i polityku czeskim, szczerym przyjacielu Polski.

Grabowski T. S., Z dziejów 1848 roku na Słowaczynie. (Nadbitka z Rocznika Zakładu Narodowego im. Ossolińskich z 1948 r., s. 335—360). Wrocław, Ossolineum, 1948, s. 2 nlb. 26.

Gregor A., Współpraca gospodarcza między Czechosłowacją a Polską. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 12, s. 510—512).

Grudziński R., Rolnicy czechosłowaccy w gościnie u polskich. (Życie Gospodarcze, 1948, Nr 18, s. 741).

Gruszczyńska - Dubowa H., Ambasador kultury polskiej. (Odrodzenie, 1947, Nr 16 (125), s. 3. Z portretem A. St. Mágra).

O czeskim naszym przyjacielu i znawcy polskiej kultury A. St. Mágrze.

Gruszczyńska - Dubowa H., Kronika cze-ska. (Kuźnica, 1947, Nr 37 (106), s. 10).

O czytelnictwie w Czechosłowacji.

Grzybowski K., Francja — Polska — Czechosłowacja. (Odrodzenie, 1946, Nr 34 (91), s. 11).

O rozmowach paryskich na temat porozumienia polsko-czechosłowackiego.

Gulasz S., Dunaj i Odra wiążą interesy Polski i Czechosłowacji. (Dziennik Bałtycki, 1949, Nr 74, s. 2).

Güntner M., „Program koszyki” rządu czechosłowackiego. (Państwo i Prawo, 1946, z. 8, s. 49—53).

Spis rzeczy: Siła zbrojna. — Polityka wewnętrzna. — Stosunek do Słowacji i Zakarpackiej Ukrainy. — Stosunek do mniejszości niemieckiej i węgierskiej. — Zbrodnie wojenne. — Majątki wrogów i zdrajców. — Reforma rolna. — Ochrona pracy i opieka społeczna. — Szkolnictwo i urzędnicy kulturalni.

Hájek F., Prasa w Czechosłowacji. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 7).

Hasek J., Przygody dobrego wojaka Szwejka podczas wojny światowej. Przekład z czeskiego Pawła Hulki-Laskowskiego. 4 t. Warszawa, Książka i Wiedza, 1949, s. 244, 252, 248 i 256.

T. I — Szwejk na tyłach. T. II — Szwejk na froncie. T. III — Przesławne lanie. T. IV — Po przesłownym laniu.

Havelka J., Młodzież Czechosłowacji. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 6. Z 5 rycinami).

Spis rzeczy: Młodzież Czechosłowacji przed wojną. — Młodzież w czasie okupacji. — Młodzież w nowej republice.

Heczko K., Czeskie ustawodawstwo podatkowe. (Rachunkowość—Podatki, 1948, Nr 9, s. 257—260).

Hejret J., Układ czechosłowacko-polski. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 3. Z 4 rycinami).

Hierowski Z., Ku odrodzeniu (Nowiny Literackie, 1948, Nr 31 (72), s. 4).

O etapach odrodzenia czeskiego. Z portretami K. Havliczka-Borowskiego, K. Svetli i A. Jiraska.

Hierowski Z., Nierówny bilans. Z zagadnień polsko-czechosłowackiej współpracy kulturalnej. (Tygodnik Wybrzeża, 1948, Nr 42/43).

Hierowski Z., Postępowa tradycja literatury czeskiej. (Odrodzenie, 1949, Nr 11 (224), s. 2).

Hierowski Z., Wśród czeskich czasopism literackich. (Odrodzenie, 1948, Nr 2 (163), s. 1).

Hierowski Z., Zgon wybitnego pisarza słowackiego. (Kuźnica, 1949, Nr 27 (199), s. 1).

O zgonie Piotra Jilemnickiego (*1901†19 maja 1949 r. w Moskwie).

Honoraria autorskie w Czechosłowacji (Przegląd księgarski, 1947, Nr 11, s. 288).

Hortyński S., Przemysł włókienniczy Czechosłowacji. (Przemysł Włókienniczy, 1947, Nr 11).

Horvath J., Słowackie powstanie narodowe. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 5).

Hromádka V., Czechosłowacka Gospodarka. (Myśl Współczesna, 1947, Nr 6 (13)).

Huta szkoleniowa w Czechosłowacji, (Przemysł Szklany, 1947, Nr 11 (24)).

Hysko M., Słowackie powstanie narodowe. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 12, s. 493—501).

Hysko M., Szczecin i Czechosłowacja. (Tygodnik Wybrzeża, 1948, Nr 42/43, s. 2).

I. R., Zagadnienie budownictwa mieszkaniowego w Czechosłowacji. (Dom, Osiedle, Mieszkanie, 1947, Nr 7/8).

I. S., Trzydzieści lat istnienia Republiki Czechosłowackiej. (Tygodnik Wybrzeża, 1948, Nr 42/43).

Ilczyński W., Odra—tranzyt—Szczecin. (Tygodnik Wybrzeża, 1948, Nr 42/43).

(ip.) Przemysł czechosłowacki przygotował się dobrze do pięcioletki. (Życie Gospodarcze, 1949, Nr 2, s. 95).

Izdebski Z., Zagadnienie Odry w perspektywie trzyletniego planu gospodarczego oraz konferencji pokojowej (Wydawnictwa Polskiego Związku Zachodniego). Katowice, 1947, s. 20.

(J.) Proces unarodawiania czechosłowackiego przemysłu. (Życie Gospodarcze, 1948, Nr 17, s. 635—636).

J. B., Tydzień lasu w Czechosłowacji. (Las Polski, 1948, Nr 4, s. 112—113).

J. F. Ch., Polsko-Czechosłowacka współpraca gospodarcza. (Głos Wybrzeża, 1949, Nr 71, s. 4).

j. k., Historia i program partii socjaldemokratycznej. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 11).

J. L., Perspektywy czechosłowackiego tranzytu przez Szczecin. (Szczecińskie Wiadomości Gospodarcze, 1948, Nr 5, s. 1—2).

J. M., Rolnictwo w pięcioletnim planie Czechosłowacji. (Gospodarka Planowa, 1949, Nr 3, s. 179—181).

Jachimecki Z., Fryderyk Smetana. W 125 rocznicę urodzin. (Wiedza i Życie, 1949, Nr 8/9, s. 739—747. Z 3 ilustracjami).

Jackiewicz A., Epoka tanich ubrań. (Odrodzenie, 1949, Nr 11 (224), s. 5).

O powieści M. Pujmanowej „Ludzie na rozstajach“.

Jackiewicz A., O „Apokryfach“ Karola Czapka. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 10).

Jarociński S., Czechosłowacka muzyka — wczoraj i dziś. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 15—16).

Jarocki W., Hydrologiczna i meteorologiczna służba w Czechosłowacji. (Gospodarka Wodna, 1947, Nr 2).

Jarząbkowska M., Opis zakładu nasiennej czeskiej. (Przegląd Ogrodniczy, 1947, Nr 3).

Jastrzębowski W., dr. prof., Marynizujemy Czechosłowację. (Tygodnik Wybrzeża, 1948, Nr 42/43, s. 9).

Jastrzębowski W., dr. prof., Polsko-czechosłowacka współpraca gospodarcza. (Myśl Współczesna, 1948, 1 (20), s. 48—76).

Spis rzeczy: 1. Metoda rokowań. — 2. Teksty umowne. — 3. Oddziaływanie strukturalne. — 4. Instytucja współpracy gospodarczej. — 5. Gra nadmiarów i niedomiarów. — 6. Antyautarkizm współpracy. — 7. Wkład w gospodarkę międzynarodową. — 8. Podłoże ustrojowe i polityczne.

Jastrzębowski W., dr. prof., Rejon czeski w porcie szczecińskim. (Świat i Polska, 1948, Nr 24, s. 6—7).

Jaworski K. A., Czeska antologia powojenna w poezji polskiej. (Nowiny Literackie, 1947, Nr 9, s. 2).

Jiraszek A., Psiogłowcy. Obraz historyczny. Przełożyła z XXVII wydania czeskiego Julia Dutkowska-Fischerowa. Warszawa, Wiedza, 1948, s. 276, 4 nlb.

Juw, Kanał Odra — Dunaj. (Życie Słowiańskie, 1947, Nr 12, s. 439—442).

Z mapką kanału Odra—Łaba—Dunaj według projektu z 1938 r.

(jz), Samopomocowe w rywalizacji ze spółdzielniami czechosłowackimi. (Przegląd Współdzielczy, 1949, Nr 3, s. 103/104).

K. K., Projekt reformy ubezpieczeń społecznych w Czechosłowacji. (Przegląd Ubezpieczeń Społecznych, 1947, Nr 3, s. 15/16).

K. Wal, Związki Zawodowe ČSR walczą o produkcję. (Związkowiec, 1949, Nr 5 (177), s. 5).

Kaifos E., Przemysł czechosłowacki w pięcioletce. (Świat i Polska, 1949, Nr 8/9, s. 4—5).

Kalář F. J., Pięcioletni plan rozwoju gospodarki Czechosłowacji. (O trwały pokój, o demokrację ludową, 1949, Nr 4 (31), s. 5).

Kalbarczyk W., Umowy gospodarcze z Czechosłowacją. (Poradnik Przewodnika Społecznego, 1947, Nr 13/14 (45/46)).

Kamiński A. J., Po żniwach. (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 10, s. 448—543).

Spis rzeczy: Wyniki akcji wykupu zboża. — Sprawy gospodarcze. — Reforma ustroju prawnego. — Weryfikacja członków KCS. — Uroczystości rocznicy powstania słowackiego. — Sprawy międzynarodowe. — Reorganizacja Sokoła.

Kamiński A. J., Pod znakiem IX Zjazdu Komunistycznej Partii Czechosłowacji (KSC). (Przegląd Zachodni, 1949, Nr 7/8, s. 93—100).

Kamiński A. J., Reformy finansów i bankowości (w Czechosłowacji). (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 2, s. 162—163).

Kamiński A. J., Sprawy wyżywienia (w Czechosłowacji). (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 1, s. 34).

Kamiński A. J., Trzydziestolecie Republiki Czechosłowackiej. (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 12, s. 703—709).

Kamiński A. J., Ubezpieczenia. (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 2, s. 161/162).

Kamiński A. J., Uprzemysłowienie Słowacji. (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 2, s. 161).

Kamiński A. J., Ustrój nowej Czechosłowacji. (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 7/8, s. 131—143).

Spis rzeczy: Nowa Konstytucja. — Wybory do Zgromadzenia ustawodawczego. — Zmiana na stanowisku Prezydenta Republiki. — Zmiana Rządu. — Życiorys Prezydenta Klementa Gottwalda.

Kamiński A. J., Współczesna Czechosłowacja. Na progu czechosłowackiej pięcioletki. (Przegląd Zachodni, 1949, Nr 3/4, s. 242—250).

Spis rzeczy: Zakończenie planu dwuletniego. — Inauguracja planu pięcioletniego. — Przed IX kongresem partii komunistycznej. — Wprowadzenie wolnego rynku. — Państwowy urząd planowania. — Organizacja placówek dla spraw ulpszeń gospodarczych. — Rocznica 28 lutego 1948 r. — Reorganizacja działalności wydawniczej. — Centrala teatralna. — Zadanie aparatu państwowego w demokracji ludowej. — Wyniki poszukiwania ofiar czeskich. — Rozszerzenie współpracy gospodarczej czechosłowacko-sowieckiej. — Towarzystwo brytyjsko-czechosłowackie.

Kamiński A. J., Z życia polityczno-społecznego (Czechosłowacja). (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 9, s. 302—308).

Spis rzeczy: Exposé nowego rządu. — Amnestia. — Nowa Słowacka Rada Narodowa. — Zjednoczenie stronnictwa socjaldemokratycznego ze stronnictwem komunistycznym. — Wizyta Prezy-

dentą Gottwalda w Słowacji. — Manifestacja polsko-czechosłowacka. — Projekty reformy administracji. — Szkoła polityczna KCS. — Nominacja nowych oficerów. — Rocznica Grunwaldu. — Delegacja przedstawicieli strefy sowieckiej Niemiec. — Nowa ustawa o służbie zdrowia. — XI zlot sokolski w Pradze.

Karczewska M., Przemysłowe użytkowanie gęsi w Czechosłowacji. (Chłopska Gospodarka, 1946, Nr 12/15).

Karst R., Juliusz Fuczik — pisarz i rewolucjonista. (Życie Warszawy, 1949, Nr 250 (1752), s. 5).

Kasprzyk E., Struktura i warunki rozwoju spółdzielczości czeskiej. 2 części. (Społem, 1947, Nr 23/24 i 1948, Nr 4/5).

Keller B., Marksistowsko-leninowskie szkolenie kadr w K. P. Czechosłowacji. (O trwały pokój, o demokrację ludową, 1949, Nr 2 (29), s. 7).

Kerzłowa J., Znaczenie połączenia czechosłowackiej socjalnej demokracji z komunistyczną partią Czechosłowacji. (Życie Słowiańskie, 1949, Nr 1/2, s. 17—21).

Z portretem prezydenta Klementa Gottwalda. (Kolejarz-Związkowiec, 1949, Nr 3 (48), s. 4. Z 2 rycinami).

Kliment A., Przymierze na zawsze i nigdy już inaczej. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 12, s. 508—510).

O trwałym przymierzu polsko-czechosłowackim.

Kłuszyńska D., Droga do zgody wieczystej. (Tygodnik Wybrzeża, 1948, Nr 42/43).

Kn, Polsko-czechosłowacka współpraca gospodarcza. (Dziennik Bałtycki, 1948, Nr 68, s. 3).

Koban E., Siły wodne w Czechosłowacji. (Gospodarka Wodna, 1947, Nr 6, s. 281—284).

Kolaja M., Uroczystości Mickiewiczowskie w Brnie. (Przegląd Zachodni, 1949, Nr 1/2, s. 77—78).

Kolátko J., Rolna polityka kolonizacyjna na czeskim pograniczu. (Myśl Współczesna, 1947, Nr 6 (13)).

Kopecky J., Teatr w Czechosłowacji. Przełożyła Maria Erhardtowa. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 16—17).

Kopecky W., Czechosłowacja na drodze do socjalizmu. (O trwały pokój, o demokrację ludową, 1949, Nr 10 (37), s. 3).

Kopecky W., Pogłębiajmy przyjaźń i braterstwo. (Tygodnik Wybrzeża, 1948, Nr 42/43).

Korasiewicz J., Ciepłownie (w związku ze Zjazdem elektryków czeskich w Brnie w dn. 8-9.IV. 1948 r.). (Przemysł Włókienniczy, 1948, Nr 9/10, s. 282—288).

Kornacki Z., Co zobaczyliśmy w Czechosłowacji? (Gospodarka Wodna, 1947, Nr 6, s. 176).

Korowicz M. S., Dzisiejsza Czechosłowacja (Wydawnictwa Instytutu Śląskiego. Biblioteka Słowiańska, 5). Katowice, 1948, s. 35. Z 1 mapą.

Korowicz M. S., Powojenne układy polsko-czechosłowackie. (Sprawy Międzynarodowe, 1948, zesz. 1).

Korowicz M. S., Zarys dziejów Słowacji. (Wydawnictwa Instytutu Śląskiego. Biblioteka Słowiańska, 6). Katowice, 1948, s. 52.

Korzeniewska E., Pierwsza książka Marii Pujmanowej po polsku. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 9—10).

O jej powieści „Ludzie na rozstajach“.

Kotarski S., Udział Czechów w walce Polski o jej ziemię przybałtyckie. Szkic z wojny trzynastoletniej. (Przegląd Zachodni, 1949, Nr 7/8, s. 24—39).

Kotowski A., Porty polskie w obsłudze tranzytu czechosłowackiego. (Morski Przegląd Gospodarski, 1948, Nr 5, s. 6—8).

Kowalska A., Garść informacji o ośrodkach badawczych czeskiej prehistorii. (Z Otchłani Wieków, 1946, s. 62—64).

Kozłowski J., Przemysł papierniczy w Polsce a Czechosłowacja. (Papiernik, 1947, Nr 5).

Kożusznik B., (Analiza wiekowych doświadczeń narodów polskiego, czeskiego i słowackiego). (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 1).

O konieczności współpracy polsko-czechosłowackiej.

Kożusznik B., Stosunki polsko-czechosłowackie na emigracji w latach 1939—1945. (Świat i Polska, 1946, Nr 6/7, s. 12—13 oraz 1947, Nr 2 i 3).

Krajcír F., Rozwój handlu wewnętrznego Czechosłowacji. (O trwały pokój, o demokrację ludową, 1949, Nr 15 (42), s. 5).

Kraus F., Polityka socjalna. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 4).

O roli polityki socjalnej w życiu publicznym Czechosłowacji.

Krblich J., inż., Przegląd rolnictwa Czechosłowacji. Przełożył z czeskiego inż. J. Fink. (Biblioteka Międzynarodowej Współpracy w Rolnictwie i Leśnictwie, Dział 8, red. inż. J. Tauber. Praga, Instytut Współpracy Międzynarodowej w Rolnictwie i Leśnictwie, 1948, s. 37).

Recenzję J. Nowickiego zob.: Ekonomista, 1949, I/II, s. 206—207.

Krejci K., Czechosłowackie święto niepodległości. (Przegląd Socjalistyczny, 1947, Nr 10/11 (12/13), s. 12—13).

Krejci K., Na nowych drogach badania czesko-polskich stosunków literackich. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 3).

Krejci K., Postępowa tradycja naszej współpracy. (Odrodzenie, 1949, Nr 11 (224), s. 1).

Krejci K., Sześćsetlecie Uniwersytetu Karola w Pradze. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 12, s. 515—518).

Krejci K., Sztuki piękne w Czechosłowacji. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 8. Z 6 rycinami).

Spis rzeczy: Ósemka (grupa młodych grafików). — S.V.U. Manes. — Biesiada artystyczna. — Zjednoczenie Sztuk Pięknych. — Grafika. — Rzeźba.

Krejci K., Tło społeczne ideologii słowiańskiej w Czechach. (Myśl Współczesna, 1947, Nr 6 (13), s. 352—365).

Krno D. M., Słowacja na nowych drogach. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 2).

Krob O., Czechosłowacki porządek prawny. (Prawo i Państwo, 1947, z 7/8 (17/18), s. 59—64).

Krupiński B., Polsko-czechosłowacka współpraca w górnictwie. (Przegląd Górniczy, 1949, Nr 6, s. 629—636).

Kryształowicz A., Stadniny koni i stada ogierów w Czechosłowacji. (Przegląd Hodowlany, 1949, Nr 1/3, s. 89—94).

Krzemenak B., Twórca czeskiej powieści historycznej. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 8).

O Aloizym Iirásku (1851—1930).

Krzemieński B., Odbudowa stopy życiowej narodu w Czechosłowacji. (Życie Gospodarcze, 1948, Nr 3, s. 113—115).

Krzepkowski M., Czechosłowacka ustawa o zawodzie dziennikarskim. (Prasa Polska, 1947, Nr 4/5).

Krzywicka I., Ludzie i kolos gliniany. (Trybuna Ludu, 1949, Nr 130 (144), s. 6).

Recenzja o powieści M. Pujmanowej „Ludzie na rozstajach“.

Kulik A., Powojenna gospodarka Czechosłowacji. (Przewodnik Pracownika Społecznego, 1947, Nr 8 (40)).

Kulikowski C., Rozwój gospodarczy Czechosłowacji w latach 1946/1947. (Robotniczy Przegląd Gospodarczy, 1948, Nr 6, s. 44—45).

Kulisiewicz A., O konspiracji polsko-czeskiej w obliczu koncentracynym Sachsenhausen. (Życie Słowiańskie, 1946, Nr 9/10/11, s. 261—265).

Kulisiewicz A., Polska w dzisiejszej poezji czeskiej. (Odrodzenie, 1949, Nr 40 (253), s. 5).

Kulisiewicz A., Polski Bałtyk w twórczości czechosłowackiej. (Rzeczpospolita, 1949, Nr 171 (1737), s. 3).

Z reprodukcją obrazu Jaromira Jindra „Promena na porcie szczytnym”.

Autor omawia sympatie czechosłowackie do Bałtyku polskiego, którego urok wraz z rozmachem gospodarczym naszego państwa staje się coraz częściej od 1945 r. ulubioną tematyką morską czechosłowackiej literatury (w poezji i w prozie), malarstwa, grafiki, a nawet filmu.

Kuźmiński B., Kanał Odra — Dunaj. (Tygodnik Wybrzeża, 1948, Nr 42/43).

I. s., Nawiazanie przyjacielskich stosunków ze Związkiem Zawodowym Pracowników Finansowych w Czechosłowacji. (Głos Skarbowca, 1948, Nr 9, s. 2).

Lachnitt W., Na tropach przyjaźni. Z przeszłości stosunków polsko-czeskiej. (Tygodnik Wybrzeża, 1948, Nr 42/43).

Lahvicka P. J., Słowackie powstanie narodowe. (Dziennik Polski, 1946, Nr 294).

Lehr-Spławski T., Piwarski K., Wojciechowski Z., Polska — Czecho. Dziesięć wieków sąsiedztwa. Pod redakcją Z. Wojciechowskiego. (Wydawnictwa Instytutu Śląskiego. — Pamiętnik Instytutu Śląskiego. Seria 2, Nr 7). Katowice, 1947, s. 315, 2 nrb.

Lichosik J., W gronie przyjaciół z ČSR. (Związkowiec, 1949, Nr 16 (188), s. 5).

Z karykaturą tow. K. Marvana według rysunku Jotasa.

Lutman R., Polska i Czechosłowacja. (Przemówienie wygłoszone na otwarciu wieczorów czechosłowackich Instytutu Śląskiego w dniu 28 października 1948 r.) b.m. dr. (Katowice). 1948, s. 6.

Łacki B., Udział mierniczych czechosłowackich w technicznych organizacjach zawodowych i społecznych w Czechosłowacji. (Przegląd Geodezyjny, 1948, Nr 2/3, s. 63—66).

Łęski F., Z osiągnięć czechosłowackich. (Życie Słowiańskie, 1947, Nr 10, s. 322—323).

Łobaczewska S., Festiwal muzyczny w Pradze. (Odrodzenie, 1947, Nr 27 (136), s. 6).

W festiwalu tym uczestniczyła 13-osobowa delegacja polska.

Łobaczewska S., Koncert Filharmonii czeskiej. (Dziennik Literacki, 1947, Nr 1 (35), s. 5. Z 3 rycinami).

Sprawozdanie z 2 koncertów w Krakowie pod batutą Rafaela Kubelika.

Łyszczak W., Poznajmy bliżej Czechosłowację. Na marginesie Kongresu Izby Przemysłowo-Handlowych w Pradze. (Dolnośląski Biuletyn Gospodarczy, 1948, Nr 12/13, s. 12—13).

M. C., Na marginesie tegorocznej Wystawy Słowiańskiej w Pradze. (Las Polski, 1948, Nr 8, s. 243/244).

m. j., Czechosłowacja kluczem europejskiego węzła wodnego (Zachodnia Agencja Prasowa. Materiały, 1948, Nr 34, s. 6—8).

M. N., Organizacja upaństwowionej energetyki w Czechosłowacji. (Przemysł Elektrotechniczny, 1946, zesz. 3).

M. N., Stulecie czeskiej tłumaczki „Pana Tadeusza”. (Pamiętnik Słowiański, 1949, T. I, s. 197/198).

Chodzi o Elżbę Krasnohorską (1847—1926).

M. Z., Na marginesie konferencji Partii Socjalistycznych w Pradze. Współpraca gospodarcza Europy Środkowej. (Świat i Polska, 1946, Nr 6/7, s. 6. Z 6 rycinami).

Konferencja odbyła się w Pradze w dn. 7—9.XII. 1946.

Macurek J., Dziejowe dążenia Czech do zespolenia z Polską. (Przegląd Zachodni, 1947, Nr 2, s. 104—120).

Spis rzeczy: Dwie siły w czeskim życiu politycznym. — Czeski sławizm polityczny. — Polonofilizm. — Stosunki polsko-czeskie do r. 1526. — Stosunki polsko-czeskie w latach 1526—1618. — Biała Góra i skutki klęski.

Magnuszewski J., Czechosłowacja w 150 rocznicę urodzin Adama Mickiewicza. (Przegląd Zachodni, 1949, Nr 1/2, s. 71—72).

Magnuszewski J., Stanisław Wyspiański w Pradze. (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 10, s. 454—458).

Maivald K., Planowanie gospodarcze. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 2).

Spis rzeczy: Organizacja planowania (czechosłowackiego). — Podstawowe zadania planu dwuletniego. — Znaczenie planu dwuletniego.

(maj) Przemysł czechosłowacki w świetle wskaźników. (Gospodarka Planowa, 1949, Nr 1, s. 52).

Wskaźniki produkcji i zatrudnienia najważniejszych gałęzi przemysłu czechosłowackiego na ultim: wrzesień 1948 r.

Majerowa M., Ballada górnicza. Przekład z czeskiego Jadwigi Bułakowskiej. Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy, 1949, s. 149.

Majerowa M., Syrena. Przekład z czeskiego Jadwigi Bułakowskiej. Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy, 1949, s. 445.

Malirzowa H., Mariola. Przełożyła z czeskiego Albina Świdarska, Warszawa, Książka i Wiedza, 1949, s. 216.

Mamrotowa W., Umowa polsko-czechosłowacka o ubezpieczeniu społecznym. (Robotniczy Przegląd Gospodarczy, 1949, Nr 2, s. 79/80).

Marchlewska-Szrajerowa J., Pierwsze zetknięcie z przemysłem celulozowo-papierniczym w Czechosłowacji. (Przegląd Papierniczy, 1948, Nr 5, s. 104—105).

Margal M., Jak gospodaruje Czechosłowacja. (Kuznica, 1946, Nr 38 (56), s. 10).

Margal M., Kronika czeska. (Kuznica 1946, Nr 18 (36), s. 12).

O udziale literatów czeskich w przygotowaniu narodu do oporu za okupacji niemieckiej.

Margal M., Sprawy czeskie. (Kuznica, 1946, Nr 34 (52), s. 11).

O rozkwicie czasopiśmiennictwa czeskiego.

Markowski C. dr., Polsko-czechosłowackie współzawodnictwo pracy w spółdzielniach. (Przegląd Spółdzielczy, 1949, Nr 3, s. 47—75).

mart, Ankieta „Lidowych Nowin” (Kuznica, 1949, Nr 7 (180), s. 11).

O najciekawszej książce w 1948 r. Wymienia wielu autorów polskich, cieszących się wielką popularnością w Czechach.

Martinec E., inż., Planowanie produkcji. Z drugiego wydania czeskiego tłumaczyli dr. S. Zaleska i dr. inż. Z. Zbichorski. Z 25 ilustracjami. Warszawa, Instytut Naukowej Organizacji i Kierownictwa, 1949, s. 144.

Masek F., Czeska literatura geodezyjna. (Przegląd Geodezyjny, 1948, Nr 5/6, s. 173—180).

Maslarič B., Referat informacyjny generała... o działalności Komitetu Ogólnosłowiańskiego. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 3/4, s. 61—75).

Przedłożony na plenum OSK w Pradze dnia 26 lutego 1948 r.

Maszyny włókiennicze na targach praskich. (Przemysł Włókienniczy, 1948, Nr 7, s. 209/210).

Matejko A., Spółdzielczość pracy budowlanej w Czechosłowacji. (Spółdzielczy Przegląd Naukowy, 1947, z. 4, s. 143/157).

Mates E., Parę uwag o mechanizacji rolnictwa czechosłowackiego. (Mechanizacja i Elektryfikacja Rolnictwa, 1948, Nr 3, s. 8—9).

Mates E., Udój mechaniczny w Czechosłowacji. (Mechanizacja i Elektryfikacja Rolnictwa, 1949, Nr 1, s. 29—30).

Matuszewski R., Czeska jesień. (Kuznica, 1949, Nr 7 (180), s. 3—5. Z 10 rycinami).

Spis rzeczy: Praga. — Spotkania. — Dobrzyż. — Pamiątki feudalizmu. — Wielcy zmarli. — Tabor i Mielnik. — W Karłowych Varach. — Pod znakiem czerwonej gwiazdy.

Matuszewski R., Po wizercie pisarzy czeskich i słowackich. (Kuznica, 1947, Nr 23 (92), s. 5).

Matuszewski R., W Słowacji. (Kuznica, 1949, Nr 8 (181), s. 7—9. Z 12 rycinami).

Spis rzeczy: Na południe od łuku Karpat. — Stolica na granicy państwa. — Turczański św. Mar-

cin (Słowacki Piemont). — Słowacy i Czesi. — Winobranie czyli o malarstwie, gościnności i polityce. — W zasięgu cywilizacji technicznej. — Kontrasty. — Podziemna feeria. — Louvre sztuki ludowej. — Wędrówka i spotkania. — Lewocza i Koszyce. — Do widzenia Słowacja.

Mayen-Szadziwicz J., Polsko-czechosłowacka współpraca ekonomiczna. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 12, s. 512—515).

Mayenowa M., Wyższe uczelnie Czechosłowacji. (Myśl Współczesna, 1948, Nr 6/7 (25/26), s. 394—400).

Michejda T., dr, Stosunki polsko-czeskie. (Zdrowie Publiczne, 1949, Nr 3/4 (11/12), s. 2—5).

O współpracy w zakresie Służby Zdrowia.

Miesiąc w CSR z Domem Wojska Polskiego. (Żołnierz Polski, 1949, Nr 15).

Mikulski A. J., dr, Asnyk — a Czesi i Słowiańszczyzna. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 3/4, s. 113—116).

Mildner E., Czechosłowacka polityka osadniczo-przesiedleńcza na pograniczu b. m. dr., 1947, s. 9.

Mildner T., Kraków pracuje nad zbliżeniem polsko-czechosłowackim. (Życie Słowiańskie, 1946, Nr 9/10/11, s. 345—346).

Młodziejowski J., Dokumenty czeskiej martyrologii. (Przegląd Zachodni, 1946, Nr 2, s. 160—161).

Modrzewski F., Nasza polityka morska na usługach Czechosłowacji. (Głos Wybrzeża, 1949, Nr 71, s. 3).

Modzelewski Z., Przyszłość stosunków polsko-czechosłowackich. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 1).

Z portretami prezydenta E. Benesza i ministra Z. Modzelewskiego.

Morkowski C., dr, Polsko-czechosłowackie współzawodnictwo pracy w spółdzielniach. (Przegląd Spółdzielczy, 1949, Nr 3, s. 74/75).

Spis rzeczy: W warunkach ustroju demokracji ludowej. — Cele i zasady umowy. — Zobowiązania spółdzielni polskich. — Zobowiązania spółdzielni czechosłowackich. — Podobieństwa i różnice. — Którędy przebiega front. — Echa.

Mróz Z. L. Jak powstaje czeski samochód? (Motoryzacja, 1949, Nr 1, s. 25—26. Z 2 rycinami).

Reportaż z fabryki samochodów „Skoda”.

Mukarzewski J., O ideologii czechosłowackiej teorii sztuki. (Myśl Współczesna, 1947, Nr 6 (13), s. 342—351).

Mukaszowski J., Władysław Vanczura — pisarz i człowiek. Przełożył Zdzisław Hierowski. (Kuznica, 1949, Nr 10 (183), s. 6—7).

Muzak, inż., Czechosłowackie kasy oszczędności i problem likwidacji dawnych wkładów. (Czasopismo Kas Oszczędności, 1948, Nr 3/4, s. 5—19).

Nałkowska Z., Drobiazgi o Czechosłowacji. (Odrodzenie, 1947, Nr 5 (114), s. 1—2).

Z ryciną, przedstawiającą autorkę w rozmowie z czeskim ministrem informacji Kopeckim.

Nałkowska Z., Jeszcze o Czechosłowacji. Notatnik z podróży. (Odrodzenie, 1947, Nr 11 (120), s. 1).

Naprstek J., Fabrykowane fabrycznie chlewy. Przekład z czeskiego J. Głuszcza. (Poradnik Plantatora, 1948, Nr 5, s. 232/233).

Natanson W., Pobratymstwo nie zawsze było ciepkie. (Twórczość, 1946, z. 5, s. 165—171).

O konieczności bliższego poznania kultury czeskiej.

Natanson W., Sto lat współpracy (w dziedzinie kultury). (Tygodnik Wybrzeża, 1948, Nr 42/43).

Nechaj J., Beton i żelbet w Czechosłowacji. (Cement, 1947, Nr 6).

Neruda J., Opowiadania ze starej Pragi. Przekład z czeskiego Marii Erhardtowej. Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy, 1949, s. 311.

Niklewski M., Rolnictwo w Czechosłowacji. (Przegląd Rolniczy, 1948, Nr 9, s. 260—264).

Nop L., „Dzieci niewidomych w Czechosłowacji”. Przełożył z czeskiego J. Silkan, (Przyjaciel Niewidomych, 1949, Nr 3, s. 10).

Novacek J., Uszlachetnione jakości ziemniaków w RCS. (Poradnik Plantatora, 1947, Nr 6).

Nowe wagony towarowe kolei czechosłowackiej (CSD). (Przegląd Komunikacyjny, 1948, Nr 2, s. 103/104).

Streszczenie artykułu z „Bulletin de l'Union Internationale des Chemins de Fer”, 1947, zesz. IX.

Nowotny N., Współpraca gospodarcza polsko-czechosłowacka. (Ogólnopolski Informator Przemysłu Miejscowego, 1947, Nr 6 (21)).

Obrazy Polsko-Czechosłowackiego Podkomitetu Techniczno-Ruchowego. (Przegląd Górniczy, 1949, Nr 6, s. 714).

Obszyński B., Dyskusja nad reorganizacją bankowości ludowej w Czechosłowacji, (Czasopismo Kas Oszczędności, 1948, Nr 8/9, s. 4).

Ochab E., Na zdar! (Związkowiec, 1949, Nr 12 (184), s. 2).

Z okazji „Tygodnia Przyjaźni Polsko-Czechosłowackiej”.

Ochman J., Czechosłowacja-Polska na drodze współpracy gospodarczej. (Życie Gospodarcze, 1948, Nr 7, s. 300—303).

Od 2 do 5 letniego planu gospodarczego Czechosłowacji. (Społem, 1948, Nr 13/15, s. 65).

Olbracht I., Anna proletariuszka. Powieść z roku 1920. Przełożyła z czeskiego H. Gruszczyńska-Dubowa. Wyd. 2-ie. Warszawa, Książka i Wiedza, 1949, s. 293.

Olbracht I., Mikołaj Szuhaj Zbójnik. Tłumaczyła z czeskiego Helena Gruszczyńska-Dubowa. Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy, 1949, s. XI, 261.

Olsienkiewicz H., Nasza współpraca gospodarcza ze Związkiem Radzieckim i Czechosłowacją. (Poradnik Pracownika Społecznego, 1947, Nr 7, s. 55—61).

Olszewski K., Współpraca gospodarcza między Polską a Czechosłowacją. (Przemysł Szklany, 1947, Nr 8/9 (21/22)).

Ondrusz J., Karol Dwofaček (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 9, s. 300—302).

Organizacja handlu zagranicznego Czechosłowacji. (Tygodnik Gospodarczy, 1948, Nr 41, s. 47).

Orlewicz T., Dwuletni plan gospodarczy Czechosłowacji. (Gospodarka Planowa, 1947, Nr 7/9).

Orlewicz T., Kwestia zatrudnienia w Czechosłowacji. (Praca i Opieka Społeczna, 1947, zesz. 1, s. 68/70).

Orlewicz T., Rok 1946 w przemyśle czechosłowackim. (Życie Gospodarcze, 1947, Nr 10).

(p) Poprawa sytuacji żywnościowej (w Czechosłowacji). (Życie Gospodarcze, 1949, Nr 18, s. 741—742).

P. K. N., Współpraca normalizacyjna polsko-czechosłowacka. (Wiadomości Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, 1947, z. 4, s. 148—149).

Pajak J., Pokaz bydła na Słowiańskiej Wystawie Rolniczej w Pradze. (Przegląd Hodowlany, 1948, Nr 8, s. 233—237).

Pajewski J., Edward Benesz (28.V.1884 — 3.IX. 1948). (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 10, s. 446—447).

Pasternak J., Przewodnie myśli czechosłowackiej ustawy o ubezpieczeniu narodowym w konstrukcji świadczeń ubezpieczeniowych. (Przegląd Ubezpieczeń Społecznych, 1948, z. 8, s. 227—234).

Perczyński S. dr i Żyła F., mgr., Przegląd rynków zagranicznych. Rynek pieniężny Czechosłowacji. (Wiadomości Narodowego Banku Polskiego, 1947, Nr 12, s. 49—54).

Peska Z., Przed nową konstytucją. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 4).

Pierwszy rok dwulatki w Czechosłowacji. (Społem, 1948, Nr 2/3, s. 46).

Pilarz J., Czescy literaci i artyści wśród ludu. Przełożyła Maria Erhardtowa. (Kuznica, 1949, Nr 10 (183), s. 19).

Pisarze czescy i słowacy w Warszawie. (Odrodzenie, 1947, Nr 22/131), s. 1).

Z 2 rycinami oraz z sylwetkami P. Buńczaka, F. Halasa, A. C. Nora, M. Pujmanowej i V. Rzezcza według rysunków Andrzeja Stopki.

Pisek F., Trzydziestolecie Czechosłowacji. Przemówienie na Akademii w Warszawie w dniu 28 paź-

dziennika 1948 r. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 22, s. 475—477).

Piskorski C., Czesi interesują się portem szczecińskim. Szczecin, 1948, Nr 2, s. 6.

Piskorski C., 35 procent importowych ładunków Szczecina idzie do Czechosłowacji. Odra odgrywa coraz poważniejszą rolę. (Dziennik Bałtycki, 1949, Nr 19, s. 3).

Piskorski C., Wspólny port Polski i Czechosłowacji (Szczecin). (Dziennik Bałtycki, 1949, Nr 66, s. 2).

Piskorski C., Znaczenie Szczecina dla Czechosłowacji. (Polska Zachodnia, 1948, Nr 15/16, s. 12).

Pitera Z., Kultura filmowa w Czechosłowacji. (Odrodzenie, 1949, Nr 11 (224), s. 6).

Pitera Z., Rzut oka na film czechosłowacki. (Odrodzenie, 1949, Nr 42 (255), s. 8).

Piwarowski K., Czechosłowacja 1938—1948. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 12, s. 483—493).

Piwarowski K., Drogi rozwojowe Słowiańszczyzny Zachodniej. (Świat i Polska, 1946, Nr 1, s. 1—3).

Spis rzeczy: Organizowanie państwowości. — Początki ekspansji niemieckiej. — Błędy polskiej orientacji wschodniej. — Rozbieżności polsko-czeskie. — Intrzygi niemieckie. — Musimy skończyć z „nieporozumieniami”.

Piwarowski K., Zwycięstwo demokracji ludowej w Czechosłowacji. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 6, s. 227—231).

Plojhar J., ks., Plan pięcioletni Służby Zdrowia w Czechosłowacji. (Zdrowie Publiczne, 1949, Nr 1/2 (9/10), s. 4—14).

Pluciński A., Czechosłowacki przemysł lotniczy. (Skrzydłata Polska, 1947, Nr 12).

Poczta czechosłowacka po wyzwoleniu. (Przegląd Poczty 1948, zesz. 5, s. 78).

Podrouzek J., Milczące dzieci. Tłumaczyła z czeskiego M. Bunikiewiczowa. Warszawa, Czytelnik, 1949, s. 149.

Polak K., Literatura czeska doby obecnej. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15/21/22), s. 7).

Polsko-czechosłowacka współpraca gospodarcza. (Przegląd Socjalistyczny, 1948, Nr 5, s. 3).

Polsko-czechosłowacka współpraca gospodarcza. (Szczecińskie Wiadomości Gospodarcze, 1948, Nr 12, s. 4).

Polsko-czechosłowacka współpraca w dziedzinie normalizacji. (Przegląd Elektrotechniczny, 1948, z. 7/8, s. 294—295).

Polsko-czechosłowacka wymiana kulturalna. (Odrodzenie, 1948, Nr 42 (203)).

Polsko-czechosłowacki Komitet Górniczy. (Przegląd Górniczy, 1948, Nr 2, s. 211/212).

Polsko-czechosłowackie porozumienie gospodarcze. (Życie Gospodarcze, 1947, Nr 12/13).

Portowa taryfa kolejowa w transycie do Czechosłowacji. (Morski Przegląd Gospodarczy, 1948, Nr 4, s. 16).

Popielova J., Współczesna muzyka czeska. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 10).

Powazan M., O literaturze słowackiej. Przełożył Antoni Brosz. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 11).

Poznański J., Organizacja handlu zagranicznego w Czechosłowacji. (Życie Gospodarcze, 1948, Nr 20/21, s. 817—819).

Poznański J., Polsko-Czechosłowacka Rada Współpracy Gospodarczej. (Życie Gospodarcze, 1948, Nr 6, s. 242—243).

Poznański J., Polsko-czechosłowacka współpraca gospodarcza (Sprawy Międzynarodowe, 1948 z. 1, s. 4—20).

Spis rzeczy: Polsko-czechosłowacka Rada Współpracy Gospodarczej. — Współpraca w dziedzinie wymiany towarowej. — Współpraca przemysłowa. — Współpraca inwestycyjna. — Współpraca na odcinku komunikacji.

W dłuższym skrócie tenże artykuł umieścił autor w Poradniku Społecznym, 1949, Nr 6/7 (88/89) s. 11—17.

Prikop J., 700 lat prawa górniczego w CSR. Tłumaczyła z czeskiego J. Jachimczykowa. (Przegląd Górniczy, 1949, Nr 6, s. 706—709).

Produkcja ubezpieczeń życiowych w Czechosłowacji w latach 1938—47. (Wiadomości Ubezpieczeniowe, 1948, Nr 4, s. 60—61).

Program odbudowy rządu premiera Gottwalda Republiki Czechosłowackiej. Praga, Orbis, 1947, s. 69, 2 nlb.

Prusa J., Organizacja pomiarów kraju oraz prac kartograficznych w Czechosłowacji. (Przegląd Geodezyjny, 1948, Nr 5/6, s. 180—184).

Przemysł chemiczny w Czechosłowacji. (Wiadomości Rynku Chemicznego, 1947, Nr 7 (32)).

Przyboś J., Na przyjazd pisarzy czeskich i słowackich. (Odrodzenie, 1947, Nr 20 (129), s. 1).

Przyboś J., U czeskich i słowackich poetów. (Odrodzenie, 1946, Nr 49 (106), s. 1—2, z 3 rycinami).

Przyboś J., Z podróży po Czechosłowacji. (Odrodzenie, 1946, Nr 46 (103), s. 3—4).

Pujmanowa M., Igranie z ogniem. Tłumaczył z czeskiego Andrzej Sieczkowski (Klub Dobrej Książki, III). Warszawa, Czytelnik, 1949, s. 361.

Pujmanowa M., Ludzie na rozstajach. Przekład autoryzowany Andrzeja Sieczkowskiego (Klub Dobrej Książki, V). Warszawa, Czytelnik, 1948, s. 478, 2 nlb.

Pujmanowa M., Pacjentki doktora Hegla. — Przeczenie. Przekład z czeskiego, Marii Erhardtowej. Warszawa, Czytelnik, 1949, s. 247, 2 nlb.

R., Stan nacjonalizacji przemysłu czechosłowackiego. (Gospodarka Planowa, 1948, Nr 11, s. 425—427).

R. G., Wejście w życie umów polsko-czechosłowackich o ubezpieczeniu społecznym. (Przegląd Ubezpieczeń Społecznych, 1948, Nr 10, s. 353/355).

Rabanowski J., Towarzystwo przyjaźni polsko-czechosłowackiej na nowej drodze. (Świat i Polska, 1948, Nr 43).

Rassalski S., Grafika czechosłowacka. (Nowiny Literackie, 1947, Nr 30, s. 7, z 7 rycinami).

Wystawa grafiki czechosłowackiej odbyła się w Warszawie z udziałem 67 artystów, wystawiających 293 dzieła.

Rewera J., Odwraca się karta dziejów historii Czechosłowacji. W 325-ą rocznicę bitwy pod Białą Górą. (Dziennik Polski, 1945, Nr 279).

Rewizyta polskich Izb Przemysłowo-Handlowych w Czechosłowacji. (Tygodnik Gospodarczy, 1948, Nr 40, s. 473).

Reychman J., Armia czesko-słowacka w latach 1939—1945. (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 7/8, s. 129—131).

Reychman J., Czeskie straty na polu kultury. (Odrodzenie, 1946, Nr 5, s. 7).

Reychman J., Powstanie słowackie w 1944 roku w literaturze pięknej i naukowej. (Przegląd Zachodni, 1949, Nr 5/6, s. 490—492).

Reychman J., Słowacki poeta wolności i sprawiedliwości. (Kamena, 1946, Nr 4/5, s. 99—101).

O Janko Królu.

Reychman J., Słowacy a „Trzecia” Republika. (Odra, 1946, Nr 23, s. 2—3).

Reychman J., W Słowacji — po latach. (Odrodzenie, 1946, Nr 42 (99), s. 7—9).

Spis rzeczy: Dwa światy. — Noc. — Po dwóch latach. — Klapka i Szalasi.

Riedl R., Gazownictwo w Czechosłowacji. Przełożył z czeskiego Leon Borkowski. (Gaz, Woda i Technika Sanitarna, 1948, Nr 7/8, s. 205—208).

Riedl R., Produkcja gazu świetlnego w generatorach ciśnieniowych. Przełożył z czeskiego Leon Borkowski. (Gaz, Woda i Technika Sanitarna, 1948, Nr 10, s. 297—308).

Rocznica zwycięstwa ludowego w Czechosłowacji. (O trwały pokój, o demokrację ludową, 1949, Nr 5 (32), s. 7).

O posiedzeniu KC KPCz w dniu 24.II. 1949 r.

Rogoziński A., Uprawa tytoniu w Czechosłowacji. (Wiadomości Tytoniowe, 1949, Nr 1/2, s. 11—13).

Rojek T., U źródeł czeskiej demokracji. (Świat i Polska, 1947, Nr 15/16 (21/22), s. 5).

Rola Rad Zakładowych w Czechosłowacji. (Robotniczy Przegląd Gospodarczy, 1947, Nr 4).

Rozwój rzemiosła w Czechosłowacji. (Przyjaciel Rzemieślnika, 1947, Nr 22).

Rozwój wymiany zagranicznej w Czechosłowacji. (Zachodnia Agencja Prasowa, Materiały, 1948, Nr 48, s. 6—7).

Rudnicki W., Wielki krok naprzód na drodze do socjalizmu i ugruntowania pokoju międzynarodowego. (Świat i Polska, 1946, Nr 6/7, s. 6).

O konferencji socjalistycznych stronnictw państw Europy Środkowej w Pradze w dn. 7—9.XII. 1946 r.

Rudziński W., Gdy Czesi walczą o nową sprawę. Z podróży muzycznej do Czechosłowacji. (Nowiny Literackie, 1947, Nr 40/41, s. 14).

Rumler J., inż., Nowa organizacja bankowości czechosłowackiej. (Wiadomości Narodowego Banku Polskiego, 1949, Nr 3, s. 161—164).

Rumler J., inż., Przyszły pieniężny i kredytowy system w Czechosłowacji. Przełożył z czeskiego Ferdynand Żyła. (Wiadomości Narodowego Banku Polskiego, 1947, Nr 9).

Rusin A., Współpraca gospodarcza polsko-czechosłowacka w dziedzinie importu rudy. (Głos Wybrzeża, 1949, Nr 74, s. 3).

Rutkowska E., Gospodarka niemiecka w Czechach w czasie okupacji. (Przegląd Zachodni, 1947, Nr 5, s. 442/449).

Omówienie książki dra L. Chmela „Hospodárka okupace Československa”. Praha, 1946.

Rzeuska M., Stosunki polsko-czeskie w literaturze. (Odrodzenie, 1947, Nr 50 (159)).

Rzezac W., inż., Czarne światło. Powieść. Przekład z czeskiego Marii Erhardtowej. Warszawa, Czytelnik, 1949, s. 233.

Rzezac W., Krawędź. Powieść. Przekład z czeskiego Marii Erhardtowej. (Klub Literacki Odrodzenia, II). Wyd. 2-gie b.m. dr., Czytelnik, 1949, s. 422.

Rzezac W., Ślepa uliczka. Przekład z czeskiego H. Gruszczyńskiej-Dubowej. Warszawa, Książka i Wiedza, 1949, s. 413.

S. W., Akcja o przedterminowe wykonanie planu w Czechosłowacji. (Gospodarka planowa, 1948, Nr 10, s. 373).

Schenk G. V., Złóża węglowe w Czechosłowacji. (Przegląd Górniczy, 1949, Nr 6, s. 637—651).

Sedlaczek J., Ciągniki czechosłowackie. (Mechanizacja i Elektryfikacja Rolnictwa, 1948, Nr 2, s. 5—7).

Semkowicz A., Mickiewicz w przekładach czeskich. (Dziennik Literacki, 1947, Nr 3 i 4).

Seweryn T., Czechosłowacka sztuka ludowa. (Polska Sztuka Ludowa, 1949, Nr 3/4).

Simowic L., dr, Możliwości czechosłowacko-polskiej współpracy kulturalnej. Przekład z słowackiego. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 12, s. 529—531).

Siroky V., O uprzemysłowieniu Słowacji. (O trwały pokój, o demokrację ludową, 1949, Nr 12 (39), s. 2).

Siwicki A., Zwalczenie strat w czechosłowackim przemyśle cukrowniczym. (Gazeta Cukrownicza, 1947, Nr 7/8).

Słowackie wzajemne kasy rolnicze w 1947 r. (Spółdzielczy Przegląd Bankowy, 1948, zesz. 1, s. 205).

Smetana J., Połączenie kanałowe oraz spławność rzek: Łaby, Odry i Dunaju. Przekład z czeskiego A. J. Kamińskiego. (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 7/8, s. 1—39. Z 13 rys. planów).

Spis rzeczy: I. Cel i zakres pracy. — II. Połączenie kanałowe Odry, Łaby i Dunaju. — III. Spławność Dunaju, Łaby i Odry. — IV. Zakończenie.

Soblepan J., Szkłożelazobeton w Czechosłowacji. (Cement, 1947, Nr 6).

Spółdzielczość mieszkaniowa i budowlana w Czechosłowacji. (Biuletyn S.P.B., 1947, Nr 7).

Spółdzielczy chów inwentarza w Czechach. Streścił A. Borowik. (Chłopska Gospodarka, 1947, Nr 10 (25)).

Sprawy czechosłowackie w „Odrodzeniu”. (Odrodzenie, 1949, Nr 11 (224), s. 7).

Spyra S., Zakłady Stalina. Gigant czechosłowackiego przemysłu chemicznego. (Hutnik, 1948, z. 4, s. 14—15).

St. S., Gospodarka węglowa Czechosłowacji. (Przegląd Górniczy, 1949, Nr 6, s. 726—727).

Stachy J., Rok 1947 w leśnictwie czechosłowackim. (Las Polski, 1948, Nr 5, s. 141—144).

Starościk J., Administracja Czechosłowacji (ustrój). Warszawa, Wydawnictwo Ludowe, 1949, s. 54, 2 nlb.

Starowieyska - Morstinowa Z., Czeski dar. (Tygodnik Powszechny, 1949, Nr 10 (208), s. 6—8).

Recenzja powieści M. Pujmanowej „Ludzie na rozstajach” oraz powieści W. Rzezacza „Krawędź”.

Stefánek B., Socjologia w Słowacji. Tłumaczyła ze słowackiego Renata Szwarówna. (Przegląd Socjologiczny, 1948, T. X, s. 637—643).

Stelmach A., Czeskie pohranici — ziemie odzyskane Czechosłowacji. (Osadnik na Ziemiach Odzyskanych, 1948, Nr 17, s. 4—5).

Sternner W., Zlin II — domy prefabrykowane. (Cement, 1947, Nr 6).

Stępińska K., Czechosłowacja a Polska. (Życie Gospodarcze, 1947, Nr 7/8, s. 303—304).

Stiksa J., Spostrzeżenia XXI Zjazdu Czechosłowackich Gazowników, Wodociągowców i Techników Sanitarnych odbytego w Pradze w dn. 23—26.IV. 1948 r. (Gaz, Woda i Technika Sanitarna, 1948, Nr 10, s. 324—325).

Stransky K., inż., Sieć dalekosiężnych gazociągów w północnych Czechach. Streścił z czeskiego inż. L. Obidowicz. (Gaz, Woda i Technika Sanitarna, 1949, Nr 2, s. 39. Z 8 rysunkami).

Straszewski M., Czesi i my. (Przegląd Zachodni, 1947, s. 611—627).

Spis rzeczy: Wspólne węzły. — Różnice geograficzne. — Niebezpieczeństwo niemieckie. — „Złoty wiek” w Czechach. — Skutki bitwy pod Mohaczem. — „Noc Narodowa” w Czechach. — Odrodzenie w w. XIX. — Między dwiema wojnami. — Interes wspólny. — Co tworzy obronną całość Polski i Czechosłowacji? — Groźba niemiecka. — Od solidarności regionalnej ku europejskiej.

Straszewski M., Czeskie pogranicze po dwóch latach. (Przegląd Zachodni, 1949, Nr 5/6, s. 531—540).

Straszewski M., Pierwszy czechosłowacki plan pięcioletni. (Przegląd Zachodni, 1949, Nr 7/8, s. 77—92).

Straszewski M., Sprawa Czechosłowacji w świetle jej emigracyjnej literatury politycznej. 2 części. (Przegląd Zachodni, 1947, Cz. I, Nr 3, s. 247—254, Cz. II, Nr 4, s. 349—353).

Straszewski M., Technika i osiągnięcia czeskiej akcji osiedleńczej. (Przegląd Zachodni, 1947, Nr 2, s. 176—181).

Omówienie książki dra inż. J. Kolátky, Zemědělska Osidlovaci Politika w Pohranici Praha, Orbis, 1945.

Straszewski M., Treść i kość pacierzowa czeskości. (Przegląd Zachodni, 1947, Nr 6, s. 565/568).

Omówienie książki dra J. L. Hromádki i dra A. O. Odložilika, S. Druhého Břegu Praha, 1946.

Struktura sektorowa przemysłu czechosłowackiego. (Gospodarka Planowa, 1949, Nr 9, s. 531—532).

Sukiennicki H., Handel zagraniczny Czechosłowacji w 1947 r. (Życie Gospodarcze, 1948, Nr 12, s. 509/511).

Sukiennicki H., Handel zagraniczny Czechosłowacji w 1948 r. (Życie Gospodarcze, 1949, Nr 5, s. 212—214).

Sukiennicki H., Polsko-czechosłowacka konwencja o zapewnieniu współpracy gospodarczej. (Gospodarka Morska, 1948, z. 1, s. 66—68).

Toż: komunikat Nr 29, seria VI, Instytutu Śląskiego.

Sukiennicki H., Polsko - czechosłowacka współpraca gospodarcza. (Gospodarka Morska, 1948, Nr 1, s. 66—68).

Surzycki S., Perspektywy gospodarcze spółdzielczości czechosłowackiej. (Życie Gospodarcze, 1947, Nr 20).

Surzycki S., Uspołeczniona wieś czeska. (Życie Gospodarcze, 1947, Nr 21).

Sutkowski J., Polskie Izby Przemysłowo-Handlowe z rewizytą w Czechosłowacji. (Śląskie Wiadomości Gospodarcze, 1948, Nr 28, s. 2).

Szczerba K., Problem zaludnienia Sudetów czeskich. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 11).

Szedivy J., Współpraca kulturalna Czechosłowacko-Polska. (Świat i Polska, 1947, Nr 14/15 (21/22), s. 9. Z 8 rycinami).

Szklarska A., Czechosłowacki dwuletni plan odbudowy. (Życie Słowiańskie, 1947, Nr 9, s. 298—300).

Szklarska A., Najważniejsze wiadomości o słowiańszczyźnie współczesnej. Czechosłowacja współczesna. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 12, s. 521—527. Z mapką).

Spis rzeczy: a) Dane geograficzno-statystyczne. — b) Najważniejsze daty z historii Czechosłowacji 1918—1948. — c) Konstytucja Czechosłowacka z 1948 r. a Konstytucja z 1920 r.

Szklarska A., Nowa Konstytucja Czechosłowacka. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 6, s. 237—244).

Szubert E., Jubileusz spółdzielczości słowackiej. (Spółem, 1947, Nr 15/16).

Szykowski M., Czesi — Mickiewiczowi. (Tygodnik Powszechny, 1948, Nr 162).

Szykowski M., Czeskie odrodzenie w XIX wieku. (Wiedza Powszechna. Wydawnictwo Popularno-Naukowe, 306. — Z cyklu Literatura światowa w wieku XIX. Cz. I, z. 16). Warszawa, Czytelnik, 1948, s. 87, 1. Z 8 portretami.

Szykowski M., Karol Hynek Macha, twórca czeskiego romantyzmu. (Wiedza Powszechna. Wydawnictwo Popularno-Naukowe, 42. — Z cyklu Literatura światowa w XIX wieku. Cz. I, zesz. 17). Warszawa, 1948, s. 51, 1 nrb.

Szykowski M., Otwarcie „Polskiego sezonu” w Pradze (Od A do Z, 1946, Nr 11, s. 1).

Z widokiem fragmentu starego miasta w Pradze. Szykowski M., Polacy w Karłowych Warach. (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 8, s. 221—238).

Szykowski M., Polscy pisarze w Pradze. (Od A do Z, 1946, Nr 14, s. 4).

O przyjeździe do Pragi Z. Nałkowskiej, J. Wiktora, J. Andrzejewskiego i J. Przybosia. Z podobiznami Z. Nałkowskiej i J. Wiktora.

Szykowski M., Polski romantyzm w czeskim życiu duchowym. (Biblioteka Czeska pod redakcją dr. Marii Wojciechowskiej, Tom I). Poznań, Instytut Zachodni, 1947, knl 4, s. 492.

Spis rzeczy: Przedmowa. — I. W cieniu Adama Mickiewicza. — II. Wejście Juliusza Słowackiego. — III. Przyjęcie Zygmunta Krasieńskiego. — IV. Jarosław Vrchlicky. — V. Juliusza Słowackiego poza grobem zwycięstwo. — VI. Słowacki a Brzezina — Skorowidz nazwisk.

Szykowski M., Polski sezon w Pradze. (Od A do Z, 1946, Nr 12, s. 2).

O koncercie Haliny Sembratówny i o występie Ady Sari, tudzież o przyjeździe do Pragi Z. Nałkowskiej, J. Wiktora, J. Andrzejewskiego i J. Przybosia.

Szymański J., Handel zagraniczny Czechosłowacji w r. 1947. (Wiadomości Narodowego Banku Polskiego, 1948, Nr 6, s. 33—36).

Szymański J., Obroty handlowe polsko-czechosłowackie 1918—1947. (Wiadomości Narodowego Banku Polskiego, 1947, Nr 9).

Sřednicka I., Audycje dla dzieci w radiofonii czechosłowackiej. (Odrodzenie, 1949, Nr 16/17).

Sreniowski S., Polska — Czechi. Dziesięć wieków sąsiedztwa. (Kuźnica, 1947, Nr 22 (91),

s. 4—5. Z widokiem Zamku Hradczany i mostu Karola na Wełtawie w Pradze).

Omówienie zbiorowej pracy T. Lehr-Splawieńskiego, K. Piwarskiego i Z. Wojciechowskiego pod wyższym tytułem.

Swiderski A., Powojenna droga Czechosłowacji. (Przegląd Międzynarodowy, 1948, Nr 5, s. 2—5).

Świechowski Z., Projekt grobowca św. Wojciecha w katedrze św. Wita w Pradze. (Przegląd Zachodni, 1947, Nr 10, s. 856—862. Z 5 rysunkami).

T. T., Zebranie polsko-czechosłowackiego komitetu studiów do spraw drogi wodnej Odra—Dunaj. (Gospodarka Wodna, 1948, Nr 4, s. 108—110).

Tauchmanowa M., Instytut pracy ludzkiej w Pradze. (Przegląd Organizacji, 1947, Nr 9).

Tchórzewski T., Problem mieszkaniowy w ustawodawstwie czechosłowackim. (Życie Gospodarcze, 1946, Nr 6).

Teigova H., Dużo już zrobiono. (Odrodzenie, 1949, Nr 11 (224), s. 1).

O przekładach powojennej literatury polskiej na język czeski.

Teigova H., Notatki o współczesnej prozie czeskiej. (Kuźnica, 1947, Nr 22 (91), s. 5).

Z portretami K. Czapka, J. Vrchlickiego i J. Zeyera.

Teigova H., Wieczory chopinowskie w Pradze. (Odrodzenie, 1948, Nr 5 (166)).

Tłoczek I. F., Akcja budowlana spółdzielni mieszkaniowej (czeskosłowackiej) „Solidarita”. (Dom, Osiedle, Mieszkanie, 1948, Nr 3/4, s. 33—34).

Tomczyk R., Česka a polská otázka za nasi doby. (Tygodnik Powszechny, 1947, Nr 14/15 (107/108), s. 12).

Trojanowski S., Społeczno-polityczne tło wydarzeń lutowych w Czechosłowacji. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 12, s. 501—506).

Trojanowski S., Trzecie plenarne posiedzenie komitetu Ogólnosłowiańskiego, odbyte w Pradze w dniach 26—28 lutego 1948 r. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 3/4, s. 75—78).

Tupy J., Życie inwalidów wojennych w Czechosłowacji. (Inwalida, 1949, Nr 1/2, s. 8).

Tyborowski J., Ruch rolniczy w Czechosłowacji. (Spółnota, 1947, Nr 21).

Tymowski, Reforma bankowości w Czechosłowacji. (Gospodarka Planowa, 1949, Nr 1, s. 52—55).

U., Przemysłowcy czechosłowaccy na Śląsku. (Świat Górnik, 1947, Nr 6).

Ubezpieczenia czechosłowackie w roku 1947. (Wiadomości Ubezpieczeniowe, 1948, Nr 1, s. 12—13).

Ulewicz S., Przekład słowacki ksiąg Narodu Polskiego i Ksiąg pielgrzymstwa polskiego Matusa Zjary. (Pamiętnik Słowiański, 1949, T. I, s. 197/198).

Ulich R., 25 lat lotnictwa komunikacyjnego CSK. (Skrzydłata Polska, 1948, Nr 6, s. 155—156).

Umowa polsko-czechosłowacka o ubezpieczeniach społecznych. (Poradnik Społeczny, 1949, Nr 3, s. 11—12).

Urbańczyk S., Czesko-polska granica etniczna w średniowieczu w świetle nazw miejscowych. (Sprawozdania Polskiej Akademii Umiejętności, 1946, Nr 1, s. 11).

Urbańczyk S., Z dawnych stosunków językowych polsko-czeskich. Cz. I, Biblia Królowej Zofii. Kraków, 1946.

Urbańczyk W. J., Czesi a Słowacy. (Życie Słowiańskie, 1946, Nr 4/5, s. 113—115).

Urbańczyk W. J., Husytyzm — podłoże demokracji czeskiej. (Życie Słowiańskie, 1947, Nr 3, s. 90—91).

Urbańczyk W. J., Leos Janaček. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 12, s. 518—520).

L. Janaček: wybitny kompozytor czeski (+12.VIII. 1928).

Urbańczyk W. J., Moda czechosłowacka. (Życie Słowiańskie, 1947, Nr 10, s. 334—337).

Urbańczyk W. J., 14 września 1937 umarł T. G. Masaryk. (Życie Słowiańskie, 1946, Nr 9/10/11, s. 266—268. Z portretem prezydenta).

Ustawodawstwo robotnicze w Czechosłowacji. (Robotniczy Przegląd Gospodarczy, 1948, Nr 2, s. 38/39).

Václav B., Literatura czeska w XX wieku. Przełożył Zdzisław Hierowski. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 4).

Vanečura W., Koniec starych czasów. Powieść. Przekład z czeskiego Zdzisława Hierowskiego, Warszawa, Awir, 1948, s. 250, 2 nrb.

Vanek K., Film w Czechosłowacji. Przełożyła Maria Erhardtowa. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 17—18).

Vogler H., Czapkova historia świata. (Odrodzenie, 1949, Nr 11 (224), s. 2).

Recenzja o „Księdze Apokryfów” K. Czapka.

Vosicek O., Organizacja przemysłu hutniczego w Czechosłowacji. (Hutnik, 1947, z. 10).

W. L., Polsko-czechosłowackie umowy społeczne. (Robotniczy Przegląd Gospodarczy, 1948, Nr 10, s. 33/34).

W. R., Przemysł szklany (w Czechosłowacji). (Spółem, 1948, Nr 2/3, s. 46).

W. S., Przemysł hutniczy w planach czeskich. (Gospodarka Planowa, 1948, Nr 9, s. 334/335).

Opracowano na podstawie artykułu M. Romana w „Planovane Hospodarstvi”, 1948, Nr 5.

W. S., Sprawozdanie z działalności komitetu Współpracy Gospodarczej Polsko-Czechosłowackiej w dziedzinie normalizacji za okres 18.XII. 1947 — 18.V. 1948. (Wiadomości Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, 1948, z. 5, s. 200—201).

W. W. H. Z., Polsko-czechosłowacka współpraca socjalna. (Robotniczy Przegląd Gospodarczy, 1949, Nr 5, s. 236—237).

Wanke-Dąbrowski E., Wyszalenie Niemców czeskich i kolonizacja Sudetów. (Przegląd Zachodni, 1946, Nr 2, s. 155—159).

Wasilewski Z., Powstanie w Pradze. (Tygodnik Powszechny, 1946, Nr 31, s. 5).

Wągrowski M., Niewzruszone podstawy przyjaźni polsko-czechosłowackiej. (Życie Słowiańskie, 1948, Nr 12, s. 231—234).

Z referatu na zjeździe Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Czechosłowackiej.

Weber K. M., dr. Stosunek Czechosłowackiego Banku Narodowego do pozostałej bankowości. Przekład z czeskiego Mgr Ferdynanda Żyły. (Wiadomości Narodowego Banku Polskiego, 1947, Nr 6, s. 48—49).

Weralski M., Kampelik Franciszek Cyryl. W 75 rocznicę śmierci pioniera czeskiej spółdzielczości kredytowej. (Spółnota, 1947, Nr 34/37).

Werfel R., Co się stało w Czechosłowacji? (Z zagadnień międzynarodowych, 3). Warszawa, Książka, 1948, s. 62, 2 nrb.

Werfel R., Tło wypadków w Czechosłowacji. (Nowe Drogi, 1948, Nr 8, s. 150—180).

Spis rzeczy: Z genealogii reakcji czeskiej. — Komunistyczna partia jedyna siła walki przeciwko niemieckiemu okupantowi. — Pozycje gospodarcze kapitału. — Kapitał prywatny atakuje. — Partia narodowo-socjalistyczna awangardą wielkiego kapitału. — Ministrowie „wtyczki” reakcji w rządzie. — Reakcja postawiła na nowo kwestię władzy. — Prawica socjalistyczna — decydującą stawką reakcji. — Dymisja reakcyjnych ministrów. — Lud zabiera głos. — Po 26-tym lutego.

Werner J., Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej. (Życie Gospodarcze, 1949, Nr 5, s. 195—200).

O naradzie gospodarczej w Moskwie w styczniu 1949 r. przedstawiciele Bułgarii, Czechosłowacji, Polski, Rumunii, Węgier i Związku Radzieckiego.

Węgiel kamienny i koks w Czechosłowacji. (Węgiel, 1948, Nr 8, s. 28).

Widajewicz J., Świętopełk Morawski a Bolesław Chrobry. (Zaranie Śląskie, 1946, Nr 1/2, s. 1—5).

Wielski S., Przemysł czeski w planie pięcioletnim. (Gospodarka Planowa, 1949, Nr 2, s. 104—108).

Wierczyński S., Jubileusz katedry prof. Mariana Szykowskiego w Pradze: 1923—1948. (Przegląd Zachodni, 1949, Nr 1/2, s. 72—77).

Wierczyński S., Nowy czeski przekład „Dziadów” Mickiewicza pióra Franciszka Halasa. (Przegląd Zachodni, 1948, Nr 12, s. 698—703) i nadbitka Poznań, 1948.

Wierczyński S., Polsko-czeska współpraca biblioteczna. (Życie Słowiańskie, 1946, Nr 9/10/11, s. 274—276).

Wierczyński S., Stosunki kulturalne polsko-czeskie. Czasy dawne (Pamiętnik VII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich we Wrocławiu 19—22 września 1948. Tom I. Referaty). Warszawa, 1948, s. 247—268.

Wodowski W., Współzawodnictwo polsko-czechosłowackie. (Przegląd Spółdzielczy, 1949, Nr 4, s. 136—137).

Omówienie dwumiesięczny (styczeń — luty, 1949) wyników współzawodnictwa polsko-czechosłowackiego w zakresie współdzielczości.

Wolfert I., Banda Tuchera. Tłumaczyła z czeskiego R. Czekańska-Heymanowa. (Biblioteka w Prenumeracie). Warszawa, Czytelnik, 1949, s. 233.

Wspaniały dorobek wydawniczy czechosłowackiego ruchu zawodowego. (Robotniczy Przegląd Gospodarczy, 1949, Nr 1, s. 45—46).

Współczesna grafika czechosłowacka. Wystawa w Muzeum Narodowym w Warszawie, (wrzesień) 1947. b.m.dr. (Warszawa) i r. (1947), s. 26, 1 nrb. Z 8 tablicami.

Współpraca gospodarcza polsko-czechosłowacka. Przemówienie na konferencji w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Katowicach dn. 14.V. 1948 r. (Śląskie Wiadomości Gospodarcze, 1948, Nr 10, s. 1—4).

Współpraca gospodarcza polsko-czechosłowacka w dziedzinie normalizacji. (Wiadomości Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, 1948, z. 1, s. 3—4).

Współpraca polsko-czechosłowacka. (Nafta, 1948, Nr 4, s. 5).

Współpraca z przemysłem cementowym Czechosłowacji. (Cement, 1948, Nr 6/7, s. 99—100).

Wudel W., Wielki rok ludowej Czechosłowacji. (Świat i Polska, 1949, Nr 8/9, s. 2).

Wycieczka papierników czeskich w Polsce. (Papiernik, 1947, Nr 6).

Wycieczka polskich ubezpieczeniowców do Czechosłowacji. (Przegląd Ubezpieczeń Społecznych, 1948, Nr 8, s. 261—263).

Wyka K., O słowackiej sztuce ludowej. (Kuźnica, 1949, Nr 10 (183), s. 13—14).

Wyniki pierwszego roku dwuletniego planu gospodarczego. (Spółdzielczy Przegląd Bankowy, 1948, Nr 1, s. 66—68).

Z czechosłowackiego szklarstwa. Czesi o swym przemyśle szklarskim. (Przemysł Szklany, 1947, Nr 12).

Zacieśnia się współpraca polskich i czechosłowackich Związków Zawodowych. (Życie Włókiennicze, 1949, Nr 3 (36), s. 1).

Zadolski T., Pięćdziesiąt lat powojennej Czechosłowacji. (Życie Gospodarcze, 1949, Nr 20, s. 844/845).

Zagadnienia eksportu czechosłowackiego rzemiosła. (Ogólnopolski Informator Przemysłu Miejskiego, 1947, Nr 6 (21)).

Zajączkowski A., Orientalistyka Czechosłowacka w nauce i literaturze. (Odrodzenie, 1947, Nr 32).

Załęski Z., Unarodowienie przemysłu w Czechosłowacji. (Przebudowa, 1947, Nr Nr 3/4 i 6/7).

Zapotocky A., Pierwszy czechosłowacki plan pięcioletni. Przełożył z czeskiego R. Janiczek. Praga, Wyd. Min. Informacji i Oświaty, 1949, s. 69.

Zavadil C. S., Doświadczenia przy mechanicznej obróbce 1 zbiorze buraków cukrowych w Republice Czechosłowackiej. (Poradnik Plantatora, 1947, Nr 5).

Zintel J., Układ komunikacyjny polsko-czechosłowacki. (Instytut Śląski, Seria 6: Sprawy Czechosłowackie. Komunikat Nr 35). Katowice, 1948, s. 6).

Spis rzeczy: Przewozy kolejowe i tranzyt. — Komisja komunikacyjna. — Porty morskie. — Żegluga morska.

Ziomak M. J. dr, Organizacja służby planowania w Czechosłowacji. (Gospodarka Planowa, 1949, Nr 5, s. 327—330).

Ziomak M. J. dr, Zmiany w organizacji czechosłowackiej służby zdrowia. (Gospodarka Planowa, 1949, Nr 6/7, s. 409).

Ziółkowski C., Nasi włókniarze w Czechosłowacji. (Związkowiec, 1949, Nr 14 (186), s. 5).

IX Zjazd Komunistycznej Partii Czechosłowacji. (O trwały pokój, o demokrację ludową, 1949, Nr 11 (38), s. 1).

(zm), Kongres w Brnie. (Lewy Tor, 1947, Nr 7, s. 23—24).

Zwycięstwo ludu w Czechosłowacji. (Lewy Tor, 1948, Nr 3, s. 21/22).

Zabko-Protopowicz A., Planowanie produkcji rolniczej w Republice Czechosłowacji. (Wiadomości Korespondenta Rolnego G.U.S., 1947, Nr 1 (99)).

Zabko-Protopowicz A., Zagadnienia oświatowe i kulturalne w czechosłowackim dwuletnim planie rolniczym. (Oświata Rolnicza, 1947, Nr 9).

Zika O., System finansowania przemysłu, handlu i rolnictwa w Czechosłowacji. Przełożył z czeskiego Ferdynand Żyła. (Wiadomości Narodowego Banku Polskiego, 1947, Nr 9).

Zólkiewski S., „Slovo a slovestnost“. Kronika czeska. (Kuznica, 1946, Nr 15 (33), s. 11—12).

O pracach prof. czeskiego Jana Mukarzewskiego z dziedziny estetyki i teorii literatury.



